

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 12 Ιουλίου 2026 • Έτος 17^ο • Αρ. φύλλου 934

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΔΡΟΜΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Προκαταρκτικό «ναι» για Σένγκεν

Η «Κ» αποκαλύπτει την τεχνική έκθεση αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Κύπρος είναι «τεχνικά έτοιμη» για πλήρη ένταξη στον χώρο Σένγκεν, σύμφωνα με αξιολόγηση της Ε.Ε., την οποία αποκαλύπτει η «Κ». Στην έκθεση αξιολόγησης, η Ε.Ε. διαχώρισε τα τε-

χνικά ζητήματα από τις πολιτικές «διατερότητες» της Κύπρου, ενώ το όλο θέμα μεταφέρεται πλέον στο τερέν του Συμβουλίου Ε.Ε., όπου τα κράτη-μέλη θα κληθούν να λάβουν

πολιτική απόφαση. Όπως πληροφορούμαστε, την ίδια ώρα, εσωτερικό σημείωμα του ΥΠΕΞ, που ετοίμασε η Φίλιππα Καρσερά Χριστοδουλίδη, χαρακτηρίζει «κρίσιμο το παρόν στά-

διο» και εισηγείται συντονισμένη διπλωματική προσπάθεια ώστε η τεχνική πρόοδος που καταγράφει η Κύπρος, «να μεταφραστεί σε πολιτική απόφαση» από τα κράτη-μέλη. Σελ. 4

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ 2028

Οι διεργασίες για επιλογή υποψηφίων

Μία δημοσκοπηση, η οποία θα καταδείξει την εκλεξιμότητα των υποψηφίων, είναι το αμέσως επόμενο βήμα στον ΔΗΣΥ. Στο ΑΚΕΛ αρχίζουν τις επαφές με το 17% που έμεινε εκτός Βουλής. Σελ. 6

ΕΘΝΙΚΗ ΦΡΟΥΡΑ

Μπρος πίσω για τα νέα άρματα μάχης

Σε πονοκέφαλο για το ΓΕΕΦ εξελίσσεται η αντικατάσταση των γερασμένων ρωσικών αρμάτων μάχης της Ε.Φ. Οι επιλογές που υπήρχαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν εγκαταλειφθεί, με την προσοχή να στρέφεται προς το Ισραήλ. Σελ. 5

ΧΑΝΕΤΑΙ Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΚΟΓΚΡΕΣΟΥ

Το παρασκήνιο του παζαριού για τα F-35

Ένα μεγάλο παζάρι με έντονο παρασκήνιο βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη μεταξύ Αγκυρας και Ουάσινγκτον, με τη Μόσχα να αποτελεί την τρίτη κρίσιμη μεταβλητή και στόχο να ανοίξει ο δρόμος για την απόκτηση F-35 από την Τουρκία. Ήδη, στον απόηχο της συνόδου του ΝΑΤΟ στην Αγκυρα διαφαίνεται πως ο Ντόναλντ Τραμπ είναι σε θέση να κάμψει τις αντιρρήσεις του Κογκρέσου, ενώ η Ρωσία εξετάζει το ενδεχόμενο να συναινέσει στην πώληση των S-400 έναντι ανταλλαγμάτων. Οι εξελίξεις, που συνεπάγονται μεταβολή των ισορροπιών δύναμης στο Αιγαίο, προβληματίζουν έντονα την Αθήνα, καθώς μάλιστα αναμένεται να ακολουθήσει περαιτέρω ενίσχυση της Τουρκίας στο πεδίο της αμυντικής βιομηχανίας. Σελ. 16, 18, 19

ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ

Πλάνο ετοιμότητας για τις πυρκαγιές

Με δεκατρία πτητικά μέσα είναι ενισχυμένη φέτος η Κυπριακή Δημοκρατία, όσον αφορά την επιχειρησιακή της ετοιμότητα για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Σημαντικό εργαλείο αποτελεί το νέο Συντονιστικό Κέντρο. Σελ. 9

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΑ ΠΑΡΑΛΙΑΚΑ ΜΕΤΩΠΑ

Η αυτονομία αντιμετωπίζεται ως προνόμιο

Οι 56 παραλίες και τα κενά που παρουσιάζουν ως προς την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία. Παρά τις βελτιώσεις που καταγράφηκαν, η αυτονομία αντιμετωπίζεται ως προνόμιο και όχι ως δικαίωμα. Σελ. 8

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΟΥΛΛΑ

Να επιδιωχθεί συνεργασία με ΔΗΚΟ το '28

Ο Ονούφριος Κουλλά εξηγεί ότι επόμενος στόχος του ΔΗΣΥ είναι η νίκη στις προεδρικές εκλογές με διακύβευμα να πάει ο τόπος μπροστά με τόλμη, όραμα και με τα κατάλληλα στελέχη. Στοιχεία που όπως αναφέρει δεν διαθέτει η σημερινή κυβέρνηση. Σελ. 7

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ομηρία

Η χώρα, οι πολίτες της, οι επιχειρήσεις, η οικονομία αλλά και το μέλλον των επόμενων γενιών, βρίσκονται σε μια ενεργειακή ομηρία δεκαετιών. Για αυτήν δεν ευθύνεται μόνο ένας πολιτικός ούτε μια κυβέρνηση. Είναι μια συλλογική αποτυχία, αποτέλεσμα έλλειψης διορατικότητας, πολιτικής δειλίας, κοινωνικής απάθειας, αλλά και συντεχνιακών και άλλων συμφερόντων. Η τελευταία πράξη της σύσκεψης στο Προεδρικό, υπό την απειλή black out από τους συντεχνιακούς της ΔΗΚ, είναι ένα ακόμη επεισόδιο στο ίδιο κακόγουστο έργο δισεκατομμυρίων. Τον λογαριασμό, αποτέλεσμα ανεπάρκειας και αυτίς της κυβέρνησης, τον πληρώνουμε όλοι, και διερωτόμαστε το αυτονόητο: Ποιος τελικά κυβερνά αυτόν τον τόπο;

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΜΙΑ ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΟΣΕΚΙΝΗΤΕ ΤΗ ΔΑΝΤΙΣΤΗ ΧΡΗΣΗ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

Κρατάμε τη μια όψη του νομίσματος.

Αυτή που μας φέρνει πιο κοντά.

#ΚοινόΚυπρίων

Τράπεζα Κύπρου

ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΕΣ «ΔΙΑΜΑΧΕΣ» ΔΝΤ ΚΑΙ ΚΤΚ

Αναψε φωτιές το «Systemic Risk Buffer»

Σε ένα άτυπο «beef» για τα κεφάλαια των τραπεζών, τα κεφαλαιακά μαξιλάρια και την αυστηροποίηση της μακροπροληπτικής πο-

λιτικής μπήκαν οι εγκώριοι επόπτες και το ΔΝΤ. Στο βάθος, οι τράπεζες κλίνουν προς τη θέση του ΔΝΤ. Οικονομική, Σελ. 5

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Κειμήλια αλλά και σύγχρονα έργα

Το εκκλησιαστικό μουσείο «Εθνομάρτυρας Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός» φιλοξενεί κειμήλια αλλά και σύγχρονα έργα. Η συλλογή περιλαμβάνει περίπου εκατό σαραντα εκθέματα, ωστόσο δείχνει ένα ευρύ φάσμα τεχνοτροπιών και εποχών του Στροβόλου. Τέχνες, Σελ. 8

MARIN ΛΕΠΕΝ

Αρχισε πορεία προς το Ελιζέ

Η Λεπέν ανακοίνωσε ότι θα διεκδικήσει το προεδρικό αξίωμα για τέταρτη φορά. Η επιστροφή της αναστάτωσε το πολιτικό τοπίο της Γαλλίας λιγότερο από ένα χρόνο πριν από τις προεδρικές εκλογές του επόμενου Απριλίου, όπου θα αναδειχθεί ο διάδοχος του Εμανουέλ Μακρόν. Σελ. 21

BIG BANG ORIGINAL UNICO

HUBLOT

Vassos Elades Accessories Ltd
Nicosia - Cyprus 142, 22 007 301

ΜΠΟΝΙ ΤΑΪΛΕΡ (1951-2026)

Η βραχνή φωνή των '80s

Από ένα μανάβικο της Ουαλλίας στην απόλυτη επιτυχία με μια ερωτική μπαλάντα

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Τι ακριβώς φανερώνει η υπαινίσσεται η βραχνάδα στη φωνή ενός ανθρώπου; Εντονα βιώματα και δοκιμασίες; Μια παλιά πληγή που δεν έκλεισε; Κάποιον απελπισμένο έρωτα που εξάντλησε και τα δύο μέρη και, πλέον, μπορεί να εξιστορηθεί με τόνο μελοδραματικό και λίγο πομπώδη; Στην περίπτωση της Μπόνι Τάιλερ, πάντως, η οποία έφυγε προχθές από τη ζωή σε ηλικία 75 ετών, ήταν η φθαρμένη και δραματική χροιά της φωνής της, που συνέβαλε στην αναγνωρισιμότητά της. Αυτή η βραχνάδα όμως δεν διακρινόταν ανέκαθεν. Εντάθηκε μετά το 1977, έπειτα από μια επέμβαση στις φωνητικές χορδές της. Και ενώ τα προηγούμενα σινγκλ της Τάιλερ –όπως τα «Lost in France» και «More than a Lover»– είχαν σημειώσει μέτρια επιτυχία, ιδίως ένα από τα επόμενα, το πιο ακουσμένο, αλλά και το πιο τραγουδισμένο στις ανά τον κόσμο βραδιές караόке των θαυμαστών της, θα έφτανε να θεωρηθεί η μία εκείνη μπαλάντα με βάση την οποία οι υπόλοιπες ήταν καταδικασμένες να συγκριθούν.

Υπέρμετρη θεατρικότητα

Ο λόγος φυσικά για το επτάλεπτο «Total Eclipse of the Heart» του 1983, ένα σχεδόν «βαγκνερικό» στη σύλληψή του ερωτικό έπος, που φλέρταρε με την υπέρμετρη θεατρικότητα της camp αισθητικής και του οποίου το βίντεο κλιπ περιελάμβανε μια λευκοντυμένη Μπόνι Τάιλερ, αλλά και αρκετά περιστερία, κεριά, φεγγάρια, αθλητές, παπαδοπαίδια, νιντζα και ό,τι άλλο μπορούσαν να φανταστούν οι θεατές του νεοσύστατου τότε MTV. Η Τάιλερ είχε ήδη

γίνει διεθνώς γνωστή με την κάντρι μπαλάντα «It's a Heartache», ήθελε όμως να στραφεί στο (σοφτ) ροκ και έτσι ζήτησε από τον παραγωγό της να τη φέρει σε επαφή με τον Τζιμ Στάινμαν, ο οποίος είχε γράψει για τον Meat Loaf τραγούδια που κι εκείνη ονειρευόταν. Μια ημέρα στο διαμέρισμά του στο Μανχάταν, ο Στάινμαν της έβαλε να ακούσει το «Total Eclipse of the Heart», εξηγώντας ότι το προόριζε για ένα ανολοκλήρωτο μιούζικαλ με θέμα τον Δράκουλα. Όταν η τραγουδίστρια το ηχογράφησε, είπε σε έναν φίλο ότι το κομμάτι της φάνηκε «απίστευτο», φοβόταν όμως μήπως η διάρκειά του αποθαρρύνει τους ραδιοφωνικούς σταθμούς. Τελικά, η συντομευμένη εκδοχή του τραγουδιού δεν μείωσε τη φρενιάρη του κλιμάκωση, που στο τέλος σε άφηνε εμβρόντητο. Στα χρόνια που ακολούθησαν η δημοφιλία του έμεινε επίσης ανεπηρεάστη. Οι New York Times αναφέρουν ότι όταν στον ουρανό σημειώνεται κάποια έκλειψη, οι ακρόασεις αυξάνονται. Στο Spotify και στο YouTube έχουν ξεπεράσει πια το ένα δισεκατομμύριο.

Η Τάιλερ είχε ερμηνεύσει το τραγούδι «λες και η ζωή της κρινόταν από αυτό», έγραψε ο Αλέξις Πετρίντις στον Guardian. Η βραχνάδα της έφτανε σε δραματικά μεγέθη με εκείνη τη ερμηνεία και ίσως δεν είναι τυχαίο ότι κάποτε ανέφερε ως βασικές επιρροές την Τζάνις Τζόπλιν και την Τίνα Τέρνερ. Το ξεκίνημά της είχε τα δικά του δράματα, καθώς η κατά κόσμον Γκέινινορ Χόπκινς, η κόρη ενός ανθρακωρύχου και μιας νοικοκυράς, μεγάλωσε σε ένα χωριό κοντά στην ουαλική πόλη Σουάνσι, στις οποίες της παμπ

Η Ουαλλή τραγουδίστρια Μπόνι Τάιλερ στη σκηνή το 2013, όταν έκανε ένα πέρασμα από τη Eurovision που διεξαγόταν στο Μάλμο της Σουηδίας με το «Believe in Me», χωρίς επιτυχία, αλλά και χωρίς απογοήτευση από την ίδια.

πρωτοδοκίμασε τις ερμηνευτικές της ικανότητες, ενώ παράλληλα δούλεψε σε μανάβικο. Ένας κυνηγός ταλέντων την πρόσεξε και το demo της έφερε ένα δισκογραφικό συμβόλαιο με την RCA. Το ευρωπαϊκό ακροατήριο την εντόπισε σύντομα και αυτό, ενώ η μπαλάντα «It's a Heartache» την οδήγησε στις ΗΠΑ, όπου η συνεσταλμένη Ουαλλή άρχισε να απολαμβάνει την επιτυχία. «Ήταν απίστευτο», θυμόταν έπειτα από χρόνια. «Μπαίνεις στη λιμουζί-

να, αλλάζεις τους ραδιοφωνικούς σταθμούς και σχεδόν παντού παίζει το τραγούδι σου. Ήθελα να φωνάξω “κατεβάστε τα παράθυρα, εγώ είμαι αυτή που τραγουδάει!”».

Οι συνεργασίες της

Ο Τζιμ Στάινμαν της έγραψε και το πιο ταχύρρυθμο και επίσης θεατράλε «Holding out for a Hero», που ακούστηκε στην ταινία «Footloose» (και αργότερα θα κέρδιζε μια μόνιμη θέση στις μουσικές λίστες των νوستαλγών της

δεκαετίας του '80), ενώ οι επόμενες επιτυχίες της θα περιελάμβαναν τις συνεργασίες της με τον Τζόρτζιο Μορόντερ στο «Here she comes» του 1984 (από το σάουντρακ μιας «πειραγμένης» εκδοχής της ταινίας «Metropolis»), με τον Ντέσμοντ Τσάιλντ στο «If you were a woman (and I was a man)» του 1986, με τον Ντίτερ Μπόλεν στο «Bitterblue» του 1991 κ.ά. Το 2013 έκανε ένα πέρασμα από τη Eurovision με το «Believe in Me», χωρίς επιτυχία, αλλά και χωρίς απογοήτευση από την ίδια. Και όπως το 2003 είχε επανηχογραφήσει μια δίσκωση βερσιόν του «Total Eclipse of the Heart» με τη Γαλλίδα Καρίν Αντόν, το 2025 το κομμάτι έγινε πιο χορευτικό, με τη βοήθεια του dj Νταβίντ Γκετά.

Ναι, πιθανότατα επισκίασε αρκετά από τα τραγούδια της εκείνο το μεγάλο σουξέ, με ενδεικτικό παράδειγμα το «The Best» του 1988, που ενώ ερμήνευσε πρώτη η Τάιλερ, όλοι το γνωρίζουν από την εκτέλεση της Τίνα Τάρνερ (την οποία η Τάιλερ αναγνώρισε ως ανώτερη). Η Ουαλλή πάντως δεν πρέπει να είχε εννοηθεί με όλα αυτά. «Πώς να φανταζόταν κανείς ότι θα παρέμενε τόσο δημοφιλής μέχρι σήμερα και ότι άνθρωποι που δεν είχαν καν γεννηθεί τότε θα το τραγουδούσαν στο караόке;» έλεγε πέρυσι για το «Total Eclipse...». Και λίγα χρόνια νωρίτερα, στον Guardian, συνόψιζε ως εξής τις επαγγελματικές επιλογές της: «Θεωρώ τον εαυτό μου παιδί της εργατικής τάξης και δεν έχω σταματήσει ποτέ να δουλεύω. Κάνω όσο περισσότερες εμφανίσεις μπορώ, γιατί σκεφτόμαι πως υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που θα έδιναν τα πάντα για να έχουν τις ευκαιρίες που έχω εγώ».

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

12-7-1936

Μυστικός: Τα «Νέα Χρονικά» του Λονδίνου βεβαιούν ότι περιήλθεν εις γνώσιν των εξ αξιοπιστού πηγής ευρύ πρόγραμμα εξοπλισμών εκτελούμενων μυστικών υπό της Γερμανίας. Οι εργάται, λέγει, των πολεμικών εργοστασίων υποχρεούνται να τηρούν μυστικότητα και ούτως ο πραγματικός σκοπός της βιομηχανικής δραστηριότητος η οποία παρατηρείται εις το Αμβούργον, την Βρέμνη, το Κίελον, το Στέττιν και την Καινιξβέργην δεν αποκαλύπτεται. Η ταχύτης είναι ο κύριος παράγων.

Θρίμβος και κόπος: Δεν εντρέπεται ολίγον η υπηρεσία πθών της Αστυνομίας; Θριαμβολογικώς ανακοίνωσε προχθές ότι συνέλαβε περιφερομένης εις τας οδούς τριάνοντα τροφίμους κακοφύμων οίκων. Αλλά δεν υποβάλλεται εις τον κόπον ενός νυκτερινού περιπάτου μέχρι της πλατείας Μοναστηρακίου ο κ. προϊστάμενος της υπηρεσίας αυτής διά να αντιληφθή, ιδίως όμμασι, τα συμβαίνοντα εις τα παρά την πλατείαν πεζοδρόμια της οδού Ερμού;

Εν αναστατώσει: Από της χθεσινής πρωΐας οι εργάται κλωστοϋφαντουργίας του Πειραιώς διατελούν εν αναστατώσει, διότι οι βιομήχανοι κλωστοϋφαντουργίας απεφάσαν λόγω της μειώσεως της καταναλώσεως βαμβακερών υφασμάτων να ελαττώσουν τας ημέρας εργασίας της εβδομάδος εις πέντε, κλείοντες εφεξής τα εργοστάσιά των και κατά Σάββατον. Συνεπεία της αποφάσεως ταύτης τα εργατικά ημερομίσθια περιορίζονται εφ' εξής από εξ εις πέντε.

Άρχισαν τα όργανα, φύγε απ' τη θέση σου. Αυτή η βδομάδα έφερε μαζεμένες περισσότερες εξελίξεις από τα τρία προηγούμενα χρόνια. Όπως θυμάστε σας έγραψα πριν λίγες μέρες πως ο Παμπορίδης βρισκόταν σε δίλημμα. Εν τούτοις, πήρε προχθές την τελική απόφαση και έριξε την -έκπληξη για λίγους, αναμενόμενη για πολλούς- βόμβα: θα σύρει πρώτος τον χορό των υποψηφιοτήτων. Σκορπιός είναι για σένα, μπαμ.

Λέτε να βιάσθηκε; Για να φανταστείτε, επίσημη ανακοίνωση δεν έχει βγάλει ακόμη ούτε η πικραμένη αλεπού κι ας έφτιαξε πολιτικό γραφείο από την επομένη των εκλογών. Επίσημα δεν αποφάσισε ακόμη ούτε ο Χριστοδουλίδης, λέμε τώρα. Όσο για την πετί βασιλίτσα, διατηρεί το χαμόγελο της Τζοκόντα και μια βρετανική ψυχραιμία. Θα μιλήσει όταν πρέπει να μιλήσει, κι όταν πρέπει θα το πει το «ξεκινώ» (επίσημα την εκστρατεία της).

Ο δικηγόρος (όχι του διαβόλου), ιππότης της ασφάλτου (φανταστικός μηχανόβιος) και πρωτεργάτης του ΓεΣΥ, νιώθει πως έχει δυνατό έρεισμα στις αστικές περιοχές και όχι μόνο. Σέρνει λοιπόν πρώτος τον χορό. Αν ο χορός θα είναι του θριάμβου ή του Ζαλόγγου remains to be seen. Δεν παρέλειψε πάντως να ρίξει μια μικρή, απαλή, διακριτική μπαχλά σε Φούλη και Αννίτα: «δεν έχω τις προσβάσεις των άλλων δύο». Χμμ, διακρίνω κάποιο παραπονόκι μήπως;

Ψύχραιμος προσπάθησε να παραμείνει αυτές τις μέρες και ο μικρός μας Νίκος, αν και σε κάποιες περιπτώσεις ήταν

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

/ Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Εκλογές, μπηχτές και κτυπήματα κάτω από τη μέση

– Θα πάω πρώτος.
– Be my guest.

έτοιμος να ρίξει τασάκια και να φωνάζει «θα σας πάρει ο δαίμονας, όχι του τυπογραφείου». Συγκρατήθηκε, αφού πρώτα μίλησε και με τον πνευματικό του (που δεν είναι πια ο Μόρφου) που του υπενθύμισε πως δεν είναι και το καλύτερο τσίμινγκ να φερθεί σαν Αναστασιάδης. Ένωσε πάντως δίκαιη οργή και το αίμα να ανεβαίνει στο κεφάλι του όταν

είδε τον ΔΗΣΥ να καταψηφίζει την πρότασή του για τη Ραουνά (άσχετα πως πήρε το νομοσχέδιο για υφυπουργό χωρίς υφυπουργείο)... Το περίμενα από το αντιευρωπαϊκό ΑΚΕΛ, αλλά όχι από τον ΔΗΣΥ, ψέλλισε με παράπονο πολύ μεγαλύτερο από του Παμπορίδη! Με έναν σμπάρο δυο μπηχτές, που λέμε και στο χωριό μου.

Είπε και άλλα συγκινητικά, όπως ας πούμε ότι για εκείνον πρώτα από όλα έρχεται η Κύπρος! Για την Κύπρο με γαμώτο, που θα λεγε και η Πατουλίδου. Μπηχτή και για τον Χριστόφια που είχε πει «το κόμμα και τα μάτια σας». Η Κύπρος πάνω από όλα λοιπόν για τον μικρό Νίκο κι ας λένε οι κακεντρεχείς πως το μυστικό του σλόγκαν είναι «τους κουμπάρους -και κουμέρες- ουκ ελάττω παραδώκω».

Ποιος άκουσε όμως τον Κουλλά (που άστραψε και βρόντηξε σαν ορίτζιναλ κκουλλάς) και δήλωσε: «Τι δεν ισχύει από όσα είπα; Δεν διορίστηκαν συγγενείς και φίλοι; Δεν διορίστηκαν κουμπάροι; Δεν διορίστηκαν σύγαμφοι; Δεν ντρέπονται και μας κουνούν και το δάκτυλο;»

Άσχετο αλλά τώρα που είπα δάκτυλα να σας πληροφορηθώ πως οι πρώην μοναχοί της Αββακούμ δημιουργήσαν φούρνο και φτιάχνουν, ανάμεσα σε άλλα, λαχταριστά δάκτυλα. Κάνουν μάλιστα και ντελίβερι. Αν παραγγείλετε και είστε τυχεροί μπορεί να σας τα φέρει -με ράσο και στολή ντελίβερά από πάνω- ο ίδιος ο Νεκτάριος. Ευλογημένα fingers.

Μετά το χάος με τις τηλεοράσεις και το νέο σύστημα, εμφανίσθηκε ξαφνικά το υφυπουργείο Καινοτομίας (καλώσ-tone κι ας άργησε) για να μας πει τι, αν έχετε τον Θεό σας; Να πάμε πίσω στο παλιό σύστημα μέχρι να βγάλουμε άκρη με το νέο. Are you serious now? Πάλι καλά που δεν μας είπαν να πάμε πίσω στη μαυράσπρη τηλεόραση. Technologia!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νικόλαου Σαρπίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αετός: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

**BIG BANG
ORIGINAL
UNICO**

H
U
B
L
O
T

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Σε τροχιά ένταξης στον χώρο Σένγκεν βρίσκεται η Κυπριακή Δημοκρατία, με βάση την τεχνική αξιολόγηση της Ε.Ε., η οποία παρουσιάστηκε ενώπιον της αρμόδιας «Επιτροπής Σένγκεν», στις 26 Ιουνίου. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», η Ε.Ε. έβαλε θετικό πρόσημο στην αξιολόγηση της Κύπρου, χαρακτηρίζοντάς την ως «τεχνικά έτοιμη» για πλήρη συμμετοχή στον χώρο Σένγκεν, ενώ διαχώρισε τα τεχνικά ζητήματα από τις πολιτικές «ιδιαιτερότητες» της νήσου, υπό το φως της κατοχής, ως επίσης και της ύπαρξης των Βρετανικών Βάσεων. Για τις εν λόγω «ιδιαιτερότητες», η Ε.Ε. διατυπώνει την εκτίμηση ότι επηρεάζουν την εσωτερική ασφάλεια, ενώ η Λευκωσία φέρεται να θεωρεί ότι «δεν ενέχουν κανένα μεταναστευτικό ή άλλο κίνδυνο» για την Ένωση.

Σε κάθε πάντως περίπτωση, η ένταξη της Κύπρου στον χώρο Σένγκεν, θα μεταφερθεί πλέον στο τερνόν του Συμβουλίου, όπου τα κράτη-μέλη θα κληθούν να λάβουν πολιτική απόφαση, με τη Λευκωσία να επιστρατεύει αφενός τη θετική τεχνική αξιολόγηση που εξασφάλισε και αφετέρου το επιχείρημα ότι η συμμετοχή της Κύπρου στον ενιαίο χώρο, θα «αποτελέσει κίνητρο για την επίλυση του Κυπριακού», «εργαλείο ειρήνης» και όχι «εικόνα σκληρού συνόρου μεταξύ ελεύθερων και κατεχόμενων περιοχών».

Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. ανέφερε στην «Κ» ότι η έκθεση, συνολικής έκτασης 60 σελίδων που ετοιμάστηκε από τις αρμόδιες ευρωπαϊκές υπηρεσίες, θεωρεί «επαρκείς» τους υφιστάμενους ελέγχους στην Πράσινη Γραμμή, αν και τα μέτρα που λαμβάνονται θα πρέπει να αποτυπωθούν με πλήρη λεπτομέρεια και σαφήνεια, σε μορφή ενωσιακού δικαίου και στη βάση του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής και του Πρωτοκόλλου 10 της Συνθήκης Προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σε ό,τι αφορά στις Βρετανικές Βάσεις, κρίθηκε αναγκαία η επιχειρησιακή ενίσχυση, με στόχο να εξασφαλιστεί ανάλογο επίπεδο ασφάλειας με αυτό της Ε.Ε., έναντι της παράτυπης μεταναστευσης και των απειλών για τη δημόσια τάξη.

Συναφείς μάλιστα πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ως αποτέλεσμα της τεχνικής αξιολόγησης της Ε.Ε., η επικεφαλής της Διεύθυνσης Σένγκεν του ΥΠΠΕΞ, Φιλίππα Καρσερά Χριστοδουλίδη, ετοίμασε εσωτερικό σημείωμα, στο πλαίσιο του οποίου χαρακτηρίζει, όπως μας αναφέρθηκε, ως «πολύ κρίσιμο το παρόν στάδιο».

Τεχνικά έτοιμη η Κύπρος για Σένγκεν, προσβλέπει στο «πολιτικό ΟΚ» Ε.Ε.

Αποκαλύπτουμε την τεχνική αξιολόγηση των Βρυξελλών και την αποτίμηση του ΥΠΠΕΞ υπό τη Φιλίππα Καρσερά Χριστοδουλίδη

Η κα Καρσερά Χριστοδουλίδη φέρεται να εισηγείται «συντονισμένη, σταθερή και τεκμηριωμένη διπλωματική προσπάθεια», ώστε η τεχνική πρόοδος που καταγράφει η Κύπρος, «να μεταφραστεί σε πολιτική απόφαση» από τα κράτη-μέλη, προκειμένου να ανάψουν πράσινο φως στην ένταξη της νήσου στον χώρο Σένγκεν.

Αυτό είναι πλέον το μεγάλο ζητούμενο που προσδοκά να εξασφαλίσει η Λευκωσία σε πολιτικό επίπεδο, ώστε τα κράτη-μέλη να εγκρίνουν την πλήρη συμμετοχή της Κύπρου στον χώρο του Σένγκεν, ανεξαρτήτως της λύσης του κυπριακού προβλήματος.

Κοινοτική διπλωματική πηγή, η οποία μίλησε στην «Κ» υπό την προϋπόθεση τήρησης της ανωνυμίας της, αρκέστηκε να επισημάνει ότι «η Κύπρος βρίσκεται σε τροχιά πλήρους συμμετοχής στον χώρο Σένγκεν», αποφεύγοντας ωστόσο να προδικάσει την πολιτική απόφαση που θα κληθούν να λάβουν τα κράτη-μέλη. Ανάλογες αποστάσεις τήρησε και από τους ελέγχους που πιθανότατα να απαιτηθούν στα οδοφράγματα, ως επίσης και την ανάγκη εγκαθίδρυσης ενός μηχανισμού ανάλογου με αυτόν που υφίσταται στα αεροδρόμια και στα λιμάνια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Κάτι που εκτιμάται ότι θα δημιουργήσει εικόνα σκληρού συνόρου μεταξύ ελεύθερων και κατεχόμενων περιοχών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται γύρω από την προοπτική επίλυσης του κυπριακού προβλήματος και κυρίως σε σχέση με το πλαίσιο μέσα από το οποίο αυτή θα επιδιωχθεί.

Ωστόσο, συγκλίνουσες πληροφορίες αναφέρουν ότι η Λευκωσία θεωρεί ότι «δεν υπάρχει ανησυ-

χία», ενώ στο πλαίσιο του εσωτερικού σημειώματος του ΥΠΠΕΞ, η αρμόδια Διεύθυνση Σένγκεν, φέρεται να επισημαίνει ότι «δεν απαιτούνται αλλαγές επί του εδάφους». Σύμφωνα με άριστα ενημερωμένη πηγή, το σημείωμα της Διεύθυνσης Σένγκεν που ετοίμασε η κα Φιλίππα Καρσερά Χριστοδουλίδη, επιβεβαιώνει τις πληροφορίες της «Κ» γύρω από την έκθεση αξιολόγησης της Ε.Ε., επισημαίνοντας μεταξύ άλλων, ότι σε σχέση

Η Λευκωσία δεν ανησυχεί για τη δημιουργία εικόνας σκληρού συνόρου μεταξύ ελεύθερων και κατεχόμενων περιοχών και σημειώνει ότι το καθεστώς της Πράσινης Γραμμής δεν θα επηρεαστεί από τους ελέγχους που θα λαμβάνουν χώρα.

με την Πράσινη Γραμμή και τις διελεύσεις προσώπων, «οι έλεγχοι κρίθηκαν απολύτως ικανοποιητικοί και η επιτήρηση άρτια».

Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ακόμη ότι η Διεύθυνση Σένγκεν του ΥΠΠΕΞ φέρεται να επισημαίνει ότι το καθεστώς της Πράσινης Γραμμής δεν θα επηρεαστεί από τους ελέγχους που θα λαμβάνουν χώρα, ως αποτέλεσμα της πλήρους συμμετοχής της Κύπρου στον ενιαίο χώρο «και όσοι διακινούνται νόμιμα σήμερα,

θα συνεχίσουν να το πράττουν».

Όπως μάλιστα μας λέχθηκε, το εσωτερικό σημείωμα του ΥΠΠΕΞ επιστρατεύει και ένα αντεπιχείρημα έναντι της ανησυχίας που επικρατεί με φόντο τη δημιουργία εικόνας «σκληρού συνόρου», μεταξύ ελεύθερων και κατεχόμενων περιοχών στην Κύπρο, εάν η νήσος ενταχθεί πλήρως στον χώρο Σένγκεν, χωρίς προηγούμενη λύση του Κυπριακού. Εν προκειμένω, το ΥΠΠΕΞ φέρεται να υποστηρίζει ότι η πλήρης ένταξη στον χώρο Σένγκεν θα αποτελέσει «κίνητρο για την επίλυση του Κυπριακού» και ότι θα αποκαταστήσει για όλους τους Κυπρίους το πλήρες δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης εντός της Ζώνης. Διατυπώνοντας παράλληλα την άποψη ότι «σε καμιά περίπτωση δεν θα αποτελέσει εμπόδιο, καθώς η ελεύθερη διακίνηση είναι εργαλείο ειρήνης και προόδου και ως τέτοιο θα το αξιοποιήσει και η Κύπρος».

Πράσινη Γραμμή

Αναφορικά με την Πράσινη Γραμμή, κύκλοι στην έδρα της Ε.Ε. επεσήμαναν ότι η έκθεση των αρμοδίων ευρωπαϊκών υπηρεσιών αναγνωρίζει ότι οι έλεγχοι διακίνησης προσώπων, που λαμβάνουν χώρα σε επιχειρησιακό επίπεδο, στα σημεία διέλευσης, είναι επαρκείς. Επαναλαμβάνει τη νομικώς ορθή θέση ότι το καθεστώς της Πράσινης Γραμμής δεν αποτελεί εξωτερικό σύνορο της Ε.Ε., αποφεύγοντας ωστόσο να αγγίξει την «εικόνα σκληρού συνόρου» που εκτιμάται ότι θα δημιουργηθεί μεταξύ ελεύθερων και κατεχόμενων περιοχών, ως αποτέλεσμα της πλήρους ένταξης της Κύπρου στη Συνθήκη Σέν-

γκεν, χωρίς προηγούμενη λύση του Κυπριακού.

Η έκθεση της Ε.Ε. χαρακτηρίζει το σύστημα επιτήρησης της Πράσινης Γραμμής ως αξιόπιστο και τεχνολογικά προηγμένο. Από την έκθεση συνάγεται ότι τα μέτρα στα σημεία διέλευσης θα πρέπει να αποτυπωθούν με μεγαλύτερη σαφήνεια και λεπτομέρεια, σε επίπεδο ενωσιακού δικαίου, στη βάση του Πρωτοκόλλου 10 της Συνθήκης Προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Επί του προκειμένου, το εσωτερικό σημείωμα που ετοίμασε η Διεύθυνση Σένγκεν του υπουργείου Εξωτερικών, φέρεται να αναφέρει ότι στόχος αυτής της λεπτομερούς αποτύπωσης που επιδιώκει η Ε.Ε. σε σχέση με τα μέτρα στην Πράσινη Γραμμή –στο πλαίσιο της πλήρους ένταξης στον χώρο Σένγκεν– είναι η «μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου, η σαφήνεια και η συνοχή». Όπως μάλιστα επισημαίνει το ΥΠΠΕΞ, «έχει ήδη δρομολογηθεί νομική λύση», κατόπιν διαβουλεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Κομισιόν και των νομικών Υπηρεσιών της Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Βρετανικές Βάσεις

Σε ό,τι αφορά στις Βρετανικές Βάσεις, η έκθεση της Ε.Ε. ζητάει την επικαιροποίηση και ενίσχυση της συνεργασίας με τις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις που απορρέουν από την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου Σένγκεν, στην Κύπρο. Η αναβάθμιση και ενίσχυση της συνεργασίας, αφορά τόσο στους ελέγχους που διεξάγονται στα δύο οδοφράγματα που διαχειρίζονται οι Βρετανικές Βάσεις, όσο και στον τρόπο κυκλοφορίας των Βρετανών στρατιωτικών και των οικογενειών τους στον χώρο Σένγκεν, μετά την πλήρη συμμετοχή της Κύπρου στον ενιαίο χώρο.

Επί του προκειμένου ζητήματος, το εσωτερικό σημείωμα του ΥΠΠΕΞ, φέρεται να υποστηρίζει ότι οι αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας και οι Βρετανικές Βάσεις έχουν ήδη δρομολογήσει αποφάσεις για ορθή διαχείριση όλων των ζητημάτων προτεραιότητας, ενόψει της προσπάθειας υλοποίησης του στόχου πλήρους ένταξης της Κύπρου στον χώρο Σένγκεν.

Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. ανέφερε στην «Κ» ότι η Λευκωσία έχει ήδη γνωστοποιήσει προς τις Βρυξέλλες τα μέτρα που έχουν δρομολογηθεί με τις Βρετανικές Βάσεις για την εν προκειμένω αναβάθμιση και ενίσχυση της συνεργασίας.

Η Ε.Ε. θεωρεί ότι η Κύπρος είναι «τεχνικά έτοιμη» και η Λευκωσία με σημείωμα της Φιλίππας Καρσερά Χριστοδουλίδη φέρεται να χαρακτηρίζει «κρίσιμο το παρόν στάδιο» και εισηγείται συντονισμένη διπλωματική προσπάθεια ώστε η τεχνική πρόοδος που καταγράφει η Κύπρος, «να μεταφραστεί σε πολιτική απόφαση» από τα κράτη-μέλη.

Σημαντικό βήμα προς τον τελικό στόχο της Λευκωσίας

Η θετική έκθεση τεχνικής αξιολόγησης της Ε.Ε. εκλαμβάνεται ως ένα πολύ σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση πλήρους ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στον χώρο Σένγκεν, κάτι όμως που, όπως προαναφέραμε, προϋποθέτει την εξασφάλιση πολιτικής απόφασης από τα κράτη-μέλη. Με βάση τη διαδικασία που ακολουθείται, η Λευκωσία δύναται να απαντήσει ή να δώσει διευκρινίσεις επί της έκθεσης αξιολόγησης της Ε.Ε., ενδεχομένως

και επί των «ιδιαιτεροτήτων» της κατοχής και σε σχέση με την ενίσχυση της συνεργασίας με τις Βρετανικές Βάσεις, ενώ στη συνέχεια θα ανοίξει ο κύκλος των πολιτικών διαβουλεύσεων σε επίπεδο Συμβουλίου, αναφορικά με την πλήρη ένταξη.

Από το 2021 μέχρι και σήμερα, η Κύπρος ανταποκρίθηκε θετικά σε 120 συνολικά συστάσεις, των έξι τομέων του κεκτημένου Σένγκεν, κάτι που σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», αποτυπώ-

νεται στις 60 σελίδες της έκθεσης που εξέδωσαν οι υπηρεσίες της Ε.Ε. Η έκθεση καταλήγει στην εκτίμηση ότι η Κύπρος είναι «τεχνικά έτοιμη» για πλήρη συμμετοχή, ενώ αναφέρεται στις εναπομείνουσες εκκρεμότητες, με θετικό φακό, δημιουργώντας την εντύπωση ότι βρίσκονται σε πορεία υλοποίησης.

Ως αποτέλεσμα της τεχνικής ετοιμότητας της Κύπρου και ενόψει των πολιτικών διαβουλεύσεων που θα κρίνουν στο Συμβούλιο

το αποτέλεσμα της προσπάθειας για πλήρη ένταξη της Κύπρου στον χώρο Σένγκεν, η Λευκωσία έχει ήδη ενεργοποιηθεί σε διπλωματικό επίπεδο. Επιστρατεύει, μεταξύ άλλων, αφενός τον ρόλο «εκκενώσεων» που διαδραματίζει η Κύπρος στην περιοχή και αφετέρου τη γενικότερη παροχή ανθρωπιστικών διευκολύνσεων σε κράτη-μέλη και σε στρατηγικούς εταίρους, σε μια περιοχή «γεωπολιτικών αναταράξεων».

Αναφορικά με τις επιστροφές,

η έκθεση της Επιτροπής Σένγκεν τοποθετεί την Κύπρο στην τρίτη θέση σε επίπεδο αποτελεσματικότητας, καταγράφοντας 11.600 επιστροφές το 2025, σε σύγκριση με 1.000 το 2020. Ομοίως και στην πολιτική θεωρήσεων, όπου εκτιμάται ότι η Κύπρος θα επέυσε απολύτως τα κενά που είχαν εντοπιστεί στο παρελθόν, ολοκληρώνοντας 42 συστάσεις με θετικό πρόσημο, όπως και τις δοκιμασίες του νέου VIS.

Η Επιτροπή Σένγκεν διαπιστώ-

νει παράλληλα την πλήρη χρήση από την Κυπριακή Αστυνομία του συστήματος SIS, εδώ και τρία περίπου χρόνια, ενώ σημειώνει την ύπαρξη ουσιαστικού προόδου στη χρήση πληροφοριακών συστημάτων και στην ανάπτυξη τεχνικών εργαλείων. Προσβλέπει ωστόσο σε βελτιώσεις, τόσο επί του γραφείου SIRENE, όσο και επί του σημείου SPOC, με το ΥΠΠΕΞ πάντως να σημειώνει ότι τα εν λόγω ζητήματα έχουν ήδη τύχει ορθής διαχείρισης.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Σε μεγάλο πονοκέφαλο για το ΓΕ-ΕΦ τείνει να εξελιχθεί ο εκσυγχρονισμός του στόλου αρμάτων μάχης της Εθνικής Φρουράς. Η αναζήτηση του τύπου άρματος που θα αντικαταστήσει τα γερασμένα ρωσικά T80 U συνεχίζεται, ωστόσο παραμένει άγνωστο το πότε η Ε.Φ. θα λάβει τις τελικές αποφάσεις προκειμένου να τερματιστεί μια σημαντική εκκρεμότητα που υπάρχει στα εξοπλιστικά του στρατού. Οι επιλογές που υπάρχουν η μια μετά την άλλη απορρίπτονται, είτε λόγω υψηλού κόστους αγοράς είτε λόγω χρόνου παράδοσης των νέων αρμάτων μάχης. Η προοπτική το συγκεκριμένο εξοπλιστικό κομμάτι να ενταχθεί στο κανονισμό SAFE, για την ώρα δεν φαίνεται να είναι μέσα στα θέματα που απασχολούν τη Λευκωσία, μιας και οι επιλογές που υπάρχουν από την αγορά κρατών-μελών της Ε.Ε. κρίνονται μη συμφέρουσες. Με το όλο θέμα να προκαλεί έντονες πιέσεις στους επιτελείς του ΥΠΑΜ και του ΓΕΕΦ, ως διέξοδος φαντάζει η επιλογή του Ισραήλ, η οποία είχε ναυαγήσει με

Οι αμυντικές δαπάνες της Κύπρου για το 2026 θα ανέλθουν στα €624 εκατ., ή 1,65% του ΑΕΠ με στόχο τα επόμενα χρόνια να αυξηθούν στο 2%. Την ίδια ώρα ο μέσος όρος των αμυντικών δαπανών του NATO ανέρχεται σε 1,8 τρισεκατομμύρια δολάρια ή 2,86% του ΑΕΠ.

την έναρξη των εκθροπραξιών στη Γάζα και την απόφαση της ισραηλινής κυβέρνησης να παγώσει για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα τις εξαγωγές οπλικών συστημάτων. Η Λευκωσία, διαισθανόμενη πως δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια αναμονής, επέστρεψε στην ισραηλινή λύση κάνοντας κινήσεις σε πολιτικό επίπεδο προκειμένου το Τελ Αβίβ να ανάψει το πράσινο φως για εξαγωγή των αρμάτων μάχης Merkava στην Εθνική Φρουρά. Το δεύτερο καυτό ζήτημα στα εξοπλιστικά είναι η αντικατάσταση ή ο εκσυγχρονισμός των τεθωρακισμένων οχημάτων μεταφοράς προσωπικού.

Ακόμα ψάχνουν

Η αντικατάσταση της πρώτης παρτίδας των ρωσικών T80 U που αγοράστηκαν τη δεκαετία του '90 ως προοπτική υπάρχει από το 2017 και μετά. Η επιβολή κυρώσεων στη Ρωσία για την εισβολή στην Ουκρανία είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση των πρώτων προβλημάτων στην προμήθεια ανταλλακτικών προκειμένου τα ρωσικά άρματα να παραμείνουν σε επιχειρησιακή

ετοιμότητα. Ένα πρόβλημα που μέχρι και σήμερα αντιμετωπίζεται με ημίμετρα και χάρη στις ευφάνταστες προσπάθειες του προσωπικού συντήρησης των αρμάτων. Η αναζήτηση νέου τύπου αρμάτων και η στροφή προς το Ισραήλ έφερε αποτελέσματα, ικανοποιώντας τα επιχειρησιακά στάνταρ του ΓΕΕΦ και τις οικονομικές δυνατότητες της Λευκωσίας. Η προμήθεια των Merkava θα είχε ολοκληρωθεί εάν στο μεταξύ δεν είχαν ξεσπάσει οι εκθροπραξίες στη Γάζα και στη συνέχεια στη Μέση Ανατολή. Οι Ισραηλινοί, πέρα από το πάγωμα στις εξαγωγές στρατιωτικού υλικού, δεν ήταν, τότε, σε θέση να δώσουν ένα χρονοδιάγραμμα παράδοσης αριθμού αρμάτων μάχης στην Εθνική Φρουρά από τα αποθέματα του ισραηλινού στρατού. Ως δεύτερη επιλογή το ΓΕΕΦ είχε τα γερμανικά Leopard και τα γαλλικά Leclerc, η προμήθεια των οποίων θα μπορούσαν να πραγματοποιηθεί από τον κανονισμό SAFE, μια προοπτική που μελετήθηκε ενδελεχώς, για να εγκαταλειφθεί ωστόσο στη συνέχεια λόγω του υψηλού κόστους αγοράς που ενδεχομένως

Πέρα από τις όποιες συζητήσεις έχουν γίνει σε επίπεδο ηγετών Κύπρου-Ισραήλ, το θέμα των ισραηλινών αρμάτων μάχης Merkava φαίνεται να επανέρχεται και σε χαμηλότερο επίπεδο επιτελών των δυο χωρών.

Δυο ελικόπτερα και αντιDrone συστήματα

Όπως προκύπτει από πηγές πληροφόρησης του ΥΠΑΜ, η Κύπρος έχει αντλήσει τα πρώτα €177 εκατ. από το συνολικό κονδύλι του €1,2 δις. ευρώ που της αναλογεί από τον κανονισμό SAFE. Η διαδικασία άντλησης κονδυλίων θα πραγματοποιείται δυο φορές ετησίως εάν και εφόσον καλύπτονται οι προϋποθέσεις που έχουν τεθεί. Η πρώτη δόση από τον κανονισμό SAFE έχει προγραμματιστεί να διοχετευθεί στην αγορά πυρομαχικών, δυο μαχητικών γαλλικών ελικοπτέρων H145M προκειμένου να συμπληρωθεί ο στόλος των πτητικών μέσων της Ε.Φ. και πυραύλων. Από το 2020 και μετά η Ε.Φ. προχώρησε σε αντικατάσταση των συγκεκριμένων οπλικών συστημάτων με νεότερες εκδόσεις. Το 2020 ολοκληρώθηκε η προμήθεια των Mistral III, ενώ τον ίδιο δρόμο ακολούθησαν και οι Exocet, ο επιχειρησιακός κύκλος των οποίων μετά από αναβαθμίσεις ολοκληρώθηκε το 2023. Σύμφωνα με δημοσίευμα της γαλλικής «La Tribune», Κύπρος και Γαλλία υπέγραψαν σύμβαση για την αγορά των αντιαεροπορικών συστημάτων Mistral (και βλημάτων παράκτιας άμυνας Exocet). Για τα Mistral το κόστος της προμήθειας είναι της τάξεως των €150 εκατομμυρίων. Όπως είχε γράψει και η «Κ», η Ε.Φ. προμηθεύτηκε το αντιαερματικό πυραυλικό σύστημα, πέμπτης γενιάς, Akegon MP – που σχεδιάζει και κατασκευάζει η ευρωπαϊκή κοινοπραξία MBDA με συμμετοχή της γαλλικής Airbus. Πρόκειται περί 12 τακτικών (ελαφρά θωρακισμένων) οχημάτων Shepra της γαλλικής Arqus, τα οποία θα φέρουν διαμόρφωση καταστροφέα αρμάτων (tank destroyer), εξοπλισμένα με τον αντιαερματικό πύραυλο. Στα εξοπλιστικά που έχουν ολοκληρωθεί με εθνικούς πόρους συμπεριλαμβάνονται τα μαχητικά ελικόπτερα H145M, καθώς και η αντιπυραυλική ασπίδα BARAK-MX.

να επιπρέαζε άλλα ανοικτά εξοπλιστικά προγράμματα της ΕΦ.

Πίσω στο Merkava

Μπροστά στα οικονομικά αδιέξοδα ευρωπαϊκών αρμάτων μάχης (Leopard - Leclerc) σε πολιτικό επίπεδο η Λευκωσία στράφηκε και πάλι στο Ισραήλ, ελπίζοντας πως οι προσπάθειες τερματισμού των εκθροπραξιών στη Μέση Ανατολή σε συνδυασμό με τις άριστες σχέσεις των δυο χωρών θα ανοίξουν τον δρόμο για την προμήθεια περίπου 40 αρμάτων μάχης Merkava προς αντικατάσταση ισάριθμων ρωσικών, η παρτίδα των οποίων έχει ξεπεράσει το όριο αναβάθμισης/ανακατασκευής τους. Πέρα από τις όποιες κρούσεις έχουν γίνει σε επίπεδο ηγετών των δυο χωρών, άριστα ενημερωμένες στρατιωτικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως «με το Ισραήλ έχουμε κάνει μια καταρχήν κουβέντα, ωστόσο πρέπει να ξεκαθαρίσουν τι θα κάνουν. Θεωρούν ότι με τη Γάζα δεν έχουν τελειώσει». Αυτό σημαίνει πως οι λόγοι που επέβαλαν την απαγόρευση εξαγωγών στρατιωτικού υλικού για τους Ισραηλινούς δεν έχουν εκλείψει.

Οι ίδιες πηγές μας έλεγαν πως οι προσπάθειες να κλείσει το ζήτημα συνεχίζονται. Σύμφωνα με παλιότερο ρεπορτάζ της «Κ», η αγορά 40 μεταχειρισμένων Merkava είναι η συμφέροσα επιλογή μιας και η αγορά τους κυμαίνεται από €140 εκατ. έως €180 εκατ., αναλόγως με τις αναβαθμίσεις που θα πραγματοποιηθούν. Το κυριότερο όμως είναι πως οι Ισραηλινοί είναι σε θέση να παραδώσουν την παραγγελία σε μικρότερο χρόνο από τα 5 έτη, κάτι που ενδιαφέρει έντονα την Ε.Φ. Εάν προχωρήσουν οι συζητήσεις και δοθεί το πράσινο φως από τους Ισραηλινούς, η αγορά των Merkava θα γίνει από εθνικούς πόρους και όχι από τον κανονισμό SAFE.

Leopard και Leclerc

Θεωρητικά, όπως σημείωναν στρατιωτικές πηγές στην «Κ», οι επιλογές που υπάρχουν από τις αγορές κρατών-μελών της Ε.Ε. (Leopard και Leclerc) υπάρχουν, πλην όμως «είναι κοστοβόρες και θα καθυστερήσουν και εμείς θέλουμε γρηγορότερες κινήσεις». Για το μεν γερμανικό άρμα μάχης ένα από τα προβλήματα ήταν οι δυνατότητες του κατασκευαστή να παραδώσει την παραγγελία σε βάθος πενταετίας. Το άλλο πρόβλημα ήταν το οικονομικό. Με βάση το ρεπορτάζ της «Κ», η νεότερη έκδοση, Leopard 2A8, είναι αποτρεπτική για το διαθέσιμο κονδύλι της Ε.Φ. Δηλαδή για δυο παλιότερους τύπους η τιμή ανά μονάδα για το Leopard 2A7+ υπολογίζεται στα €14 εκατ. (€574 εκατ. για την αγορά 41 αρμάτων) και του Leopard 2A4 (μεταχειρισμένα) ανά μονάδα στα €11 εκατ. (€539 εκατ. για αγορά 41 αρμάτων). Για το γαλλικό Leclerc το κόστος αγοράς είναι υψηλότερο και υπολογίζεται στα €17 εκατ. συν την αναβάθμιση που αν επιλεγεί θα κυμαίνεται γύρω στα €1,7 εκατ. ανά μονάδα. Με τα δεδομένα αυτά, αν θα αντικατασταθούν τα 41 ρωσικά άρματα της πρώτης παρτίδας, η αγορά των γαλλικών θα κοστίσει περίπου €697 εκατ. συν την αναβάθμιση που θα γίνει. Όπως φαίνεται από τα οικονομικά μεγέθη, αν η Κύπρος κατέληγε σε μια από τις δυο επιλογές αυτό θα σήμαινε ότι θα έπρεπε να διαθέσει το μισό ποσό από τον κανονισμό SAFE που δικαιούται για την αγορά μόνο των αρμάτων μάχης.

Ελληνικά Leopard

Προτού το ισραηλινό Merkava επιστρέψει ως επιλογή, η Ελλάδα, όπως είχε αποκαλύψει η «Κ», είχε εκφράσει μέσω του υπουργείου Εθνικής Άμυνας την πρόθεση να διαθέσει στην Ε.Φ. αριθμό αρμάτων μάχης Leopard 1A5 από τα διαθέσιμα των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, προς κάλυψη των αναγκών της Ε.Φ. Η πρόταση του ΥΠΕΘΑ μελετήθηκε από το ΓΕΕΦ, επιτελείς του οποίου μετέβησαν στην Αθήνα για να δουν από κοντά την κατάσταση των γερμανικών αρμάτων μάχης. Οι απόψεις που εκφράστηκαν μετά από τον επιτόπιο έλεγχο δεν πρόκριναν την παραλαβή τους επειδή είναι μεταχειρισμένα και όχι σε επιχειρησιακή κατάσταση που θα κάλυπτε τις ανάγκες της Ε.Φ.

ΑΡΘΡΟ

Οταν δεν ξέρουμε πότε να σταματήσουμε

Του **ΠΑΝΤΕΛΗ ΣΟΛΩΜΟΥ**

Τον Ιούνιο, ύστερα από σχεδόν τέσσερις μήνες πολέμου, οι ΗΠΑ και το Ιράν υπέγραψαν συμφωνία για να τον τερματίσουν. Τα Στενά του Ορμούζ άνοιξαν ξανά και τα δεξαμενόπλοια άρχισαν να κινούνται και πάλι. Όμως παρόμοια συμφωνία ήταν επικλή εδών και μίνες. Ήδη από τον Απρίλιο, το Ιράν είχε προτείνει εκκευρία και άνοιγμα των στενών – κι ο Τραμπ την απέρριψε ως «όχι αρκετά καλή». Ο πόλεμος μπορούσε να είχε τελειώσει τότε. Αντ' αυτού κράτησε άλλους δύο μήνες, που δεν απέφεραν τίποτα και κόστισαν κι άλλες ζωές. Ένα μέρος της καθυστέρησης ήταν δικαιολογημένο. Το Ιράν δεν υποχωρούσε αφού έλεγχε τα Στενά, και το Ισραήλ πίεζε να συνεχιστεί ο πόλεμος. Μετρούσε

κι ο εγωισμός: για τον Τραμπ, το να σταματήσει σήμαινε να παραδεχτεί το λάθος του. Υπάρχει όμως και κάτι βαθύτερο. Όταν κάτι στο οποίο έχουμε επενδύσει πάει στραβά, δυσκολευόμαστε να το παρατήσουμε. Είναι κάτι βαθιά ανθρώπινο και το κάνουμε όλοι χωρίς να το καταλαβαίνουμε. Ας δούμε γιατί.

Σου έχει τύχει να πας στο σινεμά και, λίγο αφότου ξεκινήσει, να συνειδητοποιείς ότι η ταινία είναι χάλια; Θα μπορούσες να σηκωθείς και να φύγεις, μα έχεις πληρώσει το εισιτήριο, είσαι κιόλας εκεί – κι έτσι μένεις ως το τέλος, σαν να πήγαιναν χαμένα τα λεφτά σου. Τα λεφτά όμως χάθηκαν είτε μείνεις είτε φύγεις. Όσο περισσότερα έχουμε επενδύσει σε κάτι, τόσο πιο δύσκολο γίνεται να το αφήσουμε. Οι οικονομολόγοι το ονομάζουν παγίδα του

μη ανακτήσιμου κόστους (sunk cost fallacy). Σ' αυτόν τον πόλεμο, οι ΗΠΑ ξόδεψαν τεράστια αποθέματα πυρομαχικών και πολιτικό κεφάλαιο. Και όσο περνούσε ο καιρός, αντί να σκέφτονται ποια είναι η καλύτερη κίνηση από δω και πέρα, έμεναν στο πώς γίνεται όλα αυτά να πήγαν χαμένα. Το κόστος που είχε ήδη πληρωθεί έμοιαζε λόγος για να συνεχίσουν. Τώρα φαντάσου ότι περιμένεις στη στάση είκοσι λεπτά για το λεωφορείο. Θα μπορούσες να τα παρατήσεις και να πας με τα πόδια – φοβάσαι όμως ότι, μόλις το κάνεις, το λεωφορείο θα στρίψει τη γωνία και θα το έχεις χάσει για δευτερόλεπτα. Έτσι μένεις. Καλύτερα να περιμένεις παρά να το μετανιώσεις. Το ίδιο και στην ουρά του σουπερ μάρκετ: δεν αλάζουμε, σίγουροι ότι μόλις το

κάνουμε η ουρά που αφήσαμε θα προχωρήσει. Οι ψυχολόγοι το λένε προσδοκώμενη μεταμέλεια (anticipated regret): τον φόβο ότι θα μετανιώσουμε που τα παρατήσαμε.

Αυτός ο φόβος μάς κρατάει ακίνητους. Το να μην κάνεις τίποτα μοιάζει ασφαλέστερο. Έτσι ο Τραμπ περίμενε: ίσως την επόμενη εβδομάδα να κατέρρεε το καθεστώς, ίσως να έκλινε επιτέλους η συμφωνία. Διαβεβαίωνε δημόσια ότι ήταν κοντά σε συμφωνία τουλάχιστον 38 φορές – και κάθε φορά, ο πόλεμος συνέχιζε.

Τέλος, σκέψου κάτι που αγόρασες και σχεδόν αμέσως μετανιώσες – ένα ακριβό μπουφάν που, μόλις το δοκίμασες ξανά στο σπίτι, δεν σου πήγαινε καθόλου. Το να παραδεχτείς το λάθος είναι δυσάρεστο, κι έτσι πείθεις τον εαυτό σου για το αντίθετο. Το

φοράς πιο συχνά, το παينةύεις, αποφασίζεις ότι τελικά σου πάει. Η πεποίθηση «έκανα σωστή επιλογή» και η πραγματικότητα «ήταν πεταμένα λεφτά» δεν συμβιβάζονται. Έτσι στρεβλώνεις την πραγματικότητα αντί να αλλάξεις γνώμη. Οι ψυχολόγοι το λένε γνωστική ασυμφωνία (cognitive dissonance).

Είναι η πιο ύπουλη από τις τρεις, γιατί επιπρέαζει την ίδια μας την ικανότητα να δούμε την πραγματικότητα. Αφού είχε πει σε όλους ότι το Ιράν συνετρίβη κι ο πόλεμος κερδήθηκε, ο Τραμπ δεν μπορούσε να δει ως ήττα τις διαπραγματεύσεις με το ίδιο καθεστώς – ενώ τα στενά έμεναν κλειστά. Κι έτσι δεν τις είδε. Ο πόλεμος που είχε κολλήσει μετατράπηκε σε μια σειρά από «επικοινωνιακές συνομιλίες». Η εκτίμηση ότι το Ιράν κρατούσε ακόμη τους πυ-

ραύλους του αγνοήθηκε. Ό,τι δεν ταίριαζε, απλά το προσπέρασε. Η δυσκολία να σταματήσουμε και ν' αλλάξουμε πορεία είναι παντού. Είναι η ανακαίνιση που δεν λέει να τελειώσει, η δουλειά που έπρεπε να είχες αφήσει, το μαγαζί που έπρεπε να είχες κλείσει από πέροι. Όσοι καταφέρνουν να το ελέγχουν δεν νιώθουν λιγότερο την έλξη να επιμεινούν. Απλώς έμαθαν να μην την εμπιστεύονται. Οι καλές εταιρείες το κάνουν συνειδητά: μιλούν για «γρήγορη αποτυχία», κόβουν έγκαιρα ό,τι δεν δουλεύει, γιατί ξέρουν πόσο ισχυρή και ακριβή είναι η παρόρμηση να επιμένεις. Έχουν καταλάβει αυτό που οι υπόλοιποι αρνούμαστε να δεχτούμε: πως η πιο δύσκολη απόφαση, και συχνά η πιο σοφή, δεν είναι το να ξεκινήσεις. Είναι το να σταματήσεις κάτι που δεν δουλεύει.

Η πλειοψηφία στον ΔΗΣΥ θεωρεί, πάντως, πως η Αννίτα Δημητρίου είναι το πρόσωπο που πρέπει να «τρέξει». Άλλωστε, αποδεδειγμένα –υπενθυμίζεται το 27,1% των βουλευτικών εκλογών– κατάφερε μέσα σε δύσκολες συγκυρίες να φέρει διαδοχικές νίκες στην παράταξη.

Διά της εις άτοπον απαγωγής και βάσει των χαρακτηριστικών που αναζητούνται, εκτός των εν δυνάμει υποψηφίων μένει ο γ.γ. του κόμματος Στέφανος Στεφάνου, όπως και οποιοδήποτε άλλο κομματικό στέλεχος.

Εν αναμονή των όσων θα διαμειφθούν στις επερχόμενες συναντήσεις ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ, ΔΗΚΟϊκά στελέχη τονίζουν πως δεν πρόκειται να κάνουν το μεγάλο βήμα της αποχώρησης από την κυβέρνηση, εάν η εναλλακτική τους λύση είναι η υποψηφιότητα του Αβέρωφ Νεοφύτου.

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Μία δημοσκόπηση, η οποία θα καταδείξει την εκλεξιμότητα των υποψηφίων και τι ποσοστά λαμβάνουν στην παράσταση νίκης, είναι το αμέσως επόμενο βήμα στον ΔΗΣΥ. Στόχος είναι να εργαστούν με στοιχεία προς την ανάδειξη του προσώπου που μπορεί να φέρει στο κόμμα την τρίτη σερί νίκη, αυτή των Προεδρικών του 2028. Στη δημοσκόπηση, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται η Αννίτα Δημητρίου και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, καθώς και οι Νίκος Χριστοδουλίδης και Ανδρέας Μαυρογιάννης, ώστε να καταδειχθεί ποιος λαμβάνει τη θετική ψήφο του κόσμου.

Στην Πινδάρου τονίζεται, πάντως, πως θα πρέπει σε σύντομο χρονικό διάστημα να προχωρήσουν τη συγκεκριμένη διαδικασία. Επιδίωξη είναι, πριν από το τέλος του 2026, να γνωστοποιηθεί ο υποψήφιος, μιας και όσο περισσότερη παραφιλολογία αναπτύσσεται, τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος για εσωτερικές συγκρούσεις. Πάντως, στελέχη της ηγετικής πυραμίδας εκφράζουν ανησυχία για τον κίνδυνο το κόμμα να περάσει ένα νέο κύμα εσωστρέφειας, πιθανώς μεγαλύτερο αυτή τη φορά. Αυτό συμβαίνει επειδή, όπως διαφαίνεται, ο πρώην πρόεδρος Αβέρωφ Νεοφύτου θα θέσει την υποψηφιότητά του με το δικαιολογητικό πως δικαιωματικά του αξίζει να είναι ο εκλεκτός του ΔΗΣΥ.

Πρόκειται για μία σκέψη που, αν τελικώς υλοποιηθεί σε συνδυασμό με την υποψηφιότητα της Αννίτας Δημητρίου, θα προκαλέσει προβληματισμό. Ήδη, πρωτοκλασάτα στελέχη δηλώνουν πως βρίσκονται σε δίλημμα για το ποιο πρόσωπο τελικά θα στηρίζουν. Αξίζει να σημειωθεί πως ούτε η πρόεδρος έχει τοποθετηθεί επίσημα μέχρι στιγμής, τροφοδοτώντας την παραφιλολογία ότι πιθανώς να κάνει πίσω.

Βέβαια, υπάρχει και η μερίδα των Συναγερμικών που ξεκαθαρίζει πως, αν το χρίσμα πάρει ο Αβέρωφ Νεοφύτου, οι ίδιοι θα στηρίξουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη χωρίς δισταγμό. Τα μηνύματα αυτά φτάνουν και στο Προεδρικό, το οποίο χαρακτηρίζει μία τέτοια εξέλιξη ως τη θετικότερη, διαμνύοντας πως με αυτόν τον τρόπο γίνεται ευκολότερη η επανεκλογή και η παραμονή στον Λόφο για άλλη μία πενταετία.

Η πλειοψηφία στον ΔΗΣΥ θεωρεί, πάντως, πως η Αννίτα Δημητρίου είναι το πρόσωπο που πρέπει να «τρέξει». Άλλωστε, αποδεδειγμένα –υπενθυμίζεται το 27,1% των βουλευτικών εκλογών– κατάφερε μέσα σε δύσκολες συγκυρίες να φέρει διαδοχικές νίκες στην παράταξη, ενώ παραμένει ιδιαίτερα αγαπητή στον κόσμο.

Μάλιστα, στην προσπάθεια να κλειδώσει η υποψηφιότητα της προέδρου, άρχισαν να γίνονται διεργασίες για προσέγγιση του ΔΗΚΟ. Το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα δεν αποκλείεται να υπάρξει και συνάντηση σε ανώτερο επίπεδο, για να διαπιστωθεί κατά πόσο υπάρχει το ενδεχόμενο πιθανής συνεργασίας ενόψει Προεδρικών.

Στον ΔΗΣΥ κρίνουν, επιπλέον, πως αν το ΔΗΚΟ τοποθετηθεί ξεκάθαρα ότι θα συμπορευτεί μαζί τους εφόσον η Αννίτα Δημητρίου ηγηθεί της προσπάθειας, τα πράγματα θα γίνουν ευκολότερα. Μία τέτοια εξέλιξη πιθανώς

Πλιν της Αννίτας Δημητρίου και του Αβέρωφ Νεοφύτου, δεν αποκλείεται να δούμε και άλλες υποψηφιότητες, όπως αυτή του Γιώργου Παμπορίδη όπως ο ίδιος δηλώνει. Πάντως, οι φήμες που έφεραν πιθανούς υποψηφίους να καλούν κόσμο να εγγραφεί στο κόμμα, ώστε να συμμετάσχει στις εσωκομματικές διαδικασίες, δεν φαίνεται προς το παρόν να ευσταθούν.

να πιέσει καταστάσεις, ώστε να αποφευχθούν οι εσωκομματικές εκλογές.

Άλλωστε, πλιν της Αννίτας Δημητρίου και του Αβέρωφ Νεοφύτου, δεν αποκλείεται να δούμε και άλλες υποψηφιότητες, όπως αυτή του Γιώργου Παμπορίδη όπως ο ίδιος δηλώνει. Πάντως, οι φήμες που έφεραν πιθανούς υποψηφίους να καλούν κόσμο να εγγραφεί στο κόμμα, ώστε να συμμετάσχει στις εσωκομματικές διαδικασίες, δεν φαίνεται προς το παρόν να ευσταθούν. Τα νέα μέλη που έχουν εγγραφεί τους τελευταίους μήνες είναι ελάχιστα.

Στην ηγεσία, πέραν από τον προβληματισμό σε σχέση με τις επιπτώσεις των εσωκομματικών εκλογών, υπάρχει και ο «ελέφαντας στο δωμάτιο». Αυτός αφορά τη διαχείριση κρίσης, σε περίπτωση που προκύψουν ζητήματα οικονομικής –και όχι μόνο– φύσης για πρόσωπο που διατηρεί σχέσεις με την ηγεσία του κόμματος.

Πρόκειται για άτομο που बोήθησε τόσο οικονομικά, όσο και στην προσέγγιση υποψηφίων στις βουλευτικές. Ήδη, κάποια δημοσιεύματα, όπως και αμφίβολου προέλευσης αναρτήσεις στην πλατφόρμα Χ, θέτουν ερωτήματα ως προς τον συσχετισμό των δύο πλευρών. Την ίδια στιγμή,

υψηλόβαθμα στελέχη φαίνεται να θέτουν το θέμα επί τάπητος, ώστε να υπάρχει ετοιμότητα σε περίπτωση εμπλοκής.

Ο υποψήφιος του ΑΚΕΛ

Την ίδια ώρα, στο στρατόπεδο του ΑΚΕΛ αρχίζουν τις επαφές με το 17% που έμεινε εκτός Βουλής, προσεγγίζοντας κόμμα όπως το Volt και τους Οικολόγους. Επίσης, θέλουν να ανταλλάξουν απόψεις με την ΕΔΕΚ και τη ΔΗΠΑ, με στόχο να βρεθούν εκείνες οι συνισταμένες που θα δώσουν στην παράταξη τη νίκη στις Προεδρικές του 2028.

Στόχος του κόμματος της Αριστεράς είναι η επιλογή ενός υποψηφίου που όχι μόνο θα περάσει στον δεύτερο γύρο, αλλά θα είναι και εκλέξιμος. Προς αυτή την κατεύθυνση θα γίνουν ζημιώσεις τόσο με κομματικά σύνολα, όσο και με την κοινωνία των πολιτών, πρώην βουλευτές και στελέχη των τοπικών κοινωνιών.

Διά της εις άτοπον απαγωγής και βάσει των χαρακτηριστικών που αναζητούνται, εκτός των εν δυνάμει υποψηφίων μένει ο γ.γ. του κόμματος Στέφανος Στεφάνου, όπως και οποιοδήποτε άλλο κομματικό στέλεχος. Επιπλέον, δύσκολη κρίνεται η στήριξη προσώπων που επιλέχθηκαν και

στο παρελθόν, μιας και μια τέτοια κίνηση θα κατακρηθεί από τους αντιπάλους ως λύση ανάγκης.

Είναι από τις λίγες φορές που το ΑΚΕΛ αντιλαμβάνεται πως πρέπει από νωρίς να αρχίσει τη διαβούλευση και να θέσει επί τάπητος ονόματα ικανά να διαφοροποιήσουν τα δεδομένα. Άλλωστε, και στο παρελθόν έχει αποδείξει ότι μπορεί να κάνει την υπέρβαση, όπως συνέβη με τη στήριξη του δημάρχου Χαράλαμ Προύντζου για τον Δήμο Λευκωσίας. Ωστόσο, η οποία νέα επιλογή δεν θα πρέπει να εξοργίσει τον κόσμο της Αριστεράς, ο οποίος έδειξε στις βουλευτικές εκλογές πως στηρίζει την ηγεσία και τις αποφάσεις της.

Άλλος ένας λόγος που επιβάλλει την επιλογή προσώπου από την ευρύτερη κοινωνία είναι, σύμφωνα με το ίδιο το κόμμα, η περιορισμένη δεξαμενή αντήλησης ψηφοφόρων. Σε αντίθεση με τη Δεξιά, όπου τα περιθώρια είναι πολύ μεγαλύτερα, το ΑΚΕΛ καλείται να λάβει ένα «ελεγχόμενο ρίσκο», όπως χαρακτηριστικά λέχθηκε.

Βέβαια, η εξεύρεση μιας τέτοιας προσωπικότητας δεν είναι εύκολη υπόθεση. Γι' αυτόν τον λόγο, το όνομα του Ανδρέα Μαυρογιάννη κατατίθεται από στελέχη στο τραπέζι της διαβούλευσης, παρά την έντονη άποψη

πως η παράταξη πρέπει να πορευτεί με νέα πρόσωπα.

Πάντως, μέχρι την ώρα της τελικής απόφασης, το κόμμα αναμένεται να κινηθεί βάσει οδικού χάρτη που θα έχει στο επίκεντρο τον πολίτη. Ο σχεδιασμός προβλέπει, μεταξύ άλλων, να βγουν έξω στην κοινωνία κατά την περίοδο του φθινοπώρου πέραν των χιλίων στελεχών, δίνοντας προτάσεις και λύσεις σε καίρια ζητήματα.

Άλλωστε, από την επομένη των βουλευτικών εκλογών ο γ.γ. του κόμματος βρέθηκε σε γειτονιές και κοινότητες – κάτι που συνεχίζει μέχρι σήμερα. Στόχος του είναι να ευχαριστήσει προσωπικά τον κάθε πολίτη για την προσφορά του, αλλά και να ακούσει τα προβλήματά του, συζητώντας πιθανές λύσεις. Με αυτόν τον τρόπο, επιδιώκει να ανατρέψει την αντίληψη του κόσμου ότι οι πολιτικοί τους θυμούνται μόνο σε περιόδους εκλογών.

Σε αναμονή του ΔΗΚΟ

Τις εξελίξεις στα δύο μεγάλα κόμματα παρακολουθεί με ενδιαφέρον και το ΔΗΚΟ. Αν και θεωρείται απομακρυσμένο το ενδεχόμενο για συνεργασία με το ΑΚΕΛ ενόψει Προεδρικών, υπάρχουν φωνές –έστω και λίγες– που αναφέρουν πως στην παρούσα φάση το κόμμα θα πρέπει να μελετήσει όλα τα ενδεχόμενα.

Εν αναμονή των όσων θα διαμειφθούν σε πιθανές συναντήσεις ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ (οι οποίες αναμένονται με ενδιαφέρον), ΔΗΚΟϊκά στελέχη ξεκαθαρίζουν τη στάση τους. Τονίζουν πως δεν πρόκειται να κάνουν το μεγάλο βήμα της αποχώρησης από την κυβέρνηση, εάν η εναλλακτική τους λύση είναι η υποψηφιότητα του Αβέρωφ Νεοφύτου.

Την ίδια ώρα, βρίσκονται εν αναμονή και των κινήσεων του προέδρου Χριστοδουλίδη. Πάντως, η μέχρι τώρα στάση του φαίνεται να προκαλεί προβληματισμό, ακόμη και στους πιο ένθερμους υποστηρικτές του μέσα στο κόμμα.

Χαρακτηριστική είναι η στάση συγκεκριμένων «χριστοδουλιδικών» βουλευτών, οι οποίοι πλέον κάνουν δεύτερες σκέψεις ακόμη και για την υπερψήφιση νομοσχεδίων που καταθέτει η κυβέρνηση. Παράλληλα, εκφράζουν δυσφορία και σε ό,τι αφορά την ανεπαρκή ενημέρωση γύρω από σοβαρά ζητήματα.

Μάλιστα, όπως επισήμαναν και στην τελευταία συνάντηση της Γραμματείας του ΔΗΚΟ με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, δεν τους ικανοποιεί η τοποθέτηση ότι το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο έχει το αποκλειστικό προνόμιο για τους διορισμούς των Δ.Σ. των μικρατικών οργανισμών. Έτσι, καλούν τον Πρόεδρο να κάνει χρήση του συνταγματικού του δικαιώματος για τις τελικές αποφάσεις, ουσιαστικά προκειμένου να προκρίνει πρόσωπα προσκείμενα στο κόμμα.

Τέλος, το ΔΗΚΟ τείνει εν αναμονή και της νέας σύνθεσης του Υπουργικού Συμβουλίου, όπου διεκδικεί μεγαλύτερη αριθμητική παρουσία σε σχέση με σήμερα. Ωστόσο, παραμένει ακόμη αμφίβολο αν τελικά ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης θα προχωρήσει τη δεδομένη στιγμή στη διαφοροποίηση των προσώπων της κυβέρνησης που θα τον οδηγήσουν στις Προεδρικές του 2028.

“

Στελέχη της ηγετικής πυραμίδας εκφράζουν ανησυχία για τον κίνδυνο ο ΔΗΣΥ να περάσει ένα νέο κύμα εσωστρέφειας, πιθανώς μεγαλύτερο αυτή τη φορά. Αυτό συμβαίνει επειδή, όπως διαφαίνεται, ο πρώην πρόεδρος Αβέρωφ Νεοφύτου θα θέσει την υποψηφιότητά του με το δικαιολογητικό πως δικαιωματικά του αξίζει να είναι ο εκλεκτός του ΔΗΣΥ.

“

Στην προσπάθεια να κλειδώσει η υποψηφιότητα της Αννίτας Δημητρίου, άρχισαν να γίνονται διεργασίες για προσέγγιση του ΔΗΚΟ. Το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα δεν αποκλείεται να υπάρξει και συνάντηση σε ανώτερο επίπεδο, για να διαπιστωθεί κατά πόσο υπάρχει το ενδεχόμενο πιθανής συνεργασίας ενόψει Προεδρικών.

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΟΥΛΛΑ, εκτελεστικός διευθυντής και εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ

Στόχος του ΔΗΣΥ είναι η νίκη στις Προεδρικές

Με δικό μας υποψήφιο που θα βγει ενισχυμένος μέσα από την εσωκομματική διαδικασία

Το διακύβευμα θα είναι να πάρουμε τον τόπο μπροστά με τόλμη, όραμα και με τα κατάλληλα στελέχη, στοιχεία που δεν διαθέτει η σημερινή κυβέρνηση, που είναι άτολμη και διστακτική.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

“

Πρέπει να επιδειχθεί η μέγιστη δυνατή ενότητα εντός ΔΗΣΥ. Από εμάς εξαρτάται. Η εσωκομματική διαδικασία θα νομιμοποιήσει πλήρως τον υποψήφιο του κόμματος και έτσι θα υπάρξει η μέγιστη δυνατή συσπείρωση.

Αν τελικά γίνουν εκλογές, το αποτέλεσμα θα πρέπει να γίνει απόλυτα σεβαστό από όλους – υποψήφιους και μέλη – και αυτός που θα χάσει θα πρέπει να σταθεί δίπλα στον νικητή.

Πιστεύω ότι πρέπει να επιδιωχθεί μια συναινετική λύση. Ωστόσο, δεν υπάρχει κανένα αδιέξοδο. Θα αποφασίσουν τα μέλη της παράταξης.

«**Επόμενος** στόχος του ΔΗΣΥ είναι η νίκη στις προεδρικές εκλογές», δηλώνει στην «Κ» ο εκτελεστικός διευθυντής και εκπρόσωπος Τύπου του κόμματος, Ονούφριος Κουλλά. Υπάρχει ανησυχία, παραδέχεται, ότι οι εσωκομματικές εκλογές για ανάδειξη του υποψηφίου του κόμματος για το '28 μπορεί να φέρουν εσωστρέφεια, όμως, επισημαίνει πως το γεγονός ότι θα αποφασίσουν τα μέλη, αν τελικά γίνουν εκλογές, θα δώσει στον υποψήφιο πλατιά δημοκρατική νομιμοποίηση και δυναμική για την εκλογική μάχη. Αναφέρει ότι το αργότερο τον Μάρτιο του 2027 ο ΔΗΣΥ πρέπει να έχει υποψήφιο για τις προεδρικές εκλογές. Επισημαίνει ότι πρέπει να επιδιωχθεί συνεργασία με το ΔΗΚΟ για τις προεδρικές εκλογές και σημειώνει ότι επαφές πρέπει να γίνουν και με τη ΔΗΠΙΑ, με την οποία υπάρχουν κοινά σημεία.

–**Διοριστήκατε** εκτελεστικός διευθυντής του ΔΗΣΥ και διατηρείτε τη θέση εκπροσώπου Τύπου του κόμματος. Γιατί παραμένετε στο κόμμα και δεν κάνετε ένα βήμα πίσω μετά την ολοκλήρωση της κοινοβουλευτικής σας παρουσίας, δημιουργώντας έτσι χώρο σε νέα στελέχη;

–Πρέπει να πω ότι αυτή ήταν η αρχική μου σκέψη για τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Πως δέκα χρόνια σε ένα αξίωμα είναι καλά. Στο κόμμα θα είμαι για πάντα. Το θετικό αποτέλεσμα των βουλευτικών και η επανεκλογή της Αννίτας Δημητρίου στην Προεδρία της Βουλής δημιούργησαν σε όλους μας μεγάλη αισιοδοξία και το μήνυμα που θέλαμε να στείλουμε είναι ότι παραμένουμε όλοι επί των επάλξεων. Γι' αυτό αποδέχθηκα την πρόταση της προέδρου. Δεν κρύβω ότι ακόμη ένας λόγος που παραμένω είναι για να εργαστώ για τον επόμενο στόχο του ΔΗΣΥ που είναι η νίκη στις προεδρικές εκλογές του 2028 με δικό μας υποψήφιο, που θα βγει ενισχυμένος μέσα από την εσωκομματική διαδικασία.

–**Θα σας** πουν ότι το μόνο που σας απασχολεί είναι πώς να ανέλθετε ξανά στην εξουσία και όχι τα προβλήματα των πολιτών.

–Κάθε άλλο. Η λύση των προβλημάτων του κόσμου είναι η κορυφαία μας προτεραιότητα και αυτό φαίνεται από τις καθημερινές μας παρεμβάσεις. Μόλις προχθές δώσαμε μια σχετική δημοσιογραφική διάσκεψη. Όμως, πάντοτε οι προεδρικές εκλογές αποτελούν κορυφαίο στόχο για τον Συναγερμό. Γιατί έτσι θα συμβάλουμε καθοριστικά στη βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών.

–**Ποιο διακύβευμα** θα θέσει ο ΔΗΣΥ και με ποιο αφήγημα θα αντιπαρατεθεί στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη;

–Το διακύβευμα πιστεύω θα είναι να πάρουμε τον τόπο μπροστά με τόλμη, όραμα και με τα κατάλληλα στελέχη, στοιχεία που δεν διαθέτει η σημερινή κυβέρνηση, που είναι άτολμη και διστακτική. Υπάρχει για παράδειγμα διαφορετική προσέγγιση μεταξύ υπουργών

για το έργο GSI και ταυτόχρονα καταγράφεται η ατολμία του Προέδρου της Δημοκρατίας να δώσει λύση. Αυτή η διστακτικότητα που παρατηρείται σε αρκετά θέματα έχει κόστος για τη χώρα. Η σημερινή κυβέρνηση μπαίνει στην τελική ευθεία της ηθικής της και δεν υπάρχει ακόμη σαφές σχέδιο για το πού θέλει να οδηγήσει τον τόπο. Έγινε λανθασμένη εκτίμηση στην ακρίβεια, διαφωνήσαμε με τις μαζικές προσλήψεις και τα αστόχευτα μέτρα. Το στεγαστικό επιδεινώνεται. Στο υδατικό και τον αβθώδη πυρετό υπήρξε αργοπορημένη αντίδραση. Αντί ολιστικού σχεδιασμού περιορίζεται απλώς στη διαχείριση της καθημερινότητας και εκεί με μετριότητα. Εξακολουθεί να δίνει περισσότερη έμφαση στην εικόνα και την επικοινωνία παρά στην ουσία.

–**Ο ΔΗΣΥ έχει πρόγραμμα** διακυβέρνησης; Ξέρει τι θέλει να αλλάξει και πού θέλει να οδηγήσει τον τόπο;

–Έχουμε παρουσιάσει 31 συγκεκριμένες πολιτικές κατευθύνσεις και στόχους για τα επόμενα χρόνια. Η δουλειά συνεχίζεται από την κοινοβουλευτική ομάδα, τις ομάδες παραγωγής πολιτικής και

το συμβούλιο παρακολούθησης του κυβερνητικού έργου. Προτεραιότητες είναι το συνταξιοδοτικό, η αντιμετώπιση της ακρίβειας, η μείωση του ενεργειακού κόστους, η ενίσχυση της μεσαίας τάξης, το κυκλοφοριακό, η υπογεννητικότητα, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και φυσικά η επίλυση του Κυπριακού.

–**Για αρκετά** από αυτά τα θέματα έχετε ευθύνη. Κυβερνούσατε για δέκα χρόνια. Πώς γίνεται να παρουσιάσετε σήμερα ως αυτοί που έχουν τις λύσεις;

–Έγιναν πολλά σε πολύ δύσκολες συνθήκες. Παραλάβαμε μια χρεοκοπημένη χώρα με την ανεργία στα ύψη. Προτεραιότητά μας ήταν να σώσουμε τον τόπο και αυτό κάναμε. Έγιναν και σημαντικές μεταρρυθμίσεις όπως το ΕΕΕ, το ΓεΣΥ, ο κατώτατος μισθός, η ελάχιστη εγγυημένη σύνταξη, η μείωση της στρατιωτικής ηθειας, όμως, δεν μπορούσαν να λυθούν όλα τα προβλήματα.

–**Κάνετε αναφορά** στο θετικό αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών θέτοντας ως επόμενο στόχο τη νίκη στις Προεδρικές. Και το

2021 ο ΔΗΣΥ ήρθε πρώτος στις Βουλευτικές λαμβάνοντας σχεδόν 28%, όμως έχασε στις Προεδρικές του 2023, πληρώνοντας ακριβώς την εσωστρέφεια. Τι έχει αλλάξει ώστε να μην επαναληφθεί το ίδιο σκηνικό;

–Πρέπει να επιδειχθεί η μέγιστη δυνατή ενότητα εντός ΔΗΣΥ. Από εμάς εξαρτάται. Τότε ο κ. Χριστοδουλίδης ακολούθησε τη δική του πορεία έξω από τις διαδικασίες της παράταξης. Τώρα δεν θα γίνει κάτι τέτοιο. Η εσωκομματική διαδικασία θα νομιμοποιήσει πλήρως τον υποψήφιο του κόμματος και έτσι θα υπάρξει η μέγιστη δυνατή συσπείρωση.

–**Ο ΔΗΣΥ εισέρχεται** σε μια εσωκομματική νέα διαδικασία με στόχο την ανάδειξη του υποψηφίου του κόμματος για τις προεδρικές εκλογές. Είναι βέβαιο ότι θα γίνουν εκλογές ή θα επιδιωχθεί συνεννόηση μεταξύ των ενδιαφερομένων για να αποφευχθούν;

–Πιστεύω ότι πρέπει να επιδιωχθεί μια συναινετική λύση. Ωστόσο, δεν υπάρχει κανένα αδιέξοδο. Θα αποφασίσουν τα μέλη της παράταξης.

–Υπάρχει ανησυχία πάντως ότι

αυτή η διαδικασία μπορεί να φέρει ένα νέο κύκλο εσωστρέφειας και ότι μια έντονη πολιτική αντιπαράθεση μπορεί να αφήσει σημάδια και τελικά το κόμμα να πάει στο '28 με ανοιχτές πληγές πάλι.

–Όντως υπάρχει μια τέτοια ανησυχία, όμως, αν τελικά γίνουν εκλογές, θα πρόκειται για κάτι πρωτοποριακό, πρωτόγνωρο και καινοτόμο για τα κυπριακά πολιτικά πράγματα. Το γεγονός ότι θα αποφασίσουν τα μέλη, θα δώσει στον υποψήφιο του κόμματος πλατιά δημοκρατική νομιμοποίηση και δυναμική για την εκλογική μάχη. Το αποτέλεσμα θα πρέπει να γίνει απόλυτα σεβαστό από όλους –υποψήφιους και μέλη– αυτός που θα χάσει θα πρέπει να σταθεί δίπλα στον νικητή και έτσι θα υπάρξει η μέγιστη δυνατή συσπείρωση.

–**Επειδή** πρόκειται όντως για μια πρωτόγνωρη διαδικασία για τα κυπριακά δεδομένα, ποιο αναμένετε να είναι το περιεχόμενο της πολιτικής αντιπαράθεσης; Θα παίξει ρόλο ποιος κερδίζει; Ποιος συσπειρώνει το κόμμα; Ποιος εκπροσωπεί τη φιλελεύθερη ή τη λαϊκή, συντηρητική δεξιά; Υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις στο Κυπριακό, την οικονομία ή το πώς πρέπει να ασκείται η κοινωνική πολιτική; Υπάρχουν διαφορές επί πολιτικών θέσεων; Θα τεθεί ως ζήτημα ποιος είναι πιο κοντά στα επιχειρηματικά συμφέροντα και ποιος στον εργαζόμενο;

–Αν υπάρξουν τελικά εσωκομματικές εκλογές, δεν θεωρώ ότι θα γίνει ιδεολογικού τύπου αντιπαράθεση. Ως κριτήρια πιστεύω θα τεθούν η ικανότητα και η εκλεξιμότητα.

–**Εκφράστηκαν** πάντως κατά καιρούς διαφορετικές προσεγγίσεις για το έργο GSI, σε επιμέρους ζητήματα στο Κυπριακό και σε κάποια θέματα πολιτικής.

–Συζήτηση πάντοτε υπάρχει. Μέχρι να καθοριστεί η θέση της παράταξης.

–**Δεν θα** παίξει ρόλο ποιος μπορεί να φέρει συνεργασίες με άλλα κόμματα;

–Η εκλεξιμότητα έχει να κάνει και με το ποιος μπορεί να φέρει συνεργασίες με άλλα κόμματα.

–**Θα γίνουν** δημοσκοπήσεις πριν από την εσωκομματική εκλογική διαδικασία;

–Προσωπική μου άποψη είναι ότι ο ΔΗΣΥ πρέπει να κάνει δημοσκοπήσεις και είναι καλό να τις λάβουν υπόψη όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Αυτή η παράμετρος ίσως αποτελέσει ένα πεδίο για τη μεταξύ τους συνεννόηση.

–**Ο αντίλογος**, όμως, αναφέρει πως άλλη είναι η δυναμική που αναπτύσσεται όταν αρχίσει να τρέχει μια προεκλογική περίοδος. Κάποιος που είναι χαμηλά στις δημοσκοπήσεις μπορεί να τις ανατρέπει ή κάποιος που είναι ψηλά μπορεί να κάνει λάθη και να χάσει πολύτιμο έδαφος.

–Είναι ένα σημαντικό εργαλείο, που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Δεν πρέπει να πάμε στα τυφλά. Σε κάθε περίπτωση δεν υπάρχει κανένα αδιέξοδο.

“

Ως κριτήρια πιστεύω θα τεθούν η ικανότητα και η εκλεξιμότητα, που έχει να κάνει και με το ποιος μπορεί να φέρει συνεργασίες με άλλα κόμματα.

Το αργότερο τον Μάρτιο του 2027 ο ΔΗΣΥ πρέπει να έχει υποψήφιο για τις προεδρικές εκλογές. Υπάρχουν σκέψεις και εισηγήσεις και για νωρίτερα.

Ο κ. Χριστοδουλίδης θα έπρεπε να εκτιμήσει την υπεύθυνη στάση του ΔΗΣΥ κυρίως στη Βουλή, να δείχνει τον απαιτούμενο σεβασμό και να αποφεύγει βολιδοσκοπήσεις στελεχών του κόμματος ενόψει ανασχηματισμού.

Πρέπει να επιδιωχθεί συνεργασία με το ΔΗΚΟ για τις Προεδρικές

–Αν τελικά γίνουν εκλογές, πότε πρέπει να γίνουν;

–Το αργότερο τον Μάρτιο του 2027 ο ΔΗΣΥ πρέπει να έχει υποψήφιο για τις προεδρικές εκλογές. Υπάρχουν σκέψεις και εισηγήσεις και για νωρίτερα.

–Έχει προτεραιότητα η πρόεδρος του κόμματος;

–Πολιτικά και παραδοσιακά, ο εκάστοτε πρόεδρος του Συναγερμού είχε πάντοτε προβάδισμα. Ποτέ όμως κάτι τέτοιο δεν είχε διασφαλιστεί ως καταστατική πρόνοια.

–**Ποια κριτήρια** πρέπει να πληροί κάποιος για να είναι ο υποψήφιος του ΔΗΣΥ στις Προεδρικές και κατ' επέκταση για Πρόεδρος της Δημοκρατίας;

–Καταρχάς ο ΔΗΣΥ πληροί όλες τις προδιαγραφές για να κυβερνήσει. Δεν είναι ζήτημα ενός μόνο προσώπου. Σε κάθε περίπτωση ο υποψήφιος που θα επι-

λεγει θα διαθέτει την αναγκαία αποφασιστικότητα, τις εμπειρίες και τη σαφή αντίληψη για το Κυπριακό και για το πού θέλουμε να πάρουμε τη χώρα. Να μην έχετε καμία αμφιβολία.

–**Θα επιδιώξετε** συζήτηση με το ΔΗΚΟ για συνεργασία στις προεδρικές εκλογές, παρά το γεγονός ότι είναι στην κυβέρνηση;

–Με το ΔΗΚΟ έχουμε αρκετές συγκλίσεις στα μεγάλα θέματα. Στην οικονομία, στην εξωτερική πολιτική, την άμυνα, για τον ρόλο της Κύπρου στην Ε.Ε. και στην κοινωνική πολιτική ότι πρέπει να είναι στοχευμένη. Φαίνεται άλλωστε αυτό συχνά στη Βουλή. Συνεπώς, πιστεύω ότι πρέπει να γίνει συζήτηση με το ΔΗΚΟ και να επιδιωχθεί συνεργασία για τις προεδρικές εκλογές, όπως και με άλλα κόμματα.

–**Αναφέρεστε** στη ΔΗΠΑ;

–Θεωρώ ότι και με τη ΔΗΠΑ

Πολιτικά και παραδοσιακά, ο εκάστοτε πρόεδρος του Συναγερμού είχε πάντοτε προβάδισμα. Ποτέ όμως κάτι τέτοιο δεν είχε διασφαλιστεί ως καταστατική πρόνοια.

υπάρχουν κοινά σημεία και πρέπει να γίνουν επαφές, όπως και με προσωπικότητες που προέρχονται από άλλους χώρους.

–**Στην πορεία** προς τις προεδρικές εκλογές, θα είναι εμπόδιο η υπόθεση Αναστασιάδη που μοιραία θα καθορίσει και μέρος της

προεκλογικής ατζέντας;

–Όλα αυτά είναι παλιά θέματα που πάντα έθετε η αντιπολίτευση και έκτοτε έχουν περάσει κι άλλες εκλογικές αναμετρήσεις με νίκες του ΔΗΣΥ.

–**Τώρα όμως** είναι επίσημο. Υπάρχει το πόρισμα της ανεξάρτητης

Αρχής κατά της Διαφθοράς, που για πρώτη φορά αποδίδει ενδεχόμενα αδικήματα διαφθοράς σε έναν πρώην Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

–Ο Συναγερμός είναι πέραν και πάνω από πρόσωπα. Η θέση μας είναι κρυστάλλινη. Να διερευνηθούν τα πάντα. Δεν διαχωρίζουμε σε δικούς μας και δικούς τους. Αυτή είναι η ποιητική μας διαφορά από το ΑΚΕΛ.

–**Στα πενήντάχρονα** του ΔΗΣΥ η πρόεδρος του κόμματος δήλωσε ότι η διακυβέρνηση Αναστασιάδη ωφέλησε τον τόπο, όμως στη συνειδηση του κόσμου μένει ως η διακυβέρνηση των σκανδάλων και της διαφθοράς.

–Αυτό θέλουν να καλλιεργούν κάποιοι. Αυτό που θυμάται ο κόσμος είναι ότι το ΑΚΕΛ χρεοκόπησε τον τόπο και ήρθε ο ΔΗΣΥ και έβγαλε τη χώρα από τα σκουπίδια και τα αδιέξοδα, οδήγησε την οικονομία σε ρυθμούς ανά-

πτυξης, δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας και έβαλε τα πράγματα σε μια τάξη.

–**Είδαμε** το τελευταίο διάστημα αξιοποίηση ατόμων που ήταν υποψήφιοι στις βουλευτικές εκλογές. Θα υπάρξουν κι άλλες ανακωνώσεις;

–Στόχος είναι να αξιοποιηθούν όλοι όσοι ήταν στα ψηφοδέλτια του κόμματος και το επόμενο διάστημα έρχονται κι άλλες ανακωνώσεις. Δεν μπορεί να πω κάτι περισσότερο αυτή τη στιγμή.

–**Το ρεπορτάζ** πάντως αναφέρει ότι ο κ. Χριστοδουλίδης προσέγγισε πάλι στελέχη του ΔΗΣΥ για να τους αξιοποιήσει στον επικείμενο ανασχηματισμό.

–Ο κ. Χριστοδουλίδης θα έπρεπε να εκτιμήσει την υπεύθυνη στάση του ΔΗΣΥ κυρίως στη Βουλή, να δείχνει τον απαιτούμενο σεβασμό και να αποφεύγονται τέτοιες κινήσεις.

Της **ΑΝΤΡΙΑΝΑΣ ΠΑΝΤΕΛΗ**

Τα τελευταία επτά χρόνια έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα για τη βελτίωση του βαθμού προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στις παραλίες της Κύπρου. Ωστόσο, η προσβασιμότητα δεν αφορά αποκλειστικά τους τρόπους με τους οποίους ένα άτομο με αναπηρία θα εισέλθει στη θάλασσα, αλλά και το πώς θα φτάσει εκεί εξαρχής. Οι χώροι στάθμευσης, οι ράμπες, οι διάδρομοι, τα ευρύχωρα αποδυτήρια και οι χώροι υγιεινής αποτελούν μερικούς από τους βασικούς παράγοντες που καθορίζουν την πρόσβαση και παραμονή των ατόμων. Το θέμα όμως δεν σταματά στην πρόσβαση, καθώς και η ψυχαγωγία πρέπει να προσφέρεται σε όλους. Καφετέριες, κέντρα και ξενοδοχεία που περιτριγυρίζουν τις παραλίες οφείλουν επίσης να εξυπηρετούν ανθρώπους με αναπηρία.

«Χρειαζόμαστε και τον χώρο σκιάσης για να παραμείνουμε εκεί και την πρόσβαση στην καφετέρια της παραλίας, διότι θα επιλέξουμε ένα χώρο στον οποίο θα μπορούμε να καταφύγουμε, αφού κάνουμε το μπάνιο μας. Όπως κάνουν όλοι οι άνθρω-

«Για έναν τουριστικό προορισμό θα έπρεπε να κάναμε καλύτερη προσπάθεια σε όλα τα επίπεδα προσφέροντας έτσι ένα εξαιρετικό πακέτο, να γίνουμε πρότυπο για τον προσβάσιμο τουρισμό. Για αυτό όμως χρειάζεται ένας συνολικός σχεδιασμός και όραμα».

ποι», λέει στην «Κ» η πρόεδρος της Οργάνωσης Πολιτισμού «Νεόφυτος», Μαριάννα Παφίτη.

«Έχουμε σοβαρό πρόβλημα με τους χώρους ψυχαγωγίας γύρω από τις παραλίες και ελλείψεις στα ξενοδοχεία μας», δήλωσε ο πρόεδρος της Οργάνωσης Παραπληγικών Κύπρου, Δημήτρης Λαμπριανίδης, δίνοντας ως παράδειγμα την έλλειψη κατάλληλων δωματίων που μπορούν να φιλοξενήσουν με ασφάλεια άτομα και οικογένειες που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα.

Δεν μηδενίζεται η πρόοδος

Μετά την αυτεπάγγελτη διερεύνηση το 2018 από το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στις παραλίες, ακολούθησε η τροποποίηση του περί Προστασίας της Παραλίας Νόμου το 2019, με σκοπό τη διευκόλυνση και συμπερίληψη όλων των ατόμων. Έκτοτε, σύμφωνα με το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως, η Πολιτεία ανταποκρίθηκε θετικά στα προβλήματα που είχαν καταγραφεί και υλοποιήθηκαν οι εισηγήσεις της έκθεσης.

Αξίζει να σημειωθεί πως δεν μηδενίζονται οι προσπάθειες των Δήμων και του υφυπουργείου Τουρισμού να συμπεριληφθούν όλα τα άτομα σε αυτόν τον τομέα, καθώς όπως είπε τόσο ο κ. Λαμπριανίδης, όσο και η

κα Παφίτη, αναγνωρίζονται τα μέτρα που λαμβάνονται για την προσβασιμότητά τους. Ωστόσο, χαρακτηρίζουν τον ρυθμό εξέλιξης της συμπερίληψης—ειδικά στο ευρύτερο πλαίσιο της—πέρα πολύ αργό.

56 προσβάσιμες παραλίες στην Κύπρο

Σύμφωνα με τα τελευταία επικαιροποιημένα στοιχεία από έκθεση του υφυπουργείου Τουρισμού το 2025, καταγράφονται συνολικά 56 προσβάσιμες παραλίες στην Κύπρο για άτομα που αντιμετωπίζουν κινητικές δυσκολίες. Εκ των 56 παραλιών, οι 44 είναι πλήρως προσβάσιμες και οι 12 μερικώς προσβάσιμες. Σημειώνεται ότι η Κύπρος διαθέτει πέραν των 180 οργανωμένων παραλιών.

Οι 44 παραλίες με πλήρη προσβασιμότητα διαθέτουν θαλάσσιες προσβάσεις (ξύλινες ράμπες ή πλαστικούς διαδρόμους) που επιτρέπουν στον χρήστη τροχοκαθίσματος να κινηθεί μέχρι τη θάλασσα για να κολυμπήσει, καθώς και χώρους υγιεινής και στάθμευσης για χρήση από άτομα με αναπηρία. Δέκα από τις παραλίες διαθέτουν το αυτόνομο σύστημα θαλάσσιας πρόσβασης (Seatrac). Το σύστημα αποτελείται από φωτοβολταϊκό πύργο που θέτει σε κίνηση ειδικό κάθισμα εφαρμοσμένο πάνω σε σιδηροτροχιά, μεταφέροντας τον χρήστη σε βάθος περίπου 60 εκ. μέσα στο νερό. Επιπρόσθετα, 42 παραλίες διαθέτουν ειδικό αμφίβιο τροχοκάθισμα (Floating Wheelchair) κατάλληλο για διακίνηση στην παραλία και πρόσβαση στη θάλασσα όπου επιπλέει. Η χρήση τόσο του Seatrac, όσο και του Floating Wheelchair προσφέρεται δωρεάν προς το κοινό. Σημειώνεται επίσης πως σχετική πληροφόρηση παρέχεται συνήθως και από τους κατά τόπους ναυαγοσώστες στις παραλίες.

Οι υπόλοιπες 12 παραλίες παρέχουν προσβασιμότητα μέσω ραμπών ή διαδρόμων που επιτρέπουν στον χρήστη τροχοκαθίσματος να κινηθεί μέχρι ενός σημείου στην παραλία, αλλά όχι μέχρι και τη θάλασσα. Διαθέτουν

Δύσκολη η πρόσβαση για όλους στις παραλίες

Με αργό ρυθμό τα έργα προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία από τους Δήμους

«Πρέπει να υπάρχει στην παραλία υπάλληλος του Δήμου, ο οποίος θα έχει την ευθύνη να διαχειρίζεται τις υποδομές προσβασιμότητας. Είναι ένα κομμάτι το οποίο οι Δήμοι μπορούν και πρέπει να αναβαθμίσουν».

χώρους υγιεινής και στάθμευσης για χρήση από άτομα με αναπηρία και μόνο μία παραλία εκ των 12 διαθέτει το ειδικό αμφίβιο τροχοκάθισμα.

Από πλευράς του το υφυπουργείο Τουρισμού, στο πλαίσιο των προσπάθειών του για αναβάθμιση υπηρεσιών στις κυπριακές παραλίες, δλώνει ότι «στηρίζει έμπρακτα την προσβασιμότητα ατόμων που αντιμετωπίζουν κινητικές δυσκολίες». Σημειώνεται πως πολλά

από τα συστήματα αγοράστηκαν από την Οργάνωση Παραπληγικών Κύπρου, όπως ανέφερε ο κ. Λαμπριανίδης, μέσω συγχρηματοδοτούμενων έργων και δόθηκαν στους Δήμους δωρεάν.

Διαχείριση και προστασία εξοπλισμού

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ναυαγοσωστικής, Πόλυ Παλλήκαρο, ο

εξοπλισμός Seatrac και Floating Wheelchair δεν εμπίπτει στις ευθύνες των ναυαγοσωστών, αλλά αποτελεί αρμοδιότητα των Δήμων. Πάντως, στις περισσότερες περιπτώσεις οι ναυαγοσώστες δείχνουν ιδιαίτερη προθυμία να βοηθήσουν και να κατατοπίσουν τους χρήστες των εξοπλισμών. Όπως ανέφερε στην «Κ» αρμόδιο πρόσωπο από την Κεντρική Επιτροπή Παραλιών, της Ένωσης Δήμων Κύπρου, η διαχείριση του εξοπλισμού είναι αρμοδιότητα του υπεύθυνου της παραλίας, όπου δηλαδή υπάρχει.

Τα παράπονα που λαμβάνουν στην ΟΠΙΑΚ συνήθως αφορούν βλάβες στον εξοπλισμό, «αν και δεν είναι τόσο συχνά», σύμφωνα με τον πρόεδρο της οργάνωσης. «Θεωρούμε ότι οι Δήμοι πρέπει να είναι πιο επιμελείς στη διαχείριση του εξοπλισμού προσβασιμότητας. Από τη στιγμή που οι παραλίες είναι γεννήτριες χρημάτων για τους Δήμους πρέπει και οι ίδιοι να επενδύουν περισσότερα χρήματα σε υποδομές για να εξυπηρετούνται καλύτερα όλοι οι επισκέπτες». Τόσο τα άτομα με αναπηρίες αλλά και άτομα χωρίς αναπηρίες μπορούν να επωφεληθούν από κατάλληλες υποδομές, όπως χώρους υγιεινής και αποδυτήρια, πρόσθεσε, τονίζοντας πως δεν αρκεί απλώς να υπάρχουν οι υποδομές, αλλά πρέπει να βρίσκονται και σε καλή κατάσταση. «Ειδικά όσον αφορά τους διαδρόμους πάνω στην άμμο, οι οποίοι πρέπει να είναι τοποθετημένοι καλά, να συντηρούνται καθημερινά και τα οποιαδήποτε προβλήματα να επιλύονται χωρίς καθυστέρηση», είπε.

«Είναι επίσης πολύ σημαντικό», πρόσθεσε ο κ. Λαμπριανίδης, «στις παραλίες μας να έχουμε και κρεβατάκια τα οποία να είναι πάνω σε ξύλινους διαδρόμους διότι τα άτομα στο τροχοκάθισμα δεν μπορούν να κατεβούν στην άμμο και να κυλήσει το τροχοκάθισμά τους». Γι' αυτό χρειαζόμαστε και κρεβατάκια σε ξύλινες πλατφόρμες στα οποία να μπορούν εύκολα και με ασφάλεια τα άτομα με αναπηρίες να φτάσουν κοντά τους. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να αυξηθεί το ύψος τους και

είναι ένα κομμάτι στο οποίο δεν έχει δοθεί ακόμα η απαραίτητη σημασία από τους Δήμους.

Τα συστήματα δεν είναι παιχνίδια

Το μήνυμα που θέλουν να περάσουν οι οργανώσεις προς τους πολίτες που επισκέπτονται παραλίες είναι να μην χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό ως παιχνίδι, δείχνοντας τον απαραίτητο σεβασμό προς τους ανθρώπους που τον χρειάζονται. Συχνά προκαλούνται και δυσλειτουργίες λόγω της λανθασμένης μεταχείρισης του εξοπλισμού από άτομα που δεν έχουν κάποια αναπηρία. Ως αποτέλεσμα, χρειάζεται η συμβολή τεχνικών για να το επιδιορθώσουν, πράγμα που σημαίνει ότι πολλά άτομα, τα οποία μόνο με εκείνο το σύστημα μπορούν να μπουν στο νερό, στερούνται αυτή την εμπειρία για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Η αυτονομία δεν είναι προνόμιο, είναι δικαίωμα

Η πρόεδρος της Οργάνωσης Πολιτισμού «Νεόφυτος», Μαριάννα Παφίτη, επισήμανε πως οι εξοπλισμοί δεν εγγυούνται την αυτονομία όλων των ατόμων με αναπηρία. Διερωτάται κατά πόσο μπορεί κάποιος να τα διαχειριστεί μόνος του, αφού δεν έχουν όλοι το προνόμιο λήψης βοήθειας από άλλο πρόσωπο. «Υπάρχει το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον, το οποίο αναλαμβάνει και τη συνοδεία και τη φροντίδα για να απολαύσει ένας άνθρωπος τη θάλασσα, αλλά δεν θα έχουμε όλοι πάντα αυτή την ωφέλιμη προσφορά», είπε. Κάλεσε την Πολιτεία να διαφυλάξει το δικαίωμα στην αυτονομία και στην ανεξαρτησία των ατόμων με αναπηρία, όπως και να συμπεριλάβει όλων των ειδών τις αναπηρίες.

Εφόσον δεν αποτελεί αρμοδιότητα των ναυαγοσωστών, αν και οι ίδιοι σύμφωνα με μαρτυρίες είναι σχεδόν πάντα πρόθυμοι να βοηθήσουν, η κα Παφίτη πιστεύει πως θα έπρεπε να υπάρχει ένα άτομο αποκλειστικά υπεύθυνο για τη διαχείριση του εξοπλισμού.

Από την πλευρά του, ο κ. Λαμπριανίδης συμφωνεί πως πρέπει να υπάρχει στην παραλία υπάλληλος του Δήμου, ο οποίος θα έχει την ευθύνη να διαχειρίζεται τις υποδομές προσβασιμότητας και να βοηθά τον κόσμο που χρειάζεται να αξιοποιήσει τον εξοπλισμό. «Είναι ένα κομμάτι το οποίο οι Δήμοι μπορούν και πρέπει να αναβαθμίσουν», είπε.

Η συμπερίληψη ωφελεί και τον τουρισμό

«Είμαστε ένα νησί το οποίο περιβάλλεται από τόσες όμορφες παραλίες», επισήμανε η κα Παφίτη. «Πόσοι τουρίστες έρχονται με αναπηρία στο νησί; Και οι αναπηρίες είναι πολλών ειδών», πρόσθεσε λέγοντας πως και οι ανάγκες των ηλικιωμένων ανθρώπων μοιάζουν πάρα πολύ με αυτές της αναπηρίας και συχνά περιέχουν και την αναπηρία. Για έναν τουριστικό προορισμό θα έπρεπε να κάναμε καλύτερη προσπάθεια σε όλα τα επίπεδα της τουριστικής βιομηχανίας, προσφέροντας έτσι ένα εξαιρετικό πακέτο, να γίνουμε πρότυπο για τον προσβάσιμο τουρισμό. Για αυτό όμως χρειάζεται ένας συνολικός σχεδιασμός και όραμα».

DUOMAX

ΠΑΡΑΚΕΤΑΜΟΛΗ 500mg + ΙΒΟΥΠΡΟΦΑΙΝΗ 150mg

ΔΙΠΛΗ αντιμετώπιση του πόνου

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ανακούφιση

Μετά την τραγωδία στη Λεμεσό, η οποία ανέδειξε με τον πιο οδυνηρό τρόπο τις αδυναμίες για αντιμετώπιση των μεγάλων κρίσεων, ο κρατικός μηχανισμός κλήθηκε να κινητοποιηθεί.

Το στοίχημα με τις πυρκαγιές

Τα πτητικά μέσα, η μοίρα 480 της Ε.Φ., το νέο Συντονιστικό Κέντρο και το κενό στην ύπαιθρο

Της **ΡΑΦΑΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Πέρασε σχεδόν ένας χρόνος, από τη φονική πυρκαγιά που ξέσπασε στις 23 Ιουλίου 2025 στην επαρχία Λεμεσού, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τον τραγικό θάνατο δύο συνανθρώπων μας και καμένη γη περίπου 104 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Άνθρωποι είδαν το βιος μιας ζωής να χάνεται από την πυρκαγιά, η οποία έβγαλε στην επιφάνεια όλες τις ελλείψεις και την αποδιοργάνωση των υπηρεσιών. Η καμένη γη που αντικρίζουν οι κάτοικοι των ορεινών χωριών της επαρχίας Λεμεσού, κρατά άσβεστη τη μνήμη τους για όσα τραγικά έζησαν εκείνες τις ημέρες. Στο πόρισμα της Βουλής για τη μεγάλη πυρκαγιά εντοπίστηκαν σοβαρά κενά, αδυναμίες και λάθος χειρισμοί από τους αρμόδιους.

Μετά την τραγωδία, η οποία ανέδειξε με τον πιο οδυνηρό τρόπο τις αδυναμίες για αντιμετώπιση των μεγάλων κρίσεων, ο κρατικός μηχανισμός κλήθηκε να κινητοποιηθεί, με σκοπό τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης, την αξιοποίηση νέων εργαλείων, αλλά και την αगाστή συνεργασία όλων των υπηρεσιών.

Πτητικά μέσα και η μοίρα 480

Με δεκατρία πτητικά μέσα είναι ενισχυμένη φέτος η Κυπριακή Δημοκρατία, όσον αφορά την επιχειρησιακή της ετοιμότητα για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Από αυτά, τα τρία βρίσκονται σταθμευμένα στο αεροδρόμιο Λάρνακας, εκ των οποίων τα δύο είναι ιορδανικά και το ένα είναι ιδιόκτητο του Τμήματος Δασών από την Ισπανία. Δύο εξ αυτών βρίσκονται στο αεροδρόμιο Ακρωτηρίου, βάσει σχετικής συμβασης. Τα υπόλοιπα οκτώ, τέσσερα αεροσκάφη και τέσσερα Air Tractor, επιχειρούν από την Πάφο, όπου φιλοξενοούνται τόσο στο αεροδρόμιο της Πάφου όσο και στη Στρατιωτική Αεροπορική Βάση «Ανδρέας Παπανδρέου».

Η διοίκηση και διαχείριση των πτητικών μέσων ανήκει στην Εθνική Φρουρά, ενώ την ευθύνη του επιχειρησιακού συντονισμού έχει ο αρχιπύραρχος της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, Νίκος Λογγίνος. Συγκεκριμένα, η 480 Μοίρα Αεροπυρόσβεσης (480 ΜΑΕ), η οποία συγκροτήθηκε μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, αποτελεί τη νεότερη επιχειρησιακή Μοίρα της Διοίκησης Αεροπορίας της Ε.Φ. και έχει ως κύρια αποστολή την εναέρια υποστήριξη στην αντιμετώπιση δασικών και υπαίθριων πυρκαγιών. Από την 1η Απριλίου 2025 η Μοιράδα Πτητικών Μέσων του Τμήματος Δασών, μαζί με το προσωπικό, τις εγκαταστάσεις, τα υλικά και τα πτητικά μέσα, εντάχθηκε οργανικά στη νέα Μοίρα της Διοίκησης Αεροπορίας και έδρα της αποτελεί το αεροδρόμιο Λάρνακας. Όπως αναφέρθηκε στην «Κ», από αρμόδια πηγή, στον τομέα των πτητικών μέσων,

η Μοίρα παρέλαβε αρχικά ένα αεροσκάφος Air Tractor AT-802 και ένα Thrush, τα οποία αποτέλεσαν τον πρώτο επιχειρησιακό της στόλο. Παράλληλα, βρίσκεται σε εξέλιξη πρόγραμμα σημαντικής ενίσχυσης των δυνατοτήτων της μέσω της προμήθειας τριών νέων αεροσκαφών Air Tractor AT-802, με το πρώτο να έχει ήδη ενταχθεί σε επιχειρησιακή λειτουργία τον Μάιο του 2026. Όπως πληροφορούμαστε, η σχετική σύμβαση προβλέπει επίσης δικαίωμα προαίρεσης για την προμήθεια ακόμη πέντε αεροσκαφών του ίδιου τύπου, γεγονός που δημιουργεί επιχειρησιακές εγκαταστάσεις στάθμευσης και ανεφοδιασμού, οι οποίες ενισχύουν την ευελιξία ανάπτυξης των εναέριων μέσων και μειώνουν σημαντικά τον χρόνο ανταπόκρισης σε περιστατικά σε ολόκληρη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Επιπλέον, στην Αεροπορική Βάση Πάφου έχουν αναπτυχθεί επιχειρησιακές εγκαταστάσεις στάθμευσης και ανεφοδιασμού, οι οποίες ενισχύουν την ευελιξία ανάπτυξης των εναέριων μέσων και μειώνουν σημαντικά τον χρόνο ανταπόκρισης σε περιστατικά σε ολόκληρη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

«Δεν θα πω ποτέ ότι είμαστε πανέτοιμοι»

Παρά τη σημαντική πρόοδο και αναδιοργάνωση, που όπως φαίνεται έγινε αυτό τον τελευταίο χρόνο, ο αρχιπύραρχος Λογγίνος τονίζει στην «Κ» πως όσο έτοιμο και αν είναι το Πυροσβεστικό Σώμα, πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Όπως τονίζει, οι ακραίες και συχνά απρόβλεπτες καιρικές συνθήκες δεν επιτρέπουν εφησυχασμό. «Δεν θα πω ποτέ ότι είμαστε πανέτοιμοι. Στόχος είναι, εάν ξεκινήσει μια πυρκαγιά, μέσα από τον σωστό συντονισμό να την περιορίσουμε». Παράλληλα, ο μεγάλος αριθμός πυρκαγιών που έχει καταγραφεί από την αρχή του έτους, προκαλεί έντονο προβληματισμό. Μέχρι σήμερα έχουν εκδηλωθεί πάνω από 1.300 πυρκαγιές στην ύπαιθρο

Συντονιστικό Κέντρο και ηλεκτροπτικά συστήματα

Σημαντικό εργαλείο στη φάρετρα των αρμόδιων υπηρεσιών αποτελεί το νέο Συντονιστικό

«Δεν θα πω ποτέ ότι είμαστε πανέτοιμοι. Στόχος είναι, εάν ξεκινήσει μια πυρκαγιά, μέσα από τον σωστό συντονισμό να την περιορίσουμε».

Κέντρο, μέσω του οποίου προβλέπεται η αποτελεσματικότερη διαχείριση των περιστατικών. Μέσω του Κέντρου, όπως εξήγησε, γίνεται καλύτερος έλεγχος των πυροσβεστικών οχημάτων, ακριβής καθοδήγησή τους προς τα περιστατικά, αλλά και βελτίωση της επικοινωνίας με τους πολίτες. Τα πυροσβεστικά οχήματα διαθέτουν ταμπλετ μέσω των οποίων λαμβάνουν σε πραγματικό χρόνο οδηγίες για το σημείο εκδήλωσης της πυρκαγιάς. Παράλληλα, εδώ και ενάμιση χρόνο λειτουργούν τέσσερα ηλεκτροπτικά συστήματα επιτήρησης στα δάση της Πάφου, τα οποία ενεργοποιούν συναγερμό όταν εντοπίζουν καπνό ή πυρκαγιά. Σύμφωνα με τον κ. Λογγίνο, έχει ήδη κατακυρωθεί προσφορά για την εγκατάσταση ακόμη 13 συστημάτων στις βιομηχανικές περιοχές. Στόχος είναι να τοποθετηθούν μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου του τρέχοντος έτους.

Επιπλέον, στις αρχές του 2027 προγραμματίζεται η κατακύρωση προσφοράς για εγκατάσταση αντίστοιχων συστημάτων τόσο στα δάση όσο και στην ύπαιθρο, ώστε να καλυφθεί το 80% των ελεύθερων περιοχών.

Θεσμικό πλαίσιο για τους εθελοντές

Ένα ακόμη κενό, το οποίο αναδείχθηκε από την πυρκαγιά στη Λεμεσό, ήταν η ανάγκη θεσμοθέτησης της δράσης των εθελοντικών ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό, η Βουλή ενέκρινε τον περασμένο Μάρτιο νομοθεσία που ρυθμίζει για πρώτη φορά ενιαία τη δράση τους. Για την εξασφάλιση της ετοιμότητάς τους, πραγματοποιήθηκε η εκπαίδευση περισσότερων από 400 εθελοντών και η παράδοση

συστημάτων GPS, τα οποία έχουν εγκατασταθεί στα οχήματά τους, ώστε να είναι δυνατός ο συνεχής εντοπισμός της τοποθεσίας όπου βρίσκονται.

Νέοι σταθμοί υπαίθρου για ταχύτερη ανταπόκριση

Η αδήριτη ανάγκη, που ανέδειξε στη Βουλή ο αρχιπύραρχος σχετικά με τα ωράρια υπαίθρου, επιλύθηκε εν μέρει έπειτα από σύσκεψη στο Προεδρικό, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας, του υπουργού Οικονομικών και Δικαιοσύνης αλλά και του αρχιπύραρχου, καθώς εγκρίθηκε η λειτουργία πέντε σταθμών υπαίθρου κατά τους θερινούς μήνες. Από την 1η Ιουλίου λειτουργούν οι σταθμοί Πάχνας, Κελοκεδάρων, Λευκάρων, Περιστερώνας και Ξυλοφάγου, οι οποίοι είναι τοποθετημένοι σε στρατηγικά σημεία και αποτελούν την πρώτη δύναμη ανταπόκρισης.

Οι εν λόγω σταθμοί λειτουργούν σε 24ωρη βάση μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου και έχουν ήδη κληθεί να αντιμετωπίσουν περιστατικά τα οποία εκδηλώθηκαν μετά τις 7:00 το βράδυ, ώρα κατά την οποία προηγουμένως οι σταθμοί έκλειναν.

Παράλληλα, έχει αποσταλεί εκ μέρους του κ. Λογγίνου στο υπουργείο Δικαιοσύνης σχετική μελέτη για τη μόνιμη στελέχωσή τους, ενώ έχει υποβληθεί αίτηση για δημιουργία ακόμη 14 σταθμών, ώστε να περιοριστούν οι αποστάσεις και να μειωθεί ο χρόνος ανταπόκρισης. Σήμερα η Κύπρος διαθέτει συνολικά 14 σταθμούς.

Όπως εξηγεί, όταν λήφθηκε η απόφαση το 1994 η ευθύνη για τις πυρκαγιές υπαίθρου να μεταφερθεί από τις επαρχιακές διοικήσεις στην Πυροσβεστική Υπηρεσία, δεν δόθηκαν τα απαραίτητα εργαλεία, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα διαχρονικό κενό.

Σύμφωνα με τον ίδιο, το Τμήμα Δασών διαθέτει ολοκληρωμένο πρόγραμμα για τις περιοχές ευθύνης του που είναι τα δάση, ενώ η Πυροσβεστική Υπηρεσία έχει αντίστοιχο σχεδιασμό για τις πόλεις, δημιουργώντας ένα κενό στην κάλυψη της υπαίθρου.

Ασφάλεια στις κατασκηνώσεις

Όσον αφορά τη διασφάλιση της προστασίας των παιδιών κατά τη διάρκεια των κατασκηνώσεων, αυτή βρίσκεται στην αρμοδιότητα της Πολιτικής Άμυνας. Συγκεκριμένα, η Πολιτική Άμυνα γνωρίζει εκ των προτέρων τους χώρους όπου θα λειτουργήσουν κατασκηνώσεις και βρίσκεται σε επικοινωνία με τους υπευθύνους, ώστε να τους παρέχει τις απαραίτητες οδηγίες που πρέπει να ακολουθηθούν εάν και εφόσον χρειαστεί.

«Η πυροπροστασία απαιτεί καθημερινή εργασία»

Η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές δεν είναι θέμα μόνο της θερινής περιόδου, αλλά αποτελεί διαρκή εργασία, αναφέρει στη δική του τοποθέτηση στην «Κ», ο διευθυντής του Τμήματος Δασών, Σάββας Ιεζεκιήλ. Σύμφωνα με τον ίδιο, το Τμήμα Δασών αντιμετωπίζει την πυροπροστασία ως ενιαίο κύκλο: πρόληψη, ετοιμότητα, άμεση επέμβαση, καταστολή και αποκατάσταση. «Αν ένας από αυτούς τους κρίκους είναι αδύναμος, αυξάνεται ο κίνδυνος». Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του πως, η συζήτηση δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στα εναέρια μέσα ή στον αριθμό των πυροσβεστικών οχημάτων. «Αυτά είναι σημαντικά, αλλά δεν αρκούν από μόνα τους».

Η καταστολή, όπως τονίζει, απαιτεί καθαρό συντονισμό. Σημειώνει δε πως, όλες οι υπηρεσίες πρέπει να λειτουργούν με σαφείς ρόλους, κοινή εικόνα της κατάστασης και γρήγορη ανταλλαγή πληροφοριών. Σύμφωνα με τον κ. Ιεζεκιήλ, σε πυρκαγιές κοντά σε κρατικά δάση ή σε δύσβατες δασικές περιοχές, η γνώση του χώρου, των προσβάσεων και της συμπεριφοράς της βλάστησης έχει άμεση επιχειρησιακή αξία.

Η μεγάλη εικόνα της πυροπροστασίας

«Το σύστημα δεν χαλαρώνει επειδή αλλάζει πρόσκαιρα ο καιρός». Εξηγώντας αυτή του την τοποθέτηση, τονίζει πως η βροχή μπορεί να μειώνει προσωρινά τον κίνδυνο, αλλά όταν συνοδεύεται από κεραυνούς μπορεί να δημιουργήσει εστίες που χρειάζονται εντοπισμό και έγκαιρη ανταπόκριση. Όπως τονίζει, η ετοιμότητα πρέπει να βασίζεται σε πραγματική εκτίμηση κινδύνου και όχι στην εντύπωση της στιγμής.

Παράλληλα, επισμαίνει πως η μεγάλη εικόνα είναι ότι η Κύπρος χρειάζεται δασικά τοπία πο αναθεκτικά, κοινότητες καλύτερα προετοιμασμένες και οργανωμένες, δυνάμεις πιο γρήγορες για την πρώτη επέμβαση και θεσμικό συντονισμό που λειτουργεί πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την πυρκαγιά. Με τον κ. Ιεζεκιήλ να αναφέρει πως έχουν γίνει αρκετά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση από όλες τις υπηρεσίες του κράτους.

Η Κύπρος έχει περιορισμένα περιθώρια λάθους

Αναφορικά με την επιχειρησιακή ετοιμότητα, ο κ. Ιεζεκιήλ επεσήμανε πως το Τμήμα Δασών επενδύει στην ετοιμότητα του προσωπικού, στην επιτήρηση, στην εκπαίδευση, στη συντήρηση μέσων και υποδομών και στον συντονισμό με τις άλλες υπηρεσίες. Παράλληλα, τονίζει πως σε μια σοβαρή πυρκαγιά κανένας φορέας δεν μπορεί να λειτουργήσει απομονωμένα. «Χρειάζεται συντονισμός, καθαροί ρόλοι και γρήγορη λήψη αποφάσεων». Η Κύπρος, όπως υπογραμμίζει, λόγω μεγέθους, κλίματος και μορφολογίας, έχει περιορισμένα περιθώρια λάθους. «Μια πυρκαγιά μπορεί σε σύντομο χρόνο να απειλήσει δάσος, κοινότητα, γεωργική γη, υποδομές και ανθρώπινες ζωές».

Σε προχωρημένο στάδιο ο καθαρισμός κοινοτήτων

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που κλήθηκαν οι κοινότητες να αντιμετωπίσουν για την πυρασφάλεια, είναι ο καθαρισμός των κοινοτήτων από άγρια βλάστηση και ξηρά χόρτα. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Ένωσης Κοινοτήτων, Ανδρέα Κιτρομηλίδη, η διαδικασία βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο, με τις περισσότερες να έχουν ήδη ολοκληρώσει τις υποχρεώσεις τους. Ο έλεγχος γίνεται από τις τοπικές αρχές σε συνεργασία με την Πυροσβεστική. Παράλληλα, όπως ανέφερε, εξετάζεται πρόγραμμα χρηματοδότησης από πλευράς του υπουργείου Εσωτερικών προς όλες τις κοινότητες, προκειμένου να προχωρήσουν στις εργασίες καθαρισμού. Ερωτηθείς για το πρόβλημα των παρόντων σκουβαλότων, ο κ. Κιτρομηλίδης σημείωσε πως εξακολουθεί να υφίσταται, ενώ τονίζει πως η επίλυσή του απαιτεί αλλαγή κοουλτούρας εκ μέρους των πολιτών. Σχετικά με την τοποθέτηση καμερών για την αντιμετώπιση του φαινομένου, σύμφωνα με τον ίδιο, έχουν γίνει επαφές με την επίτροπο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, η οποία έχει δώσει κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να προχωρήσουν οι διαδικασίες εγκατάστασης.

Τσιαττιστά, μια ζωντανή μορφή πολιτιστικής έκφρασης

Η γλώσσα ως φορέας πολιτισμού, συλλογικής μνήμης και πολιτιστικής συνέχειας

“ Η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στους προφορικούς ποιητές (τσιαττιστάδες) της Κύπρου, αλλά και της Ευρώπης, οι οποίοι «παλεύουν κόντρα στον χρόνο για να κρατήσουν την παράδοση, για να μη σπάσει η εύθραυστη αλυσίδα που συνδέει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.

Τα «τσιαττιστά» ταξίδεψαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες και απόψε επιστρέφουν στον φυσικό τους χώρο στην Κύπρο, όπου η προφορική παράδοση, η διάλεκτος, το χιούμορ, η ευστοχία και ο ρυθμός δεν είναι μουσειακό υλικό.

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή, 26 Ιουνίου 2026, στο Παλαιό Δημαρχείο Λευκωσίας, η πολιτιστική εκδήλωση «Ποιητικές Διαμάχες: Τσιαττιστά στην Κύπρο και τη Μεσόγειο», την οποία συνδιοργάνωσαν το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών (ΓΤΠ) και η Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης (DGT) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η εκδήλωση αποτέλεσε συνέχεια μιας διαδρομής που ξεκίνησε φέτος τον Μάιο στις Βρυξέλλες, όπου παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το νέο ντοκιμαντέρ του ΓΤΠ με τίτλο «Η πηγή της Κύπρου» («Echoes of Cyprus»).

Η εκδήλωση, μια ξεχωριστή βραδιά αφιερωμένη στην πολυγλωσσία, την προφορική παράδοση και την αυτοσχέδια ποιητική δημιουργία, προέβαλε τον ρόλο της γλώσσας ως φορέα πολιτισμού, συλλογικής μνήμης και πολιτιστικής συνέχειας. Παράλληλα, ανέδειξε τις διασυνδέσεις των τσιαττιστών με αντίστοιχες προφορικές ποιητικές παραδόσεις της Μεσογείου, υπογραμμίζοντας τις κοινές πολιτιστικές αναφορές που ενώνουν τους λαούς της περιοχής.

Τους προσκεκλημένους στην εκδήλωση καλωσόρισε η κα Μαίρη Πανούση, εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης στην Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο, η οποία ευχαρίστησε τη διεύθυνση του ΓΤΠ για την αμέριστη συμπαράσταση και την αδιάλειπτη στήριξη της στο έργο της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης. Η κα Πανούση ανέφερε ότι τα «τσιαττιστά» ταξίδεψαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες και απόψε επιστρέφουν στον φυσικό τους χώρο στην Κύπρο, όπου η προφορική παράδοση, η διάλεκτος, το χιούμορ, η ευστοχία και ο ρυθμός δεν είναι μουσειακό υλικό. Είναι ζωντανή εμπειρία. Είναι τρόπος να μιλάς, να απαντάς,

να πειράξεις, να τιμάς, να θυμάσαι. Κατά τον χαιρετισμό της, η διεύθυνση του ΓΤΠ και Αλίκη Στυλιανού ανέφερε ότι η αποψινή εκδήλωση είναι αφιερωμένη στους προφορικούς ποιητές (τσιαττιστάδες) της Κύπρου, αλλά και της Ευρώπης, οι οποίοι «παλεύουν κόντρα στον χρόνο για να κρατήσουν την παράδοση, για να μη σπάσει η εύθραυστη αλυσίδα που συνδέει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον».

Αναφερόμενη στο ντοκιμαντέρ του ΓΤΠ «Echoes of Cyprus», του οποίου προβλήθηκαν σκηνές (trailer), ευχαρίστησε τη δρ Νικολέττα Δημητρίου για την έμπνευση και την ανεκτίμητη συμβολή της στην παραγωγή και τη συνεχή για την πρόσφατη διεθνή διάκρισή της στα European Heritage Awards. Όπως ανέφερε, το ντοκιμαντέρ φωτίζει το έργο του James A. Notopoulos και του Δημήτριου Πετρόπουλου, οι οποίοι το 1953 πραγματοποιήσαν τις πρώτες επιτόπιες ηχογραφήσεις προφορικής αυτοσχέδιας ποίησης στην Κύπρο, διασώζοντας πολύτιμες μαρτυρίες της κυπριακής προφορικής παράδοσης.

Παράλληλα, η κα Στυλιανού ανέφερε ότι η προφορική ποίηση δεν είναι μοναδικό φαινόμενο της Κύπρου, αλλά συναντάται και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που επιτρέπει την αλληλεπίδραση και την αναγνώριση κοινών πολιτισμικών στοιχείων. Μέσω αυτής της διαπίστωσης, όπως σημείωσε, μπορούμε να αναγνωρίζουμε κοινά μεταξύ μας οι λαοί και να εκτιμούμε τον πλούτο της αλληλένδετης κληρονομιάς της Ευρώπης.

Η κα Στυλιανού τόνισε ότι από πλευράς του ΓΤΠ οι παραδόσεις αυτές δεν θα αφεθούν στη λήθη, υπογραμμίζοντας πως όλοι έχουμε ευθύνη να συμβάλουμε στο μέτρο που μας αναλογεί, ώστε να προσταθεί το δικό μας λιθαράκι στο

«λαμπρό οικοδόμημα» της κυπριακής λαϊκής ποίησης. Επισήμανε ότι η γλώσσα των τσιαττιστών είναι ατόφια κυπριακή, με αξιοθαύμαστη ομοιοκαταληξία, και εμπεριέχει τη λαϊκή σοφία και τον πλούτο του ίδιου του λαού μας.

Τέλος, η κα Στυλιανού ευχαρίστησε τη Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και ιδιαίτερα τον γενικό διευθυντή κ. Χρίστο Ελληνίδη, για τη συνδιοργάνωση της εκδήλωσης, το προσωπικό του ΓΤΠ και όλους τους δημιουργούς που εργάστηκαν για την παραγωγή του ντοκιμαντέρ.

Από πλευράς του, ο γενικός διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης κ. Χρίστος Ελληνίδης, αναφερόμενος στο γεγονός ότι η Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. οδεύει προς το τέλος, είπε ότι στη Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης έχει καθιερώσει την παράδοση να τιμά κά-

θε κράτος μέλος που αναλαμβάνει την Προεδρία, αναδεικνύοντας τη γλώσσα και τον πολιτισμό του. Σύμφωνα με τον κ. Ελληνίδη, μέσω των τσιαττιστών αντικρίζουμε τον κυπριακό πολιτισμό να αναδύεται μέσα από ιστορίες.

Κάνοντας αναφορά στο μόντο της Κυπριακής Προεδρίας «Μία αυτόνομη Ένωση, Ανοικτή στον κόσμο», τόνισε ότι η αυτονομία είναι συνυφασμένη με την ικανότητα συνεργασίας και υπογράμμισε τη σημασία της πολυγλωσσίας και της μετάφρασης στην ανάπτυξη διαλόγου.

Όπως είπε, οι ποιητικοί αγώνες και τα τσιαττιστά «είναι μια τέχνη όπου δύο ποιητές αναμετρώνται με την ευφυΐα και τη ρίμα τους στη διάλεκτό μας, αποδεικνύοντας ότι η γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός που εξελίσσεται, εμπνέει και ενώνει».

Καταληκτικά, ανέφερε ότι η Ευρώπη δεν είναι μόνο μια ένωση θεσμών και πολιτικών, αλλά, πάνω απ' όλα, είναι μια Ένωση Φωνών, υπογραμμίζοντας ότι η διαφορετικότητα μας δεν είναι πρόκληση που πρέπει να ξεπεράσουμε, αλλά ένας πλούτος που οφείλουμε να διαφυλάξουμε και πως «μέσα σε αυτό το μοναδικό ευρωπαϊκό μωσαϊκό, η κυπριακή λαλιά κατέχει τη δική της ξεχωριστή και περήφανη θέση».

Σε βιντεοσκοπημένο μήνυμά του, ο Ευρωπαίος Επίτροπος κ. Κώστας Καδής ευχαρίστησε τη Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης και το ΓΤΠ για την αξιόλογη αυτή πρωτοβουλία, τονίζοντας πως η άδυλη πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί ζωντανή δύναμη που ενώνει ανθρώπους και γενιές. Αναφερόμενος στην πλούσια πολιτιστική παράδοση της Κύπρου, έκανε ιδιαίτερη αναφορά στα τσιαττιστά, επισημαίνοντας πως η εγγραφή τους στον Αντιπροσωπικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

της Ανθρωπότητας της UNESCO το 2011 επιβεβαίωσε τη διαχρονική τους αξία ως μοναδικής μορφής προφορικής ποιητικής δημιουργίας.

Ακολούθησε προβολή βίντεο τσιαττιστών από Πρόσβεις κρατών μελών της Ε.Ε. στην Κύπρο. Ακολούθως, η εθνομουσικολόγος δρ Νικολέττα Δημητρίου παρουσίασε την ιστορική διαδρομή των τσιαττιστών και ανέδειξε τη θέση τους στο ευρύτερο πλαίσιο των αυτοσχέδιων ποιητικών παραδόσεων της Μεσογείου. Μέσα από την επιστημονική της προσέγγιση, φωτίστηκαν οι κοινωνικές, πολιτισμικές και μουσικές διαστάσεις ενός στοιχείου που εξακολουθεί να παραμένει ζωντανό και εξελισσόμενο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον συγκέντρωσε η προβολή της ταινίας «Duel», η οποία ενσωματώνει αποσπάσματα από το ντοκιμαντέρ του ΓΤΠ «Echoes of Cyprus». Μέσα από τη δημιουργική αυτή σύνθεση αναδεικνύεται η μοναδικότητα των κυπριακών τσιαττιστών και η ξεχωριστή θέση τους στο ευρύτερο πολιτιστικό τοπίο της Μεσογείου.

Το ντοκιμαντέρ του ΓΤΠ βασίζεται στην έρευνα της εθνομουσικολόγου και διευθύντριας του Αρχείου Κυπριακής Μουσικής δρος Νικολέττας Δημητρίου. Το σενάριο συνυπογράφουν η δρ Δημητρίου, ο Σταύρος Παμπάλλης και η Δανάη Στυλιανού, η οποία είχε επίσης τη σκηνοθετική επιμέλεια της παραγωγής.

Η επίσημη προβολή του θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Λευκωσίας στις 28 Σεπτεμβρίου 2026.

Στο τέλος της εκδήλωσης, το κοινό είχε την ευκαιρία να απολαύσει αυθεντικές ποιητικές αναμετρήσεις από καταξιωμένους τσιαττιστάδες, οι οποίοι με τον αυθορμητισμό, το χιούμορ και την ευρηματικότητά τους ανέδειξαν τη διαχρονική αξία της λαϊκής ποιητικής έκφρασης. Συμμετείχαν οι Αντρέας Χρίστακκος και Γιαννάκης Ττίκκας, Αντρούλα Μενοίκου και Αγλαΐα Σεργίου, καθώς και οι Ηλίας Ηλία Χατζημιαήλ και Κωνσταντίνος Χρίστου Γρίλιας. Τη βραδιά πλαισίωσαν μουσικά οι Κυριάκος Μαρκουλάης και Χρίστος Ισιδώρου, αναδεικνύοντας τη μουσική διάσταση της κυπριακής προφορικής δημιουργίας και συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας παραδοσια-

Ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος κ. Γιάννης Αντωνίου, ο γενικός διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης κ. Χρίστος Ελληνίδης και η κ Αλίκη Στυλιανού, διευθύντρια του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών.

κής ατμόσφαιρας. Οι «Ποιητικές Διαμάχες: Τσιαττιστά στην Κύπρο και τη Μεσόγειο» ανέδειξαν τα τσιαττιστά ως μια ζωντανή μορφή πολιτιστικής έκφρασης που συνεχίζει να εμπνέει, να εξελίσσεται και να δημιουργεί γέφυρες επικοινωνίας ανάμεσα στις γενιές, τις κοινότητες και τους λαούς της Μεσογείου.

Χαιρετισμός της Διευθύντριας του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών κας Αλίκης Στυλιανού, στην πολιτιστική εκδήλωση «Ποιητικές Διαμάχες: Τσιαττιστά στην Κύπρο και τη Μεσόγειο» που πραγματοποιήθηκε στο Παλαιό Δημαρχείο Λευκωσίας.

Αγαπητοί μου, καλώς ορίσατε. Η αποψινή εκδήλωση είναι αφιερωμένη στους προφορικούς ποιητές της Κύπρου (γνωστούς ως τσιαττιστάδες) αλλά και της Ευρώπης που παλεύουν κόντρα στον χρόνο για να κρατήσουν την παράδοση για να μη σπάσει η εύθραυστη αλυσίδα που συνδέει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.

Επιτρέψτε μου, καταρχάς, να εκφράσω την ειλικρινή μου ευγνωμοσύνη στη Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ιδιαίτερα στην κα Μαίρη Πανούση. Η σημερινή μας συνάντηση αποτελεί τη συνέχεια μιας όμορφης κοινής διαδρομής που ξεκίνησε τον Μάιο

φέτος στις Βρυξέλλες. Εκεί, στο Breydel Auditorium, είχαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε για πρώτη φορά, το νέο ντοκιμαντέρ του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών με τίτλο «Η ηχώ της Κύπρου» («Echoes of Cyprus») που επικεντρώνεται στο αξιοθαύμαστο ταξίδι του Ελληνοαμερικανού καθηγητή κλασικής φιλολογίας James A. Νοτόπουλου και του λαογράφου Δημήτριου Πετρόπουλου, οι οποίοι πραγματοποίησαν το 1953 τις πρώτες επιτόπιες ηχογραφήσεις μουσικής και ποίησης στην Κύπρο. Κατέγραψαν φωνές που διαφορετικά θα είχαν χαθεί στη λήθη. Δεν περιορίστηκαν απλώς στην ηχογράφηση ήχων, διατήρησαν στιγμές ζωής, θραύσματα ταυτότητας και τον ζωντανό παλμό της κυπριακής προφορικής παράδοσης.

Το σενάριο του ντοκιμαντέρ συνυπογράφουν η Νικολέττα Δημητρίου, ο Σταύρος Παμπάλλης και η Δανάη Στυλιανού, η οποία υπογράφει επίσης τη σκηνοθεσία της παραγωγής.

Η έμπνευση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών (ΓΤΠ) αυτή τη φορά προήλθε από τη δρα Νικολέττα Δημητρίου, την εξαιρετική, καταρτισμένη εθνομουσικολόγο. Αντλώντας τις πηγές της από αρχαιολογικό υλικό που φυλάσσεται σήμερα στο Πανεπιστήμιο Harvard και το Κέντρον Ερευνών της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, η Νικολέτ-

τα Δημητρίου αφηγείται μέσω της ταινίας του ΓΤΠ, το χρονικό εκείνης της ιστορικής καταγραφής. Οι Νοτόπουλος και Πετρόπουλος, κατέγραψαν φωνές που διαφορετικά θα είχαν χαθεί στη λήθη. Δεν περιορίστηκαν απλώς στην ηχογράφηση ήχων, διατήρησαν στιγμές ζωής, θραύσματα ταυτότητας και τον ζωντανό παλμό της κυπριακής προφορικής παράδοσης. Ανάμεσα στα στοιχεία που είχαν ηχογραφήσει τότε οι δύο ερευνητές, βρίσκονται και τσιαττισμοί, μια μορφή τέχνης που βασίζεται στον αυθορμητισμό και την ικανότητα ποιητικού αυτοσχεδιασμού και που, το 2011, περιλήφθηκε στον Παγκόσμιο Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Την ευχαριστώ θερμά για την ανεκτίμητη συμβολή της, για την υπέροχη μας συνεργασία όλο αυτό το διάστημα και παράλληλα, τη συγκαίριω εγκάρδια για την πρόσφατη, διεθνή διάκρισή της στα European Heritage Awards / Europa Nostra Awards 2026, όπου το έργο της, «Ο Κύπριος Βιολάρης» («The Cypriot Fiddler»), βραβεύθηκε στην κατηγορία της Έρευνας, ενώ κατέκτησε ταυτόχρονα και ένα από τα πέντε Grand Prix Awards.

Η Νικολέττα Δημητρίου, λοιπόν, με έχει διαφωτίσει και μου έχει εξηγήσει ότι με τον όρο «τσιαττισμός» εννοούμε ποιητική πάλη, αντιπαράθεση και αγώνας

λεκτικής επικράτησης. Είναι μια μορφή πνευματικής άσκησης και συνάμα επίδειξης γνώσεων αλλά και ικανοτήτων απομνημόνευσης, γρήγορης σύνθεσης στίχων και ετοιμότητας.

Οι «κανόνες» του αγώνα είναι αυστηροί. Το έμμετρο δεκαπεντασύλλαβο συνήθως περιορίζεται σε δύο μόνο στίχους. Ο χρόνος για να δοθεί απάντηση στην πρόκληση είναι περιορισμένος. Κάθε δισταγμός λειτουργεί εναντίον του ποιητή που έχει τον λόγο. Η απάντηση πρέπει να είναι σχετική με το θέμα και ταυτόχρονα, με ευελιξία και δεξιότητα να ανοίγονται συνεχώς νέα μέτωπα αντιπαράθεσης με καινούργιο θεματολόγιο. Ανακύπτει, όμως, και ένας σημαντικός προβληματισμός: τι θα συμβεί στις παραδόσεις μας όταν ο κόσμος που τις δημιουργήσε έχει αλλάξει εντελώς;

Από πλευράς μας στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών τουλάχιστον δεν θα τις αφήσουμε να χαθούν. Απόψε, θυμίζουμε ότι όλοι θα χρειαστεί να συμβάλουμε όπως μπορούμε για να προσθέσουμε το δικό μας λιθαράκι στο λαμπρό οικοδόμημα της κυπριακής λαϊκής ποίησης. Η γλώσσα των τσιαττιστών είναι ατόφια Κυπριακή, με αξιοθαύμαστη ομοιοκαταληξία, εμπειρικλείοντας όλη τη λαϊκή σοφία και τον πλούτο του ίδιου του λαού μας.

Απόψε θα διαπιστώσετε, επίσης, ότι η αυτοσχέδια προφορική ποίηση δεν είναι μοναδική στην Κύπρο, συναντάται και αλλού στην Ευρώπη. Με αυτό το δεδομένο, μπορούμε να αναγνωρίζουμε κοινά μεταξύ μας οι λαοί και να εκτιμούμε τον πλούτο της αλληλένδετης κληρονομιάς της Ευρώπης.

Είμαι βαθιά ευγνώμων, και είμαι πάντα, στους πολύτιμους συναδέλφους μου στο ΓΤΠ και τους δημιουργούς/συνεργάτες μας που εργάστηκαν για το ντοκιμαντέρ. Η αφοσίωση, η εμπειρογνώμοσύνη και η δέσμευσή τους όλους, μας δίνουν απόψε «εικόνα» της ιστορίας μας, την οποία και σας παρουσιάζουμε.

Είμαι ευγνώμων που βρίσκομαι εδώ απόψε μαζί σας.

Και όπως είπε ο λαϊκός ποιητής μας Αντώνης Ν. Κατσαντώνης στο ποίημα του «Η Ξενιτειά»: «Αλί τον που τες ρίζες του, τζέινος που ξωμακρίζει με που τον ήλιο ριζιφός μήτε πατρίδα ρίζει». Σας ευχαριστώ όλους.

“
Η προφορική ποίηση δεν είναι μοναδικό φαινόμενο της Κύπρου, αλλά συναντάται και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που επιτρέπει την αλληλεπίδραση και την αναγνώριση κοινών πολιτισμικών στοιχείων.

Οι ποιητικοί αγώνες και τα τσιαττιστά «είναι μια τέχνη όπου δύο ποιητές αναμετρώνται με την ευφύια και τη ρίμα τους στη διάλεκτό μας, αποδεικνύοντας ότι η γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός που εξελίσσεται, εμπνέει και ενώνει.

Αρκεί μα επιδότηση;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Η κυβέρνηση διακαιολογημένα παρουσιάζει ως επιτυχία το σχεδίο επιδότησης για διαμονή και φροντίδα σε στέγες ηλικιωμένων. Εννιάκοσιοι δικαιούχοι, πέντε εκατομμύρια ευρώ ετησίως, αυξημένη επιδότηση, ποιοτικά κριτήρια, έλεγχοι. Στα χαρτιά όλα ακούγονται σωστά. Και πράγματι, για πολλές οικογένειες η οικονομική στήριξη αποτελεί μια πραγματική ανάσα. Αυτό δεν χωρεί αμφισβήτηση. Υπάρχει όμως ένα κείμενο ερώτημα που σπανίως τίθεται στη δημόσια συζήτηση: τι ακριβώς επιδοτούμε; Επιδοτούμε μια αξιοπρεπή διαβίωση ή χρηματοδοτούμε ένα σύστημα που, σε αρκετές περιπτώσεις, περιορίζεται στη διαχείριση ανθρώπων;

Αν θέλουμε να κοιτάζουμε την πραγματικότητα με ευργώνιο φακό, οφείλουμε να βλέπουμε και την άλλη όψη του νομίσματος. Διότι, αν κάποιοι

Ο άνθρωπος, όμως, δεν παύει να έχει ανάγκη από αξιοπρέπεια επειδή γέρασε.

από όσους σχεδιάζουν πολιτικές για την τρίτη ηλικία περνούσαν έστω μία εβδομάδα σε ορισμένες στέγες ηλικιωμένων, είναι βέβαιο ότι οι εξαγγελίες τους θα ήταν πολύ διαφορετικές. Θα μιλούσαν λιγότερο για αριθμούς και προγράμματα και πολύ πιο συγκρατημένα για τα επιτεύγματά τους. Γιατί θα συνειδητοποιούσαν ότι, όσο πολύτιμα κι αν είναι τα επιδόματα ως οικονομική ανάσα για εκατοντάδες οικογένειες, δεν μεταφράζονται αυτόματως σε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης για τους ανθρώπους που ζουν σε πολλές από αυτές τις επιδοτούμενες στέγες.

Η οικονομική στήριξη εξασφαλίζει μεν μια θέση σε μια στέγη, δεν εγγυάται όμως ούτε την αξιοπρέπεια, ούτε την ποιότητα ζωής. Και αυτή είναι η αλήθεια που εξακολουθούμε να αποφεύγουμε να αντικρίσουμε. Σε πολλές στέγες ηλικιωμένων οι άνθρωποι δεν ζουν. Απλώς υπάρχουν. Υπάρχουν μέσα σε χώρους άχαρους και ψυχρούς, χωρίς αισθητική, χωρίς χρώμα. Υπάρχουν μέσα σε μια καθημερινότητα που επαναλαμβάνεται μηχανικά, χωρίς χαρά. Υπάρχουν μπροστά από μια τηλεόραση. Και την επόμενη μέρα ξανά μπροστά από την ίδια τηλεόραση. Και την επόμενη το ίδιο. Ηλικιωμένοι με άνοια ζουν μαζί με ανθρώπους που δεν έχουν άνοια. Ηλικιωμέ-

νοι με ψυχικές διαταραχές μοιράζονται τον ίδιο χώρο με ανθρώπους που δεν αντιμετωπίζουν τέτοια προβλήματα. Άνθρωποι με εντελώς διαφορετικές ανάγκες αντιμετωπίζονται σαν μια ομοιογενή μάζα, απλώς και μόνο επειδή γέρασαν. Αυτό όμως δεν λέγεται φροντίδα. Λέγεται διεκπεραίωση. Και πηγάζει από τη στενόμυαλη λογική ότι αρκεί να υπάρχει ένα κρεβάτι, ένα πιάτο φαγητό και κάποιος να επιβλέπει, ώστε να μπορούμε να πούμε ότι κάναμε το καθήκον μας. Το δε προσωπικό, παρά την καλή πρόθεση πολλών εργαζομένων, συχνά δεν είναι επαρκώς εκπαιδευμένο, ούτε επαρκώς αριθμητικά. Με αποτέλεσμα η καθημερινότητα των ηλικιωμένων να εξαρτάται από το ποιος έχει βάρδια, πόσο κουρασμένος είναι ή ακόμη και από το αν ξύπνησε καλά εκείνη την ημέρα. Αυτή είναι η επιδοτούμενη πραγματικότητα. Τους βάζουν να κοιμηθούν νωρίς, οργανώνουν τη ζωή τους με κανόνες και αποφασίζουν για λογαριασμό τους ακόμη και για τα πιο μικρά πράγματα της καθημερινότητας.

Σαν να έχουν πείσει να είναι άνθρωποι με χαρακτήρα, επιθυμίες και προσωπικότητα. Ο άνθρωπος, όμως, δεν παύει να έχει ανάγκη από αξιοπρέπεια επειδή γέρασε. Και γι' αυτό προκαλεί απορία κάθε φορά που ακούμε για «ποιοτικά κριτήρια» και «αποτελεσματικούς ελέγχους». Αν οι έλεγχοι είναι τόσο αποτελεσματικοί, γιατί εξακολουθούν να υπάρχουν χώροι που στερούν από τους ανθρώπους την αίσθηση της αξιοπρέπειας και της προσωπικής τους ταυτότητας; Αν τα ποιοτικά κριτήρια εφαρμόζονται στην πράξη, γιατί υπάρχουν ακόμη στέγες που θα έπρεπε εδώ και χρόνια να έχουν υποχρεωθεί να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες τους ή ακόμη και να αναστείλουν τη λειτουργία τους μέχρι να συμμορφωθούν; Το κράτος δεν μπορεί να αρκείται στο να χρηματοδοτεί μια θέση σε μια στέγη ηλικιωμένων. Γιατί το επίπεδο μιας κοινωνίας δεν κρίνεται από το πόσα χρήματα διαθέτει για τους ηλικιωμένους της. Κρίνεται από το πώς τους φέρεται όταν εκείνοι γίνουν αδύναμοι και εξαρτημένοι από τη φροντίδα των άλλων. Με πιο απλά λόγια, οι ηλικιωμένοι μας δεν χρειάζονται απλώς ένα μέρος για να περάσουν τα τελευταία τους χρόνια. Χρειάζονται ένα μέρος όπου θα συνεχίσουν να αισθάνονται άνθρωποι. Ανταποκρίνεται το οποίο επίδομα σε αυτή την ανάγκη; Αυτή είναι η ερώτηση που πρέπει επιτέλους να απαντηθεί.

elenixenou11@gmail.com

Μπαγκλαντεσιανοί διασχίζουν έναν πολυσύχναστο δρόμο στην περιοχή Shahbagh στην Ντάκα του Μπαγκλαντές στις 10 Ιουλίου 2026. Η Παγκόσμια Ημέρα Πληθυσμού, που καθιερώθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα παγκόσμια ζητήματα του πληθυσμού και τον αντίκτυπό τους σε διάφορες πτυχές της κοινωνίας, γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 11 Ιουλίου.

Από το Μάντσεστερ στην Ντάουνινγκ Στριτ

Του **ΣΑΪΜΟΝ ΝΙΞΟΝ**

Ο Αντι Μπέρναμ φαίνεται να διαθέτει το χαρακτηριστικό που ο Ναπολέων θαύμαζε περισσότερο στους στρατηγούς του: την τύχη. Ο άνθρωπος που προορίζεται να γίνει ο έβδομος πρωθυπουργός της Βρετανίας μέσα σε δέκα χρόνια οφείλει τη θεαματική άνοδό του από την προηγούμενη θέση του ως δημάρχου της Μάντσεστερ έως το κατόφλι της Ντάουνινγκ Στριτ στην απεγνωσμένη αναζήτηση, από ένα πανικόβλητο Εργατικό Κόμμα, ενός ηγέτη που θα μπορέσει να νικήσει τον Νάιτζελ Φάρατζ και να σώσει τη χώρα από μια στροφέ προς τον δεξιό λαϊκισμό στις επόμενες εκλογές.

Η τύχη του Μπέρναμ, ωστόσο, έγκειται στο ότι θα αναλάβει την εξουσία ακριβώς τη στιγμή που η πολιτική σταδιοδρομία του ηγέτη του Κόμματος Reform φαίνεται να καταρρέει. Ο Φάρατζ βρίσκεται υπό έντονη πίεση, καθώς δεν αποκάλυψε σημαντικές δωρεές από έναν επενδυτή στον χώρο των κρυπτονομισμάτων και από έναν καταδικασμένο εγκληματία. Ως αποτέλεσμα, ενώ ο Μπέρναμ εισλήθε επισήμως αυτή την εβδομάδα στην εσωκομματική εκλογική διαδικασία για την ηγεσία των Εργατικών, στην οποία δεν αναμένεται να αντιμετωπίσει αντίπαλο, ο Φάρατζ προσπαθούσε να αποσπάσει την προσοχή από τις οικονομικές υποθέσεις του παραιτούμενου από την κοινοβουλευτική έδρα του και διεκδικώντας την επανεκλογή του σε μια αναπληρωματική εκλογή.

Το αστείο, βέβαια, μπορεί σύντομα να στραφεί εις βάρος του Μπέρναμ, εάν, όπως φαίνεται πιθανό, περάσει το κατόφλι της Ντάουνινγκ Στριτ στις 20 Ιουλίου χωρίς σαφές σχέδιο. Φέρνει μαζί του ορισμένες πολιτικές δεξιότητες που ο Κιρ Στάρμερ σχεδόν στερείτο ολοκληρωτικά. Είναι επικοινωνιακός και ξέρει να διατυπώνει ένα πειστικό επιχείρημα. Έχει επίσης πλαισιωθεί από μια αξιοσέβαστη ομάδα συμβούλων σε θέματα οικονομίας και εξωτερικής πολιτικής. Διαθέτει ακόμη κάποια εμπειρία στην άσκηση εκτελεστικών εξουσιών, έστω και αν η τελευταία του θητεία στην κυβέρνηση ήταν επί Γκόρντον Μπράουν.

Στη διάρκεια της σταδιοδρομίας του, απέκτησε τη φήμη ενός πολιτικού που αλλάζει εύκολα στάση και επιδιώκει να ευχαριστεί τους πάντες. Τίποτε δεν υποδηλώνει ότι θα είναι διαφορετικός ως πρωθυπουργός. Μπορεί να είναι ικανός στη διατύπωση επιχειρημάτων, όμως δεν έχει δείξει διάθεση να δίνει πολιτικές μάχες – ιδίως με το ίδιο του το κόμμα, στα στελέχη του οποίου συνήθως λέει όσα θέλουν να ακούσουν.

Η μεγάλη του ιδέα είναι αυτό που αποκαλεί «Μαντσεστερισμό», ως φόρο τιμής στην οικονομική επιτυχία της δεύτερης μεγαλύτερης πόλης της Βρετανίας κατά τη διάρκεια των εννέα ετών που υπηρέτησε ως δήμαρχός της. Υπόσχεται να ηγηθεί μιας ριζικής αναδιάρθρωσης του κράτους, με αποκέντρωση

εξουσιών, μεγαλύτερο δημόσιο έλεγχο στην ενέργεια, στο νερό, στις μεταφορές και στη στέγαση, καθώς και ένα γιγαντιαίο πρόγραμμα κατασκευής κοινωνικών κατοικιών. Όταν όμως η συζήτηση περνάει στις λεπτομέρειες, παραμένει αξιοσημείωτα αδίστητος. Μία από τις λίγες σαφείς δεσμεύσεις του είναι η δημιουργία μιας νέας περιφερειακής έδρας του πρωθυπουργού στο Μάντσεστερ, την οποία έχει ονομάσει «Νούμερο 10 του Βορρά».

Είναι ενδεικτικό του πόσο ανεπαρκώς είχε προετοιμαστεί για αυτή την κατάληψη της εξουσίας όταν, μέσα σε λίγες ημέρες από την ανακοίνωση της υποψηφιότητάς του για την επιστροφή στο Κοινοβούλιο, δεσμεύθηκε ότι θα τηρήσει τους δημοσιονομικούς κανόνες του Στάρμερ, καθώς και τις «κόκκινες γραμμές» του όσον αφορά τη στενότερη σχέση με την Ε.Ε. Αυτό διέψευσε –τουλάχιστον προς το παρόν– τις ελπίδες των Εργατικών ότι μια αλλαγή στην πρωθυπουργία θα μπορούσε να ανοίξει τον δρόμο για αλλαγές στη φορολογική και δημοσιονομική πολιτική ή για πολύ βαθύτερη ενσωμάτωση στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά. Παράλληλα, ενίσχυσε τις ανσυχίες ότι μια κυβέρνηση Μπέρναμ δεν θα ήταν παρά μια κυβέρνηση συνεχέας της κυβέρνησης Στάρμερ.

Ένας άνθρωπος όμως που επιδιώκει να είναι αρεστός ίσως να μην είναι το κατάλληλο πρόσωπο για να ηγηθεί μιας χώρας που χρειάζεται να ακούσει ορισμένες

δυσάρεστες αλήθειες. Μερικοί από τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η χώρα περιγράφθηκαν από το Γραφείο Δημοσιονομικής Ευθύνης, σε μια ζοφερή έκθεση που δημοσιεύθηκε την περασμένη εβδομάδα.

Ακόμη και αν μπορεί να αποφευχθεί ένα οικονομικό σοκ, ένα πολιτικό σοκ δεν μπορεί να αποκλειστεί. Ο Φάρατζ μπορεί να βρίσκεται υπό πίεση, όμως έχει καταφέρει και στο παρελθόν να επανέλθει.

Οι ψηφοφόροι των δεξιών λαϊκιστικών κομμάτων σπάνια αποθαρρύνονται από οικονομικά σκάνδαλα. Επιπλέον, η οργή και η δυσπιστία που έχουν προκαλέσει η μετανάστευση και δύο δεκαετίες μεταμότητος του βιοτικού επιπέδου, και που τροφοδοτούν τον δεξιό λαϊκισμό στη Βρετανία, δεν έχουν εξαφανιστεί. Αντιθέτως, ενδέχεται να εκφραστούν μέσω νέων κομμάτων ακόμη πιο δεξιά στο πολιτικό φάσμα, με την ενίσχυση του Ελον Μασκ και των αλγορίθμων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Ο Μπέρναμ φτάνει στην Ντάουνινγκ Στριτ πάνω στο κύμα της καλής του τύχης. Θα χρειαστεί, όμως, πολύ περισσότερα για να παραμείνει εκεί – και για να γλιτώσει η Βρετανία από το να αποκτήσει έναν όγδοο πρωθυπουργό μετά το Brexit μέσα σε λιγότερο από τρία χρόνια.

Ο κ. Σάιμον Νίξον είναι ανεξάρτητος σχολιαστής και εκδότης του ενημερωτικού δελτίου Wealth of Nations στο Substack.

Ομφαλός

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Έχει κανείς αμφιβολία ότι η Κύπρος είναι ο ομφαλός της γης; Και ότι όλα περιστρέφονται γύρω από τον Πρόεδρό μας, ο οποίος διαλαλούσε ότι βρισκόταν σε συνεχή επικοινωνία με την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και τον Αντόνιο Κόστα και ότι οι δύο αξιωματούχοι της Ε.Ε. θα έθεταν στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ το Κυπριακό, στο πλαίσιο συνάντησης με τον οικοδεσπότη Ερντογάν;

Στην ίδια Σύνοδο, στην οποία ο Ντόναλντ Τραμπ πήγε, όπως ο ίδιος δήλωσε, μόνο και μόνο, διότι τον προσκάλεσε ο Ταγίπ Ερντογάν τον οποίο σέβεται και είναι φίλος του, διαμνύοντας ότι οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις διανύουν την καλύτερή τους φάση, υποσχόμενος F-35 και κινητήρες για τα τουρκικά μαχητικά αεροσκάφη Kaan. Όπως επανειλημμένα είπε ο Τραμπ, δεν πήγε για να δει τα μούτρα των Ευρωπαίων και των Γερμανών, Γάλλων, Ιταλών και πολύ περισσότερο των Ισπανών, που δεν τον στήριξαν στον πόλεμο του Ιράν. Και

για να τρομοκρατήσει την Ε.Ε. επανέφερε αρχικά θέμα αποστασιοποίησης από το ΝΑΤΟ, ενώ επανέλαβε και τις αμερικανικές διεκδικήσεις στη Γροιλανδία.

Αντίθετα, οι «εικόνες φιλίας» Τραμπ-Ερντογάν ήταν ιδιαίτερες: Ο πρόεδρος της Τουρκίας πήγε στη σκάλα του αεροπλάνου και παρέλαβε τον Αμερικανό πρόεδρο, σε μια κίνηση υψηλού συμβολισμού, χωρίς προηγούμενο και εκτός πρωτοκόλλου. Έπιασε επανειλημμένα από το χέρι τον Τραμπ, ο οποίος έπλεξε σε πελάγη χαράς. Η χημεία άλλωστε των «2» δεν κρυβόταν και προφανώς κανείς δεν ήθελε να την κρύψει, ο καθένας για τους δικούς του λόγους.

Αυτή λοιπόν η «προβεβλημένη χημεία» Τραμπ-Ερντογάν, ήταν το μεγάλο κέρδος του Τούρκου προέδρου. Τόσο μεγάλο, όσο μεγάλος είναι και ο συνωστισμός των αξιωματούχων της Ε.Ε., οι οποίοι σπεύδουν κατά κύματα στην Τουρκία τις τελευταίες εβδομάδες, με πολύ συγκεκριμένη ατζέντα. Και χωρίς να θέλω να απογοητεύσω τον Πρόεδρό μας, πρωταρχικός στόχος της Κάγια Κάλας,

της Μάρτα Κος, του Μάγκνους Μπρούνερ, της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και του Αντόνιο Κόστα, δεν ήταν να βάλουν τον Ερντογάν στη γωνιά για να μας λύσει το Κυπριακό, με τον τρόπο που εμείς επιθυμούμε. Αλλά, στόχος τους ήταν να διασφαλίσουν ότι ο κ. Τραμπ δεν θα τίναζε στον αέρα το ΝΑΤΟ στη Σύνοδο

Ο πρόεδρος της Τουρκίας πήγε στη σκάλα του αεροπλάνου και παρέλαβε τον Αμερικανό πρόεδρο, σε μια κίνηση υψηλού συμβολισμού, χωρίς προηγούμενο και εκτός πρωτοκόλλου.

της Άγκυρας. Και κυρίως, ότι ο φίλος του πλανητάρχη, ο κ. Ερντογάν, θα είναι διαθέσιμος να καλύψει το κενό που δημιουργεί η εν μέρει αποστασιοποίηση του Αμερικανού προέδρου από την ομπρέλα άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε.

Αυτή ήταν η έγνοια της Ούρσουλα και του Κόστα, οι οποίοι συνάντησαν έναν «κουρασμένο» Ερντογάν, ο οποίος δεν είχε καν διάθεση να μιλήσει και τους παρέπεμψε στον Χακάν Φιντάν. Και σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», «ο Τούρκος ΥΠΕΞ εξήγησε στους Ευρωπαίους αξιωματούχους ότι τα ευρωτουρκικά δεν συνδέονται με το Κυπριακό. Και ότι συνεπώς η Ε.Ε. οφείλει να υλοποιήσει τα ευρωτουρκικά ντοσιέ, πριν καν τεθεί θέμα κινήσεων της Άγκυρας στο Κυπριακό».

Όλα αυτά, ήταν δεδομένα. Και τα γράφαμε εδώ και εβδομάδες, κάνοντας αναφορές στα «κόκκινα φώτα» που άναψε ο Ερντογάν, τα οποία για ανεξήγητους λόγους, ο Πρόεδρός μας έβλεπε να «πρασινίζουν». Αυτό όμως που είναι ακόμη πιο οφθαλμοφανές και θα έπρεπε να γίνεται αντιληπτό και από τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, είναι η στάση των αξιωματούχων της Ε.Ε., στους οποίους επενδύει. Η πρόεδρος της Κομισιόν χαρακτήρισε στρατηγική τη συνεργασία Ε.Ε.-Τουρκίας και είπε ότι «έχει μεγαλύτερη σημασία από ποτέ». Ενώ σε ότι αφορά στο

Κυπριακό, αρκέστηκε σε μια έκκληση: Να επωφεληθούμε της ευκαιρίας για να «προωθήσουμε» (to advance) λύση του προβλήματος μέσω της διαδικασίας του ΟΗΕ. Όχι να εξασφαλίσουμε (to achieve) λύση, αλλά απλώς να προωθήσουμε. Αυτό είπε και στον Ερντογάν, ζητώντας μίαν απλή χειρονομία προώθησης της διαδικασίας. Και όχι να μας λύσει το Κυπριακό. Όσο λοιπόν η Λευκωσία πλάθει ροζ συννεφάκια, δημιουργώντας την εντύπωση ότι είμαστε ο ομφαλός της γης και ότι η Ε.Ε. θα πειθαναγκάσει τον Ερντογάν να μας λύσει το Κυπριακό, στο πλαίσιο ΔΔΟ, άλλο τόσο κινδυνεύουμε να γκρεμισακιστούμε όταν τα συννεφάκια διαλυθούν και ξυπνήσουμε. Εάν ξυπνήσουμε.

Σημ.: Το «μασάζ» των Ευρωπαίων στον Τραμπ απέδωσε σε σχέση με το ΝΑΤΟ, αφού αύξησαν τις δαπάνες για την άμυνα κατά 258 δισεκατομμύρια ευρώ, το 2026. Κι ο Αμερικανός πρόεδρος είδε εν τέλει «αγάπη και συνοχή» στη Σύνοδο της Άγκυρας.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Βαριά βιομηχανία με σαθρές βάσεις

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η ασυμμετρία ανάμεσα σε αυτό που πουλάμε σαν τουριστικό προϊόν και στις υποδομές που αυτό απαιτεί για να είναι βιώσιμο, είναι εντυπωσιακή. Αφρώω στην άκρη το αν υπάρχουν προορισμοί που κάνουν την «ψυχή» τους με ραγδαίο ρυθμό. Γιατί μπορεί σε εμάς, που λατρεύουμε το αυθεντικό ταβερνάκι πάνω στη θάλασσα και τις καλοκαιρινές εικόνες ενός ψαροχωριού στις Κυκλάδες, να προκαλεί απέχθεια η μαζική επέλαση

Ήταν τεράστιο λάθος ότι τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης δεν πήγαν σε υποδομές που στηρίζουν τον τουρισμό, αλλά σε δρόμους που είναι σχετικά άδειοι.

τουριστών και ο μετρ με το ακουστικό που ρωτάει αν «το 14Β είναι έτοιμο». Ακούμε όμως το επιχείρημα πως «αυτό θέλουν οι πελάτες που έρχονται τώρα» και θα χρειαστεί να περάσουν μερικά χρόνια για να δούμε ποιος έχει δικίο, αν αυτό το νέο μοντέλο θα αντέξει στον χρόνο και θα συνεχίσει να προσελκύει όσους ψάχνουν κάτι διαφορετικό στον τόπο μας.

Αυτή είναι όμως μια υπαρξιακή συζήτηση. Η συζήτηση για τις υποδομές δεν είναι. Τα παραδείγματα, άπειρα. Η Μήλος θεωρείται ένας top προορισμός αυτή την εποχή. Κιτίζεται σχεδόν παντού και παρά το γεγονός ότι, με τεράστια καθυστέρηση, «πάγωσαν» οι άδειες για ξενοδοχεία σε κάποιες περιοχές, βλέπεις πόσο τραυματισμένο

είναι το μαγικό τοπίο της σε ορισμένα σημεία αξεπέραστης ομορφιάς. Πας επίσης στο αεροδρόμιό της και αντικρίζεις διαλυμένες τουαλέτες του 1970 και μία αίθουσα αναμονής που χωράει τους μισούς επιβάτες. Αν τύχει να υπάρχει καυστήρηση, οι επιβάτες της προηγούμενης πτήσης βγαίνουν στο προαύλιο χωρίς προστασία από τον ήλιο και τη ζέστη, και περιμένουν αγανακτισμένοι... Ή μήπως να περάσουμε από τη Ραφήνα, που παρουσιάζει εικόνα βαθιά τριτοκοσμική, καθώς ένα λιμάνι προσπαθεί να εξυπηρετήσει τριπλάσιο αριθμό πλοίων από αυτόν που του αρμόζει; Μπορούμε επίσης να δούμε τι θα συμβεί στην ευρύτερη περιοχή της Ερμιόνης και στο Πόρτο Χέλι. Θα κτιστούν αρκετά πεντάστερα ξενοδοχεία, αλλά οι δρόμοι έχουν πλάτος που δεν σπκάνει δύο αυτοκίνητα σε αντίθετη κατεύθυνση και τα σκουπίδια είναι συσσωρευμένα δίπλα σε άθλιους κάδους σε κάθε διασταύρωση. Πώς θα λειτουργήσουν αυτά τα ξενοδοχεία σε αυτό το περιβάλλον, τι θα συμβεί αν – χτύπα ξύλο– ξεσπάσει μια μεγάλη πυρκαγιά; Κανείς δεν ξέρει, ούτε και ενδιαφέρεται να προετοιμαστεί και να κάνει κάποιο σχέδιο για αυτό το ενδεχόμενο. Και βεβαίως καταλήγουμε στην εναέρια κυκλοφορία και στην ΥΠΙΑ που, με ευθύνη των αρμόδιων υπουργών, έχει μείνει απελπιστικά πίσω σε υποδομές.

Από τη χώρα πέρασαν πάρα πολλά χρήματα τα τελευταία χρόνια και ο τουρισμός έδωσε μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη της. Ήταν όμως τεράστιο λάθος ότι τα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης δεν πήγαν σε υποδομές αυτού του τύπου, αλλά σε δρόμους που είναι σχετικά άδειοι. Θα βρούμε μπροστά το μεγάλο έλλειμμα υποδομών αν δεν κάνουμε κάτι άμεσα.

Ας σοβαρευτούμε

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Εάν υπάρχουν κάποιοι στην Αθήνα που θεωρήσαν εξυπηρετική των ελληνικών συμφερόντων τη θρασύτητα «σύσταση» του Ισραηλινού πρωθυπουργού Μπέντζαμιν Νετανιάχου προς τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ να μην παραχωρήσει στην Τουρκία αεροπλάνα F-35, προβάλλοντας μεταξύ άλλων το επιχείρημα ότι η Αγκυρα απειλεί με πόλεμο τη χώρα μας και εξακολουθεί κατέχει τμήμα της βορείου Κύπρου, τότε απλώς πλανώνται πλάνην οικτράν. Το ακριτώς προβαλλόμενο «αζί-

Χρήσιμη η συνεργασία Ελλάδας - Ισραήλ στους τομείς του εμπορίου, της οικονομίας και ευρύτερα. Αλλά «στρατηγικές σχέσεις» ανάμεσα στις δύο χώρες είναι επικίνδυνο να υπάρχουν.

ωμα» πως «ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου» στην πράξη δεν ισχύει, διότι τα υφιστάμενα προβλήματα στις σχέσεις Αθηνών και Αγκυρας είναι απολύτως ανατίστοιχα και διάφορα από την κλιμακούμενη ισραηλινoturκική αντιπαράθεση.

Ο κ. Νετανιάχου διεκδικεί θέση ηγεμονική για το Ισραήλ στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και απευθύνεται στον πρόεδρο των ΗΠΑ, που εγγυώνται την ύπαρξη της χώρας του αυτής καθαυτήν, ωσάν να είναι αφεντικό που προειδοποιεί τον παραγίό του. Δεν είναι δα ο Μπίμπι Νετανιάχου ο βιβλικός Ιησούς του Ναυή, που κατατρόπωσε τα χανανιτικά φύλα κάπου ανάμεσα στον 16ο και 13ο αι. π.Χ. Ούτε είναι ο Ιούδας ο Μακκαβαίος που «ενεδύσαστο θώρακα ως γίγας... και ομοιώθη λέοντι εν τοις έργοις

αυτού» ηγούμενος της επαναστάσεως των Ιουδαίων εναντίον των Σελευκιδών το 167 π.Χ. Είναι απλώς ο πρωθυπουργός του Ισραήλ, που δικάζεται για διαφθορά, και δύο φορές ο κ. Τραμπ –στις 12 Φεβρουαρίου και στις 5 Μαρτίου 2026– ζήτησε από τον πρόεδρο του Ισραήλ Ισαάκ Χέρτσογκ να του χορηγήσει χώρα, δίχως να εισακουσθεί.

Αλλά αυτά αφορούν τις σχέσεις των δύο συγκεκριμένων πολιτικών ανδρών. Το ουσιώδες είναι ότι οι αναφορές του κ. Νετανιάχου στις απειλές της Τουρκίας προς την Ελλάδα και στην κατοχή στην Κύπρο μπορεί να λειτουργήσουν ως αφορμή δημιουργίας μεγαλύτερης εντάσεως στις σχέσεις Αθηνών - Αγκύρας. Θα ήταν ωστόσο χρήσιμο να ληφθεί υπόψη ότι οι πόλεμοι του Ισραήλ είναι εσχατολογικοί, που έχουν στόχο τη συντριβή του αντιπάλου και όχι τελικό στόχο τη διαμόρφωση συνθηκών συνυπάρξεως.

Με τη συντριβή της Μεγάλης Ιδέας στις ακτές της Ιωνίας, η απόπειρα επανασυστάσεως της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας υπό την εδαφική μορφή της είχε τέλος οίκτρο. Αντίθετα, το Ισραήλ ευρίσκεται ακόμη στη φάση ανασυστάσεως του Ηνωμένου Βασιλείου του Ισραήλ από τον Ιορδάνη έως την Μεσόγειο. Και στην παρούσα συγκυρία ο κ. Νετανιάχου θεωρεί ύψιστο εμπόδιο στην ολοκλήρωση του εθνικιστικού του οράματος την Τουρκία και τον πρόεδρό της Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Χρήσιμες οι καλές σχέσεις της χώρας μας με το Ισραήλ και η συνεργασία στους τομείς του εμπορίου, της οικονομίας και ευρύτερα. Αλλά «στρατηγικές σχέσεις» ανάμεσα στις δύο χώρες είναι επικίνδυνο να υπάρχουν. Εάν η συμμετοχή της Ελλάδος στο ΝΑΤΟ και στη δημιουργούμενη κοινή ευρωπαϊκή άμυνα δεν εξασφαλίζουν την ακεραιότητα της χώρας μας, μία στρατηγική της σύμπραξης με το Ισραήλ εναντίον της Τουρκίας ενδέχεται να είναι ολέθρια επιλογή. Κάποτε ας σοβαρευτούμε.

Η δολοφονία των υπαλλήλων της Marfin το 2010 υπήρξε το ειδικότερο γεγονός της περιόδου των μνημονίων. Τρεις υπάλληλοι της τράπεζας τα θύματα, μαζί με το αγέννητο έμβρυο της μιας εξ αυτών. Το έγκλημά τους ήταν ότι εργάζονταν σε ημέρα γενικής απεργίας, ιερή τελετουργία του συνδικαλισμού που τον καιρό εκείνο είχε αναγορευθεί σε «επιτροπή της δημόσιας σωτηρίας», μια απομίμηση της οργάνωσης του Ροβετόπερου. Σε ρόλο κριτή, οι διάφοροι τιμητές της δημοκρατίας μας που εξέδιδαν τότε πιστοποιητικά πολιτικών φρονημάτων, δίκαζαν και καταδικάζαν όσους δεν συμμετείχαν στον αγώνα κατά των μνημονίων, τους «μνημονιακούς γερμανοτσολιάδες». Η γενική απεργία για τους φαντασμένους του καιρού εκείνου ήταν κάτι σαν τα Δερβενάκια της δημοκρατίας μας. Οι απεργοσπάστες ήσαν προδότες. Και τους προδότες τη στιγμή της μάχης τους καταδικάζεις σε θάνατο. Ως γνωστόν, οι τρομοκράτες είναι και δικαστές και εκτελεστές της ποινής που αποφασίζουν οι ίδιοι ως δικαστές. Το έγκλημα είναι ειδικθές όχι μόνον εξαιτίας των κινήτρων που οδήγησαν σ' αυτό, αλλά και εξαιτίας των συνθηκών που βρήκαν τον θάνατο τα τρία θύματα. Κουκουλοφόροι, κρυμμένοι μέσα στο πλήθος των διαδηλωτών, έβαλαν φωτιά στο κατάστημα της τράπεζας ενώ γνώριζαν ότι μέσα βρίσκονταν άνθρωποι οι

οποίοι τους εκλιπαρούσαν να μην τους κάψουν. Μια συνάδελφός τους που σώθηκε είπε πως άκουγε τους απέξω να φωνάζουν «κάψτε τους». Λέγεται μάλιστα πως ένα μέρος του πλήθους εμπόδιζε τα θύματα να βγουν από το κατάστημα καθώς και τα πυροσβεστικά οχήματα να πλησιάσουν. Το έγκλημα το κάνει ειδικθότερο η δειλία των δραστών του. Κρύφτηκαν μέσα στο πλήθος, προστατευμένοι απ' την ανωνυμία, και έκτοτε εξαφανίστηκαν από προσώπου γης. Κανείς δεν διεκδίκησε τη δολοφονική ενέργεια και κανείς δεν συνελήφθη – ή μάλλον οι δύο συλλήψεις υπόπτων ακυρώθηκαν αφού κανένας από τους μάρτυρες δεν τους αναγνώρισε.

Το έγκλημα της Marfin συμπεκνώνει το πνεύμα μιας ολόκληρης εποχής, την οργή που γίνεται μίσος, την απελευθερωμένη εχθροπάθεια, τη δικαίωση της βίας. Και επειδή το πνεύμα ποτέ δεν είναι αφηρημένο, ας μην ξεχάσουμε ότι ο θάνατος στην πυρά των τριών της Marfin από τους ιεροεξεταστές του αντιμνημονιακού αγώνα ήταν το αποτέλεσμα της νοοτροπίας που είχε επιβάλει τότε στην ελληνική κοινωνία η Αριστερά με τη νεонаζιστική Δεξιά. Από τη βεβαιότητα ότι η Ελλάδα ζει σε συνθήκες εμφυλίου πολέμου ως την αθώωση της χρήσης των μολότοφ και των διαφόρων εμπρηστικών μηχανισμών, τα οποία αντιμετωπίζονταν, πάντα από την Αριστερά, σαν παι-

χνίδια απαραίτητα για το τσίρκο της δημοκρατίας μας. Θα θυμάστε ότι υποστήριζαν πως η μεταφορά και η κατοχή μολότοφ δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα. Και βέβαια τη σοφή ρήση του κ. Τσίπρα ότι οι μολότοφ είναι πρόβλημα μόνον γι' αυτούς που βρίσκονται απέναντί τους. Το ίδιο ισχύει και για τα πυροβόλα όπλα, όμως το μυαλό του κ. Τσίπρα δεν φτάνει τόσο μακριά.

Ως γνωστόν, η ίδια αυτή Αριστερά προσπάθησε να υποβαθμίσει όσο μπορούσε το έγκλημα της Marfin. Αν μπορούσε θα το έσβηνε από τη μνήμη έστω αυτών των λίγων που απέτιαν φόρο τιμής κάθε χρόνο στα θύματα. Κάποιοι κατέστρεφαν την αναμνηστική πλάκα. Κανείς όμως δεν είχε το θάρρος να ομολογήσει ότι, ασχέτως ιδεολογικής και πολιτικής τοποθέτησης, επρόκειτο για ειδικθές έγκλημα που οποιού οι αυτουργοί έπρεπε να τιμωρηθούν με τον ίδιο τρόπο που τιμωρήθηκαν οι δολοφόνοι του Παύλου Φύσσα. Ας προσθέσω ότι στα στοιχεία που κάνουν το έγκλημα ειδικθές είναι και το δωάνη της πράξης. Δεν σκότωσαν επειδή διεκδικούσαν κάτι. Σκότωσαν για να τρομοκρατήσουν. Αρα σκότωσαν για να σκοτώσουν.

Το έγκλημα της Marfin, ακόμη κι αν ελάχιστοι μιλούσαν γι' αυτό και παρά τις προσπάθειες που κατέβαλλαν οι έστω ηθικά ενεχόμενοι να ξεχαστεί, συνέχισε να στοιχειώνει την κοινή μας ζωή ακόμη

κι όταν η εχθροπάθεια του καιρού των μνημονίων είχε ενταχθεί στην κανονικότητα της καθημερινής μας ζωής. Η εχθροπάθεια δεν έσβησε ποτέ. Απλώς εθιστήκαμε σ' αυτήν και την αποδεχθήκαμε ως φυσιολογική κατάσταση. Όσο οι δολοφόνοι παρέμεναν ασύλληπτοι, η υποψία ότι κάτι δεν πάει καλά και «κάτι μας κρύβουν» μας δολιπηρίαζε με τις θεωρίες της συνωμοσίας. Ακουσα πως ήταν προβοκάτσια της αστυνομίας. Ακουσα πως ήξεραν ποιοι είναι οι δολοφόνοι αλλά δεν τους συλλαμβάναν – για ποιο λόγο άραγε; Και μέσα στη θολούρα της συλλογικής μας συνείδησης, πολλοί συνέχιζαν να παίζουν με μολότοφ ώσπου ήρθε μια καινούργια δολοφονία, αυτή της Βάγιας Νέστορα, για να μας θυμίσει ότι δεν σκοτώνουν μόνον οι σφαίρες, αλλά και οι φλόγες. Μην ξεχνάμε ότι οι Ουκρανοί αντιμετώπιζαν με μολότοφ τα ρωσικά τεθωρακισμένα στις πόλεις. Κανονικό πολεμικό όπλο.

Ελπίζω μόνον ότι η αστυνομία αυτήν τη φορά θα έχει «δέσει» τις κατηγορίες και τα πρόσωπα. Ας ελπίσουμε ότι το δικαστήριο θα σταθεί στο ύψος του. Όμως δεν είμαι αισιόδοξος. Είμαι βέβαιος ότι οι ένοχοι, όσες αποδείξεις κι αν υπάρξουν, δεν θα αποδεχθούν την ενοχή τους και θα συνεχίσουν να φορούν τη μαντίλα της δειλίας τους. Μα είναι τόσο ποταποί; Και ποιος σας είπε ότι η ποταπότητα δεν μπορεί να είναι δολοφονική;

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Δεν είναι «νεαροί». Δολοφόνοι είναι

Της **ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Αυτή η κοροϊδία με τους «ιδεολόγους» και την ιδεώδη κοινωνία που τάχα μου προσεχάζουν, ανάβοντας γκαζάκια και καίγοντας σπίτια, έφθασε στο κορύφωμά της προ ημερών στη Θεσσαλονίκη, όταν τελικά προκάλεσαν σοβαρά εγκαύματα σε πέντε άτομα και τον θάνατο ενός. Η Βάγια Νέστορα είχε τόσο δικαίωμα να μαρκομενέυσει γαλήνια, όσο ακριβώς και ο πρώην βουλευτής με τον «ημιποτισικά» 35χρονο άεργο γυιο του, ή ο κ. Τσίπρας με τη στραβίζουσα προς τον Βελουχιώτη Ελληνική Αριστερή Συμπράταση, ή ο γλυκομιλίτος κ. Κουτσούμπας.

Αλλά η Βάγια Νέστορα ήταν της Δεξιάς, άρα αναλώσιμη. Σαράντα χρόνια τώρα, διάφορες ομάδες εμφανίζονται με πράξεις βίας που είτε αφαιρούν ζωές, όπως η «17 Νοέμβρη», είτε μουτζουρώνουν δημόσιους χώρους, καταστρέφουν πανεπιστημιακές αίθουσες, μπορούν και διακόπτουν συνδέσεις, γράφουν συνθήματα σε τοίχους σπιτιών, πετάνε «αθώα» τρικάκια, δηλαδή χαρτιά με τυπωμένα συνθήματα, ή βάζουν «γκαζάκια», που αυτά δεν είναι καθόλου τόσο αθώα, καθώς μάλιστα τα δένουν πάνω σε μπιτόνια βενζίνης, προκαλώντας εκρήξεις και πυρκαγιές. Χαρακτηριστικό όλων αυτών των εκδηλώσεων ανομίας είναι ότι αλβήντοι –κατά συντριπτική πλειοψηφία– έχουν μείνει οι άνθρωποι να είναι ολέθρια επιλογή. Κάποτε όλα της Δεξιάς. Και το άλλο κα-

ρακτηριστικό είναι ότι μόλις συληφθεί κάποιος ως ύποπτος, πλήθος απρόσκλητων υπερασπιστών της αθωότητός του εμφανίζονται – νομομαθείς, πολιτικοί αναλυτές, δημοσιογράφοι, συνταγματολόγοι, όλοι γνωρίζουν για το θέμα περισσότερα από την Αστυνομία, της οποίας τα πορίσματα αξιολογούν αυθαίρετως ως αναξιόπιστα. Πρόσφατο παράδειγμα οι δηλώσεις της κ. Ζωής Κωνσταντοπούλου ότι στον μαρτυρικό θάνατο της Βάγιας Νέστορα βλέπει «πολύ ισχυρές ενδείξεις προβοκάτσιας, που βολεύουν την κυβέρνηση». Έτσι βιάζουν τελικά το θύμα θύτη! Πώς φθάσαμε σ' αυτόν τον παραλογισμό;

Η στρέβλωση ξεκινούσε ήδη το 1974. Ο Καραμανλής, επανερχόμενος μέσα στις τραγικές εκείνες συνθήκες της εισβολής στην Κύπρο, νομιμοποιήσε το Κομμουνιστικό Κόμμα πριν καν κάμει εκλογές. Η κίνηση αυτή φάνηκε τότε σωστή, αλλά εξελήφθη ως ένα μεγάλο σφυγάρι που έσβησε μονομιάς όλα όσα είχαν συμβεί πριν από τον Αύγουστο του 1949. Εντόνιους το ΚΚΕ είχε θεθεί εκτός νόμου για τα εγκλήματά του στην Κατοχή (Κίνημα μέσα στον στρατό στη Μέση Ανατολή, Μάχη της Νεραϊδας, Ψαρρός κ.ά.), τα Δεκεμβριανά με τις εκτελέσεις σωρηδόν, την απάισια Ούλεν και τους χιλιάδες ομήρους, τις εκτελέσεις στον Μελιγαλά, την αρπαγή 30.000 παιδιών στο Παραπέτασμα με συνακόλουθη ερήμωση των χωριών της Μουργκάνας, και τις τρεις

απόπειρες να καταλάβει με τα όπλα την εξουσία. Το Κόμμα είχε τελικά νικήσει από κυβερνήσεις συνεργασίας του Λαϊκού με τα δύο Βενιζελικά κόμματα – δηλαδή ολόκληρου του τότε πολιτικού κόσμου. Οι υλικές καταστροφές στη χώρα ήταν τεράστιες και το αίμα πολύ. Μόνο και μόνο κατά τις μάχες, 15.628 νέοι στρατιώτες και αξιωματικοί του Ελληνικού Στρατού είχαν σκοτωθεί. Αυτοί όλοι θα ήταν το 1974 γύρω στα πενήντα τους με παιδιά και εγγόνια, εάν δεν τους είχε στείλει η Πατρίδα να υπερασπιστούν την ακεραιότητά της και το Δημοκρατικό της Πολίτευμα. Πίσω τους όμως είχαν αφήσει γονείς, αδέρφια, οικογένεια, φίλους, συστρατιώτες, δεκάδες χιλιάδες άτομα που τους είχαν κλάψει, τους τιμούσαν και τους αποζητούσαν. Νομίζετε πως όλος αυτός ο κόσμος θα συγκάτευε ποτέ σε έναν νόμο που ακύρωνε τους νεκρούς του;

Αλλά δεν του δόθηκε η δυνατότητα να αντιδράσει. Απανωτά ακολούθησαν άλλες κυβερνήσεις, που πέρασαν άλλους νόμους. Οι κομμουνιστικές ανταρσίες κουκουλώθηκαν, παραβλέφθηκε το γεγονός ότι ο γερμανικός στρατός Κατοχής είχε αποχωρήσει ανενόχλητος από την Ελλάδα, ενώ ο Βελουχιώτης κατέβαινε με όλες τις δυνάμεις του για να καταλάβει την Αθήνα, αναγνωρίστηκαν «εθνικές υπερσίες» στον κομμουνιστικό στρατό, και απονεμήθηκαν συντάξεις και παράσημα που εξίσωναν νικητές

και νικημένους. Οι άνθρωποι του ΕΛΑΣ εξακολούθησαν να ονομάζονται με καμάρι «αντάρτες» αλλά ο πόλεμός τους αναβαπτίσθηκε πλέον σε «εμφύλιο». Επινοήθηκε και κάτι που νομιμάστηκε «κοινωνική ειρήνη» χάριν της οποίας τα θύματα της δράσης των κομμουνιστών μεταξύ 1943 και 1949 έχασαν το δικαίωμα να μνημονιονται. Σβήστηκαν ακριβώς όπως από τις σοβιετικές αναμνηστικές φωτογραφίες οβήνονταν κατά καιρούς προσωπικότητες που είχαν πέσει στη δυσμένεια του Στάλιν. Η ταϊνία «Ελένη» που βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο του Γκατζογιάννη δεν προβλήθηκε στην Ελλάδα, επειδή απειλήθηκαν ταραχές. Η «Μαύρη Βίβλος του κομμουνισμού» χρειάστηκε αστυνομική προστασία για να παρουσιαστεί. Η δε Αστυνομία είχε αφαιρεθεί να αποδιοργανωθεί τόσο, ώστε η «17 Νοέμβρη» σκότωνε αβέρτα από το 1975 έως το 2002. Εκτοτε η Κεντροδεξιά μετράει πολλές δεκάδες θύματα και ψελλίζει το Κομμουνιστικό Κόμμα καταπάνεται να ξαναγράψει την Ιστορία! και οι «ημιποτισικάδες» τρομοκρατούν.

Τα δύο πρώτα κληρονομήθηκαν και η τωρινή κυβέρνηση δεν μπορεί να τα αλλάξει. Τους λογής λογής «ημιποτισικάδες» όμως πρέπει να τους κυνηγήσει – φανερά, επίμονα και αμείλικτα. Εδώ πρέπει και μπορεί να επιβάλει τον Νόμο, ίσον για όλους. Και αμείλικτον.

Η κ. Αθηνά Κακούρη είναι συγγραφέας.

Η τετραπέρατη Πάολα Ρεβενιώτη

Του ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Συμβαίνει να γεννιούνται κάποτε ορισμένα σπάνια, σαν θεόσταλτα πλάσματα, άνθρωποι φτιαγμένοι από ένα πολύ ξεχωριστό υλικό, που περνούν απ' τη ζωή αυτή σαν σίφουνες, αφήνοντας πίσω τους τεκτονικές αλλαγές στην κοινωνία όπου έτυχε να υπάρξουν. Μια τέτοια περίπτωση, το αποτύπωμα της οποίας επηρέασε και πιστεύω πως θα συνεχίσει και μετά θάνατον να επηρεάζει, πολλές χιλιάδες ανθρώπους, του εαυτού μου συμπεριλαμβανομένου, είναι η τετραπέρατη Πάολα Ρεβενιώτη, η σημαντικότερη μάλλον ακτιβίστρια ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη σύγχρονη ελληνική ιστορία, η οποία έφυγε από τη ζωή, την περασμένη Τετάρτη το βράδυ, σε ηλικία 68 ετών.

Θαρραλέα και τολμηρή όσο ελάχιστοι, αντιδραστική για όλους τους σωστούς λόγους, εξαιρετικά ευφυής και οξυδερκής και την ίδια ώρα εμπράκτως συμπονετική και ευαίσθητη με τους λογής παρίες της κοινωνίας μας, η Πάολα, όπως έγινε γνωστή ανάμεσα στους χιλιάδες ανθρώπους που την αγάπησαν, υπήρξε ένα σύμπαλν από μόνη της. Ένα πραγματικό θηρίο! Περήφανο, αξιοπρεπές και αδάμαστο.

Είχα τη μεγάλη τύχη να τη γνωρίσω για πρώτη φορά από κοντά το 2014, όταν είχε έρθει στη Λευκωσία για να παρουσιάσει στην τότε Δημοτική Αγора μια έκθεση φωτογραφίας της με γυνιά αγόρια, που τελευταία στιγμή λογοκρίθηκε από την Κυπριακή Αστυνομία και δεν έγινε. Αφού ακολούθησε ένας ωφέλιμος σεμινάριος για τα όρια της καλλιτεχνικής έκφρασης, η έκθεση τελικά φιλοξενήθηκε ένα χρόνο αργότερα στο κέντρο τεχνών NiMac. «Η πολιτική ορθότητα», μου είχε πει, στην πρώτη εκείνη συνάντησή μας, δίνοντας μου μια συνέντευξη που κρατώ ως φυλακτό, «έχει γίνει κάτι σαν νέος φασισμός». Η Πάολα αναφερόταν τότε στη σεμινταρφή, πουριτανή διανόηση, που ειδικά τη δεκαετία του 2010 είχε κάνει την τρίχα τριχιά, διυλίζοντας τον κώνωπα και χάνοντας το νόημα και την ουσία. Πού να φανταζόταν, πως μια μέρα μετά από εκείνη τη συνομιλία μας, θα της έζηλανε η Αστυνομία την έκθεση για εντελώς πρώτου επιπέδου, οπισθοδρομικούς λόγους. Πού να φανταζόταν, κυρίως, ότι μια δεκαετία μετά, σήμερα δηλαδή, η συγκεκριμένη σεμινταρφή των

αποστειρωμένων γραμματιζόμενων, στην οποία με ευστοχία και με προφητικότητα είχε αναφερθεί τότε, θα γινόταν το ιδανικό ψωμοτύρι και η τέλεια αφορμή για να επανέλθει στη δημόσια σφαίρα η ρητορική και το αφήγημα του παλαιού τύπου φασισμού.

Ως άτομο που είχα στο μεταξύ την ευτυχία να βρεθώ αρκετές φορές μαζί της για καφέ ή ποτό στην πορεία, μετά από εκείνη την πρώτη γνωριμία μας, θα ήθελα επίσης να πω, περισσότερο ως προσωπική μαρτυρία, για το πόσο συμπονετική και τρυφερή υπήρξε η Πάολα Ρεβενιώτη ως γυναίκα. Όσο βασικά ατρόμητη και δυναμική ήταν στη δημόσια σφαίρα, άλλο τόσο ευαίσθητη και φροντιστική υπήρξε στον ιδιωτικό της βίο. Σε κάθε συνάντηση που είχα μαζί της, κάθε φορά, παράλληλα με το αιχμηρό της χιούμορ, εντόπιζα, μέσα από μικρές λεπτομέρειες και χειρονομίες, και τη μεγάλη ευαισθησία της. Μια συναισθηματική εξυπνάδα, που μπορεί άλλωστε εύκολα να γίνει αντιληπτή, αν ανατρέξει κανείς και στις τακτικές αναρτήσεις της στα σόσιαλ.

Σε εποχές αδιστακτες για τη σεξουαλική απελευθέρωση, πίσω δηλαδή στις δεκαετίες του 1980 και 1990, η Πάολα Ρεβενιώτη υπήρξε η πρώτη ανοιχτά trans γυναίκα στην Ελλάδα που διεκδίκησε με πρωτοφανή τσαμπουκά και θράσος στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα για περιθωριοποιημένες γυναίκες σαν κι αυτήν. Μπορεί στις μέρες μας, λόγω της επέλασης της τραμπικίου τύπου Ακροδεξιάς, τα ανθρωπίνια αυτά δικαιώματα και κατ' επέκταση ο ορθολογισμός ευρύτερα να κάνουν πιεσγύρισμα, φυσιολογικά όμως και κανονικά δεν θα έπρεπε να συζητάμε ακόμη τα ζητήματα της σεξουαλικότητας και της ταυτότητας φύλου. Η ίδια πάντως η Πάολα είχε καταφέρει να φέρει αυτά τα ζητήματα στο προσκήνιο, βάζοντας τον εαυτό της πάντοτε στο επίκεντρο και ποτέ στο περιθώριο.

«Χάρη σε σένα, Πάολα, αναπνέουμε πιο ελεύθερα», έγραψαν, ανακοινώνοντας την είδηση του θανάτου της οι δημοσιογράφοι Δανάη Μαραγκουδάκη, Ελίζα Τριανταφύλλου και Βασίλης Θανάσης. Χωρίς περισσότερα λόγια, για την ώρα, απλώς συνυπογράφω. Είμαι σίγουρος πως θα ακολουθήσουν κι άλλα, πολλά, αφιερώματα για την Πάολα Ρεβενιώτη.

demetriadesp@sppmedia.com

Οι συμμετέχοντες περπατούν στο γήπεδο της διοργάνωσης κατά τη διάρκεια του Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου Βάλτου 2026 στο Hyrynsalmi της Φινλανδίας. Το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου Βάλτου διεξάγεται ετησίως στον βάλτο Vuorisuo.

Δύο εκθέσεις, ένας παρονομαστής

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Δύο εξαιρετικές σημασίες εκθέσεις κυκλοφόρησαν την ίδια μέρα. Η Έκθεση του γ.γ. των ΗΕ για τις Καλές του Υπηρεσίες (6/7) και η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής (ΚΠΓ) για το 2025. Και οι δύο εκθέσεις γράφουν επί σειρά ετών τα ίδια και τα ίδια. Παρατηρούν διστακτικότητα, δεσμεύσεις που δεν τηρούνται, ζητήματα που δεν αντιμετωπίζονται στην ώρα τους, αδιαφορία. Κύρια σημεία από την Έκθεση του γ.γ.:

Ο γ.γ. «προτρέπει τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να αξιοποιήσουν «το παρόν παράθυρο ευκαιρίας για πρόοδο», το οποίο, «δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο». Ο Α. Γκουτέρες επαναλαμβάνει για 18η φορά την ανάγκη οι πλευρές να επιδείξουν «την αναγκαία πολιτική βούληση και δέσμευση». Ζητά κάτι που δεν βλέπει, «παράθυρο» με προϋποθέσεις.

Στα ουσιαστά ο γ.γ. υπογραμμίζει ότι «αρκετά ΜΟΕ που συμφωνήθηκαν τον Μάρτιο και τον Ιούλιο του 2025 παραμένουν ανεφάρμοστα», μεταξύ των οποίων και το άνοιγμα πρόσθετων σημείων διέλευσης. «Η εφαρμογή τους θα βελτίωνε την καθημερινή ζωή των Κυπρίων και θα αποδείκνυε με συγκεκριμένο τρόπο ότι οι πλευρές διαθέτουν την πολιτική βούληση να σημειώσουν

πρόοδο». Και για να καταλάβει ακόμα και ο πλέον αδιάφορος τι ακριβώς εννοεί, ο γ.γ. «καλεί εκ νέου τους δύο ηγέτες να εξετάσουν τρόπους υπέρβασης των αδιεξόδων γύρω από το άνοιγμα νέων διελεύσεων».

Ο γ.γ. δηλώνει ότι παραμένει «βαθιά ανήσυχος για τις ενέργειες και των δύο πλευρών στη νεκρή ζώνη. Οι ενέργειες αυτές υπονομεύουν το στρατιωτικό status quo της περιοχής, την ακεραιότητα της νεκρής ζώνης και την εντολή του Σ.Α. και δεν συμβάλλουν στην ευρύτερη ειρηνευτική διαδικασία». Το ερώτημα είναι απλό: ποιος Ε/κ ηγέτης αποφάσισε ενέργειες στη νεκρή ζώνη, κατά τον τρόπο που ο γ.γ. των ΗΕ τον βάζει στο ίδιο καλάθι με τα στρατεύματα κατοχής; Ο γ.γ. γράφει να θεωρείται δεδομένο, μάλιστα εξηγεί: «Τα λέει σωστά ο γ.γ.; Αν όχι, γιατί δεν το λέτε, αν ναι, τότε τι ακριβώς συμβαίνει;»

Ο γ.γ. καλεί τους ηγέτες «να εμπλακούν με αποφασιστικότητα για να οικοδομήσουν ένα κοινό μέλλον, καταλήγοντας σε συμφωνία που θα λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα και τα δικαιώματα όλων των Κυπρίων».

Η Έκθεση Γκουτέρες αποτυπώνει το βαθύ τέλμα στο Κυπριακό. 1ον, ο γ.γ. λέει στους ηγέτες «δώστε δείγματα γραφής, ότι εννοείτε αυτά που λέτε». 2ον, ο ίδιος γ.γ. τους καλεί συστηματικά να δείξουν «αποφασιστικότητα», άρα, δεν τον έχουν πείσει ότι τη διαθε-

τούν. 3ον, τα ΗΕ δεν θα αναλάβουν ευθύνες που αναλογούν στους ηγέτες. Έγραψε, «η απεσταλμένη μου και εγώ, θα παραμείνουμε στη διάθεση των μερών».

Κύρια σημεία από την Έκθεση για τον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής:

1. Σύμφωνο με την Επιτροπή «συνολικά καταγράφηκαν 2.053.958 διελεύσεις προς τις δύο κατευθύνσεις, έναντι 1.777.946 το 2024».

2. Ατίετες: «Οι υψηλές τιμές στις περιοχές στις οποίες η ΚΔ δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο», περιόρισαν τις μετακινήσεις Ε/κ, αντίθετα, ενθάρρυναν περισσότερους Τ/κ να περνούν στις περιοχές που ελέγχει η ΚΔ».

3. Εμπόριο: «Πτώση για το 2025. Η συνολική αξία των προϊόντων μειώθηκε κατά 5,3%, από €15,23 εκατ. το 2024 σε €14,43 εκατ. το 2025. Τα στοιχεία του Τ/Κ Εμπορικού Επιμελητηρίου δείχνουν ακόμη μεγαλύτερη μείωση, κατά 12,9%, από €18,22 εκατ. σε €15,87 εκατ.».

4. Το λαθρεμπόριο, σταθερά κυπριακό: «Συνολικά κατασχέθηκαν 721.024 τσιγάρα, περίπου 199 κιλά καπνού για στριφτά τσιγάρα, 232.136 κάψουλες ηλεκτρονικού τσιγάρου και περισσότεροι από 267 τόνοι καπνού για ναργιλέ».

Γιατί η μείωση; «Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι το εμπόριο εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από σειρά προβλημάτων». Τρία πα-

ραδείγματα:

Α. Οι δυσκολίες στη μεταφορά χρημάτων μεταξύ τραπεζών των δύο πλευρών. Παρά το γεγονός ότι η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου διευκρίνισε από το 2023 ότι οι Τ/κ με κυπριακό διαβατήριο ή ταυτότητα δικαιούνται να ανοίγουν βασικό λογαριασμό πληρωμών, πολύ περιορισμένος αριθμός κατάφερε τελικά να το πράξει.

Β. Τ/κ επιχειρήσεις δεν μπορούν να ανοίξουν τραπεζικούς λογαριασμούς στις περιοχές που ελέγχονται από την ΚΔ.

Γ. Για τη διακίνηση προϊόντων από τις ελεγχόμενες από την ΚΔ περιοχές προς το βόρειο τμήμα, απαιτείται άδεια εισαγωγής και επιβάλλεται εκ νέου ΦΠΑ, παρότι ο φόρος έχει ήδη καταβληθεί στον νότο. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι «το σύστημα αυτό λειτουργεί αποτρεπτικά».

Η βασική διαπίστωση: «Το εμπόριο μέσω της Πράσινης Γραμμής έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, νοούμενου ότι θα αντιμετωπιστούν τα εμπόδια που εξακολουθούν να περιορίζουν τις συναλλαγές».

Οι δύο εκθέσεις περιγράφουν μίαν κατάσταση πραγμάτων που διολισθαίνει ολοένα και σε βαθύτερα αδιέξοδα. Τα εργαλεία που προσφέρουν τα ΗΕ όπως και οι «γέφυρες» που προσφέρει ο ΚΠΓ, παραμένουν επί της ουσίας αναξιοποίητα.

www.larkoslarkou.org.cy

Η Προεδρία ολοκληρώθηκε. Η πραγματική δοκιμασία αρχίζει

Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Όταν η Κύπρος διεκδικούσε την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο τότε πρόεδρος Γλαύκος Κληρίδης με τον διαπραγματευτή πρόεδρο Γιώργο Βασιλείου, είχαν διατυπώσει μια ιστορική στρατηγική: λόγω του ανοικτού εθνικού μας ζητήματος, η Λευκωσία όφειλε να είναι «ο καλύτερος μαθητής στην τάξη», αν θέλει να κερδίσει τον σεβασμό και το ευρωπαϊκό της μέλλον.

Αυτή η νοοτροπία, του υποδειγματικού εταίρου, τηρήθηκε ευλαβικά κατά την ενταξιακή πορεία και συνέχισε ως δόγμα να χαρακτηρίζει την ευρωπαϊκή στόχευση της Κύπρου, πάντα με εξαιρέσεις. Ακόμη όμως και επί Προεδρίας Δημήτρη Χριστόφια και με υφυπουργό Ευρωπαϊκών θεμάτων τον Ανδρέα Μαυρογιάννη, η Κύπρος απέδειξε ότι ένα μικρό, διαιρεμένο κράτος-μέλος, μπορεί να φέρει σε πέρας ένα τεράστιο θεσμικό βάρος, κατά την πρώτη Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. το 2012. Οι Προεδρίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου άλλωστε, είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τα μικρά κράτη, εφόσον τα αναδεικνύουν και σχεδόν αδι-

άφορες για τα μεγάλα. Αυτές τις μέρες ολοκληρώθηκε η δεύτερη Κυπριακή Προεδρία, με τον κύκλο να κλείνει σε ένα δραματικά αλλαγμένο σκηνικό. Η κυβέρνηση μιλά για «απόλυτη επιτυχία» και «ισχυρότερη φωνή» και, σε μεγάλο βαθμό, έχει βάση. Η χώρα μας διαχειρίστηκε πάνω από 1.500 συνεδριάσεις, 345 θεματικούς φακέλους και έκλεισε 27 από τα 32 βασικά νομοθετικά αρχεία. Φιλοξένησε την πρώτη άτυπη Σύνοδο Κορυφής στην Κύπρο, 19 άτυπα υπουργικά συμβούλια και δεκάδες εκδηλώσεις. Στη διεύθυνση σημειώθηκαν ουσιαστικά βήματα για Ουκρανία, Μολδαβία και Δυτικά Βαλκάνια. Την άμυνα και ασφάλεια προωθήθηκαν απλουστεύσεις και το νέο πρόγραμμα AGILE. Στην ανταγωνιστικότητα υπήρξαν συμφωνίες για κρίσιμες πρώτες ύλες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο κατατέθηκε ένα ώριμο negotiating box.

Οι εταίροι στην Ε.Ε. αναγνωρίζουν την επαγγελματική και αμερόληπτη διαχείριση της Κύπρου. Η χώρα μας βγήκε με ενισχυμένη διπλωματική θέση και καλύτερες ευρωπαϊκές και διεθνείς σχέσεις. Αυτό, πράγματι, είναι κάτι για το

οποίο μπορούν να υπερηφανεύονται ο πρόεδρος Νίκος Χριστοδουλίδης και η υφυπουργός Μαριλένα Ραουνά. Όπως, επίσης, είναι κάτι για το οποίο δικαιούνται τα εύσημα οι ανारीθμτοι δημόσιοι ή και έκτακτοι λειτουργοί, που με πολύ ψηλό αίσθημα επαγγελματισμού και ευγενούς πατριωτισμού υπερέβαλαν εαυτών για να έχουμε αυτά τα αποτελέσματα. Άνθρωποι που πολλές φορές δεν εισπράττουν ούτε ένα ευχαριστώ, για να μην αποδυναμωθούν επικοινωνιακές ανάγκες.

Το ερώτημα βέβαια παραμένει αμείλικτο: Καταφέραμε να εξαργυρώσουμε την ωριμότητά μας ή παραμείναμε απλώς ένας πειθαρχημένος διεκπεραιωτής, την ώρα που η γεωπολιτική σκακιέρα φλέγεται γύρω μας; Είναι αρκετό πλέον να είμαστε ο «καλύτερος μαθητής», ένας πειθαρχημένος ακροατής των αποφάσεων που παίρνουν άλλοι και ένας αμερόληπτος συντονιστής; Φοβάμαι πως όχι.

Αναμφίβολα, η Προεδρία σημαδεύτηκε από τον πόλεμο στο Ιράν, τις νέες γεωπολιτικές αναταράξεις στην περιοχή, το κλείσιμο των Στενών του Ορμούζ, την αύξηση των τιμών ενέργειας και τον κίνδυνο νέων προσφυγικών ροών.

Σε αυτή την κρίση, η χώρα μας βρέθηκε στο επίκεντρο ως η μοναδική ευρωπαϊκή που επέστη επίθεση, έστω κι αν αυτή αφορούσε έδαφος των Βάσεων. Με την πρωτοκαθεδρία της Ελλάδας υπήρξε στρατιωτική κινητοποίηση για την αμυντική προστασία της Κύπρου, γεγονός πολύ σημαντικό. Προκλήθηκαν, βέβαια, σοβαροί τριγμοί στην κυπριακή οικονομία και τον τουρισμό.

Ταυτόχρονα, στις 7 και 8 Ιουλίου, πραγματοποιήθηκε η Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ στην Άγκυρα που ανέδειξε και πάλι τον ρόλο της Τουρκίας ως κρίσιμου παίκτη της Συμμαχίας. Λήφθηκαν αποφάσεις για την Ουκρανία και αμυντικές δαπάνες, η Τουρκία έκανε πρόοδο στο αυτό θέμα απόκτησης στρατιωτικού υλικού που δεν διαθέτει και την αμυντική συνεργασία που θέλει με την Ευρώπη. Έτσι, την ώρα που ο «καλύτερος μαθητής» πήρε άριστα στη διεκπεραίωση της ευρωπαϊκής ατζέντας, η Ευρώπη και το ΝΑΤΟ αποδείχθηκε ότι αδυνατούν να μην έχουν συναλλακτική προσέγγιση με την Άγκυρα, με το Κυπριακό να απουσιάζει από την προμετωπίδα των προτεραιοτήτων.

Όσο και αν η Προεδρία ήταν επιτυ-

χη, απέτυχε να προωθήσει ουσιαστικά το Κυπριακό ή τα θέματα ενέργειας. Την ώρα μάλιστα που η πρόοδος εντός της Κύπρου είναι ανησυχητικά βραδεία. Η υλοποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο, με την προθεσμία του Αυγούστου 2026 να πλησιάζει ασφυκτικά και την απορρόφηση πόρων να υστερεί δραματικά. Μεταρρυθμίσεις στη δικαιοσύνη, τη δημόσια διοίκηση και την ψηφιακή/πράσινη μετάβαση παραμένουν είτε πολύ πίσω από τα χρονοδιαγράμματα και τις πραγματικές ανάγκες της χώρας, εάν έχουν καν τροχοδρομηθεί. Υστερήσεις που υπονομεύουν την αξιοπιστία της Κύπρου διεθνώς και τη δυνατότητα των πολιτών σε μια καλύτερη ζωή.

Το ερώτημα είναι αν η πολιτική ηγεσία διαθέτει την ίδια αποφασιστικότητα για τα μεγάλα εθνικά και μεταρρυθμιστικά ζητήματα, όπως αυτήν που έδειξε στη διαχείριση της ευρωπαϊκής της αρμοδιότητας. Διότι, αν δεν την έχει, τότε η «επιτυχία» της Προεδρίας θα μείνει απλώς μια όμορφη ανάμνηση.

michalis@michalis.com

Οι σφαίρες δεν χαρίζονται...

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Η Παναγία η Χρυσολυσιώτισσα, η θαυματουργός Παναγία της Λύσπς, έσωσε όλους τους στρατιώτες στα πεδία των μαχών του 1974 αλλά και όλα τα γυναϊκόπαιδα από τη σκλαβωμένη σήμερα Λύσπ, μαρτυρούν οι λίγιοι ζωντανοί παππούδες. Ατέλειωτες είναι οι τραγικές, αλλά και θαυμαστές ιστορίες από Λυσιώτες, οι οποίοι πέρασαν πολλά βάσανα, αλλά επιβίωσαν με θαυματουργικό τρόπο. Πολλοί λένε ότι σώθηκαν και από τις προσευχές αγίων ανθρώπων της Λύσπς, οι οποίοι προσεύχονται για τα παιδιά της Λύσπς, αλλά και για τα παιδιά όλου του κόσμου.

Ένα θαύμα έζησε και ο δημοσιογράφος Πανίκος Πέτσας στα βουνά του Πενταδακτύλου. Το κατέγραψε στο συγγλονιστικό του βιβλίο, το οποίο διαβάζεται απνευστί, «Η σφαίρα που μου χαρίστηκε. Το χρονικό των Ηρωικών Μαχών στην Αετοφωλιά και στο Κοτζά Καγιά του Πενταδακτύλου το 1974 μέσα από την προσωπική μαρτυρία μου». Το βιβλίο παρουσιάστηκε πριν από μερικές μέρες στην Αίθουσα Εκδηλώσεων Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄. Αυτό το οποίο συγκλόνισε τις ψυχές όσων παρευρέθησαν ήταν η μεγάλη συγκίνηση, έως και κλάμα του Πανίκου, όταν μιλούσε για τα βιώματά του. Ο τίτλος του βιβλίου καθόλου τυχαίος, όταν δίπλα του σκοτώνονταν και πληγώνονταν συμπολεμιστές και φίλοι του. Η σφαίρα τυχαία ή θαυματουργικά χρίστηκε στον ένα και δεν χαρίστηκε στον άλλο στρατιώτη. Ανάλογες θαυμαστές ιστορίες, βίωσαν πολλοί στρατιώτες. Μερικοί πλνγώθηκαν και σώθηκαν, άλλοι συνελήφθησαν και σώθηκαν, άλλοι κρύφτηκαν αλλά σκοτώθηκαν, άλλοι δεν άντεξαν και παραδόθηκαν, άλλοι έβαλαν μπροστά την Παναγία και γλίτωσαν την αιχμαλωσία, διερχόμενοι μέσα από τις ορδές των εισβολέων. Η αλήθεια του βιβλίου του Πανίκου Πέτσα αναδείχθηκε και μέσα από εκλεκτούς ομιλητές, οι οποίοι προσέγγισαν με επιστημονικό τρόπο το πόνημα του συγγραφέα. Οι δόκτορες Άγγελος Χρυσοστόμου, Σωτηρούλα Βασιλείου και Κυριάκος Ιωάννου. Τη σιωπή της ηχηρής μνήμης ανέδειξαν ο δήμαρχος Λύσπς Αντρέας Κασούρης, ο Λυσιώτης βουλευτής του ΑΚΕΛ Νίκος Κέτταρος, αλλά και ο παρουσιαστής της εκδήλωσης Γιαννάκης Σουρουλλάς. Από τη μια, η ηρωική πορεία του 231 Τάγματος Πεζικού και από την άλλη ο πόνος και το μαρτύριο του πολέμου. Από τη μια, τα ανδραγαθήματα «υπεράνθρωπων» στρατιωτών, οι οποίοι ακόμη και πληγωμένοι συνέχιζαν να πολεμούν λιονταρίσια. Από την άλ-

λη, ο φόβος του θανάτου και η θέα πληγμένων και νεκρών μαχητών. Συνοδοιπόροι στην παρουσίαση ο αρχιεπίσκοπος Γεώργιος, βουλευτές, πολεμιστές, πλήθος Λυσιωτών και άλλοι πολλοί, οι οποίοι βίωσαν νοερά την περιπέτεια, αλλά και το θαύμα του Πανίκου Πέτσα. Στην τρέλα του πολέμου όλα φανερώνονται. Και η κόλαση και το θαύμα.

Το αιώνιο «γιατί» του πολέμου παραμένει πάντα αναπάντητο. «Γιατί» εγώ γλίτωσα και ο φίλος μου σκοτώθηκε. «Γιατί» την κρίσιμη στιγμή, εγώ βρισκόμουν μέσα στο δρυγμια και ο συμπολεμιστής μου σήκωσε το κεφάλι και κτυπήθηκε. «Γιατί» αιχμαλωτίστηκα και βασανίστηκα και ο συμπολεμιστής μου κατάφερε και ξέφυγε και γλίτωσε. «Γιατί» εμείς βασανιστήκαμε και βιαστήκαμε και άλλες γυναίκες γλίτωσαν. «Γιατί» εμείς χάσαμε τα σπίνια και τις περιουσίες μας και οι άλλοι πλούτισαν λόγω της προσφυγιάς. Τα ατέλειωτα «γιατί» βασανίζουν από το 1974 μέχρι και σήμερα όλους τους ζωντανούς στρατιώτες, όλους τους αιχμαλώτους, αλλά και όλους τους πρόσφυγες. Απάντηση στα ατέλειωτα «γιατί» του πολέμου και των βασάνων στη ζωή μόνο ο Θεός και οι άγιοι μπορούν να δώσουν. Μόνο όσοι με προσευχές και νυστείες επιζητήσουν τη λυτρωτική αλήθεια, μπορούν να κάνουν το επόμενο βήμα και να βρουν το νόημα και τη χαρά της ζωής. Άγιοι λένε ότι το «γιατί» είναι δαιμονιάδες, γιατί απλώς καταστρέφει ψυχές και σώματα. Αφήνει τους ανθρώπους στο χθες, στρώνοντας τη χαρά του σήμερα και δηλητηριάζει το αύριο. Σε μια παράλληλη πορεία, ψυχολόγοι και ψυχίατροι μιλούν για τα στάδια του πένθους, τα οποία είτε γρήγορα είτε αργά, οδηγούν σε τέλος. Είτε στη λύτρωση, είτε στο τέλος του πονεμένου ανθρώπου.

Η σφαίρα χαρίστηκε στον Πανίκο Πέτσα, αλλά δεν χρίστηκε στους συμπολεμιστές του. Μόνο ο Θεός ξέρει τους αληθινούς λόγους και όσοι έχουν να μάθουν θα πρέπει να προσευχθούν. Πολλοί πονεμένοι και εξοργισμένοι, ακόμη και κατά του Θεού, κατέφυγαν στην προσευχή και βρήκαν απαντήσεις στα αναπάντητα ερωτήματα της ζωής. Όλα ξεκινούν και καταλήγουν στη σιγουριά ότι ο Θεός αγαπά «μυανικά» τους ανθρώπους. Και σίγουρα οι σφαίρες, είτε βρίσκουν στόχο είτε όχι, υπάρχει και για αυτό κάποιος λόγος στο σχέδιο του Θεού. Όλα γίνονται για το καλό και μόνο για το καλό των ανθρώπων. Απλώς ο άνθρωπος παραδίδεται αυτοβούλως στην παντοδυναμία και την πολυευσπλαχνία του Θεού και όλα τα άλλα είναι πολύ, μα πολύ, εύκολα.

kaparispan@yahoo.gr

Αναζητώντας τον αμερικανισμό

Του ΚΩΣΤΗ ΚΑΡΠΟΖΗΛΟΥ

«Ο **εχθρός** εντός των τειχών». Αυτό ήταν το μήνυμα της ομιλίας του Τζο Μακάρθι στις 9 Φεβρουαρίου του 1950, με αφορμή τα 141 χρόνια από τη γέννηση του Αβραάμ Λίνκολν: η αμερικανική δημοκρατία κινδύνευε από τη διείσδυση των «κόκκινων». Στόχος του δεν ήταν απλώς η εξαφάνιση του Κομμουνιστικού Κόμματος των Ηνωμένων Πολιτειών. Ήταν η ριζική αναθεώρηση μιας ολόκληρης εποχής: της προοδευτικής πολιτικής, κοινωνικής και ιδεολογικής ατμόσφαιρας που είχε αναδυθεί τη δεκαετία του 1930 μέσα από τις εμπειρίες της οικονομικής ύφεσης, του New Deal και του Λαϊκού Μετώπου. Η εκστρατεία του Μακάρθι κορύφωσε την πορεία μετασχηματισμού του παγκόσμιου Ψυχρού Πολέμου σε ιδεολογικό εμφύλιο στο εσωτερικό των Ηνωμένων Πολιτειών, χαράσσοντας μια διαιρετική τομή: ή ήσουν «πραγματικός Αμερικανός» ή «αντιαμερικανός».

Ο πρόεδρος Τραμπ ακολουθεί αυτήν την παράδοση. Το δικό του σημείο αναφοράς δεν είναι, προφανώς, το 1917 ή το μακρινό 1934. Η πολιτική της αναθεώρησης αφορά το 1968, δηλαδή τη χρονική στιγμή που η «παλαβή Αριστερά» επέβαλε την ατζέντα της εις βάρος της «σιωπηρής πλειοψηφίας» και οδήγησε έτσι τη «Δύση» στην παρακμή. Η δημόσια ρητορική του μπορεί να μοιάζει ενίοτε χασοτική, αλλά η στρατηγική της είναι εξαιρετικά συνεκτική. Εστιάζει στην καταγγελία του εσωτερικού εχθρού –η woke

ατζέντα, οι αντιρατσιστικές πολιτικές και η πράσινη μετάβαση– και με τον τρόπο αυτό οριθετεί τι είναι «αμερικανικό» και τι δεν είναι. Ο Τραμπ διεκδικεί το μονοπώλιο του ορισμού του αμερικανισμού. Τώρα, στην επέτειο των 250 ετών από τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας, στη μακρά λίστα των επικίνδυνων ιδεών ήρθε η σειρά του κομμουνισμού.

Ποιος κομμουνισμός; Οι

Ο Τραμπ από το 2016 χρησιμοποιούσε το τραγούδι αυτό στις συγκεντρώσεις του για να υπογραμμίσει την εθνική «περφόνια» έναντι της ταπείνωσης που ένιωθαν οι υποστηρικτές του.

φυσικά το Κομμουνιστικό Κόμμα. Ο «κομμουνισμός» του Τραμπ λειτουργεί ως πολιτικός συμπυκνωτής που χωρά κάθε εκδοχή της σύγχρονης αμερικανικής ριζοσπαστικής πολιτικής, από την κριτική στις ανισότητες του «1%» μέχρι τη νέα γενιά των δημοκρατικών σοσιαλιστών. Το διάγγελμα του προέδρου συμπιέζει χρονικά με τα αποτελέσματα των προκριματικών εκλογών των Δημοκρατικών, όπου καταγράφκε η ορατή εξάπλωση του φαινομένου που οι επικριτές

αποκαλούν «Μαμντανιστάν». Δεν ισχυρίζομαι ότι ο πολιτικός χάρτης των ΗΠΑ έχει αλλάξει. Ωστόσο, ο Τραμπ γνωρίζει –από τη δική του διαδρομή– ότι μια πολιτική που δεν μασά τα λόγια της, όσο περιθωριακή και αν φαντάζει αρχικά, μπορεί να αποκτήσει μια δυναμική απρόβλεπτη σε συνθήκες κατάρρευσης των παλιών βεβαιοτήτων.

Κατά συνέπεια, επιστροφή στα βασικά. Στη μάχη για το περιεχόμενο της εθνικής ιδεολογίας. Δηλαδή του αμερικανισμού. Στις Ηνωμένες Πολιτείες αυτή, ιστορικά, έχει μια επιπλέον διάσταση, καθώς αναφέρεται στο κατεχόχην πολιτικό έθνος του κόσμου. Η δαιμονοποίηση του «κομμουνισμού» ως μια εξορισμού αντιαμερικανική ιδεολογία έχει τις ρίζες της στον 19ο αιώνα, παροξύνθηκε στον 20ό, υποχώρησε για προφανείς λόγους μετά το 1989 και επανakahμπτει με νέους όρους ως η φανταστική ομπρέλα του «εσωτερικού εχθρού». Ενός εχθρού που, όπως υπογράμμισε η ανταγωνιστική ομιλία του Μαμντάνι, διεκδικεί την αυθεντική έκφραση του αμερικανισμού ταυτίζοντάς τον με την πολυπολιτισμικότητα, την προτεραιότητα του ανθρώπου στη βάση της πυραμίδας (που έλεγε κάποτε και ο FDR) και το όραμα της κοινωνικής ισότητας.

Αυτή είναι η αμερικανική ιστορία άλλωστε. Μια διαρκής διαμάχη ερμηνείας για το τι ακούει κανείς στο «Born in the USA» του Μπρους Σπρίνγκστιν. Αν δεν ξέρεις, η μουσική παρα-

πέμπει σε έναν ύμνο στο μεγαλείο των ΗΠΑ. Αν δώσεις λίγη σημασία στους στίχους, αντιλαμβάνεσαι την κραυγή για μια υπόσχεση δικαιουσύννης που μένει διαρκώς μετέωρη. Ο Τραμπ από το 2016 χρησιμοποιούσε το τραγούδι αυτό στις συγκεντρώσεις του για να υπογραμμίσει την εθνική «περφόνια» έναντι της ταπείνωσης που ένιωθαν οι υποστηρικτές του. Πλέον, συνειδητοποιεί ότι απέναντί του υπάρχει μια εναλλακτική εννοιολόγηση του αμερικανισμού με τις δικές της ρίζες (το 1936 το κεντρικό σύνθημα του ΚΚΗΠΑ ήταν «ο κομμουνισμός είναι ο αμερικανισμός του 20ού αιώνα») και, κυρίως, ένα ανανεωμένο κοινωνικό υποκείμενο. Η ορθολογική επιλογή για τον Τραμπ είναι ο εξοβελισμός της μέσα από την καταφυγή στο δοκιμασμένο και επιτυχημένο μοντέλο της ταύτισής της με τον «αντιαμερικανισμό». Υπάρχει, όμως, μια κρίσιμη διαφορά. Το 1950 ο Μακάρθι μπορούσε να κραδαίνει τη φωτογραφία του Ιωσήφ Στάλιν. Ο Τραμπ, σήμερα, δεν διαθέτει κάποιο ανάλογο φόβητρο. Είναι η δική του πολιτική που λειτουργεί ως παράγοντας νομιμοποίησής του αναγεννημένου ριζοσπαστισμού και με έναν ειρωνικό τρόπο καθιστά τον ίδιο τον πιο απρόσμενο στρατολόγο εκείνου του «κομμουνισμού» που καταγγέλλει.

Ο κ. Κωστής Καρπόζηλος είναι επίκουρος καθηγητής Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ

Η «σκέψη του μεσημεριού»

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ*

Το «Καλοκαίρι» είναι μια συλλογή λυρικών δοκιμίων που εξέδωσε ο Albert Camus το 1954. Η συλλογή αποτελείται από οκτώ κείμενα που γράφτηκαν μεταξύ του 1939 και του 1953, τα οποία ερευνούν την ψυχική και σωματική σχέση του ανθρώπου με τη φύση μέσα από περιγραφές ηλιόλουστων τοπίων της Μεσογείου, της Αλγερίας, της Ελλάδας και της Προβηγκίας. Ανάμεσα σε εικόνες από το Ορνάν, το Αλγέρι και την Τιπάσα, τη θάλασσα, τις παραλίες και τα γυμνά βράχια κάτω από τον ήλιο περιφέρονται ο Προμηθέας, η Ελένη, ο Μίνωταυρος. Μοιάζει σαν το εκτυφλωτικό και αποκαυνωτικό φως της Μεσογείου να αφυπνίζει μια πρωτόγονη σχέση με τη μυθολογία και το φανταστικό, τις αρχετυπικές διηγήσεις που καθορίζουν τη βαθιά υπαρξιακή σχέση του ανθρώπου με τη φύση και την αμεσότητα της ζωής. Η μοναξιά και το κενό των λίθων μπροστά στην έρημο, το αίσθημα μιας απόλυτης ελευθερίας και το κάλεσμα για φυγή που απευθύνει ο ωκεανός, η θέση των ερειπίων μπροστά στη θάλασσα αποτελούν τον ιστό της διασύνδεσης με ό,τι Κώστας Αξελός αποκάλεσε προς το τέλος της ζωής του «διακαθημερινό-

τητα» (le transquotidien). Στη φιλοσοφία του Κώστα Αξελού, η έννοια αυτή αντιπροσωπεύει την ολότητα σε κίνηση και το παιχνίδι του κόσμου που διαπερνά, τροφοδοτεί και ξεπερνά την απλή κοινοτοπία της καθημερινής μας ζωής.

Ο Camus καλεί τον σύγχρονο άνθρωπο να εξεγερθεί ενάντια στις μηχανές και την πολιτική βία, προκειμένου να διαφυλάξει την αγάπη για τη ζωή, ενώ ασκεί κριτική στον σύγχρονο Δυτικό πολιτισμό που έχει λησμονήσει το κάλλος και το μέτρο των αρχαίων, παγιδευμένος στον ιστό της εξουσίας και της ιστορίας. Σε αντίθεση με τα καθιερωμένα έργα του Γάλλου συγγραφέα, το «καλοκαίρι» αποτελεί ένα από τα πιο φωτεινά και ποιητικά βιβλία του, μια ανθρωπιστική και ηλιόλουστη εκδοχή, στον αντίποδα σκοτεινότερων έργων που ερευνούν το παράλογο, όπως «Ο Ξένος», «Η Πανούκλα» ή «Ο Μύθος του Σισύφου». Δεν είναι τυχαίο ότι το ίδιο φως που απελευθερώνει την ψυχή στο «Καλοκαίρι» τυφλώνει τον Meursault στον «Ξένο». Η σκηνή είναι εμβληματική και έχει άσφωγα αποδοθεί στην πρόσφατη ταινία με τον ομώνυμο τίτλο του François Ozon. Στην παραλία, η ατμόσφαιρα γίνεται αποπνικτική, η άμμος είναι κόκκινη, η θάλασσα μοιάζει με απειλητικό κύμα.

Ο Meursault, που ήδη υποφέρει από το εκτυφλωτικό φως, βρίσκεται αντιμέτωπος με τον «Άραβα» που κρατάει μια σημαία. Το φως που αντανακλάται στο ατσάλι της λάμψας δημιουργεί μια εκτυφλωτική λάμψη που χτυπά στο μέτωπο και καίει τα μάτια του Meursault. Τυφλωμένος από την έντονη λάμψη του ήλιου και παγιδευμένος στη γυμνή φύση, ο Meursault πυροβολεί και σκοτώνει τον «Άραβα» σχεδόν άθελά του.

Στο «Καλοκαίρι» όμως, το φως δεν συμβολίζει την άδεια όρων παράδοση της συνείδησης στον προκατάληψη και το κοινωνικό κατεστημένο, όπως στον «Ξένο». Αντίθετα, συμβολίζει την αφύπνιση και την ψυχική γαλήνη, την «αταραξία» των Στωϊκών. Η αναζήτηση μιας εσωτερικής δύναμης ενάντια στον κυρίαρχο πεσιμισμό, οδηγεί τον Camus στα ντιστοικά μονοπάτια της «σκέψης του μεσημεριού» (pensée de midi). Εμπνευσμένη από τη λάμψη του ήλιου και τη διονυσιακή φιλοσοφία του Νίτσε, αυτή η σκέψη εκφράζεται στην ιδέα μιας ιδανικής ισορροπίας ή του κορυφαίου βιώματος της ανθρωπίνης ύπαρξης. Για τον Camus, το «μεσημέρι» είναι η στιγμή όπου το φως είναι πιο έντονο, είναι ταυτόχρονα και η στιγμή που οι σκιές περιορίζονται στο ελάχιστο.

Όμοια, στο «Ελληνικό καλοκαίρι» (Εν λευκώ), ο Ελύτης περιγράφει το ελληνικό φως ως μια καταιγιστική, σχεδόν υπερφυσική δύναμη. Το φως του Αιγαίου αποτελεί για τον Έλληνα ποιητή μια μεταφυσική ενέργεια που αναιρεί τον υλικό κόσμο, φέρνοντας τον άνθρωπο αντιμέτωπο με το απόλυτο.

Ζώντας τον αιώνα των ολοκληρωτισμών και του παραλόγου, ο Camus καλεί σε μια εποικοδομητική εξέγερση, όχι σε (ακόμη) μια καταστροφική επανάσταση στο όνομα ενός λαμπρού μέλλοντος. Καλεί σε μια πνευματική στάση που λέει «όχι» στις καταπιέσεις, αναγνωρίζοντας παράλληλα τα ανθρώπινα όρια, το μέτρο, και την «αίσθηση του τραγικού», όπως την περιέγραψε στο έργο του «Ο εξεγερμένος άνθρωπος». «Στη μέση του χειμώνα, ανακάλυψα μέσα μου ένα αήτητο καλοκαίρι», γράφει ο συγγραφέας στην «Επιστροφή στην Τιπάσα», μια φράση που συνοψίζει τον θρίαμβο της ζωής, καθώς η μονότονη και θλιβερή καθημερινότητα μοιολάζεται από τη δάκτυτη πνευματικότητα του φωτός στις μεσογειακές παραλίες. Το «φως» είναι «αυτό που έρχεται», «Ce qui advient» (2009), στη φιλοσοφία του Κώστα Αξελού. Εκεί όπου η χειμερινή καθημερινότητα τείνει προς τη ρουτίνα, την επανάληψη και τον

ασφυκτικά στενό και κυνικό πραγματισμό, το διακαθημερινό φως εισάγει το παιχνίδι, την αμφισβήτηση και τη ριζική ανοικτότητα απέναντι σε ό,τι πλησιάζει, αλλάζει, μεταμορφώνεται.

Το καλοκαίρι, η σκέψη του μεσημεριού είναι πιο έντονη, πιο αποφασιστική, πιο απαιτητική. Απαιτεί τη διαφυγή από την καθημερινότητα και το άνοιγμα σε μια ριζικά διαφορετική διάσταση της ανθρωπίνης ύπαρξης. Ίσως μάλιστα η μορφή αυτής της ύπαρξης να βιώνεται κάτω από το μεσημεριανό φως μιας μεσογειακής αμμουδιάς χωρίς να μπορεί να περιγραφεί με λόγια, χωρίς να μπορεί να εγκλωβιστεί στα στενά όρια μιας νοηματικοποιημένης αλληλουχίας λέξεων. Το άφατο αυτό βίωμα είναι ό,τι σώζει τον Camus από την υπαρξιακή του απελπισία, κάτι σαν ελπίδα που έχει τη μορφή ακτίνας φωτός σε έναν κόσμο μαρasmus και απόγνωσης από τους ατελείωτους πολέμους, τις ανηλεείς σφαγές και το εμπόριο του ανθρώπου από τους συνανθρώπους του στον βωμό του χρηματικού κέρδους και της μισαλλοδοξίας.

* Ο Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Δείχνουν την έξοδο στους S-400

Οι διαβουλεύσεις Αγκυρας - Μόσχας - Ουάσιγκτον για τη μεταπώληση του συστήματος από την Τουρκία

Του ανταποκριτή μας
στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

«**Συνενκίστε** να μας παρακολουθείτε», ήταν η απάντηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν όταν, στη συνέντευξη Τύπου μετά τη σύνοδο του ΝΑΤΟ, ρωτήθηκε για το μέλλον των S-400. Η απάντηση αυτή προκάλεσε ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς ο Τούρκος πρόεδρος θέλησε ουσιαστικά να δείξει ότι οι διαβουλεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη.

Η επίσκεψη του Ντόναλντ Τραμπ στην Τουρκία και η συνάντησή του με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν φάνηκε να επισημοποιεί τις διαβουλεύσεις που είχαν ήδη ξεκινήσει μεταξύ Ουάσιγκτον, Αγκυρας και Μόσχας, με στόχο η Τουρκία να μεταπωλήσει τους S-400 σε τρίτη χώρα και να ανοίξει έτσι ο δρόμος για την απόκτηση των F-35 από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

“

«Κατ' αρχήν συμφωνία»

Η τουρκική εφημερίδα *Hürriyet* υποστήριξε ότι έχει ήδη επιτευχθεί κατ' αρχήν συμφωνία για τους S-400 και απομένουν μόνο τεχνικές λεπτομέρειες. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, οι επικρατέστεροι υποψήφιοι αγοραστές είναι τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ή το Κατάρ.

Για πρώτη φορά η Ρωσία, μέσω του εκπροσώπου του Κρεμλίνου Ντμίτρι Πεσκόφ, παραδέχθηκε δημοσίως ότι το ζήτημα των S-400 είναι εξαιρετικά ευαίσθητο, αποκαλύπτοντας πως «υπήρξαν επαφές για το θέμα και οι επαφές αυτές θα συνεχιστούν». Αλλωστε η συμφωνία μεταξύ Μόσχας και Αγκυρας προβλέπει ότι οποιαδήποτε μεταπώληση του συστήματος σε τρίτη χώρα μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με τη συγκατάθεση της Ρωσίας. Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Χακάν Φιντάν στις 16 και 17 Ιουνίου είχε ταξιδέψει στη Μόσχα και είχε συναντηθεί με τον Ρώσο ομόλογό του Σεργκέι Λαβρόφ αλλά και τον Βλαντιμίρ Πούτιν.

Η τουρκική εφημερίδα *Hürriyet* υποστήριξε ότι έχει ήδη επιτευχθεί κατ' αρχήν συμφωνία και απομένουν μόνο ορισμένες τεχνικές λεπτομέρειες. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, οι επικρατέστεροι υποψήφιοι αγοραστές είναι τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ή το Κατάρ.

Στόχος της Αγκυρας είναι να απεγκλωβιστεί από το πρόβλημα της κατοχής του ρωσικού αντιαεροπορικού συστήματος, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την παραλαβή των έξι F-35 που παραμένουν

Ντόναλντ Τραμπ και Ταγίπ Ερντογάν εισέρχονται στο προεδρικό μέγαρο στην Αγκυρα, την Τρίτη. Στην τουρκική πρωτεύουσα θεωρούν ότι οι προσωπικές σχέσεις που έχει αναπτύξει ο πρόεδρος της χώρας με τον Αμερικανό ομόλογό του μπορούν να επιταχύνουν τις διαδικασίες, ώστε η Τουρκία να επιστρέψει στο πρόγραμμα των F-35 είτε ως αγοραστής είτε ως συμπαραγωγός.

στις Ηνωμένες Πολιτείες, παρά το ότι η Τουρκία έχει ήδη καταβάλει το «τίμημά» τους.

Στην τουρκική πρωτεύουσα θεωρούν ότι οι προσωπικές σχέσεις που έχει αναπτύξει ο Τούρκος πρόεδρος με τον Ντόναλντ Τραμπ μπορούν να επιταχύνουν και τις υπόλοιπες διαδικασίες, ώστε η Αγκυρα να επιστρέψει στο πρόγραμμα των F-35 είτε ως αγοραστής είτε ως συμπαραγωγός.

Δίλημμα για την Ουάσιγκτον

Μετά τη σύνοδο του ΝΑΤΟ, στην Αγκυρα επικρατεί η εκτίμηση ότι η διαπραγματευτική θέση της Τουρκίας έχει ενισχυθεί. Τούρκοι αξιωματούχοι υποστηρίζουν ότι οι ΗΠΑ καλούνται πλέον να επιλέξουν ανάμεσα στην Τουρκία και στο Ισραήλ, το οποίο αντιδρά έντονα στην προοπτική πώλησης F-35 στην Αγκυρα. Παράλληλα, εκτιμούν ότι και η Αθήνα επικειρεί να δημιουργήσει εμπόδια στην τουρκική προσπάθεια.

Ο Χακάν Φιντάν, σε συνέντευξη του στο τηλεοπτικό δίκτυο TRT, περιέγραψε τον τρόπο σκέψης

της τουρκικής κυβέρνησης: «Η Τουρκία, όπως έχει φίλους, έτσι κατά καιρούς έχει και αντιπάλους ή χώρες που δεν τη βλέπουν με συμπάθεια. Βλέπουμε ότι ορισμένες χώρες ασκούν δραστηριότητες λόμπινγκ στις ΗΠΑ. Σε μια περίοδο κατά την οποία η Τουρκία έχει αποκτήσει τόσο μεγάλο κύρος και παράγει σημαντική επιρροή, είναι φυσικό και άλλοι να κινητοποιούνται προς διαφορετική κατεύθυνση. Πιστεύω ότι η αμερικανική πολιτική εισέρχεται σε μια φάση κατά την οποία θα βρεθεί σε δίλημμα: από τη μία, αναγνωρίζει τη σημασία της Τουρκίας και, από την άλλη, δέχεται πιέσεις από παράγοντες που επιδιώκουν να την επιπρέσουν αρνητικά. Η διαχείριση αυτής της κατάστασης είναι έργο της διπλωματίας. Γι' αυτό υπάρχουμε κι εμείς. Ελπίζω ότι και αυτό το ζήτημα θα το αντιμετωπίσουμε και τελικά θα το επιλύσουμε».

Ενώ η προσοχή όλων ήταν στραμμένη στη σύνοδο του ΝΑΤΟ και στη συνάντηση Τραμπ - Ερντογάν, ο Χακάν Φιντάν είχε ξεχωριστή συνάντηση με τον Μάρκο Ρουμπιο, κατά την οποία συζητήθηκαν οι τεχνικές λεπτο-

μέρειες που αφορούν τις κυρώσεις CAATSA, το πρόγραμμα των F-35, αλλά και την προμήθεια κινητήρων F110 για το μαχητικό Kaan.

Τον Αμερικανό πρόεδρο συνόδευε και διακομματική αντιπροσωπεία γερούσιαστών. Αν και παρέμειναν στο παρασκήνιο, οι τοποθετήσεις τους προς τους δημοσιογράφους είχαν ιδιαίτερη φυσική και άλλοι να κινητοποιούνται προς διαφορετική κατεύθυνση. Η επικεφαλής της αντιπροσωπείας, Τζιν Σαχίν, δήλωσε χαρακτηριστικά: «Εάν βρεθεί μια αποδεκτή λύση σχετικά με τους S-400, η Τουρκία μπορεί να επιστρέψει στο πρόγραμμα των F-35». Διευκρίνισε, ωστόσο, ότι μέχρι στιγμής δεν έχει παρουσιάσει κάποιο αναλυτικό σχέδιο.

Οι γερούσιαστές επισήμαναν επίσης ότι ούτε η αποσυναρμολόγηση των S-400 ούτε η αποθήκευσή τους σε αμερικανική βάση θα ήταν επαρκείς κινήσεις ώστε ο Αμερικανός πρόεδρος να μπορέσει να ζητήσει από το Κογκρέσο την άρση των κυρώσεων CAATSA. Για τον λόγο αυτό, τα σενάρια μεταπώλησης των S-400 σε τρίτη χώρα άρχισαν να αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη δυναμική.

Η Τουρκία δεν χρησιμοποίησε ποτέ επιχειρησιακά τους S-400 που

εγκατέστησε το 2019, με εξαίρεση μία δοκιμαστική βολή στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας. Εκτοτε τα συστήματα παραμένουν αποθηκευμένα σε στρατιωτική βάση κοντά στην Αγκυρα. Ωστόσο, η πολιτική της «μη χρήσης» δεν καλύπτει τις προϋποθέσεις που θέτει η αμερικανική νομοθεσία.

Ανοίγει ο δρόμος

Στην Αγκυρα θεωρούν ότι η άρση των κυρώσεων CAATSA θα ανοίξει τον δρόμο για μια νέα εποχή στη συνεργασία της τουρκικής και της αμερικανικής αμυντικής βιομηχανίας. Πρώτος στόχος είναι η παραλαβή των έξι F-35 που παραμένουν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Εκτιμούν ότι, εφόσον γίνει αυτό το πρώτο βήμα, σταδιακά θα ανοίξει και η διαδικασία για την υπέρβαση των υπόλοιπων νομικών εμποδίων και την επιστροφή της Τουρκίας στο πρόγραμμα των F-35. Αναγνωρίζουν, πάντως, ότι πρόκειται για μια διαδικασία που θα απαιτήσει χρόνο και επιμονή.

Τούρκοι αναλυτές επισημαίνουν ότι ο αποκλεισμός της χώρας από το πρόγραμμα έχει δημιουργήσει σοβαρό τεχνολογικό κενό στην πολεμική αεροπορία. Υπογραμμίζουν, μάλιστα, ότι εάν η Αγκυρα αποκτήσει τελικά τα F-35, θα χρειαστεί να εκπαιδευτεί μια νέα γενιά πιλότων στις Ηνωμένες Πολιτείες, καθώς οι περιορισμοί από όσους είχαν εκπαιδευθεί στο συγκεκριμένο αεροσκάφος έχουν πλέον αποστρατευθεί.

Παράλληλα, πηγές από την Τουρκία αναφέρουν ότι η Αγκυρα «παγώνει» προσωρινά το πρόγραμμα προμήθειας των F-16 μέχρι να «κλειδώσει» οριστικά το ζήτημα των κινητήρων F110 για το Kaan.

Η τουρκική πλευρά επιθυμεί να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στο μαχητικό αεροσκάφος τουρκικής σχεδίασης και κατασκευής Kaan, καθώς αναμένει την παραλαβή 80 κινητήρων F110 από τις Ηνωμένες Πολιτείες. «Την Πέμπτη έληξε η προβλεπόμενη από τον νόμο προθεσμία ενημέρωσης του Κογκρέσου για τους κινητήρες F110 και αναμένουμε ότι δεν θα προκύψουν προβλήματα», δήλωσε ο Χακάν Φιντάν.

“

Τα ραντεβού του Φιντάν

Τον Ιούνιο, ο Τούρκος ΥΠΕΞ Χακάν Φιντάν ταξίδεψε στη Μόσχα για επαφές με τον Ρώσο ομόλογό του Σεργκέι Λαβρόφ αλλά και με τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Επίσης, στο περιθώριο της πρόσφατης συνόδου του ΝΑΤΟ στην Αγκυρα, είχε συνάντηση και με τον Μάρκο Ρουμπιο.

Κυπριακό μέσω ΝΑΤΟ

Ε.Ε. και Συμμαχία βάζουν πίεση σε Ερντογάν για συνομιλίες

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Οι τελικές πιναελίες για τη διοργάνωση μιας Άτυπης Διάσκεψης για το Κυπριακό, τύπου «5+1», αξιολογείται από έμπειρους παρατηρητές του Κυπριακού το παρασκήνιο της Συνόδου του ΝΑΤΟ, της περασμένης εβδομάδας στην Αγκυρα της Τουρκίας. Αντόνιο Κόστα και Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν φαίνεται πως απέστειλαν σχετικά σιινιάλα «επανεναρξης του Κυπριακού» προς την ηγεσία της Τουρκίας, στο δειπνό της περασμένης Πέμπτης μετά τη Σύνοδο της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη να μεταβαίνει αύριο στο Παρίσι όπου με την Πρόεδρο της Επιτροπής θα συζητηθεί αναλυτικά η διασύνδεση Κυπριακού και «ευρωτουρκικού» φακέλου. Συγκλίνουσες πληροφορίες της «Κ» κάνουν λόγο για σύγκληση Πενταμερούς, με στόχο την επανέναρξη των συνομιλιών, στις αρχές Αυγούστου, με τον ευρωατλαντικό προσανατολισμό της Κύπρου αλλά και τα περί ΝΑΤΟ να εισέρχονται στη συζήτηση, τόσο διεθνώς όσο και εσωτερικά, σε μια συγκυρία όπου ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ κάνει ανοιγήματα προς τον Τούρκο πρόεδρο Ερντογάν ως προς τη διάσταση της πολυπλοκής σχέσης Αγκυρας-Ουάσιγκτον. Αλλά και που η ίδια η Ε.Ε.

διεκδικεί ενεργό ρόλο της Τουρκίας τόσο στο πρόγραμμα SAFE όσο κι αναφορικά με την αναβάθμιση των σχέσεών τους στον τομέα της τελωνειακής ένωσης και της απελευθέρωσης της θεώρησης εισόδου για Τούρκους πολίτες.

Η μεγάλη εικόνα

Μέχρι στιγμής καταγράφονται ως δεδομένα τόσο η ολοκλήρωση της αποστολής της προσωπικής απεσταλμένης του γ.γ. του ΟΗΕ, Μαρίας Άνγκελα Ολγκίν, σε επίπεδο επαφών στην Κύπρο αλλά και διπλωματίας του «πάγαινε-έλα» σε Ελλάδα, Τουρκία, Βρυξέλλες και Νέα Υόρκη, πτυχή που συμπίπτει και με τη δημοσιοποίηση της έκθεσης του ΟΗΕ για το Κυπριακό όσο και οι παρασκηνιακές επαφές Ε.Ε.-Τουρκίας προκειμένου η Τουρκία να προχωρήσει με πράσινο φως για τη σύγκληση της Πενταμερούς. Παρά τις διαρροές προ εβδομάδων σε τουρκικό και ελληνοκυπριακό Τύπο για τη «μορφή λύσης», αυτό που καθίσταται σαφές είναι πως επιδίωξη του Αντόνιο Γκουτέρες είναι να εκμεταλλευτεί τη σύγκληση σε επίπεδο αμερικανοτουρκικών και ευρωτουρκικών σχέσεων προκειμένου μέχρι το τέλος του καλοκαιριού να έχει δοθεί οριστική, μετά από μια επιτυχή διεθνή διάσκεψη για το Κυπριακό, για σταδιακή επαναφορά στο τραπέζι των συνομιλιών. Η όλη προσέγγιση

δείχνει να εστιάζει σε συγκλίσεις του παρελθόντος, αλλά και στα ζητήματα επί του πυρήνα του Κυπριακού (Ασφάλεια, Εγγυήσεις, Διακυβέρνηση). Καλά ενυμερωμένες πηγές αναφέρουν πως η προσέγγιση της εμπλοκής της Ε.Ε. στη διαδικασία δίνει το προβάδισμα επιτυχούς καρότου προς την Τουρκία, με δεδομένο ωστόσο πως επί του πεδίου η Αγκυρα δεν θα επιμείνει στη διάσταση της λύσης δύο κρατών – παρά τις δημόσιες δηλώσεις Φιντάν περί λύσης δύο κρατών μετά το πέρας της συνάντησής του με την Ολγκίν. Υπενθυμίζεται πως στην Λευκωσία η στάση της Ε.Ε. εκτιμάται υπό το βάρος των δεδομένων τόσο της προσέγγισης του ευρωτουρκικού ντοσιέ και πως αυτό μπορεί να βοηθήσει τη διαδικασία όσο και αναφορικά με την επιτυχή Προεδρία της ΚΔ, που προσθέτει διπλωματικής υπεραξία στον τρόπο προσέγγισης της Ε.Ε. με τρόπο αντισταθμιστικό προς την Τουρκία.

Η διάσταση του ΝΑΤΟ

Η διάσταση του ΝΑΤΟ ως εγγυητή της Ασφάλειας στο Κυπριακό δείχνει να αποτελεί ένα κεφάλαιο που εισέρχεται, τουλάχιστον δημόσια, στη συζήτηση περί Κυπριακού. Παρά τη διαφανή υποχώρηση στο πεδίο κρίσης, μετά το 2016, των σχέσεων μεταξύ ΗΠΑ-Τουρκίας και όλη τη συ-

Στη Σύνοδο του ΝΑΤΟ στην Αγκυρα η ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης πίεσε τον Τούρκο πρόεδρο για διασύνδεση του Κυπριακού με ευρωπαϊκά ανταλλάγματα.

ζήτηση που διαφάνηκε και προημερών στη Σύνοδο της Αγκυρας για το ζήτημα των F-35/S-400, η προοπτική του υπαγωγής των Εγγυήσεων του Κυπριακού σε μια μορφή νατοϊκής ένταξης της, μετά τη λύση, Κύπρου παραμένει ένα εξαιρετικά απομακρυσμένο σενάριο. Η συζήτηση, ωστόσο, για το ΝΑΤΟ και τη μελλοντική ένταξη της Κύπρου στα πλαίσια λύσης του Κυπριακού δείχνει, πέραν των σιινάλων της Λευκωσίας προς ΗΠΑ, να μετατρέπεται και σε μια εσωτερική συζήτηση με στόχο τόσο τον μακρύ προεκλογικό ενόψει 2028 όσο και ζητήματα εσωτερικής συσπείρωσης. Στο παρόν στάδιο, σε επίπεδο δημοσίων δηλώσεων πάντως καταγράφεται η σθεναρή αντίσταση του ΑΚΕΛ σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο ως προς την αντικατάστα-

ση του συστήματος εγγυήσεων στην Κύπρο όσο και η σταθερή επανάληψη, σε επίπεδο δημόσιας σφαίρας, της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη για επίτευξη του εν λόγω στόχου, της πλήρους ένταξης της ΚΔ στο ΝΑΤΟ.

Τι να αναμένουμε

Εκτός απροόπτου στις αρχές Αυγούστου, παρουσία του Αντόνιο Γκουτέρες, των τριών εγγυητριών αλλά και της Ε.Ε. θα συγκληθεί διεθνής διάσκεψη για το Κυπριακό με στόχο την επανέναρξη των συνομιλιών το προσεχές φθινόπωρο. Εκεί, πέραν της μεθοδολογίας που θα ακολουθηθεί, θα διαφανούν και η ύπαρξη άλλων στοιχείων όπως η τήρηση χρονοδιαγραμμάτων, η διαδικασία μετάβασης με το νέο έτος σε νέα ηγεσία του διε-

θνούς οργανισμού καθώς και το αν η Τουρκία, ικανοποιημένη σε επίπεδο Ε.Ε., θα κινηθεί δημιουργικά ή απλώς θα εισέλθει σε μια διαδικασία άτεγκτης στάσης ή διαδικασίας για χάριν αυτής. Το Κυπριακό ωστόσο δείχνει να επανέρχεται και ως ατζέντα πολιτικής που θα επηρεάσει τον προεκλογικό του 2028, την πολιτική αντιπαράθεση σε σχέση με την προοπτική του ΝΑΤΟ καθώς και τη διάσταση της διαμόρφωσης των εσωτερικών πολιτικών ισορροπιών. Το μόνο δεδομένο είναι πως αν στα τέλη του 2026/μέσα του 2027, υφίσταται διαδικασία με εμφανή προοπτική κατάληξης, αυτό αναπόφευκτα θα ενταχθεί και στον προγραμματισμό του προέδρου Χριστοδουλίδη για τη διαδικασία επαναδιεκδίκησης της Προεδρίας.

VOUE

GREECE

19/07

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

SUMMER
TREASURES

KATE KRAAIJEVELD BY THANASSIS KRIKIS

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης προσέρχεται στις εργασίες της συνόδου του NATO στην Αγκυρα, την Τετάρτη. Το αμέσως επόμενο διάστημα η Ελλάδα θα επιμείνει στην επίκληση κάποιων εγγυήσεων ότι εφόσον οριστικοποιηθεί η πώληση των F-35 στην Τουρκία, ο οπλισμός τους δεν θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί εναντίον κράτους-μέλους του NATO.

**ΝΕΟ ΣΚΗΝΙΚΟ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΤ.
ΜΕΣΟΓΕΙΟ**

Ο ρόλος του Μπάρακ

Ο Αμερικανός πρόεδρος στην Τουρκία Τομ Μπάρακ, στενός φίλος του Τραμπ, έκανε τις τριγωνικές επαφές ανάμεσα στις χώρες του Κόλπου, την Αγκυρα και την Ουάσινγκτον, ώστε να επιτευχθεί η διαφανόμενη συμφωνία πώλησης των ρωσικών πυραύλων S-400 στο Κατάρ.

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Αναμέτωση με το ορατό πλέον ενδεχόμενο ακόμη και άμεσες ανατροπές των ισορροπιών στους αιθέρες του Αιγαίου βρίσκεται η Αθήνα, καθώς φαίνεται ότι ανοίγει ο δρόμος για την επιστροφή της Τουρκίας στο πρόγραμμα των F-35. Αν και το πρόγραμμα προμήθειας των πρώτων 20 F-35 για την Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.) προχωρεί, με τα πρώτα να αναμένεται να προσγειωθούν στην Ανδραβίδα το 2028-29, για την Αθήνα το μεγαλύτερο ερώτημα είναι αν η Αγκυρα θα παραλάβει άμεσα τα έξι F-35 που είχαν κατασκευαστεί έως το 2019 (σε τρεις δόσεις των δύο) για την τουρκική Αεροπορία. Σε αυτή την περίπτωση η Τουρκία θα βρεθεί να διαθέτει έξι F-35 ακόμη και πριν παραλάβει η Ελλάδα τα δικά της. Για τα υπόλοιπα θα χρειαστεί να περιμένει, όπως οι άλλοι πελάτες του μαχητικού πέμπτης γενιάς, για τη σειρά της, που θα αργήσει ακόμη. Στο επιχειρησιακό πεδίο η Ελλάδα προφανώς δεν μπορεί να κάνει πολλά πράγματα, παρά να αναμένει την εξέλιξη του χρονοδιαγράμματος, αν και είναι απολύτως σαφές ότι αυτή η προοπτική εντείνει την ανάγκη να τελειώνουν σύντομα οι διεργασίες για την «Ασπίδα του Αχιλλέα», την πολυστρωματική αεράμυνα.

Σε πολιτικό επίπεδο, όπως φάνηκε ήδη από τις πρώτες δημόσιες αντιδράσεις του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη αλλά και του υπουργού Εθνικής Αμυνας Νίκου Δένδια, η Ελλάδα θα επενδύσει στο πολιτικό σκέλος των συζητήσεων, εν ολίγοις στην επίκληση κάποιων εγγυήσεων ότι ο οπλισμός αυτός δεν θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί εναντίον κράτους-μέλους του NATO. Βέβαια, όπως είναι γνωστό, τέτοιου είδους διασφαλίσεις δεν αξίζουν και πολλά, καθώς Ελλάδα και Τουρκία είναι τυπικά συμμαχικές χώρες, ενώ το NATO και κατά την κρίση του 2020 δημιούργησε έναν μηχανισμό «αποσυμπίεσης», που θεωρητικά πάντα μπορεί να τεθεί στην υπηρεσία των δύο μελών. Εν ολίγοις η Ελλάδα δεν μπορεί να λάβει κάποιες ουσιαστικές εγγυήσεις.

Σαφές σήμα από τον Λευκό Οίκο

Το δεύτερο και πιο σημαντικό μήνυμα που δίνει η υπόθεση των F-35

είναι η απόφαση του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ να στείλει ένα σαφές σήμα για την κεντρική θέση που έχει η Τουρκία στην αμερικανική περιφερειακή πολιτική. Το γεγονός, μάλιστα, ότι φαίνεται πως στο παζάρι για τα F-35 και τους S-400 έχουν μπει ευρύτερες στοχεύσεις, οι οποίες φτάνουν έως το μέλλον της Ουκρανίας, όπου η Τουρκία ενδέχεται να κληθεί να παίξει κομβικό ρόλο, αναδεικνύει ακόμη πιο εμφαντικά την κατάσταση. Η ήττα του εβραϊκού λόμπι στο συγκεκριμένο ζήτημα καταδεικνύει, επίσης, σε όλους όσους είχαν επαναπαυθεί στη φόρμουλα «το Ισραήλ θα τα λύσει για εμάς» ότι η εξωτερική πολιτική είναι ένα σπορ που δεν συγκρατεί ολιγοπώριες και θεωρητικές βεβαιότητες. Μάλιστα, σε όλους όσους βρέθηκαν τις τελευταίες ημέρες στην Αγκυρα και είχαν την δυνατότητα να παρατηρήσουν τη χορογραφία των συναντήσεων του κ. Τραμπ με την τουρκική ηγεσία, ήταν απολύτως σαφές ότι την μπαγκέτα του μάστρου κρατούσε ο Τομ Μπάρακ, στενός φίλος του προέδρου των ΗΠΑ και εκ των διαμορφωτών της αμερικανικής πολιτικής όχι μόνο στην Τουρκία αλλά και στη Συρία και στον Λίβανο. Ο κ. Μπάρακ είναι, άλλωστε, το πρόσωπο που έκανε τις τριγωνικές επαφές ανάμεσα στις χώρες του Κόλπου (Ντόχα και Αμπου Ντάμπι), την Αγκυρα και την Ουάσινγκτον, ώστε να επιτευχθεί η διαφανόμενη συμφωνία πώλησης των ρωσικών πυραύλων S-400 στο Κατάρ, για να απεμπλακεί η εξαγωγή των F-35 στην Τουρκία.

Το τρίτο στοιχείο που κρατούν οι αρμόδιοι στην Αθήνα από όλη αυτή την ταχύτητα εξελισσόμενης υπόθεσης είναι η –πέραν του Τραμπ– προσπάθεια της αμερικανικής διοίκησης να κρατήσει την Τουρκία δεσμευμένη στο δυτικό στρατόπεδο, τόσο σε πολιτικό επίπεδο όσο και σε βιομηχανικό. Και σε αυτό το πεδίο, μέρος του σχεδιασμού είναι όχι μόνο η κλίση της Αγκυρας υπέρ της Ουάσινγκτον στα περιφερειακά ζητήματα, αλλά και η πρόσδεσή της στο βιομηχανικό άρμα της Δύσης, σε μια συγκυρία ακόμη μεγαλύτερου ανταγωνισμού, κυρίως ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Κίνα.

«Κλειδί» η συντήρηση των μαχητικών

Πέρα από την απόκτηση αυτών των F-35, είτε των έξι που ήδη έχει πληρώσει η Τουρκία πριν από το 2019, είτε περισσότερων εφόσον επανέλθει κανονικά στο πρόγραμμα των μαχητικών πέμπτης γενιάς, τόσο στην Αθήνα όσο και στην Ιερουσαλήμ καταφθάνουν πληροφορίες σχετικά και με το ζήτημα της συντήρησης των αεροσκαφών. Αυτή τη στιγμή στον χώρο της Ευρώπης βαριά συντήρηση στα F-35 γίνεται στο Λάκενχιθ (Ηνωμένο Βασίλειο), στο Βουνστρέχτ (Ολλανδία),

στο Κάμερι (Ιταλία) και στο Ρίγκε (Νορβηγία). Ωστόσο, επιστροφή της Αγκυρας στο πρόγραμμα των F-35 θα σημάνει ταυτόχρονα και την ενεργοποίηση του Κέντρου Βαριών Συντήρησης Κινητήρων που ήδη είχε ανεγερθεί στην Τουρκία πριν από το 2018.

Εν ολίγοις η σκέψη του κ. Τραμπ και των στενών συνεργατών του για επιστροφή της Τουρκίας στο πρόγραμμα των F-35 δεν περιορίζεται στην απλή πώληση ή αποδέσμευση κάποιων αεροσκαφών, αλλά υπηρετεί το ακόμη μεγαλύτερο αφήγημα που επικρατεί σε πολλές νατοϊκές πρωτεύουσες της Ευρώπης τα τελευταία χρόνια για αξιοποίηση της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας ως βραχίονα αναπλήρωσης παραγωγής των δυτικών στρατιωτικών δυνατοτήτων.

Φυσικά είναι πολύ δύσκολο να φανταστεί πως η Ελλάδα ή το Ισραήλ στο μέλλον μπορεί να επιλέξουν να στείλουν ένα F-35 με προβλήματα στην Τουρκία για αντιμετώπιση πιθανών βλαβών, ωστόσο το πολύ σαφές νεύμα της αμερικανικής κυβέρνησης στην Αγκυρα σε ακόμη μία κρίσιμη συγκυρία δημιουργεί πρόσθετες ανησυχίες. Όμως αρμόδιες πηγές υπογραμμίζουν ότι ούτως ή άλλως οι Αμερικανοί επιθυμούν τη διάχυση του F-35 σε μεγαλύτερες και ευρύτερες αγορές, διότι αντιλαμβάνονται ότι το JF-17 (FC-1 Xiaolong) των Κινέζων (σε συνεργασία με το Πακιστάν) είναι εξαιρετικά αντα-

γωνιστικό και θα μπορούσε να απειλήσει την πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ στην παγκόσμια αγορά πολεμικών αεροσκαφών. Άλλωστε οι Αμερικανοί ήδη είχαν παρατηρήσει ότι μεγάλο μέρος των ηλεκτρονικών του υπό ανάπτυξη τουρκικού μαχητικού Kaan είναι κινεζικής προέλευσης, ως εκ τούτου η επιστροφή της Αγκυρας στο F-35 θα συνοδευθεί και από όρους για τροποποίηση της κατασκευής του. Περιττό να υπογραμμιστεί ότι όλος αυτός ο σχεδιασμός βρίσκεται σύμφωνα με τη συντριπτική πλειονότητα των κρατών-μελών του NATO, καθώς άπαντες συμφωνούν ότι η τουρκική αμυντική βιομηχανία είναι αναγκαίος εταίρος για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων της Ευρώπης τα επόμενα χρόνια.

Κοινοί στόχοι Αθίνας - Ιερουσαλήμ

Σε αυτόν τον αγώνα με τον χρόνο η Ελλάδα και το Ισραήλ έχουν προφανώς κοινούς στόχους, αν και με κάποιες διαφορές οι οποίες ξεκινούν από το τοπικό επίπεδο και φθάνουν έως την Ουάσινγκτον, όπου ακόμη και το πάλαι ποτέ πανίσχυρο εβραϊκό λόμπι φαίνεται να έχει βρει κλειστές τις πόρτες των Ρεπουμπλικανών. Για την Ελλάδα μπορεί το πρόβλημα να είναι εξ όψεως σοβαρότερο, καθώς η Τουρκία είναι σύμμαχος στο NATO, ως εκ τούτου μάλλον δύσκολα θα βρει συμπαραστάτες στις αγωγίες της ανάμεσα στις υπόλοιπες 30 χώρες του Βορειοατλαντικού Συμφώνου που ήδη κάνουν σοβαρές μπίζνες με την Αγκυρα στο πεδίο της άμυνας. Αρκετοί έμπειροι παρατηρητές εκτιμούν ότι η Αθήνα θα πρέπει να υπενθυμίσει στην Ουάσινγκτον ότι τα τελευταία χρόνια η τεράστια συγκέντρωση πολεμικών αεροσκαφών και πλοίων στη Σούδα, μάλιστα εν μέσω συνεχών πολέμων και συγκρούσεων στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή, έχει καταστεί δυνατή λόγω της γενναιοδωρής πολυετούς Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (MDCA) που διέπει το καθεστώς των βάσεων που φιλοξενούν αμερικανικές δυνάμεις στην Ελλάδα. Υπενθυμίζεται ότι πέρυσι, όπως και παλαιότερα, οι Αμερικανοί είχαν αρνηθεί να ενταχθούν στις βάσεις και τοποθεσίες όπως η Σκύρος.

Στη γραμμή παραγωγής

Η σκέψη του προέδρου Τραμπ για επιστροφή της Τουρκίας στο πρόγραμμα των F-35 υπηρετεί το ακόμη μεγαλύτερο αφήγημα που επικρατεί σε νατοϊκές πρωτεύουσες, για αξιοποίηση της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας ως βραχίονα αναπλήρωσης της παραγωγής.

Η στάση του Ισραήλ και η Κύπρος

Για το Ισραήλ το πρόβλημα είναι ακόμη πιο περίπλοκο, καθώς από τη μια πλευρά η ενίσχυση της Αγκυρας από τις ΗΠΑ θα δημιουργήσει ένα σοβαρό αντίβαρο στην ισραηλινή ισχύ στη Μέση Ανατολή, από την άλλη η Τουρκία είναι ένα κράτος-μέλος του NATO, ως εκ τούτου τα όρια της αντιπαράθεσης ανάμεσα στις δύο ανταγωνιστικές χώρες είναι περιορισμένα. Ακόμη και ο αντα-

γωνισμός στη Συρία δεν μπορεί να ξεφύγει από κάποιο ορισμένο πλαίσιο, και αυτό στη διοίκηση του Ισραήλ το γνωρίζουν πολύ καλά. Είναι μια εντελώς διαφορετική κατάσταση η σύγκρουση δι' αντιπροσώπων και ενός άλλου επιπέδου σενάριο η σύγκρουση Τουρκίας - Ισραήλ. Τις εξαιρετικά παράδοξες δυναμικές αυτής της σχέσης υπογραμμίζει και το γεγονός ότι στη διάρκεια του πο-

λέμου στον Περσικό Κόλπο το νατοϊκό ραντάρ του Κιούρετσικ στην Τουρκία αξιοποιείτο και από τους Ισραηλινούς για την αντιμετώπιση απειλών που προέρχονταν από το Ιράν. Η κατάσταση που επικρατεί στο τρίγωνο Ελλάδας - Ισραήλ - Τουρκίας επιρεάζει δομικά και την Κύπρο. Ηδη ο Μπέντζαμιν Νετανιάχου, στην προσπάθειά του να τονίσει τη συμπεριφορά της Τουρκίας

στην περιοχή, κατήγγειλε την εισβολή του 1974 στην Κύπρο, κάτι που σπάνια διεθνείς ηγέτες επισημαίνουν. Βέβαια, τα προβλήματα των «ελληνικών κρατών» βρίσκονται πλέον ολοένα και πιο συχνά στην κορυφή της ισραηλινής ατζέντας ακριβώς επειδή ενοχλούν την Αγκυρα. Η ολοένα και στενότερη σχέση Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ επηρεάζει εκ των πραγμάτων

και την προοπτική των συζητήσεων για τον ΟΗΕ, η οποία για ακόμη μία φορά έχει παραπεμφθεί στις ελληνικές καλένδες. Άλλωστε κάτι τέτοιο προδίδει και η δημόσια συζήτηση γύρω από το θέμα, που είναι –στην καλύτερη περίπτωση– παρελκυστική. Για την Κύπρο η κατάσταση αυτή είναι διπλά προβληματική, καθώς στην πράξη η Τουρκία κερδίζει μια σημαντική

παρτίδα πόκερ, ενώ η Λευκωσία δεν έχει πρακτικά καμία δυνατότητα παρέμβασης, καθώς ο κ. Ερντογάν κάθεται σε αυτή τη φάση εκ δεξιών του κ. Τραμπ. Είναι πρόδηλο ότι στην παρούσα φάση τα περί ενεργειακής διπλωματίας είναι προφάσεις –τόσο στην Αθήνα όσο και στη Λευκωσία– προκειμένου να καταστεί διαχειρίσιμη διπλωματικά η κατάσταση.

Λύνοντας την εξίσωση των F-35

Η Αγκυρα αποφάσισε να πουλήσει τους S-400 σε τρίτη χώρα, ώστε να συμμορφωθεί στις απαιτήσεις της αμερικανικής νομοθεσίας και να ανοίξει ο δρόμος για τα μαχητικά 5ης γενιάς

Δεν ήταν πυροτέχνημα

Από τις δηλώσεις του προέδρου Τραμπ για τα F-35 στην Αγκυρα δημιουργήθηκε πρόσκαιρα η εντύπωση ότι επρόκειτο περισσότερο για πυροτεχνήματα επικοινωνιακού χαρακτήρα, καθώς οι νομικές υπηρεσίες δεν είχαν βρει τρόπο να παρακάμψουν τα εμπόδια του αμυντικού προϋπολογισμού και του CAATSA.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ: ΑΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ

Η πώληση των F-35 στην Τουρκία αποτελεί μια νομικά σύνθετη και πολιτικά ευαίσθητη υπόθεση. Δεν είναι όμως ούτε νομικά ούτε πολιτικά αδύνατη, εφόσον συντρέχουν δύο βασικές προϋποθέσεις: η αποφασιστικότητα εκ μέρους του Ντόναλντ Τραμπ και η εγκατάλειψη των δογματισμών εκ μέρους του Ταϊντ Ερντογάν. Με βάση τα τελευταία δεδομένα και οι δύο αυτές προϋποθέσεις φαίνεται να πληρούνται, γεγονός που καθιστά τη σημερινή συγκυρία την κρισιμότερη από την επιβολή των κυρώσεων και των νομοθετικών περιορισμών το 2019.

Με την ολοκλήρωση της συνόδου του ΝΑΤΟ και τις αντιφατικές δηλώσεις του προέδρου Τραμπ για τα F-35 δημιουργήθηκε πρόσκαιρα η εντύπωση ότι, για ακόμη μία φορά, επρόκειτο περισσότερο για πολιτικά πυροτεχνήματα και δεσμεύσεις επικοινωνιακού χαρακτήρα, παρά για την ενεργοποίηση μιας διαδικασίας που θα μπορούσε να οδηγήσει στη λύση των εκκρεμών ζητημάτων. Δεν υπήρχαν άλλωστε σοβαρές ενδείξεις, πληροφορίες η διαρροές ότι οι διαβουλεύσεις είχαν προχωρήσει σε τόσο ώριμο στάδιο, ενώ οι πληροφορίες από την Ουάσιγκτον επέμεναν ότι τα τεχνικά κλιμάκια και οι νομικές υπηρεσίες ακόμη αναζητούσαν βιώσιμη και κοινά αποδεκτή λύση.

Όμως, την Παρασκευή τα δεδομένα άλλαξαν, καθώς η Αγκυρα εμφανίστηκε, για πρώτη φορά, σοβαρά διατεθειμένη να εγκαταλείψει τη μέχρι σήμερα λογική των «νομικών τεχνασμάτων» και των πολιτικών ελιγμών και να κινηθεί προς την κατεύθυνση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της αμερικανικής νομοθεσίας για

τους S-400, πουλώντας τους σε τρίτη χώρα.

Το παρασκήνιο της συνόδου

Αμέσως μετά τις αρχικές δηλώσεις του προέδρου Τραμπ για την άρση των κυρώσεων CAATSA και την πώληση των F-35, επικράτησε αμνηχανία και σύγχυση στην Ουάσιγκτον. Και αυτό γιατί τόσο κατηγορηματικές αναφορές δεν περιλαμβάνονταν στα προγραμματισμένα σημεία των τοποθετήσεων του, ούτε τη δεδομένη στιγμή, σύμφωνα με πληροφορίες, στηρίζονταν πλήρως σε μια επαρκώς επεξεργασμένη και τεκμηριωμένη λύση. Τις ώρες που ακολούθησαν έγιναν σημαντικές παρεμβάσεις προς υπηκόλους αξιωματικούς του Λευκού Οίκου, αλλά κυρίως προς τις γραφειοκρατίες του Στέιτ Ντιπάρτμεντ και του Πενταγώνου, από κορυφαία στελέχη του κινήματος MAGA –αρκετά από τα οποία τοποθετήθηκαν και δημοσίως–, καθώς και από ηγετικές προσωπικότητες των Ευαγγελικών χριστιανών, που διατηρούν σημαντική επιρροή στην κυβέρνηση, και μέλη του συνασπισμού «No Jets for Turkey». Στις πιέσεις αυτές προστέθηκαν και οι δημόσιες παρεμβάσεις του Ισραηλινού πρωθυπουργού Μπέντζαμιν Νετανιάχου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στην αμερικανική πλευρά διαμορφώθηκε η εκτίμηση ότι μια τόσο κατηγορηματική δημόσια δέσμευση όχι μόνο προκαλούσε έντονες αντιδράσεις, αλλά περιόριζε και τα διαπραγματευτικά περιθώρια, πριν ακόμη οριστικοποιηθεί ένα κοινώς αποδεκτό πλαίσιο συνεννόησης, ιδίως εφόσον δεν συνοδεύονταν από κάποια αντίστοιχη δημόσια ένδειξη καλής θέλησης από τουρκικής πλευράς. Κατά τους

ιδίους διπλωματικούς κύκλους, η εκτίμηση αυτή συνέβαλε στην αισθητά πιο επιφυλακτική δημόσια τοποθέτηση του προέδρου Τραμπ την επόμενη ημέρα.

Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ και το Πεντάγωνο, που έγιναν οι βασικοί αποδέκτες των αντιδράσεων, θα σπκώσουν το βάρος της υλοποίησης της πολιτικής βούλησης του προέδρου, εφόσον τελικά η πώληση προχωρήσει έστω και σε μεταγενέστερο χρόνο. Παράλληλα, θα κληθούν να διαχειριστούν τις διπλωματικές και στρατηγικές συνέπειες των προεδρικών αποφάσεων, καθώς και τις επιπτώσεις τους στις περιφερειακές ισορροπίες και στις σχέσεις των Ηνωμένων Πολιτειών με τους συμμάχους τους. Για τον Ντόναλντ Τραμπ μπορεί να προέχουν οι επιχειρηματικές συμφωνίες και οι προσωπικές σχέσεις με ηγέτες όπως ο Ταϊντ Ερντογάν, για τα δύο υπουργεία, όμως, οι αντιδράσεις συμμάχων όπως το Ισραήλ και η Ελλάδα αποτελούν μέρος της εξίσωσης. Στην περίπτωση του Ισραήλ, ειδικότερα, η στάθμιση των παραγόντων είναι διαφορετική, καθώς η διατήρηση του ποιοτικού στρατιωτικού πλεονεκτήματος αποτελεί διαχρονική και νομοθετικά κατοχυρωμένη δέσμευση της αμερικανικής πολιτικής, παρά το γεγονός ότι σε σχέση με την Τουρκία υπάρχει μια γκριζή ζώνη ως προς την εφαρμογή της, λόγω της ιδιότητάς της ως συμμάχου στο ΝΑΤΟ.

CAATSA και αμυντικός προϋπολογισμός

Υπενθυμίζεται ότι ο Λευκός Οίκος, όπως άλλωστε προανήγγειλε και ο ίδιος ο πρόεδρος, μπορεί να προχωρήσει μονομερώς στην άρση των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί βάσει του νόμου CAATSA, ω-

ρίς να απαιτείται έγκριση του Κογκρέσου. Το πραγματικό εμπόδιο είναι η τροπολογία 1245 του αμυντικού προϋπολογισμού (NDAA), η οποία απαγορεύει τη μεταφορά ή την παράδοση μαχητικών F-35 στην Τουρκία λόγω της απόκτησης και κατοχής των συστημάτων S-400. Σε αντίθεση με τον CAATSA, ο οποίος παρέχει στον πρόεδρο τη δυνατότητα να αναστείλει ή να άρει κυρώσεις υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ο NDAA δεν προβλέπει αντίστοιχη εξουσία προεδρικής παρέκκλισης. Εάν, όμως, η Τουρκία προχωρήσει στην οριστική μεταβίβαση των S-400 σε τρίτη χώρα και, συνεπώς, πάψει να κατέχει ή να ελέγχει τα συστήματα, τα νομικά δεδομένα μεταβάλλονται ουσιαδώς και κατά νομικούς κύκλους εκλείπει η πραγματική αιτία που οδήγησε στην επιβολή της απαγόρευσης.

Με βάση τα νέα δεδομένα, τα βλέμματα όλων θα στραφούν για ακόμη μία φορά στο Κογκρέσο. Ωστόσο, η επίκληση της ισχύος του ως βέβαιου αναχώματος σε μια πιθανή πώληση αποτυπώνει μια μάλλον αφελή ανάγνωση της πολιτικής πραγματικότητας στην Ουάσιγκτον. Το Κογκρέσο διαθέτει, ασφαλώς, τη θεσμική δυνατότητα να επιχειρήσει να την ανακόψει. Στην παρούσα συγκυρία, όμως, δεν διαθέτει ούτε την πολιτική τόλμη ούτε την απαιτούμενη πλειοψηφία για να το πράξει. Παρά τις αντιδράσεις των Δημοκρατικών τις συγκρότηση ενός μετώπου ικανού να ανακόψει πιθανές εξελίξεις. Ενδεικτική της στάσης που τηρούν οι Ρεπουμπλικανοί είναι η επιλογή του προέδρου της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής, Μπράιαν Μαστ, να μη φέρει προς

ψηφοφορία το κοινό ψήφισμα αποδοκιμασίας που είχε καταθέσει η Ντινα Τάιτους κατά της πώλησης κινητήρων στην Τουρκία. Ως αποτέλεσμα, η πρωτοβουλία «πέθανε» στην επιτροπή. Σε αντίθεση με τη λανθασμένη εικόνα που δημιουργήθηκε, δεν υπήρξε ποτέ απόφαση του Κογκρέσου υπέρ της πώλησης των κινητήρων. Η διαδικασία τερματίστηκε πριν η υπόθεση φτάσει στην Ολομέλεια. Σε σχέση με τα μαχητικά, αν και όταν τελικά ξεπεραστούν οριστικά τα νομικά εμπόδια και η διαδικασία εισέλθει πλέον στη φάση της πολιτικής διαχείρισης, με την υποβολή του ανεπίσημου αιτήματος στις δύο αρμόδιες επιτροπές του Κογκρέσου, θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι θα διατυπωθούν ενστάσεις. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, όμως, αυτές θα εξυπηρετούν κυρίως λόγους πολιτικής διαχείρισης και δεν θα αποσκοπούν στην ουσιαστική ανακοπή της διαδικασίας, ιδίως αν όντως τα ρωσικά συστήματα πουληθούν σε τρίτη χώρα.

Οι εκτιμήσεις συγκλίνουν στο ότι ο Μπράιαν Μαστ στη Βουλή και η επικεφαλής των Δημοκρατικών στην Επιτροπή Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας, Τζιν Σακίν, δεν θα επιμείνουν στις ενστάσεις τους. Αδιευκρίνιστη παραμένει η στάση του προέδρου της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας, Τζιμ Πις, ο οποίος στο παρελθόν είχε ταχθεί με ιδιαίτερη σφοδρότητα κατά μιας τέτοιας εξέλιξης, ενώ ο επικεφαλής των Δημοκρατικών στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής, Γκρέγκορι Μικς, αναμένεται να διατηρήσει τις αντιρρήσεις του. Ακόμη όμως και στην περίπτωση που κατατεθούν ενστάσεις ή κοινό ψήφισμα αποδοκιμασίας, αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι ο πρόεδρος δεν θα μπορέσει να προχωρήσει.

Τι θα γίνει με το Ισραήλ;

Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ και το Πεντάγωνο καλούνται να διαχειριστούν διπλωματικά το ζήτημα, καθώς η διατήρηση του ποιοτικού στρατιωτικού πλεονεκτήματος του Ισραήλ στην περιοχή αποτελεί διαχρονική και νομοθετικά κατοχυρωμένη δέσμευση της αμερικανικής πολιτικής, και ο Νετανιάχου έχει εκφράσει δημοσίως τη διαφωνία του.

Μαχητικό αεροσκάφος F-35. Καθώς φαίνεται από τις τελευταίες εξελίξεις, θα προσειωθεί τελικά στην Τουρκία, έστω και με μεγάλη καθυστέρηση.

ΑΠΟΨΗ

Απειλή για το ελληνικό πλεονέκτημα

Του ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Η διακηρυγμένη πρόθεση του προέδρου Τραμπ να επανεξετάσει την επιστροφή της Τουρκίας στο πρόγραμμα F-35 έχει δικαιολογημένα προκαλέσει μεγάλη αμνηχανία στην Αθήνα. Το μαχητικό αεροσκάφος 5ης γενιάς έχει αποδείξει ότι μπορεί να διεισδύει σε περιβάλλοντα με προηγμένα συστήματα αεράμυνας, χωρίς να εντοπίζεται. Αυτό του επιτρέπει να εκτελεί αποστολές πρώτου πλήγματος και να επιβιώνει σε συνθήκες όπου τα συμβατικά μαχητικά θα είχαν απώλειες. Το F-35 επίσης δύναται να συγκεντρώνει δεδομένα και να τα προωθεί σε πολεμικά πλοία, άλλα αεροσκάφη και μη επανδρωμένα. Με αυτόν τον τρόπο λειτουργεί ως

δικτυοκεντρικός κόμβος διοίκησης, που καθιστά δυνατά πλήγηματα μεγαλύτερης ακρίβειας. Δεν πρόκειται, επομένως, για ένα συνθησιμένο μαχητικό αεροσκάφος.

Κατά τη διάρκεια της αμερικανοϊσραηλινής επίθεσης στο Ιράν, τα F-35 εκτέλεσαν αποστολές καταστολής αεράμυνας, στοχοποιώντας ραντάρ και συστοιχίες αντιαεροπορικών πυραύλων σε βάθος. Ταυτόχρονα, ο στόλος των F-35 παρείχε στις συμμαχικές δυνάμεις ολοκληρωμένη επιχειρησιακή εικόνα του πεδίου. Στη συνέχεια, τα ισραηλινά και αμερικανικά F-35 ανέλαβαν την αναχαίτιση βαλλιστικών πυραύλων και την προστασία μεγάλων ναυτικών μονάδων στον Κόλπο και τις παρακείμενες

θάλασσες. Παρά τον προβληματισμό που προκάλεσε η αναγκαστική προσγγείωση ενός αμερικανικού F-35, ύστερα από ιρανικά πυρά, η επιχειρησιακή αξία του παραμένει αδιαμφισβήτητη.

Η απόκτηση, αρχικά, είκοσι F-35 από την Ελλάδα θα έχει καταλυτική επίδραση στους συσχετισμούς ισχύος στο Αιγαίο. Σε συνδυασμό με τα Rafale και τα F16V, τα ελληνικά F-35 θα επιτρέψουν στην Πολεμική Αεροπορία να πετύχει την πολυπόθητη αεροπορική υπεροχή στην περιοχή. Τα συγκεκριμένα μαχητικά, όμως, δεν θα προσδώσουν μόνο στην Π.Α. ικανότητα ταχείας καταστολής της εκθρικής αεράμυνας, αλλά θα επιτρέψουν γενικότερα τη διεξαγωγή δικτυο-

κεντρικών επιχειρήσεων σε ξηρά, θάλασσα και αέρα. Η ενίσχυση της ελληνικής αποτροπής συνοδεύεται από μια δεύτερη, εξίσου κρίσιμη διάσταση: η Ελλάδα αναβαθμίζει τον ρόλο της στο ΝΑΤΟ, λειτουργώντας ως πάροχος πρωτογενούς πληροφόρησης για την Ανατολική Μεσόγειο. Με άλλα λόγια, τα επόμενα 3-4 χρόνια η Αθήνα θα αποκτήσει ένα στρατηγικό πλεονέκτημα έναντι του βασικού γεωπολιτικού ανταγωνιστή της.

Μετά την επιβολή των κυρώσεων CAATSA στην Τουρκία το 2020, λόγω της αγοράς των πυραύλων S-400, η ελληνική κυβέρνηση επαναπαύτηκε. Αυτό φάνηκε, εξάλλου, από τον τρόπο με τον οποίο διαπραγματεύθηκε τη Συμφωνία

Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας με τις ΗΠΑ. Τώρα η ελληνική διπλωματία δείχνει να μετακινείται σε μια πιο ήπια στάση, ζητώντας διαβεβαιώσεις ότι τα τουρκικά F-35 δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν εναντίον της Ελλάδας. Αν κάτι, ωστόσο, μας έχουν διδάξει ο πόλεμος του 1974 στην Κύπρο και οι ελληνοτουρκικές κρίσεις του 1987, του 1996 και του 2020 είναι ότι η Αγκυρα δεν δεσμεύεται ποτέ από τέτοιου είδους περιορισμούς. Αυτό θα έπρεπε να το αντιλαμβάνεται το πολιτικό προσωπικό της χώρας.

Ηδη η Ιερουσαλήμ έχει εκφράσει την αντίθεσή της στην προοπτική πώλησης F-35 στην Τουρκία. Τους επόμενους μήνες θα δοθεί σκλη-

ρή μάχη στην Ουάσιγκτον, αν τελικά η διοίκηση Τραμπ επιμείνει στο ζήτημα. Μετά την πώληση των έξι γερμανικών προηγμένων υποβρυχίων και των 40 F-16 Block 70, καθώς και την αναβάθμιση 79 τουρκικών F-16, η Ελλάδα κινδυνεύει να απολέσει τελείως το τεχνολογικό της προβάδισμα. Πρόκειται για κρίσιμο ζήτημα εθνικής ασφάλειας και αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του σημερινού πρωθυπουργού να το διατυπώσει με απόλυτη σαφήνεια προς την αμερικανική ηγεσία.

Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Reader in International Security στο King's College London.

Πλακάτ με τη μορφή του ανωτάτου θρησκευτικού ηγέτη του Ιράν Μοτζτάμπα Χαμενεΐ στη νεκρώσιμη τελετή που πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη στην Καρμπάλα του Ιράκ, στη μνήμη του πατέρα του και προκατόχου του Αλί Χαμενεΐ, ο οποίος έχασε τη ζωή του στις 28 Φεβρουαρίου. Η κηδεία του επί 37 χρόνια ηγέτη της Ισλαμικής Δημοκρατίας συνέπεσε με την επανέναρξη των εκθροπραξιών, γεγονός που πυροδότησε τις αντιαμερικανικές εκδηλώσεις στη χώρα.

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Το ημερολόγιο έγραφε Τρίτη 16 Ιουνίου όταν ο Ντόναλντ Τραμπ άφηνε φίλους και εχθρούς με ανοικτό το στόμα, ζωγραφίζοντας ένα απροσδόκητα κολακευτικό πορτρέτο της ιρανικής ηγεσίας. «Έχουμε να κάνουμε με πολύ λογικούς ανθρώπους, με τους οποίους είναι πολύ ευχάριστο να συνδιαλέγεται κανείς. Είναι ισχυρές προσωπικότητες, πολύ έξυπνοι. Δεν είναι εξτρεμιστές και θέλουν το καλό της χώρας τους». Την επομένη υπέγραφε στις Βερσαλλίες το μνημόνιο συνεννόησης με την Τεχεράνη, το οποίο έθετε τις βάσεις της διαπραγμάτευσης για μια οριστική συμφωνία ειρήνευσης με ορίζοντα 60 ημερών.

Τρεις εβδομάδες αργότερα, οι απόψεις του Αμερικανού προέδρου για τους ηγέτες του Ιράν ήταν πολύ διαφορετικές. «Δεν θέλω να έχω πάρε - δώσε μαζί τους. Είναι καθάρματα. Είναι άρρωστοι άνθρωποι. Είναι μοχθηροί, βίαιοι άνθρωποι... Είναι τρελοί... Σε ό,τι με αφορά (το μνημόνιο συνεννόησης) έχει τελειώσει», δήλωσε την περασμένη Τρίτη στο περιθώριο της συνόδου κορυφής του ΝΑΤΟ, στην Αγκυρα. Την ίδια ημέρα, οι Αμερικανοί βομβάρδισαν 80 ιρανικούς στόχους γύρω από τα Στενά του Ορμούζ, για να ακολουθήσουν ιρανικά αντίποινα εναντίον των αμερικανικών βάσεων στο Κουβέιτ και στο Μπαχρέιν. Παράλληλα, η Ουάσιγκτον επανέφερε τις κυρώσεις για τις εξαγωγές ιρανικού πετρελαίου και φυσικού αερίου, τις οποίες είχε αναστείλει στο πλαίσιο της προκαταρκτικής συμφωνίας.

Σφοδροί βομβαρδισμοί

Οι κίνδυνοι για επιστροφή στον ανοικτό πόλεμο μεγάλης κλίμακας ενισχύθηκαν την Τετάρτη, όταν οι Αμερικανοί εξαπέλυσαν ένα δεύτερο, ακόμη σφοδρότερο και περισσότερο εκτεταμένο γεωγραφικά κύμα βομβαρδισμών. Αυτοί τη φορά έπληξαν όχι μόνο στρατιωτικούς στόχους, αλλά και σειρά υποδομών, συμπεριλαμβανομένων δύο σιδηροδρομικών γεφυρών στο βορειοανατολικό Ιράν, κάτι που συνέβη για πρώτη φορά μετά την εκκείριση της 8ης Απριλίου. Ιδιαίτερη σημασία είχε ο βομβαρδισμός της γέφυρας Ακ Ταχέκ Χαν, η οποία συνδέει το Ιράν με την Κίνα και τη Ρωσία μέσω Τουρκμενιστάν και Καζακστάν και είχε αποκτήσει

αυξημένο ειδικό βάρος ως εναλλακτική οδός εφοδιασμού της χώρας μετά τον ναυτικό αποκλεισμό των λιμανιών της από τους Αμερικανούς. Ήταν μια προειδοποίηση των Αμερικανών ότι θα μπορούσαν να προσφύγουν σε μια μακρόχρονη εκστρατεία αεροπορικών βομβαρδισμών και οικονομικού αποκλεισμού του Ιράν, εάν η ηγεσία του δεν υποταχθεί στις απαιτήσεις τους. Τουλάχιστον 14 Ιρανοί σκοτώθηκαν και 78 τραυματίστηκαν στο πρώτο διήμερο των βομβαρδισμών.

Γιατί τώρα και με ποιους συγκεκριμένους στόχους; Από την επομένη της 17ης Ιουνίου ο Τραμπ δεχόταν ισχυρές πιέσεις από τα «γεράκια» του αμερικανικού κατεστημένου που είδαν το μνημόνιο συνεννόησης ως ταπεινωτική συνθηκολόγηση και πάσχιζαν να το ανατρέψουν. Η πρώτη νάρκη μπήκε με την προκαταρκτική συμφωνία Ισραήλ - Λιβάνου υπό την πίεση της Ουάσιγκτον, με την οποία παρατείνεται η παραμονή ισραηλινών στρατευμάτων στον νότιο Λίβανο και ενισχύεται η πίεση στη Βηρυτό για αφοπλισμό της Χεζμπολάχ, κάτι που εξόργισε την Τεχεράνη καθώς παραβίαζε ευθέως το μνημόνιο. Αλλά το κυριότερο μήλον της Ερίδος ήταν και πάλι τα Στενά του Ορμούζ.

Επιθέσεις σε πλοία

Το τελευταίο δεκαήμερο η Τεχεράνη έβλεπε να γλιστράει βαθμιαία μέσα από τα χέρια της η βασική κατάκτησή της από αυτόν τον πόλεμο με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ, ο έλεγχος της στρατηγικής σημασίας, για την παγκόσμια οικονομία, θαλάσσιας διόδου. Το αμερικανικό Ναυτικό ενθάρρυνε ή μάλλον πίεζε τα εμπορικά πλοία να περνούν τα Στενά όχι μέσω των δια-

δρομών που είχε εξουσιοδοτήσει η Τεχεράνη, αλλά μέσω του νότιου διαδρόμου, από τα χωρικά ύδατα του Ομάν. Σύμφωνα με τους New York Times, το περασμένο Σάββατοκυριακό πέρασαν από το Ορμούζ γύρω στα 100 πλοία (το ένα τρίτο της μέσης κυκλοφορίας προ του πολέμου), τα μισά από τη βόρεια διαδρομή του Ιράν και τα άλλα μισά από τη νότια.

Η ιρανική ηγεσία αποφάσισε να αντιδράσει δυναμικά, έστω κι αν αυτό έθετε σε κίνδυνο το μνημόνιο συνεννόησης, καθώς τα οικονομικά οφέλη από αυτό ήταν περιορισμένα: τα δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία του Ιράν δεν απελευθερώθηκαν, ενώ η αναστολή των κυρώσεων για το ιρανικό πετρέλαιο και το φυσικό αέριο απέφερε περιορισμένα έσοδα, καθώς πολλές χώρες (ακόμη και η Κίνα) περιορίστηκαν σε μικρές παραγγελίες λόγω της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας. Όπως λέει μια παλιά περσική παροιμία «Δεν δίνεις ένα διαμάντι για ένα γλειφιτζούρι». Ο έλεγχος των Στενών αποτελεί για την Τεχεράνη στόχο υψίστης στρατηγικής αξίας, που δικαιολογεί τα όποια οικονομικά ρίσκα. Ο επικεφαλής των Ιρανών διαπραγματευτών και πρόεδρος του κοινοβουλίου Μοχάμεντ Μπαγκέρ Καλιμπάφ δεν θα μπορούσε να είναι σαφέστερος: «Τα Στενά του Ορμούζ είναι το ισχυρότερο εργαλείο ισχύος για εμάς. Οφείλουμε να προστατεύσουμε αποτελεσματικά αυτή τη θεϊκή ευλογία».

Αμ' έπος, αμ' έργον. Την περασμένη Δευτέρα οι Φρουροί της Επανάστασης εξαπέλυσαν πυρά σε τέσσερα πλοία που προσπαθούσαν να περάσουν τα Στενά από τη νότια διαδρομή, προκαλώντας ζημιές σε ένα δεξαμενόπλοιο υγροποιημένου φυσικού αερίου με σημαία Κατάρ και ένα

τάνκερ πετρελαίου με σημαία Σαουδικής Αραβίας. Το αποτέλεσμα ήταν άμεσο. Την επόμενη ημέρα πέρασαν από τα Στενά 41 πλοία, από τα οποία τα 39 ακολούθησαν τον βόρειο διάδρομο και μόνο δύο τον νότιο.

Η κηδεία του Χαμενεΐ

Οι ηγέτες της Τεχεράνης, ή τουλάχιστον η πλειοψηφούσα τάση μεταξύ τους, αισθάνονταν ότι βρίσκονταν σε θέση ισχύος και ότι ένας νέος γύρος αμερικανικών επιθέσεων ήταν καταδικασμένος να αποτύχει, όπως και οι προηγούμενοι. Την αυτοπεποίθησή τους προφανώς ενίσχυσαν τα πραγματικά τεράστια πλήθη που συνόδευαν τη σορό του Αλί Χαμενεΐ, θύματος των αμερικανικών και ισραηλινών βομβαρδισμών την πρώτη ημέρα του πολέμου, στις εκδηλώσεις για την κηδεία του που διεξάγονταν επί έξι ημέρες στην Τεχεράνη, στην Κοι και στη Μασχάντ, παρουσία εκπροσώπων από 50 χώρες του κόσμου. Ενδιάμεσα, η νεκρική πομπή του Χαμενεΐ πέρασε από τις ιερές πόλεις των σιιτών στο γειτονικό Ιράκ, τη Νατζάφ και την Καρμπάλα. Ο (σίιτης) πρωθυπουργός του Ιράκ Αλί Φάλεχ αλ Ζαϊντι υποδέχθηκε στο αεροδρόμιο τη σορό, ενώ ο πρώην πρωθυπουργός Νούρι αλ Μαλίκι χαρακτήρισε τον Χαμενεΐ «μεγάλο ηγέτη του ισλαμικού έθνους» και εξύμνησε τη «νίκη του ιρανικού έθνους» στη σύγκρουση με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Οι κόκκινες σημαίες που σηματοδοτούσαν το αίτημα για εκδίκση και το σύνθημα «Σκοτώστε τον Τραμπ» βρέθηκαν και ακούστηκαν πολύ πιο μακριά από την ταραγμένη περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Σε αυτή την ατμόσφαιρα, ο Τραμπ ένωσε υποχρεωμένους να

στείλει ένα μήνυμα αποφασιστικότητας. Η επιστροφή στον ανοικτό πόλεμο θα μπορούσε να αποβεί ολέθρια για τη χώρα του και τον ίδιο. Τους προηγούμενους μήνες προσπάθησε να κάμψει το Ιράν από τον αέρα (με 39 ημέρες καταιγιστικών βομβαρδισμών) και από τη θάλασσα (με τον ναυτικό αποκλεισμό), αλλά απέτυχε οικτρά και σύρθηκε στο μνημόνιο συνεννόησης, φοβούμενος, όπως είπε, ότι θα πολιτογραφηθεί ως δεύτερος Χέρμπερτ Χούβερ – ο Αμερικανός πρόεδρος στο κραχ του 1929. Τίποτα δεν του εγγυάται ότι αυτή τη φορά θα έχει καλύτερη τύχη, πολύ περισσότερο που οι ενδιάμεσες εκλογές του Νοεμβρίου για το Κογκρέσο πλησιάζουν και η μεγάλη πλειονότητα των Αμερικανών τάσσεται εναντίον του πολέμου.

Στο μεταξύ, η αναθέρμανση των εκθροπραξιών ενισχύει στο εσωτερικό του Ιράν την πιο εξτρεμιστική πτέρυγα, ενώ η συνεχιζόμενη απουσία του νέου ανώτατου ηγέτη Μοτζτάμπα Χαμενεΐ, ο οποίος τραυματίστηκε σοβαρά στον βομβαρδισμό που σκότωσε τον πατέρα του, εντείνει τα ερωτήματα για τη συνοχή της ιρανικής ηγεσίας. Η κρατική τηλεόραση, που ελέγχεται από τους σκληροπυρηνικούς, διέκοψε στον αέρα συνέντευξη του Καλιμπάφ, ενώ ο υπουργός Εξωτερικών Αμπάς Αραγκτσι αποδοκιμάστηκε πικρά ως «προδότης» στη νεκρική πομπή πίσω από τη σορό του Αλί Χαμενεΐ στην Τεχεράνη, για να φυγαδευτεί από άνδρες της προσωπικής ασφάλειάς του.

Το σχέδιο του Ομάν

Θεωρητικά, καμία από τις δύο πλευρές δεν έχει συμφέρον να τραβήξει τα πράγματα έως τα άκρα, αντιθέτως έχουν κάθε λόγο να επιδιώξουν έναν αμοιβαία αποδεκτό συμβιβασμό. Στοιχείο αυτού του συμβιβασμού θα μπορούσε να είναι η πρόταση που διαβίβασε στον Εμανουέλ Μακρόν ο σουλτάνος του Ομάν, Χαϊτάμ μπεν Ταρέκ ελ Ζαϊντ, όταν τον συνάντησε στο Παρίσι στις 29 Ιουνίου: από κοινού διαχείριση των Στενών με το Ιράν και καταβολή από τα διερχόμενα πλοία όχι υποχρεωτικών διοδίων, αλλά τελών ναυτιλιακών υπηρεσιών σε «εθελοντική» βάση. Οι εξελίξεις της τελευταίας εβδομάδας όμως έδειξαν πόσο δύσκολη είναι η επίτευξη συμβιβασμού σε μια ατμόσφαιρα αμοιβαίας δυσπιστίας, με ενισχυμένο το ειδικό βάρος των «γερακιών» και στα δύο στρατόπεδα.

Οι «σκληροί» της Τεχεράνης

Η αναθέρμανση των εκθροπραξιών ενισχύει στο εσωτερικό του Ιράν την πιο εξτρεμιστική πτέρυγα. Η κρατική τηλεόραση διέκοψε στον αέρα συνέντευξη του Καλιμπάφ, ενώ ο υπουργός Εξωτερικών Αραγκτσι αποδοκιμάστηκε ως «προδότης» στη νεκρική πομπή του Αλί Χαμενεΐ στην Τεχεράνη.

Ποιοι μπορεί να της φράξουν τον δρόμο

Εντουάρ Φιλίπ

Δήμαρχος της Χάρβης και πρώην πρωθυπουργός του Εμανουέλ Μακρόν από το 2017 μέχρι το 2020, ο 56χρονος πολιτικός προέρχεται από το κεντροδεξιό κόμμα Οι Ρεπουμπλικανοί. Οι δημοσκοπήσεις τον φέρνουν στη δεύτερη θέση, με 10-13 μονάδες διαφορά από τη Λεπέν.

Ζαν-Λικ Μελανσόν

Στα 74 χρόνια του, ο ηγέτης της γαλλικής ριζοσπαστικής Αριστεράς αναγνωρίζεται ως ένας από τους δεινότερους ρήτορες που έχουν περάσει από την Εθνοσυνέλευση. Έχει διεκδικήσει τρεις φορές την προεδρία και οι δημοσκοπήσεις τον φέρνουν πολύ κοντά στον Φιλίπ.

Γκαμπριέλ Ατάλ

Το 2024, όταν ήταν μόλις 34 ετών, έγινε ο νεότερος και ο πρώτος ανοικτά γκέι πρωθυπουργός της Γαλλίας. Σήμερα είναι γενικός γραμματέας του μακρονικού κόμματος Αναγέννηση και φιλοδοξεί να διαδεχθεί τον πολιτικό μέντορά του στο Ελιζέ.

Κριστίν Λαγκάρντ

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ άφησε πρόσφατα ανοικτό το ενδεχόμενο να παραιτηθεί από το αξίωμά της για να διεκδικήσει τη γαλλική προεδρία. Έχει διατελέσει υπουργός κεντροδεξιών κυβερνήσεων και διευθύντρια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Η Μαρίν Λεπέν με τον (παρ' όλignon προεδρικό υποψήφιο) Ζορντάν Μπαρντελά στο πλευρό της μιλάει στους δημοσιογράφους κατά την επίσκεψή της στη Λα Φλες, από όπου ξεκίνησε την προεκλογική καμπάνια της. Η 56χρονη ηγέτης της γαλλικής Ακροδεξιάς έγινε δεκτή με εκδηλώσεις ενθουσιασμού από τους οπαδούς της, αλλά και με ηχηρές αποδοκιμασίες από διαδηλωτές που βρέθηκαν στο σημείο.

Αρχισε πορεία προς το Ελιζέ

Η Λεπέν από την κωμόπολη Λα Φλες ανακοίνωσε ότι θα διεκδικήσει το προεδρικό αξίωμα για τέταρτη φορά

Των **ΚΑΘΡΙΝ ΠΟΡΤΕΡ** και **ΣΕΓΚΟΛΕΝ ΛΕ ΣΤΡΑΝΤΙΚ**
THE NEW YORK TIMES

Για περισσότερο από ένα χρόνο φαινόταν ότι η Γαλλία είχε εξοστρακίσει τη Μαρίν Λεπέν, ηγέτιδα της γαλλικής Ακροδεξιάς και υποψήφια της παράταξης για την προεδρία της Δημοκρατίας εδώ και αρκετά χρόνια. Τον Μάρτιο του 2025 καταδικάστηκε για υπεξαίρεση κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ύψους εκατομμυρίων ευρώ, προς όφελος του κόμματός της. Το δικαστήριο της απαγόρευσε να διεκδικήσει δημόσιο αξίωμα τα επόμενα χρόνια, γεγονός που οδήγησε πολλούς να υποθέσουν ότι ο προστατευόμενος της Ζορντάν Μπαρντελά θα έπαιρνε τη θέση της στην προεδρική αναμέτρηση του 2027.

Την περασμένη Τετάρτη ήταν σαν να μην είχε χάσει ποτέ τον πρωταγωνιστικό ρόλο της. Μόλις μία ημέρα αργότερα το Εφετείο του Παρισιού διατήρησε μεν την καταδικαστική απόφαση, αλλά ήρε την απαγόρευση για την καθοδό της στον εκλογικό στίβο, η Μαρίν Λεπέν ξεκίνησε την προεδρική εκστρατεία της στην κωμόπολη Λα Φλες, περί τα 250 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά του Παρισιού, επισημαίνοντας μια θεαματική αναστροφή, η οποία την επανέφερε στην πρώτη γραμμή της γαλλικής πολιτικής ζωής. Το σκηνικό ήταν καστικό, καθώς η 56χρονη πολιτικός έγινε δεκτή με εκδηλώσεις ενθουσιασμού οπαδών της, αλλά και με ηχηρές αποδοκιμασίες διαδηλωτών, κάτι που αντικατόπτριζε πιστά την πολιτική ατμόσφαιρα στη Γαλλία την επομένη της δικαστικής απόφασης.

«Δεν πρόκειται να σπαταλήσω την προεκλογική εκστρατεία μου με δικαστικές αναλύσεις», είπε η Λεπέν αναφορικά με την τελευταία εξέλιξη. «Αυτό που θέλω είναι να μιλήσουμε επιτέλους για τα πολιτικά ζητήματα, για

τι αυτό που διακυβεύεται είναι το μέλλον του γαλλικού λαού», τόνισε η υποψήφια της Εθνικής Συσπείρωσης (RN), έχοντας στο πλευρό της τον 30χρονο Ζορντάν Μπαρντελά.

Ανατροπή του πολιτικού σκηνικού

Η επιστροφή της Μαρίν Λεπέν αναστάτωσε το πολιτικό τοπίο της Γαλλίας λιγότερο από ένα χρόνο πριν από τις προεδρικές εκλογές του επόμενου Απριλίου, όπου θα αναδειχθεί ο διάδοχος του Εμανουέλ Μακρόν, ο οποίος δεν έχει, βάσει του συντάγματος, δικαίωμα για τρίτη προεδρική θητεία. Η απόφασή της να κατέβει υποψήφια προκάλεσε έκπληξη. Προτού ανακοινωθεί η απόφαση του Εφετείου, είχε δηλώσει ότι δεν επρόκειτο να διεκδικήσει την προεδρία σε περίπτωση καταδίκης της, η οποία θα συνοδευόταν από περιοριστικούς όρους, περιλαμβανομένων της ηλεκτρονικής παρακολούθησής με ειδικό «βραχιολάκι».

Οι κεντρώοι και οι αριστεροί υποψήφιοι οι οποίοι ετοιμάζονταν να διεκδικήσουν την προεδρία απέναντι στον νεαρό Μπαρντελά είναι τώρα αναγκασμένοι να ανταγωνιστούν μια πολύ έμπειρη ηγέτιδα. Η Μαρίν Λεπέν καταγράφει ήδη υψηλά ποσοστά στις δημοσκοπήσεις και μπορεί να βρίσκεται πιο κοντά από κάθε άλλη φορά στη νίκη, στην τέταρτη προσπάθειά της να εγκατασταθεί στο Ελιζέ. Ωστόσο, με τους περιοριστικούς όρους που της έχει επιβάλει η Δικαιοσύνη να υψώνονται πάνω από το κεφάλι της — η ίδια ανήγγειλε ότι θα επιχειρήσει να τους ακυρώσει προσφεύγοντας στο ανώτατο δικαστήριο — αντιμετωπίζει ερωτήματα για την ακεραιότητά της, τα οποία δεν θα εκτοξευόνταν με την ίδια ένταση εναντίον του Ζορντάν Μπαρντελά.

Απέναντί της στον προεκλογικό αγώνα θα βρεθούν, από την κεντρώα παράταξη του Μακρόν, οι πρώην πρωθυπουργοί Εντουάρ Φιλίπ και Γκαμπριέλ Ατάλ. Από την Αριστερά, ισχυρότερη εμφανίζεται η υποψηφιότητα του Ζαν-Λικ Μελανσόν, ο οποίος επίσης διαθέτει μεγάλη πείρα από προεδρικές εκστρατείες. Μια άλλη περίπτωση είναι ο συντηρητικός Μπρινό Ρεταγιό, πρώην υπουργός Εσωτερικών. Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις από τις εταιρείες Ipsos και Ifop δίνουν στη Μαρίν Λεπέν προβάδισμα τουλάχιστον 10 μονάδων.

«Είναι μια μεγάλη ανατροπή στην προεδρική κούρσα. Η Λεπέν επέστρεψε, αλλά με μια δαμόκλειο σπάθην πάνω από το κεφάλι της», δηλώνει ο Βανσέν Μαρτινί, καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο της Νίκαιας.

Το μικρό «κάστρο» της Συσπείρωσης

Ξεκινώντας την προεκλογική εκστρατεία της από την ελάχιστη γνωστή κωμόπολη Λα Φλες, η Μαρίν Λεπέν υπογράμμισε έμμεσα την απήκηση του αντιμεταναστευτικού κόμματός της σε κοινότητες της αγροτικής Γαλλίας, οι κάτοικοι των οποίων συχνά μοιράζονται το αίσθημα της εγκατάλειψης από την κεντρική κυβέρνηση. Η Εθνική Συσπείρωση πρόσφατα κατέκτησε τη διακυβέρνηση της κωμόπολης των 15.000 κατοίκων, η οποία δεν φιλοξενεί σιδηροδρομικό σταθμό και είναι προσβάσιμη μόνο μέσω οδικού δικτύου.

Η συγκεκριμένη τοποθεσία φαίνεται ότι επηρέασε και για να υπογραμμίσει την καθοριστική επιρροή της Λεπέν στο κόμμα της, όπου είχε αναγκαστεί για λίγο να δώσει τον πρώτο ρόλο στον Μπαρντελά. Η αδελφή της,

Μαρί-Καρολίν Λεπέν, έχασε με πολύ μικρή διαφορά τη μάχη των βουλευτικών εκλογών σε αυτή την περιφέρεια το 2024 και ο σύζυγος της Μαρί-Καρολίν, Φιλίπ Ολιβιέ, ανώτερο στέλεχος της Εθνικής Συσπείρωσης, είναι ο μέντορας του τοπικού δημάρχου.

Η Μαρίν Λεπέν καταδικάστηκε για υπεξαίρεση κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τον Εθνικό Συναγερμό, ώστε να καλυφθεί η μισθοδοσία επαγγελματιών στελεχών του, τα οποία εμφανίζονταν ως απασχολούμενοι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ίδια αρνήθηκε ότι είχε οποιαδήποτε σχέση, ενώ το δικαστήριο της αναγνώρισε ότι δεν επιδίωξε ίδιον όφελος.

Οι πολιτικοί αντίπαλοί της εκμεταλλεύονται την καταδίκη της, θυμίζοντας ότι ξεκίνησε την πολιτική καριέρα της με φιλιππικούς εναντίον της διαφθοράς και έχτισε το προφίλ της πάνω στο θέμα του νόμου και της τάξης. «Δεν πρέπει να πιστέψει κανείς ούτε μία λέξη από όσα λέει η Λεπέν», υπογραμμίζει ο Μανουέλ Μπομπάρ, εκπρόσωπος της Ανυπότακτης Γαλλίας του Ζαν-Λικ Μελανσόν. «Λέει ένα πράγμα κι ύστερα κάνει το εντελώς αντίθετο». Από την πλευρά του, ο συντηρητικός Ζαν-Φρανσουά Κοπέ, δήμαρχος της μικρής πόλης Μο, ανατολικά του Παρισιού, αποκαλεί τη Λεπέν «διανοητική και ηθική απάτη».

Η έννομη τάξη και η λαϊκή ετυμηνγορία

Η απροσδόκητη αλλαγή της στάσης της, με την απόφασή της να διεκδικήσει την προεδρία παρά την καταδικαστική απόφαση, φέρνει σε δυσχερή θέση τους αντιπάλους της, οι οποίοι καλούνται να βρουν μια δύσκολη ισορροπία: να υπερασπιστούν την έννομη τάξη, αποφεύγοντας όμως

να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι εννοούν να κλέψουν από τους ψηφοφόρους την ευκαιρία να κρίνουν τη Λεπέν στην κάλπη. Ο πρώην πρωθυπουργός Εντουάρ Φιλίπ είπε χαρακτηριστικά το πρωί της Τετάρτης: «Προτιμώ να σταθώ απέναντί της και να τη νικήσω στην κάλπη, παρά να τη δω να φεύγει από τη μέση με δικαστική απόφαση».

Το στοιχείο της Λεπέν είναι ότι το ανώτατο δικαστήριο δεν θα εκδώσει την απόφασή του πριν από τον προσεχή Απρίλιο, οπότε θα διεξαχθεί ο πρώτος γύρος των προεδρικών εκλογών, και ότι οι ψηφοφόροι θα δουν τις εναντίον της κατηγορίες ως απόπειρα της μη εκλεγμένης δικαστικής εξουσίας να εμποδίσει την έκφραση της λαϊκής βούλησης ή ότι θα θαυμάσουν το θάρρος της να διεκδικήσει το ανώτατο αξίωμα σε πείσμα της καταδίκης της, εάν αυτή γίνει τελεσίδικη.

Η υποψήφια της Εθνικής Συσπείρωσης επέλεξε το σύνθημα «Για την Αναγέννηση της Γαλλίας» ως σημαία του προεκλογικού αγώνα της, λίγες ώρες μετά την έκδοση της απόφασης του Εφετείου (σημειωτέον ότι Αναγέννηση ονομάζεται το κόμμα του Εμανουέλ Μακρόν). Στην έναρξή του προεκλογικού αγώνα της στη Λα Φλες, πολιτικοί αντίπαλοί της κραύγαζαν: «Η Μαρίν στη φυλακή», «Κλέφτρα» και «Τα λεφτά μας πίσω». Οι οπαδοί της, όμως, δεν έδειξαν να πτοούνται. «Λοιπόν, καταδικάστηκε. Δεν είναι η πρώτη. Δεν συμφωνείτε ότι κάποιοι άλλοι βάζουν λεφτά στις τσέπες τους;», λέει η 67χρονη Φαριντά Φρανβίλ, η οποία πάσχισε να περάσει μέσα από το πλήθος για να φιλήσει τη Μαρίν Λεπέν στο μάγουλο. Γύρω τους οι οπαδοί της Εθνικής Συσπείρωσης είχαν βαλθεί να ξεπεράσουν τους αντιπάλους τους φωνάζοντας: «Η Μαρίν πρόεδρος»!

Δαμόκλειος σπάθην

«Είναι μια μεγάλη ανατροπή στην προεδρική κούρσα. Η Λεπέν επέστρεψε, αλλά με μια δαμόκλειο σπάθην πάνω από το κεφάλι της», δηλώνει ο Βανσέν Μαρτινί, καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο της Νίκαιας.

Προβάδισμα 10 μονάδων

Η ακροδεξιό πολιτικός καταγράφει υψηλά ποσοστά και πιθανότητα βρισκείται πιο κοντά από κάθε άλλη φορά στη νίκη στις εκλογές. Οι εταιρείες Ipsos και Ifop δίνουν στη Λεπέν προβάδισμα τουλάχιστον 10 μονάδων.

ΣΤΟΝ ΠΥΡΕΤΟ
ΤΟΥ ΜΟΥΝΤΙΑΛ

Εδωσαν μορφή στην ψυχή του ποδοσφαιρού

Πέντε πρόσωπα του 23ου Παγκοσμίου Κυπέλλου, που τα επιτεύγματά τους στα γήπεδα των ΗΠΑ, του Μεξικού και του Καναδά δεν πρόκειται να ξεχαστούν

Του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΛΟΘΑΝΟ

Το Παγκόσμιο Κύπελλο των απελάσεων, των απαγορεύσεων, του Τζιάνι Ινφαντίνο, του Ντόναλντ Τραμπ, της σκανδαλώδους αθώωσης του Φόλαριν Μπάλογκαν, των πολλών (και εννοχλητικών) κακώς κειμένων. Αλλά και το Παγκόσμιο Κύπελλο του Λιονέλ Μέσι, που εξελίχθηκε στον Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα του 1986, του Κιλιάν Εμπαπέ, που ζει και αναπνέει γι' αυτή τη διοργάνωση, του Χάρι Κέιν, που ξορκίζει την παραδοσιακή νοοτροπία λούζερ των Αγγλων, του Ερλινγκ Μπράουτ Χάαλαντ,

Η πιο ταλαντούχα γενιά της Πορτογαλίας κατάφερε να φύγει από την πίσω πόρτα της διοργάνωσης των ρεκόρ σε συμμετοχή ομάδων (48), γηπέδων - οικοδεσποτών (16) και αγώνων (104).

που παίζει σαν βετεράνος στην πρώτη του παρουσία στην κορυφαία διοργάνωση του πλανήτη σε εθνικό επίπεδο. Το Παγκόσμιο Κύπελλο του τερματοφύλακα του Πράσινου Ακρωτηρίου Βοζίνια, που αντιπροσωπεύει το σκληρό, όχι τόσο λαμπερό ποδοσφαιρικό μεροκάματο και την αγνή αγάπη για μια διοργάνωση που δεν χάνει ποτέ την ξεχωριστή αύρα της.

Τέτοιο ήθελε να είναι ο Κριστιάνο Ρονάλντο, αλλά το τεράστιο «εγώ» του δεν του το επέτρεψε, με αποτέλεσμα η πιο ταλαντούχα γενιά της Πορτο-

γαλίας να φύγει από την πίσω πόρτα της διοργάνωσης των ρεκόρ σε συμμετοχή ομάδων (48), γηπέδων - οικοδεσποτών (16) και αγώνων (104). Δεν μπόρεσε να γίνει σημείο αναφοράς ο κορυφαίος (βάσει Champions League) προπονητής στην Ευρώπη, Κάρλο Αντσελότι, αφού η Βραζιλία είναι... άλλο φρούτο. Μια χώρα 220 εκατομμυρίων επίδοξων ομοσπονδιακών προπονητών, που ζει γι' αυτή τη στιγμή κάθε τέσσερα χρόνια. Που αναμένει εδώ και 24 το πολυπόθητο έκτο αστέρι, το παγκόσμιο στέμμα που θα εμπλουτίσει ακόμη περισσότερο το μυθικό παλμαρέ της. Μια βαριά κληρονομιά που αποδεικνύεται δυσβάστακτη γιατί δεν υπάρχει πλέον η κολόνα, ο ηγέτης, ο προορισμένος για τη μουντιαλική δόξα. Τέτοιος αποδείχθηκε το 2002, στα μακρινά γήπεδα της Ιαπωνίας και της Νότιας Κορέας, ο Ρονάλντο με το... πολύ ξεχωριστό κούρεμα, για το οποίο μάλιστα ζήτησε συγγνώμη στη συνέχεια.

Ο Ρονάλντο, που επέστρεψε από τρεις σοβαρότατους τραυματισμούς στα γόνατα και μια κρίση επιληψίας που σημάδεψε την ήττα της «Σελεσάο» στο Μουντιάλ του 1998. Το «Φαινόμενο», που με ένα ρεσιτάλ διάρκειας ενός μηνός υπενθύμισε γιατί ένα γεγονός που λαμβάνει χώρα κάθε τέσσερα χρόνια και στο οποίο ονειρεύονται να πάρουν μέρος ακόμη και οι μικρότερες ομάδες όπως το Κουρασάο, έχει τη δική του ανεξάρτητη ψυχή. Αυτή που καθρεφτίζεται σε πέντε πρόσωπα τα οποία συγκεκριμένα εκατοντάδες γκολ, μαγικές ενέργειες, τίτλους και διακρίσεις. Πάνω απ' όλα, όμως, ποιοιάζονται από την αγάπη για το Μουντιάλ.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ:
ΕΥΤΥΧΙΑ ΛΙΑΠΗ
/ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

BOZINIA

Ο γερο-καρχαρίας που αγαπήσαμε

Στο Μουντιάλ του Μεξικού το 1986 ο Χόρχε Βαλντάνο σημείωσε τέσσερα γκολ, ένα από τα οποία στη νίκη της Αργεντινής του Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα στον τελικό με τη Δυτική Γερμανία. Ο Ζοσιμάρ, από την πλευρά του, ήταν ένας από τους λίγους παίκτες της (μάλλον απογοητευτικής) Βραζιλίας του Ζίκο που ξεχώρισαν στη διοργάνωση.

Αμφότεροι εντυπωσίασαν τον Ζε Πέδρο, στρατιωτικό στο επάγγελμα και κάτοικο του Πράσινου Ακρωτηρίου, ο οποίος μόλις είχε γίνει μπαμπάς ενός υγιέστατου αγοριού. Θέλησε να τους τιμήσει και να δώσει στον γιο του το όνομα Βαλντάνο, αλλά το τοπικό ληξιαρχείο δεν επέτρεπε ξένα ονόματα και επέλεξε εντέλει το Ζοσιμάρ, το οποίο άλλωστε ταίριαζε απόλυτα με την ομιλούσα την πορτογαλική νησιωτική χώρα.

Εδώ και έναν μήνα, όμως, ο 40χρονος πλέον γιος του είναι παγκόσμιο viral με το «Βοζίνια». Παρατσούκλι, που σε ελεύθερη πορτογαλική μετάφραση σημαίνει «παππούλης», επειδή πιστορικάς έτρεχε να βρει παρηγοριά

στην αγκαλιά των παππούδων του, όταν έχανε στην μπάλα από μεγαλύτερα αγόρια.

Ταξίδεψε στις Ηνωμένες Πολιτείες όντας άνεργος, αφού είχε λήξει το συμβόλαιό του με τη Σάβες, ομάδα δεύτερης κατηγορίας στην Πορτογαλία, και με 50.000 followers στο Instagram. Εφυγε από το πρώτο του Μουντιάλ, με τις φήμες να τον θέλουν να γίνεται συμπαίκτης του Λιονέλ Μέσι στην Ιντερ Μαϊάμι και έχοντας πλέον πάνω από 28 εκατ. followers!

Η υπόκληση του «βασιλιά»

«**Είσαι** ένας άπιστευτος τερματοφύλακας. Ο λαός σου πρέπει να είναι πολύ περήφανος για εσένα», του είπε ο Αργεντινός σούπερ σταρ, προτού ανταλλάξει φανέλες μαζί του. Η φανέλα του κορυφαίου σύγχρονου ποδοσφαιριστή, όμως, δεν είναι το μοναδικό, ξεχωριστό ενθύμιο που πήρε μαζί του από το παρθενικό του Μουντιάλ ο «Βοζίνια».

Η αγάπη των ουδέτερων φιλά-

θων, τα πανηγύρια με συμπαίκτες και συμπατριώτες, η αποθεωτική υποδοχή στην αποστολή όταν επέστρεψε στην πρωτεύουσα Πράια, αλλά και το γεγονός ότι δόθηκε το όνομά του σε δρόμο της γενέτειράς του Μιντέλο, αποτελούν υλικό που γεμίζει ολόκληρο βιβλίο. Όχι μόνο λόγω της ηλικίας του, καθώς ήταν η φωνή που περισσότερο ακουγόταν στα αποδυτήρια, μετά βεβαίως τον προπονητή «Μπουμπίστα». Με φόντο, πάντα, την τοπική μουσική που έδινε ώθηση στους απολαυστικούς «μπλε καρχαρίες».

Στον αγώνα με την παγκόσμια πρωταθλήτρια Αργεντινή, μετά τον ένδοξο αποκλεισμό της δεύτερης μικρότερης χώρας που πήρε ποτέ μέρος σε Μουντιάλ (μετά το Κουρασάο), έσπευσε να σπρώξει από το χορτάρι όσους συμπαίκτες του είδε να καταρρέουν απογοητευμένοι και αποκαμωμένοι από την προσπάθεια. Αν το 23ο Παγκόσμιο Κύπελλο είχε ένα πρόσωπο, πέραν αυτού του τελικού νικητή, θα ήταν το ρυτιδιασμένο από τον ήλιο του 40χρονου τερματοφύλακα.

ΕΡΛΙΝΓΚ ΜΠΡΑΟΥΤ ΧΑΑΛΑΝΤ

Το παγόβουνο προκαλεί τρόμο σε κάθε άμυνα

Γεννήθηκε στο Λιντς, όπου έπαιζε μπάλα ο μπαμπάς Άλφ Ινγκε, αλλά δεν ένιωσε ποτέ Αγγλος, παρότι μεγαλουργεί στο Νησί με τη φανέλα της Μάντσεστερ Σίτι. Έπαιξε στην Αυστρία και τη Γερμανία, αλλά η καρδιά του ήταν πάντα στη Νορβηγία, όπου μεγάλωσε ποδοσφαιρικά με δάσκαλο τον Ολε Γκούναρ Σόλσκιερ, προτού ανοίξει τα φτερά του, πάντα με την ώθηση που του έδινε η ξεχωριστή... πολύ στενή σχέση με τα αντίπαλα δίκτυα.

Τον αποκαλούν cyborg και όχι άδικο, αφού η αφοσίωσή του στη σωστή διατροφή και τη σκληρή δουλειά θυμίζουν ρομπότ. Ο Ερλινγκ Μπράουτ Χάαλαντ βάζει σιρόπι σφενδάμου στον καφέ του, πίνει απαστεριωμένο γάλα και τρώει καρδιά και συκώτι ζώων, με έξι κιλάδες θερμίδες την ημέρα να συνοδεύονται

από συγκεκριμένες ώρες ύπνου, αποθεραπεία και ένα πρόγραμμα προσεγμένο μέχρι την παραμικρή λεπτομέρεια.

Με ένα μόνιμο περιπαικτικό μειδίαμα στο πρόσωπο, ο 25χρονος γκολτζής ξεκαθαρίζει ότι δεν φταίει για το γεγονός ότι η Νορβηγία έπαιξε τελευταία φορά σε Παγκόσμιο Κύπελλο πριν από 28 χρόνια και δεν μπορούσε να πάει μακριά γιατί, απλούστατα, δεν είχε ακόμη γεννηθεί.

Περισσότερα γκολ από συμμετοχές

Είναι ο πιο εντυπωσιακός εκπρόσωπος της πιο ταλαντούχας ποδοσφαιρικής γενιάς των Βίκινγκ, μιας χώρας μόλις 5,6 εκατομμυρίων κατοίκων, είναι ο μοναδικός ενεργειακός παίκτης που έχει περισ-

σότερα γκολ απ' ό,τι συμμετοχές με την εθνική του ομάδα, όπου είναι το σημείο αναφοράς μέσα και έξω από το γήπεδο.

Όχι, δεν είναι ηγέτης ούτε φοράει το περιβραχιόνιο του αρχηγού. Αυτά ανήκουν στον καλό του φίλο και μέσο της Αρσεναλ, Μάρτιν Οντεγκααρντ. Ο Χάαλαντ, όμως, μεταδίδει στους συμπαίκτες του το πνεύμα νικητή, είναι έτοιμος ανά πάσα στιγμή να κάνει πλάκα, να φτιάξει το ήδη καλό κλίμα που υπάρχει στην ομάδα του Στάλε Σολμπάκεν και να ανυψώσει το ηθικό όσων βρίσκονται γύρω του.

«Είναι ο καλύτερος»

«**Όλοι** οι μεγάλοι παίκτες έχουν την ανάγκη να δείχνονται, να

προβάλλονται. Ο Ερλινγκ αδιαφορεί γι' αυτό, ξέρει σε τι είναι ο καλύτερος και δεν υπήρξε ποτέ ποδοσφαιριστής που να παίζει έτσι», λέει με θαυμασμό ο ομοσπονδιακός προπονητής για τον Χάαλαντ, ο οποίος δεν μπορεί ούτε ο ίδιος να εξηγήσει τη μοναδική του ικανότητα στο σκοράρισμα. Απλώς την απολαμβάνει. Το έκανε στο πρώτο Παγκόσμιο Κύπελλο σε επίπεδο Ανδρών της καριέρας του με ζηλευτή συνέπεια, το είχε κάνει όμως και στο πρώτο του σε επίπεδο Νέων. Τότε που παρουσιάστηκε σε όλο τον πλανήτη σε αγώνα με την Ονδούρα, πετυχαίνοντας εννέα γκολ (!) σε νίκη με 12-0. Ναι, θα πει κάποιος, ήταν όλα τους παιδιά 18 ετών. Επτά χρόνια αργότερα, όμως, τίποτα δεν έχει αλλάξει...

ΛΙΟΝΕΛ ΜΕΣΙ

Εγινε «Μαραντόνα» χωρίς ο Θεός να βάλει το χέρι του

Από τη στιγμή που η οικογένειά του αποφάσισε να μεταναστεύσει στη Βαρκελώνη σε αναζήτηση ενός καλύτερου αύριου για το μικρότερο σε ηλικία αγόρι της, δέχθηκε ασφυκτικές πιέσεις για να παίξει με τις μικρές εθνικές ομάδες της Ισπανίας. Τέτοιο διαμάντι δεν μπορούσε να πάει χαμένο, ειδικά δε από τη στιγμή που μεγάλωνε και εξελισσόταν σε μια από τις κορυφαίες ακαδημίες του κόσμου, τη Μασία της Μπαρτσελόνα. Ο ίδιος, όμως, δεν είχε ποτέ καμία απολύτως πρόθεση να προδώσει το αίμα του, τις ρίζες του, τη χώρα του. Από τη στιγμή που στην Αργεντινή ανακάλυψαν (ξανά) το τεράστιο ταλέντο που άφησαν να τους φύγει μέσα από τα χέρια, ο Λιονέλ Μέσι έκανε σκοπό της ζωής και της καριέρας του να φορέσει τη γαλανόλευκη φανέλα της εθνικής ομάδας.

Αποβολή σε 43 δευτερόλεπτα

Στο ντεμπούτο του πρόλαβε να παίξει μόλις 43 δευτερόλεπτα (!), αφού στην προσπάθειά του να προστατευθεί κτύπησε άθελά του τον Ουγγέρο αμυντικό Βίλμος Βάντσας με το χέρι. Ο Γερμανός Μάρκους Μερκ, διαιτητής του αζέχαστου τελικού του Euro 2004, του έδειξε την κόκκινη κάρτα.

«Σκεφτόμουν, μπήκα μέσα και με απέβалан, δεν θα με καλέσουν ποτέ ξανά. Ήταν τρομερό», αποκάλυψε χρόνια αργότερα ο Λέο για το τι σκεφτόταν εκείνη τη στιγμή. Οχι μόνο τον κάλεσαν, αλλά με τα χρόνια και μετά πολύ σκληρές δοκιμασίες, εξελίχθηκε στον απόλυτο νηέτη

της «Αλμπσελέστε». Μέχρι να φτάσει στη δόξα, όμως, γεύτηκε την πικρή γεύση τεσσάρων διαδοχικών χαμένων τελικών (τρεις στο Copa America και ένα στο Παγκόσμιο Κύπελλο). Με δάκρυα στα μάτια, τέτοια εποχή πριν από δέκα χρόνια, ανακοίνωσε την (ευτυχώς σύντομη) αποχώρησή του από την εθνική ομάδα. Γρήγορα πήρε πίσω την απόφασή του και έγινε ο Μαραντόνα στη θέση του Μαραντόνα.

Το «γαρα» της καριέρας του

Στα αμερικανικά γήπεδα, όπου την τελευταία διετία έφερε την επανάσταση στο τοπικό πρωτάθλημα με τη μεταγραφή του στην Ιντερ Μαϊάμι, ο Μέσι απόλαυσε το «γαρα», όπως λέγεται στην αργεντινική αργκό το μπόνους, το δώρο, το έξτρα. Γιατί τέτοιο είναι για τον Μέσι το έκτο και τελευταίο (!) Μουντιάλ της καριέρας του, από τη στιγμή που στο προηγούμενο, αυτό του 2022 στο Κατάρ, γεύτηκε τον θρίαμβο, κάθισε στον θρόνο και ξόρκισε για πάντα τις ενοχλητικές και άδικες συγκρίσεις με τον Ντιεγκίτο.

Όπως εύστοχα έχουν πει πολλοί για τον Λέο, άλλωστε, «ο Μέσι είναι Μαραντόνα κάθε Κυριακή». Για την ακρίβεια, κάθε τρεις μέρες στο Παγκόσμιο Κύπελλο όπου ο προπονητής της Ρωσίας ήταν παρών ως προπονητής. Τέσσερα χρόνια αργότερα, ο Εμπαπέ έκανε ακόμμη μεγαλύτερο step up, όντας μόλις ο δεύτερος ποδοσφαιριστής που σημείωνε χατ τρικ σε τελικό, γευόμενος όμως την (πολύ) πικρή γεύση της ήττας στα πέναλτι από την Αλμπσελέστε. «Δεν ξαναείδα έκτοτε τον τελικό, γιατί μπορεί να μου ξυπνήσει δαίμονες», παραδέχθηκε πολύ καιρό αργότερα ο νυν αρχηγός και πλέον πρώτος σκόρερ όλων των εποχών.

Στα αμερικανικά γήπεδα, όπου σκέφτεται να αποσυρθεί ποδοσφαιρικά σε καμιά δεκαε-

ΚΙΛΙΑΝ ΕΜΠΑΠΕ

Ο «βασιλιάς ήλιος» ανέτειλε από τα μπανλιέ

Οι μικροί τοίχοι στο παιδικό του δωμάτιο στο Μποντί, ένα φτωχό προάστιο του Παρισιού, ήταν γεμάτοι αφίσες με το ινδάλμά του, Κριστιάνο Ρονάλντο. Για καλή του τύχη, ο Κιλιάν Εμπαπέ πήρε από τον Πορτογάλο σούπερ σtar τη νοστροπία νικητή, όχι όμως και τη μουντιαλική «κατάρρα» του.

Ο Γάλλος με τις καμερουνέζικες ρίζες, άλλωστε, είχε πάντα μια ξεχωριστή σχέση με το Παγκόσμιο Κύπελλο. Το 2018, πέντε μήνες προτού γιορτάσει τα 20ά του γενέθλια, απέκλεισε σχεδόν μόνος του τη φινελίστ της προηγούμενης διοργάνωσης Αργεντινή και έγινε ο νεότερος, μετά τον Πελέ, που σκόραρε σε τελικό, οδηγώντας τους «Τρικολόρ» στον πρώτο τους τίτλο μετά από αυτόν της παρέας του Ζινεντίν Ζιντάν το 1998, λίγους μήνες προτού γεννηθεί. Της παρέας (και) του αρχηγού τότε Ντιντιέ Ντεσάν, ο οποίος στα γήπεδα της Ρωσίας ήταν παρών ως προπονητής. Τέσσερα χρόνια αργότερα, ο Εμπαπέ έκανε ακόμμη μεγαλύτερο step up, όντας μόλις ο δεύτερος ποδοσφαιριστής που σημείωνε χατ τρικ σε τελικό, γευόμενος όμως την (πολύ) πικρή γεύση της ήττας στα πέναλτι από την Αλμπσελέστε. «Δεν ξαναείδα έκτοτε τον τελικό, γιατί μπορεί να μου ξυπνήσει δαίμονες», παραδέχθηκε πολύ καιρό αργότερα ο νυν αρχηγός και πλέον πρώτος σκόρερ όλων των εποχών.

Στα αμερικανικά γήπεδα, όπου σκέφτεται να αποσυρθεί ποδοσφαιρικά σε καμιά δεκαε-

τία από τώρα, ο 27χρονος πλέον Εμπαπέ απέδειξε ότι είναι ο κάπτεν που χρειάζονται οι γεμάτοι ταλέντο «Μπλε».

Αρχηγός σε όλα

Την πρώτη μέρα που συγκεντρώθηκε η εθνική ομάδα χάρισε σε κάθε συμπαίκτη του από ένα ζευγάρι ακριβά ακουστικά, προκειμένου να συνοδεύουν με την αγαπημένη τους μουσική μια ξεχωριστή μουντιαλική εμπειρία. Φρόντισε από την πρώτη στιγμή να είναι δίπλα στους νεότερους συμπαίκτες του, αυτούς που βίωναν για πρώτη φορά τη συμμετοχή σε αυτή την τόσο ιδιαίτερη, αλλά και τόσο απαιτητική διοργάνωση. Με πολύτιμες συμβουλές, με συνεχή παρότρυνση.

Πήρε τις κρίσιμες αποφάσεις την κρίσιμη στιγμή. Και φέρθηκε για άλλη μια φορά ως αρχηγός στην πολύ δύσκολη στιγμή που βίωσε ο προπονητής του. Στη διάρκεια του Μουντιάλ, ο Ντεσάν έχασε την αγαπημένη του μητέρα Ζινέτ, σε ηλικία 89 ετών. Ο «Ντεντέ» έκανε ταξίδι-αστραπή στη Γαλλία για να την αποχαιρετίσει, με τον συνεργάτη του Γκι Στεφάν να αναλαμβάνει την ομάδα στον αγώνα με τη Νορβηγία. Και, όταν επέστρεψε για το mats με τη Σουηδία και ο Εμπαπέ σκόραρε με ένα καταπληκτικό σόλο, έσπευσε να τον αγκαλιάσει, με όλη την υπόλοιπη ομάδα να τον ακολουθεί. «Το ομαδικό πνεύμα δεν μπορεί να κατακτήσει έναν τίτλο, αλλά μπορεί να τον χάσει», σχολίασε ο Ντεσάν για τη χειρονομία του.

ΧΑΡΙ ΚΕΪΝ

Κεντρικό γρανάζι στην αγγλική μηχανή ενός Γερμανού

Ακουγε συνεχώς ιστορίες για το Παγκόσμιο Κύπελλο του 1966, για τον Μπόμπι Μουρ και τον Μπόμπι Τσάρλτον, αλλά τον συνάρπαζε περισσότερο το χατ τρικ του Τζεφ Χαρστ, πάνω στο οποίο χτίστηκε η ιστορική νίκη της Αγγλίας επί της Δυτικής Γερμανίας στον τελικό.

Από πολύ μικρός, άλλωστε, είχε το γκολ στο αίμα του. Ακόμμη και όταν τον έκοψαν από τους μικρούς της Αρσενάλ επειδή «ήταν λίγο χοντρούλης και ελάχιστα αθλητικός», όπως δικαιολογήθηκαν οι προπονητές του, το πρώτο ζητούμενο ήταν πάντα τα αντίπαλα δίκτυα.

Αρχισε να τα φορτώνει με την Τότεναμ, με την Εθνική Αγγλίας ανέβαινε σταδιακά στον πίνακα των πρώτων σκόρερ όλων των εποχών, μέχρι να φτάσει στην κορυφή, αλλά πάντα τον πλήγωνε η «ξηρασία» τίτλων σε συλλογικό και εθνικό επίπεδο.

Για τη δόξα στο Μόναχο

Η Μπάγερν Μονάχου, η οποία έσπευσε να τον κάνει την πιο ακριβή μεταγραφή της για να καλύψει (και με το παραπάνω) το κενό του Ρόμπερτ Λεβαντόφσκι, του έδωσε την ευκαιρία να βγάλει τον διόλου τιμητικό χαρακτρισμό «άτιτλος» από το βιογραφικό του.

Σε εθνικό επίπεδο επέλεξε την Αγγλία, παρότι μπορούσε να παίξει με την Ιρλανδία λόγω καταγωγής του πατέρα του και ήταν αρχηγός των «Τριών Λιονταριών» από το πρώτο του Μουντιάλ. Το 2018 αναδείχθηκε

πρώτος σκόρερ, έγινε ο τρίτος Αγγλος με χατ τρικ μετά τον Χαρστ και τον Γκάρι Λίνκερ και οδήγησε τη χώρα του στην τετράδα, όχι όμως και στον τίτλο. Το περιβραχιόνιο δεν το αποχωρίστηκε έκτοτε, γιατί απλούστατα ταίριαζε γάντι στο μπράτσο του. Πάντα παρών στις κρίσιμες στιγμές, πάντα μπροστά όταν το απαιτούσε η περίπτωση, παράδειγμα προς μίμηση για νεότερους, αλλά και για συνομήλικους συμπαίκτες. Στο Κατάρ, το 2022, απέκτησε άδικο τη στάμπα του μοιραίου για το χαμένο πέναλτι στον προημιτελικό με τη Γαλλία, ένα άδοξο φινάλε ανάμεσα σε δύο χαμένους τελικούς του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος.

Παίκτης - ορχήστρα

Στα αμερικανικά γήπεδα, στην πιο ώριμη ηλικία του (32) και ανταποκρινόμενος σε ό,τι του ζητάει ο Τόμας Τούχελ, ο Κέιν έγινε ο παίκτης - ορχήστρα που γυρίζει πίσω να κάνει παιχνίδι, εκτελεί και δημιουργεί με συνέπεια. Και, κυρίως, δεν σταματάει να καθοδηγεί τους υπόλοιπους. Μετά τη συναρπαστική νίκη επί του Μεξικού στο απόρρητο μέχρι τότε «Αζτέκα», η φωνή του είχε κλείσει εντελώς. Για 90 λεπτά δεν είχε σταματήσει να τη χρησιμοποιεί για να υπενθυμίζει σε όλους ότι, για χάρη τους, η βρετανική κυβέρνηση επέκτεινε εκτάκτως τα ωράρια των παμ, με χιλιάδες συμπατριώτες τους να τις γεμίζουν τις πρώτες πρωινές ώρες για να δουν, να στηρίξουν το καμάρι τους, έστω και από χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Πληρώνουμε κύριοι!

Του
ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Λογικά θα βρεθεί και αυτή τη φορά ο τρόπος να επιλυθεί το θέμα Κίγκσλεϊ Σαρφ. Αργά ή γρήγορα, θα πληρώσει η διοίκηση του ΑΠΟΕΛ το ποσό που απαιτείται, προκειμένου να ξεπεράσει ένα ακόμη εμπόδιο, να... σβήσει ένα ακόμη εμπόργο μεταγραφών. Ούτε ο πρώτος, και το πιο αρνητικό ούτε ο τελευταίος που διεκδικεί και με τον ένα ή τον άλλο τρόπο θα πάρει τα λεφτά του από τον ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ. Εύλογη, ωστόσο, η απορία και φυσιολογικά τα ερωτήματα κάθε φορά που προκύπτει και μια νέα τέτοια υπόθεση.

Ποιους και πόσους τελικά απ' όσους εργοδότησε τα προηγούμενα χρόνια η διοίκηση Πρόδρομου Πετρίδη πλήρωνε κανονικά; Σε ποιους και σε τι αναφερόταν ο τώως πρόεδρος του ΑΠΟΕΛ, κάθε φορά που διαβεβαίωνε, με στόμφο και αυστηρό ύφος σε όποιον τολμούσε να ρωτήσει, για το πόσο συνεπής ήταν η διοίκησή του σε

θέματα πληρωμών; Το... περιβόητο πληρώνουμε κύριοι, ως απάντηση του Πρόδρομου Πετρίδη, σε μιαν από τις τελευταίες του επίσημες τοποθετήσεις ως πρόεδρος του ΑΠΟΕΛ, ποιες από τις οφειλές περιελάμβανε, των εργαζομένων στην εταιρεία, του Φόρου Εισοδήματος ή των Κοινωνικών Ασφαλίσεων; Είναι ακόμη και η κατ' επανάληψη διαβεβαίωση που έδινε, πως η διοίκησή του και ο ίδιος προσωπικά βρίσκει τις λύσεις στα προβλήματα που κατά καιρούς παρουσιάζονταν. Εκτός και αν οι λύσεις έχουν να κάνουν με τον αριθμό ρεκόρ σε προσφυγές και αναγκαστικούς διακανονισμούς. Εκτός και αν η λύση σε όλα αυτά ήταν οι άγνωστοι Βραζιλιάνοι επονομαζόμενοι επενδυτές και οι... εθελοντές Βραζιλιάνοι CEO. Η μία μετά την άλλη, οι υποθέσεις που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, τα ονόματα ποδοσφαιριστών ή προπονητών που διεκδικούν και αργά ή γρήγορα θα πάρουν χρήματα έναντι των συμβολαίων τους, είναι η πιο πειστική και συνάμα θλιβε-

ρή απάντηση για το πόσο λάθος βιάδιζε η ποδοσφαιρική εταιρεία του ΑΠΟΕΛ για χρόνια! Είναι η σκληρή πραγματικότητα η οποία κάποτε θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί, όταν πλέον το... καλί της διοίκησης Πρόδρομου Πετρίδη δεν μπορούσε να κρύψει κι άλλα προβλήματα.

Διαβεβαίωνε, επίσης, ο Πρόδρομος Πετρίδης, πως όσο ο ίδιος βρίσκεται στη διοίκηση, το ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ δεν θα καταρρεύσει οικονομικά. Τρομάζει και μόνο το ενδεχόμενο να μην ολοκληρωθεί η συμφωνία με το επενδυτικό σχήμα και αρκεί να αναλογιστεί κάποιος πως ένα ποσό πέραν του ενός εκατομμυρίου μπήκε στο ταμείο της εταιρείας τις τελευταίες εβδομάδες, από τις πωλήσεις εισιτηρίων διαρκείας, αλλά ευρώ δεν έμεινε, κυρίως από την ανάγκη να πληρωθούν παλιές οφειλές, να προκύψουν εκ νέου διακανονισμοί και γενικότερα να ανταποκριθεί η εταιρεία σε οφειλές οι οποίες χρονολογούνται...

Όλα αυτά για τα οποία ακούγαμε πως... πληρώνουμε κύριοι!

Του
ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Σεβαστή η αγάπη και αφοσίωση που διατηρεί ο καθένας για την ομάδα του. Σ' εθνικό ή συλλογικό επίπεδο. Ο κάθε «πιστός», αναλόγως καταγωγής, ηλικίας και ποδοσφαιρικής αισθητικής, λατρεύει και τιμά την ποδοσφαιρική θεότητα που ταιριάζει στα γούστα του. Κάποιοι τον Μέσι, άλλοι τον Ρονάλντο, οι νεότεροι τον Εμπαπέ, οι σχετικά παλαιότεροι τους Ζιντάν, Μαραντόνα, Ρονάλντο το φαινόμενο και οι πιο παλιοί τους Μπεκεμπάουερ, Κρόιφ, Τσάρλτον, Πελέ, Γκαρίντσα, Ντι Στέφανο ή Πούσκας.

Αδιαμφισβήτητη, ο καθένας έχει το δικαίωμα να επιλέγει και ν' ασκεί τη «θρησκεία» του λατρεία, όπως αυτός νομίζει. Αυτό που κανείς δεν πρέπει να αποδέχεται, είναι τον οποιονδήποτε επιχειρεί να παραβιάσει θεμελιώδεις κανόνες, επιχειρώντας να

Αιχμαλωσία...

ελέγξει το παιχνίδι. Είτε διά της πολιτικής ή οικονομικής ισχύος, είτε μέσω του αθλήματος, με διαιτητές και το VAR. Δυστυχώς, όπως και κατά το παρελθόν, η ΦΙΦΑ, η παγκόσμια ομοσπονδία ποδοσφαίρου και η ηγεσία της, δεν πείθουν κανένα, ως προς τη θέλησή τους να προστατέψουν το άθλημα.

Αντιθέτως, όλες οι ενδείξεις και τα δεδομένα, μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το κρατούν σε αιχμαλωσία. Στενές σχέσεις με καθεστώτα και δικτάτορες, απάνθρωπες εργασιακές συνθήκες στην προ-Μουντιάλ περίοδο, παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρεμβάσεις από μη ποδοσφαιρικούς παράγοντες, προκλητικές διαιτησίες, υποθέτηση κανονισμών που αντιτίθενται πλήρως στο άθλημα, «ξενόφερτα» hydration break, κατάκοποι ποδοσφαιριστές, ασέβεια προς αθλητές και παράγοντες, αποκλεισμός διαιτητών ή και δημοσιογράφων, πανάκριβα εισιτήρια και

γενικότερα καταστρατήγηση κανονισμών, είναι μερικά από τα πολλά «συμπτώματα» που περιγράφουν την αιχμαλωσία του ποδοσφαίρου, από «βαμπίρ» που τρέφονται με χρήμα, και κανένα σεβασμό δεν έχουν προς το άθλημα. Επί τούτου, ολόένα και αυξάνεται το κίνημα που εναντιώνεται στα σχέδια των Ινφαντίνο του πλανήτη. Σημαντικές περσόνες της ιστορίας του αθλήματος και εκατομμύρια των φιλάθλων στον κόσμο, ξεσπαθώνουν μιλώντας για την αλλοίωση του ποδοσφαίρου.

Ο τεράστιος Μάρκο Ταρντέλι, ο πανηγυρισμός του οποίου στον τελικό του Μουντιάλ του '82, καταγράφηκε ως ένας από τους πιο ιστορικούς, ελέω της απεικόνισής των συναισθημάτων του, το είπε ομοιογενώς ωμά, στην ιταλική τηλεόραση: «Στο ποδόσφαιρο οι κανόνες πρέπει να είναι οι ίδιοι για όλους! Αν δεν μπορείτε, μείνετε στα λεφτά και στους χορηγούς και παραχωρήστε τη θέση σας»!

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Εκπαίδευση 2026

- Τι θέλουν οι νέοι και ποιο είναι το δίλημμα των γονιών
- Αυτά είναι τα επαγγέλματα του μέλλοντος
- Οι Κύπριοι στρέφονται στα επαγγέλματα υψηλής εξειδίκευσης

ΚΥΡΙΑΚΗ
19/07

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

UoL University
of Limassol
ever evolving

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,04%

Χ.Α.
-0,95%

Dow Jones

-0,45%

Nasdaq

1,73%

Nikkei

-1,70%

Dax

-1,70%

FTSE 100

-1,70%

Πετρέλαιο

4,47%

€/ \$

0,01%

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΙΑΣΕΜΙΔΗΣ

Ο CEO της PwC
Κύπρου ανοίγει τα
χαρτιά του στην «Κ»

Στόχος είναι η PwC Κύπρου να ενισχύσει τη θέση της στην αγορά, την κοινωνία και τον θεσμικό διάλογο, τονίζει στην «Κ» ο CEO του οργανισμού Ανδρέας Γιασεμίδης. Στο επίκεντρο τίθεται η ενδυνάμωση της εξωστρέφειας του οργανισμού, όπως επισημαίνει, δίνοντας έμφαση στην εδραίωση της θέσης της χώρας ως περιφερειακού επιχειρηματικού και τεχνολογικού κέντρου. **Σελ. 4**

ALPHA BANK

ΕΛΛΑΔΑ

Συνεχίζονται
οι αυξήσεις
τιμών στις κατοικίες

Επιβράδυνση των μεγάλων αυξήσεων στις τιμές κατοικιών δείχνουν τα στοιχεία του δεύτερου τριμήνου, καθώς υποχωρεί η επίδραση που επέφερε το πρόγραμμα επιδότησης αγοράς κατοικίας «Σπίτι μου II». Η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης κατοικιών πανελλαδικά αυξήθηκε κατά 6,1%, έναντι 9,7% πριν από ένα χρόνο, ενώ στα ενοίκια ήταν μόλις 1,3%, έναντι 7,2%. **Σελ. 12**

Διαφωνούν Κεντρική και ΔΝΤ για κεφαλαιακά μαξιλάρια

Οι εγχώριοι επόπτες εξετάζουν πρόσθετη θωράκιση στις τράπεζες, ενώ οι δανειστές λένε δεν χρειάζεται

Η πρόθεση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) να εξετάσει την ενεργοποίηση του Αποθέματος Ασφαλείας για τον Συστημικό Κίνδυνο (Systemic Risk Buffer) έχει προκαλέσει προβληματισμό στον κυπριακό τραπεζικό τομέα, καθώς

συνεπάγεται πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Η θέση αυτή έρχεται σε αντίθεση με την αξιολόγηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το οποίο, στο πλαίσιο της διαβούλευσης του Άρθρου IV, χαρακτηρίζει

τις κυπριακές τράπεζες ιδιαίτερα ανθεκτικές, με υψηλούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας. Το ΔΝΤ θεωρεί ότι το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας στο 1,5% είναι επαρκές και προειδοποιεί ότι τυχόν περαιτέρω αυστηροποίηση θα μπορούσε να

περιορίσει την πιστωτική επέκταση και τη χρηματοδότηση της οικονομίας. Από την πλευρά του, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας υποστηρίζει ότι η ανθεκτικότητα του τραπεζικού συστήματος πρέπει να ενισχυθεί σε περιόδους ισχυρής κερ-

δοφορίας και όχι όταν ξεσπά μια κρίση. Η διαφωνία αναδεικνύει διαφορετικές προσεγγίσεις για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, την πιστωτική ανάπτυξη και την αγορά ακινήτων, ενώ τις εγχώριες τράπεζες τις συμφέρει η θέση του ΔΝΤ. **Σελ. 5**

Φθηνότερα Rolex λόγω χρυσού

Η υποχώρηση των τιμών του χρυσού αρχίζει να αποτυπώνεται και στην αγορά των μεταχειρισμένων πολυτελών ρολογιών, δημιουργώντας ευκαιρίες για συλλέκτες που αναζητούν συγκεκριμένα μοντέλα Rolex. Η πτώση ακολουθεί την κάμψη στην αγορά πολύτιμων μετάλλων, η οποία ξεκίνησε μετά την κλιμάκωση της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή. **Σελ. 10**

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Τα διδάγματα
από τη Λιθουανία

Ο συγχρονισμός των ηλεκτρικών δικτύων των Βαλτικών χωρών με το ευρωπαϊκό σύστημα αποτελεί ένα χρήσιμο παράδειγμα για την Κύπρο. Η εμπειρία του έργου αποδεικνύει ότι η επίτευξη ενεργειακής ανεξαρτησίας προϋποθέτει πολιτική βούληση, στρατηγικό σχεδιασμό με μακροπρόθεσμο ορίζοντα και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων. **Σελ. 5**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ

Στρώνει έδαφος
για νέα αύξηση

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προετοιμάζει το έδαφος για νέα αύξηση επιτοκίων, καθώς οι γεωπολιτικές εντάσεις και οι υψηλές τιμές ενέργειας διατηρούν τις πληθωριστικές πιέσεις. **Σελ. 6**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΛΙΝΤΙΑ ΝΤΕ ΠΙΛΙΣ και ΑΝΑ ΣΟΥΑΝΣΟΝ / THE NEW YORK TIMES

Ολο και πιο δύσκολη η αύξηση ξένων επενδύσεων στις ΗΠΑ

Το 2025 ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ ισχυρίστηκε ότι οι δασμοί ανάγκασαν ξένες εταιρείες να επενδύσουν στις ΗΠΑ, αναφέροντας αύξηση επενδύσεων από 17 σε 21 τρισ. δολάρια, ποσό που αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του ΑΕΠ της χώρας. Ωστόσο, μέρος αυτών των χρημάτων ήταν υποσχέσεις από τους εμπορικούς εταίρους των ΗΠΑ που αναζητούσαν τρόπους να κατευνάσουν τον Αμερικανό πρόεδρο ενόψει της επιβολής αυστηρών δασμών. Ο Τραμπ απέσπασε δεσμεύσεις 5 τρισ. δολαρίων σε βάθος δεκαετίας από την Ε.Ε., την Ασία και τις χώρες του Κόλπου. Αν αυτά τα χρήματα αποδεσμευόνταν, θα διπλασίαζαν τον μέσο ρυθμό επενδύσεων της περιόδου 2015-2024. Οι νέες άμεσες ξένες επενδύσεις, σημειωτέον, αυξήθηκαν στα 232 δισ. δολάρια πέρυσι—από 155 δισ.

το 2024—ανατρέποντας μια πτωτική τάση τριετίας.

Η ομοσπονδιακή στατιστική υπηρεσία, ωστόσο, δημοσιεύει ένα άλλο μέτρο που υιοθετεί μια πιο ολιστική άποψη για τις επενδύσεις, ενσωματώνοντας και ξένα κεφάλαια που αποσύρονται από τη χώρα. Όταν συμπεριλαμβάνονται οι εκπομπές, ο ενδοεταίρικός δανεισμός και άλλες χρηματοοικονομικές ροές, η πορεία αλλάζει: Οι καθαρές επενδύσεις στις ΗΠΑ μειώθηκαν ελαφρώς πέρυσι και παρέμειναν κάτω από τον μέσο όρο της προηγούμενης δεκαετίας.

Η κυβέρνηση Τραμπ έχει ασκήσει πίεση για να πείσει τους ξένους να επενδύσουν στις ΗΠΑ, μειώνοντας τους δασμούς στην Ε.Ε., στην Ιαπωνία, στη Νότια Κορέα, στην Ταϊβάν και σε άλλους εμπορικούς εταίρους σε αντά-

λλαγμα για τεράστιες επενδυτικές υποσχέσεις. Ξένες κυβερνήσεις και εταιρείες έχουν δεσμευτεί να επενδύσουν σε εργοστάσια τσιπ, πυρηνικά έργα, λιμάνια, ορυχεία και εργοστάσια στις ΗΠΑ. Ορισμένες δεσμεύσεις, για παράδειγμα, από την Ε.Ε. φαίνεται να περιέχουν αναδιατυπωμένες ανακοινώσεις, τις οποίες οι εταιρείες είχαν ήδη σκοπό να κάνουν. Αλλά η μεγαλύτερη τέτοια υπόσχεση—μία επενδυτική δέσμευση 550 δισ. δολαρίων από την Ιαπωνία, τη μεγαλύτερη πηγή ξένων επενδύσεων της Αμερικής—έχει προχωρήσει. Η πλέον μεγάλη πρόκληση τώρα για τη συμφωνία δεν είναι η διαθεσιμότητα κεφαλαίων από την Ιαπωνία, αλλά η εύρεση κατάλληλων αμερικανικών έργων, λένε οι αναλυτές. Η αβεβαιότητα σχετικά με τους επερχόμενους δασμούς σε ημιαγωγούς και άλ-

λα προϊόντα, καθώς και σχετικά με την εμπορική συμφωνία των ΗΠΑ με τον Καναδά και το Μεξικό, εμποδίζει πάντως ορισμένες επενδύσεις.

Πολλά από τα αίτια που εκτοξεύουν ή μειώνουν τις ξένες επενδύσεις έχουν ελάχιστη σχέση με την κυβερνητική πολιτική. Οι πολιτικές αποφάσεις ωστόσο επηρεάζουν τις επενδύσεις και η επίθεση του Τραμπ στο Ιράν μπορεί να είναι η σημαντικότερη από αυτές. Ο πόλεμος είχε δύο επιπτώσεις: Πρώτον, εκτόξευσε τις τιμές της ενέργειας, γεγονός που τροφοδότησε τον πληθωρισμό και οδήγησε σε αύξηση των επιτοκίων. Και δεύτερον, ανάγκασε χώρες που αποτελούσαν μεγάλες πηγές επενδύσεων να επανεξετάσουν τα υπερπόντια έργα τους. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα έθνη στον Περσικό Κόλπο, τα οποία έχουν πλέον

πολλές κατεστραμμένες ενεργειακές και αμυντικές υποδομές που πρέπει να ανοικοδομηθούν.

Η ευρύτερη απόλεια εμπιστοσύνης στην τήρηση πολιτικών δεσμεύσεων από τις ΗΠΑ έχει βλάψει τη φήμη τους ως ασφαλούς καταφυγίου για το παγκόσμιο κεφάλαιο. Ίσως ένα μεγαλύτερο εμπόδιο για το μέλλον των ξένων επενδύσεων έγκειται στον σκεπτικισμό σχετικά με τα οφέλη τους για τις τοπικές κοινότητες σε όλη τη χώρα. Αν και οι ξένες εταιρείες απασχολούν εκατομμύρια Αμερικανούς, οι Αμερικανοί αξιωματούχοι μερικές φορές τις βλέπουν ως αθέμιτο ανταγωνισμό ή απειλή για την ασφάλεια. Μια έκρηξη κέντρων δεδομένων, τα οποία έχουν ακόρεστη ζήτηση για νερό και ηλεκτρικό ρεύμα, έχει επίσης επηρεάσει την κοινή γνώμη σχετικά με πολλά μεγάλα έργα.

pwc

We accelerate what's possible
so you can
turn vision into value

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Ανεπάρκεια μισθών

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της κυπριακής οικονομίας έχει να κάνει με την επάρκεια των μισθών. Η ακρίβεια που προκαλείται από την αύξηση των ακινήτων, ροκανίζει το εισόδημα και καθιστά τους μέσους μισθούς στην Κύπρο, που βρίσκονται στο 70% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ανεπαρκείς. Στο ίδιο μήκος κύματος, η Κομισιόν απέστειλε επίσημη προειδοποιητική επιστολή για μη εναρμόνιση με την Οδηγία (ΕΕ) 2022/2041 για επαρκείς κατώτατους μισθούς. Η οδηγία αυτή στοχεύει στην ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης, την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Η Κύπρος μαζί με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη είχαν προθεσμία έως τις 15/7/24 για την εναρμόνιση.

Φαύλος κύκλος

Για ακόμα μια φορά στη διαχείριση του περιβάλλοντος επιχειρούμε να βάλουμε το άλογο πίσω από την άμαξα. Έχοντας αποτύχει σε όλα τα στάδια της διαχείρισης των αποβλήτων και κυρίως των οργανικών αποβλήτων («ποφάγια»), έρχεται η δέσμευση της κυπριακής κυβέρνησης προς την Ε.Ε. για επιβολή φορολογίας στις τοπικές αρχές που εφαρμόζουν τη μέθοδο της ταφής. Και φυσικά η Βουλή δυσκολεύεται να εγκρίνει κάτι τέτοιο αφού το μέτρο είναι αντιλαϊκό. Και ενώ φτάσαμε στο παρά ένα της έγκρισης τίθεται ζήτημα πλήρους εφαρμογής του «πληρώνω όσο πετώ». Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εφαρμόζεται εδώ και χρόνια πιλοτικά σε μικτή κλίμακα χωρίς πλήρη αξιοποίηση, αφού θα πρέπει να επιλυθεί το ζήτημα με τα οργανικά απόβλητα. Είναι ξεκάθαρο, λοιπόν, ότι στη διαχείριση σκουπιδιών έχουμε μπει σε φαύλο κύκλο.

«Επενδύσεις» στην παιδεία

Ένα πολύ μεγάλο ζήτημα στη χώρα μας είναι οι «επενδύσεις» στην παιδεία. Τα

Ο Κυπριακός Οργανισμός Ανάπτυξης Επιχειρήσεων, η σύσταση του οποίου δεν έχει ακόμη συμφωνηθεί, θα πρέπει -σύμφω- να με ευρωπαϊκές δεσμεύσεις- να έχει συμπληρωμένο διοικητικό συμβούλιο μέχρι το τέλος Αυγούστου.

ερωτήματα που τίθενται είναι σε ποιο ύψος φτάνουν, πώς συγκρίνονται με άλλες χώρες ως ποσοστό του ΑΕΠ (κατά το πρότυπο των αμυντικών δαπανών), τι περιλαμβάνουν και ποια η απόδοση αυτών των χρημάτων. Ιδιαίτερη σημασία σε αυτή τη συζήτηση έχει και σε ποιους απευθύνονται αυτές οι επενδύσεις, αφού η ιδιωτική εκπαίδευση και η παραπαιδεία βρίσκονται σε τροχιά ανόδου και ο μόνος λόγος που η κατάσταση δεν εκρήγνυται είναι γιατί οι διαθέσιμες θέσεις στην ιδιωτική εκπαίδευση είναι εξαντλημένες. Αφορμή για το σημερινό κείμενο η αναφορά του νέου προέδρου της ΟΕΑΜΕΚ

που θεωρεί την επένδυση στα σχολεία, φανταζόμαστε με τον τρόπο που γίνεται σήμερα, επένδυση στην κοινωνία.

Η δυσκολία των αλλαγών

Η Κύπρος δεν είναι γνωστή για την καινοτόμα κουλτούρα της και την επιτυχημένη εφαρμογή αλλαγών. Αυτός είναι και ο λόγος που οι μεταρρυθμίσεις γίνονται με το σταγονόμετρο και όταν γίνονται εφαρμόζονται μερικώς. Εκτός βέβαια και αν βρισκόμαστε σε επιτροπεία οπότε εκεί τα πράγματα είναι σαφώς διαφορετικότερα.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Διάρθρωση μετοχής (split)

Διάρθρωση μετοχής καλείται η αντικατάσταση μιας υφιστάμενης μετοχής με περισσότερες μετοχές μικρότερης αξίας η καθεμία, χωρίς όμως να επηρεάζεται καθόλου η συνολική τους αξία, η οποία θα πρέπει να ισούται με την αξία της μετοχής πριν από τη διάρθρωση. Βασικό λόγο της διάρθρωσης αυτής αποτελεί η όσο το δυνατόν καλύτερη εμπορευσιμότητα των μετοχών. Μάριος Χαραλαμπίδης Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

Θα δείξει

Δεν αποκλείεται η συνταξιοδοτική παρέμβαση που ετοιμάζει η κυβέρνηση να επεκταθεί και στον δεύτερο συνταξιοδοτικό πυλώνα, κάτι που θα επέτρεπε τον όρο μεταρρύθμιση. Η δήλωση έγινε μετά από συνάντηση του Προέδρου της Δημοκρατίας με τους συνδικαλιστές. Πάντως, η σύσταση του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνημών περιλάμβανε την αυτόματη εγγραφή όλων των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα σε ταμεία προνοίας (ο δεύτερος πυλώνας). Αυτό όμως θα είχε άμεσο κόστος για τις επιχειρήσεις, κάτι που ασφαλώς η κυβέρνηση θα ήθελε να αποφύγει. Ιδιαίτερα τώρα που μπαίνουμε σε προεκλογική περίοδο και τέτοιου είδους συζητήσεις μόνο ζημιά μπορούν να κάνουν στην προσπάθεια για επανεκλογή. Συνεπώς, ας ακούσουμε με επιφύλαξη όσα δηλώνονται και ας αφήσουμε τον χρόνο να δείξει τι ακριβώς ισχύει.

Οι καύσωνες, «σιωπηλός κίνδυνος» για τις ευρωπαϊκές τράπεζες

Την έκθεση των ευρωπαϊκών τραπεζών σε ρίσκα που σχετίζονται με τις υψηλές θερμοκρασίες θα αρχίσουν να παρακολουθούν οι εποπτικές αρχές, καθώς οι καύσωνες γίνονται συχνότεροι και οι θερμοκρασίες σημειώνουν διαρκώς νέα ρεκόρ. Η European Banking Authority (EBA) αναπτύσσει τρόπους για να μετρήσει τις χρηματοοικονομικές επιπτώσεις της ακραίας ζέστης, αναφέρει το Bloomberg, επικαλούμενο εκπρόσωπο της εποπτικής αρχής. Η διαδικασία ενδέχεται να οδηγήσει στην ενσωμάτωση της ζέστης σαν μια χωριστή κατηγορία στα stress tests που ήδη μετρούν τις αντοχές των τραπεζών στις πιθανές ζημιές από διάφορα σενάρια.

Η Ευρώπη είναι η ήπειρος που αντιμετωπίζει την ταχύτερη άνοδο της θερμοκρασίας στον κόσμο και οι ρυθμιστικές αρχές αναζητούν τρόπους να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που συνεπάγεται η κλιματική αλλαγή για τον τραπεζικό τομέα.

Σύμφωνα με το European Environment Agency, τα ακραία κλιματικά και καιρικά φαινόμενα προκάλεσαν ζημιές άνω των 200 δισ. ευρώ μεταξύ 2021 και 2024. Η EBA θα προσπαθήσει να αξιολογήσει πόσο εκτεθειμένα είναι τα χαρτοφυλάκια δανείων των τραπεζών σε τέτοιες ζημιές.

Οι ζημιές που σχετίζονται με τις υψηλές θερμοκρασίες είναι πιο δύ-

Τα επόμενα stress tests θα επικεντρωθούν στον κίνδυνο των πλημμυρών, ενώ ήδη αναπτύσσονται τρόποι μέτρησης των χρηματοοικονομικών επιπτώσεων της ακραίας ζέστης.

σκολο να μετρηθούν από τις απώλειες που προκαλούνται από πλημμύρες και πυρκαγιές, σημειώνει η EBA. Προς το παρόν, τα επόμενα stress tests των ευρωπαϊκών τραπεζών θα επικεντρωθούν στον κίνδυνο των πλημμυρών.

Τα τεστ αντοχής, τα οποία εκτείνονται έως το 2027, πραγματοποιούνται από την EBA, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές εποπτικές αρχές και θα εξετάσουν τους κινδύνους σε μια τριετή περίοδο.

Σε αντίθεση με τα προηγούμενα stress tests, οι τράπεζες θα αντιμετωπίσουν για πρώτη φορά σενάρια που έχουν σχεδιαστεί για να μετρήσουν πόσο ευάλωτες είναι σε κινδύνους που σχετίζονται με τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, καθώς και στους φυσικούς κινδύνους

Σύμφωνα με το European Environment Agency, τα ακραία κλιματικά και καιρικά φαινόμενα προκάλεσαν ζημιές άνω των 200 δισ. ευρώ μεταξύ 2021 και 2024. Η European Banking Authority θα προσπαθήσει να αξιολογήσει πόσο εκτεθειμένα είναι τα χαρτοφυλάκια δανείων των τραπεζών σε τέτοιες ζημιές.

που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή.

Ο κίνδυνος πλημμύρας μπορεί πλέον να μετρηθεί συγκρίνοντας τους χάρτες που αποτυπώνουν τις επικίνδυνες περιοχές με τις τοποθεσίες των φυσικών περιουσιακών στοιχείων, κάτι που επιτρέπει «στις τράπεζες να εκτιμούν την έκθεση και τις πιθανές ζημιές με σχετικά συνεπή τρόπο σε όλα τα ιδρύματα», ανέφερε η εποπτική αρχή.

Το ετήσιο κόστος που σχετίζεται με τις πλημμύρες, την πιο κοινή κατηγορία φυσικών καταστροφών, ξεπέρασε τα 31 δισ. ευρώ το 2024 για την Ε.Ε., έναντι 8,6 δισ. ευρώ που ήταν ο ετήσιος μέσος όρος μεταξύ 1980 και 2024. Το European Environment Agency εκτιμά ότι το κόστος μόνο από τις παράκτιες πλημμύρες θα μπορούσε να ανέλθει στο 1 τρις. ευρώ ετησίως μέχρι το τέλος του αιώνα.

Η ζέστη, αν και δεν αποτελεί ακόμη ξεχωριστή κατηγορία στα επόμενα stress tests, «αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως ουσιαστικός κλιματικός κίνδυνος», ανέφερε η EBA. Οι επιπτώσεις από τους καύσωνες είναι ορατές μέσω δεδομένων όπως «η παραγωγικότητα της εργασίας, οι επιδόσεις των επιμέρους κλάδων, η ζήτηση ενέργειας, η γεωργική παραγωγή και η ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα», ανέφερε η εποπτική αρχή.

Σε κάθε περίπτωση, η ενσωμάτωση του παράγοντα της ζέστης στα stress tests θα έκανε τη διαδικασία ακόμα πιο πολύπλοκη, επιβαρύνοντας περαιτέρω τόσο τις τράπεζες όσο και τις εποπτικές αρχές, αναγνωρίζει η EBA.

Όπως σημείωσε ωστόσο, σε τελευταία ανάλυσή του ο επικεφαλής οικονομολόγος της ING Κάροτεν Μπρτζέσκι, οι πρόσφατοι καύσωνες, που άφησαν τους δρόμους σε κάποιες ευρωπαϊκές πόλεις τόσο άδειους όσο ήταν στα lockdowns της πανδημίας, αποτελούν ένα προειδοποιητικό καμπανάκι για τις πιθανές οικονομικές ζημιές που θα φέρει η κλιματική αλλαγή στο μέλλον.

Οι Βορειοευρωπαίοι συνήθως πιστεύουν ότι αυτό είναι ένα πρόβλημα που αφορά κυρίως τον Νότο, όμως οι χώρες αυτές είναι συχνά πιο ευάλωτες, καθώς οι υποδομές δεν είναι σχεδιασμένες για να αντιμετωπίζουν τέτοιες ακραίες

ες συνθήκες, εξηγεί ο Μπρτζέσκι.

Ο αριθμός των ζεστών ημερών και νυχτών αναμένεται να αυξηθεί «σημαντικά», σύμφωνα με έκθεση του Ιουνίου του European Environment Agency. Και καθώς σχεδόν τα μισά σχολεία και νοσοκομεία βρίσκονται συχνά σε περιοχές χωρίς δέντρα και πράσινο, οι κίνδυνοι για τις ανθρώπινες ζωές αυξάνονται, πρόσθεσε. Οι τράπεζες αρχίζουν να το συνειδητοποιούν. Η ζέστη αποτελεί έναν «αυξανόμενο και συχνά «σιωπηλό» κίνδυνο», επισήμανε στο Bloomberg η Ελβίρα Κάλβο, επικεφαλής του μετασχηματισμού βιωσιμότητας στην BBVA.

Η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Ισπανίας έχει αρχίσει να προσαρμόζει το κόστος των επιχειρηματικών δανείων με βάση το πόσο εκτεθειμένοι είναι οι πελάτες στις επιπτώσεις της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Το πρόγραμμα θα επεκταθεί ώστε τελικά να συμπεριλάβει και πελάτες λιανικής, δηλαδή η Κάλβο.

Οι μεγάλες εταιρείες που εκπέμπουν αέρια του θερμοκηπίου και δεν έχουν σχέδια μετάβασης αντιμετωπίζουν λιγότερο ευνοϊκούς όρους δανεισμού, αναγνώρισε σε πρόσφατη ομιλία του ο Φρανκ Ελντερσον, μέλος του εκτελεστικού συμβουλίου της EKT. Οι τράπεζες έχουν προθεσμία έως τις 10 Ιουλίου για να απαντήσουν στην προτεινόμενη μεθοδολογία της EBA για τα stress tests.

Orthodoxou Employment

Hospitality Staffing Solutions!

orthodoxouemployment.com

Ένα Καλοκαίρι Γεμάτο Εμπειρίες στο Cap St Georges Hotel & Resort

Υπάρχουν προορισμοί που προσφέρουν
απλώς διακοπές και υπάρχουν προορισμοί
που δημιουργούν αναμνήσεις που μένουν για πάντα.

* * * * *

Στη μαγευτική δυτική ακτή της Κύπρου, εκεί όπου η θάλασσα
συναντά το μοναδικό φυσικό τοπίο του Ακάμα, το Cap St
Georges Hotel & Resort σας προσκαλεί να ζήσετε ένα καλοκαίρι
γεμάτο χαλάρωση, πολυτέλεια και αυθεντικές εμπειρίες.
Αυτό το καλοκαίρι, επωφεληθείτε από εκπτώσεις έως 30%
για διαμονή 3, 5 ή 7 διανυκτερεύσεων, απολαμβάνοντας
παράλληλα ημιδιατροφή, ενώ παιδιά έως 13 ετών διαμένουν και
γευματίζουν δωρεάν, κάνοντας τις οικογενειακές αποδράσεις
ακόμη πιο προσίτες και ξέγνοιαστες.
Η προσφορά ισχύει από τις 11 Ιουνίου
έως τις 31 Αυγούστου 2026.

* * * * *

Κάθε ημέρα ξεκινά με ανεμπόδιση θέα στη Μεσόγειο
και συνεχίζεται με στιγμές χαλάρωσης στις εντυπωσιακές
εγκαταστάσεις του resort, στις πισίνες ή στις δύο ξεχωριστές
παραλίες του, την Kafizis Beach και την Olive Tree Beach, με τα
κρυστάλλινα νερά και το ειδυλλιακό φυσικό περιβάλλον.
Για τους μικρούς επισκέπτες, το Cap St Georges προσφέρει
αμέτρητες επιλογές διασκέδασης. Το Mini Club για παιδιά
ηλικίας 3 έως 12 ετών προσφέρει δημιουργικές δραστηριότητες
και παιχνίδια σε ασφαλές περιβάλλον, ενώ το Kids Open Cinema
χαρίζει μοναδικές βραδιές κάτω από τα αστέρια. Οι έφηβοι
μπορούν να απολαύσουν ατελείωτες ώρες ψυχαγωγίας στο
Games Lounge.

* * * * *

Από τον Αύγουστο του 2026, μία ακόμη συναρπαστική
εμπειρία θα προστεθεί στο resort με τη λειτουργία
του νέου Water Park, το οποίο αναμένεται να αποτελέσει
σημείο αναφοράς για μικρούς και μεγάλους.

* * * * *

Η γαστρονομία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εμπειρίας
στο Cap St Georges. Στο Kohili πρωταγωνιστούν τα φρέσκα
θαλασσινά και οι μεσογειακές γεύσεις, στο Savori η αυθεντική
ιταλική κουζίνα, ενώ το Bonsai ταξιδεύει τους επισκέπτες σε
εκλεκτές ασιατικές γαστρονομικές επιλογές. Για τις βραδινές
ώρες, το Chroma Lounge & Bar προσφέρει το ιδανικό σκηνικό
για ένα ποτό με φόντο το εντυπωσιακό νλιοβασίλειμα.

* * * * *

Όσοι αναζητούν περισσότερη δράση μπορούν να επισκεφθούν
το Top Golf Venue in Cyprus, το μοναδικό στο είδος του στην
Κύπρο, ενώ για στιγμές απόλυτης χαλάρωσης το Cleopatra
Spa προσφέρει μια ολοκληρωμένη εμπειρία ευεξίας και
αναζωογόνησης.

* * * * *

Πέρα από το resort, οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία
να ανακαλύψουν την αυθεντική πλευρά της Κύπρου
μέσα από εκδρομές στον Ακάμα, θαλάσσιες εξορμήσεις,
υπασία, ποδηλασία, επισκέψεις σε οινοποιεία
και γευστικές εμπειρίες με τοπικά προϊόντα.

* * * * *

Είτε πρόκειται για οικογενειακές διακοπές, είτε για μια
ρομαντική απόδραση, είτε απλώς για λίγες ημέρες ξεκούρασης,
το Cap St Georges Hotel & Resort προσφέρει το ιδανικό
περιβάλλον για ένα αξέχαστο καλοκαίρι.

* * * * *

Αυτό το καλοκαίρι, μείνετε λίγο περισσότερο,
χαλαρώστε λίγο περισσότερο και απολαύστε κάθε στιγμή
στο Cap St Georges Hotel & Resort.

Συνέντευξη στη **ΔΩΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Την ενίσχυση της εξωστρέφειάς της, με στόχο να βρίσκεται ακόμη πιο κοντά στους πελάτες της και να έχει πιο ενεργή παρουσία στην αγορά, στην κοινωνία και στον θεσμικό διάλογο, θέτει ως βασική προτεραιότητα ο νέος CEO της PwC Κύπρου Ανδρέας Γιασεμίδης. Όπως ανέφερε σε αποκλειστική συνέντευξη του στην «Κ», το όραμά του για την PwC είναι να εξελιχθεί σ' έναν οργανισμό έτοιμο για το μέλλον, αξιόπιστο, τεχνολογικά προηγμένο, «με θεμέλια τις διαχρονικές επιχειρηματικές μας αξίες».

-Σε μια εποχή όπου η τεχνολογία και οι γεωοικονομικές εξελίξεις μετασχηματίζουν τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων, ποιο είναι το όραμά σας για την PwC Κύπρου τα επόμενα πέντε χρόνια;

-Ζούμε σε μια περίοδο αυξημένης γεωπολιτικής και οικονομικής αβεβαιότητας, όπου η τεχνολογία και ιδιαίτερα η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) αλλάζουν ραγδαία τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, η αλλαγή ηγεσίας στην PwC Κύπρου αποτελεί ένα σημαντικό σημείο μετάβασης για τον οργανισμό.

Από την 1η Ιουλίου 2026 έχω αναλάβει τον ρόλο του CEO της PwC Κύπρου για τα επόμενα τέσσερα χρόνια, γεγονός που αποτελεί για μένα ιδιαίτερη τιμή

Είναι σημαντικό να διευρύνουμε τη διεθνή μας παρουσία, εστιάζοντας στρατηγικά σε αγορές όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Μέση Ανατολή και η Ινδία.

και μεγάλη ευθύνη. Η εμπιστοσύνη των Συνεταίρων στο πρόσωπό μου, ενισχύει την αποφασιστικότητά μου να καταβάλω κάθε δυνατή προσπάθεια για την περαιτέρω εξέλιξη της PwC Κύπρου. Στόχος μου είναι να οδηγήσουμε τον οργανισμό στο επόμενο κεφάλαιο ανάπτυξής του, με δυναμισμό, συνέπεια και ξεκάθαρη κατεύθυνση.

Σ' αυτήν την πορεία η προσέγγισή μου είναι να παίρνω αποφάσεις με υπευθυνότητα και να προχωρούμε με ταχύτητα και συνέπεια. Θέλω η PwC Κύπρου να παραμένει ανθρώπινη στον τρόπο που λειτουργεί, τολμηρή στις αποφάσεις της και προσπωμένη στην ποιότητα, στην εμπιστοσύνη και στη δημιουργία ουσιαστικής αξίας.

Το όραμά μου είναι να εξελιχθούμε σ' έναν οργανισμό έτοιμο για το μέλλον, αξιόπιστο, τεχνολογικά προηγμένο, με θεμέλια τις διαχρονικές επιχειρηματικές μας αξίες. Με επίκεντρο τους ανθρώπους μας, την πραγματική δύναμη της PwC, και με προτεραιότητα τη δημιουργία αξίας για τους πελάτες μας, επιδιώκουμε να ενισχύσουμε περαιτέρω τη θέση μας στην αγορά και να συμβάλουμε στην οικονομική πρόοδο του τόπου.

Ανδρέας Γιασεμίδης, διευθύνων σύμβουλος PwC Κύπρου

Διατηρεί τους βασικούς πυλώνες, θέτει νέες προτεραιότητες

Στο επίκεντρο η ενδυνάμωση της εξωστρέφειας και η ενεργή παρουσία στην κοινωνία

Η Κύπρος χρειάζεται συντονισμένη προσέγγιση με έμφαση στις ψηφιακές υποδομές, στην εκπαίδευση και στην πρακτική εφαρμογή της τεχνολογίας για να εδραιώσει περαιτέρω τη θέση της ως περιφερειακό επιχειρηματικό και τεχνολογικό κέντρο.

-Ποια στοιχεία της στρατηγικής του οργανισμού σκοπεύετε να ενισχύσετε ή να διαφοροποιήσετε;

-Επιτρέψτε μου, καταρχάς, να σταθώ στην ισχυρή διαχρονική πορεία του οργανισμού, στους ηγέτες του και στις ομάδες που συνέβαλαν καθοριστικά στην επιτυχία του. Η σημερινή μας θέση είναι αποτέλεσμα της συμβολής των Μικαλάκη Ζαμπέλα, Φειδία Πηλείδη, Ευγενίου Ευγενίου και Φίλιππου Σώσελου – διακεκριμένων CEOs που, μαζί με τα στελέχη και τους ανθρώπους της PwC Κύπρου, οικοδόμησαν έναν ανθεκτικό οργανισμό.

Με σεβασμό σ' αυτήν την πορεία και με ξεκάθαρη προσήλωση στο μέλλον, η στρατηγική μας ενισχύει τους υφιστάμενους πυλώνες και εισάγει νέες προτεραιότητες.

Ο παγκόσμιος σκοπός της PwC –να κτίξει εμπιστοσύνη στην κοινωνία και να επιλύει σημαντικά προβλήματα– αποτελεί την πυξίδα μας. Καθοδηγεί τη δράση μας, δίνοντας έμφαση στη διαφάνεια, στην ακεραιότητα, στην ποιότητα, ενώ παράλληλα δημιουργεί αξία για τους πελάτες μας, τους ανθρώπους μας και την κοινωνία ευρύτερα. Πρόκειται για ένα θεμελιώδες στοιχείο της ταυτότητάς μας, το οποίο διατηρούμε και ενισχύουμε.

Παράλληλα, θέλουμε να δυναμώσουμε την εξωστρέφειά μας, να βρεθούμε ακόμη πιο κοντά στους πελάτες μας και να έχουμε πιο ενεργή παρουσία στην αγορά, στην κοινωνία και στον θεσμικό διάλογο. Επιπλέον, δίνουμε έμφαση σε μια πιο πειθαρχημένη και στοχευμένη ανάπτυξη, με καθαρές προτεραιότητες

και γρήγορη προσαρμογή στις αλλαγές της αγοράς. Σύμμαχόι μας σ' αυτή την πορεία είναι το ισχυρό μας brand, το παγκόσμιο δίκτυο της PwC στο οποίο ανήκουμε, οι άνθρωποί μας και η τεχνολογία. Είναι οι καταλύτες για να προχωρήσουμε σε νέες συνεργασίες και στη δημιουργία βιώσιμης αξίας.

-Πώς αξιολογείτε τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας τα επόμενα χρόνια;

-Σ' ένα απαιτητικό διεθνές περιβάλλον, η κυπριακή οικονομία έχει επιβεβαιώσει την ανθεκτικότητά της, παρουσιάζοντας θετικές προοπτικές για τα επόμενα χρόνια. Παράλληλα, η Κύπρος συνεχίζει να βελτιώνει τη θέση της ως αξιόπιστος και ανταγωνιστικός επενδυτικός προορισμός, προσελκύοντας

ποιοτικές και καινοτόμες επενδύσεις με μακροπρόθεσμο ορίζοντα, οι οποίες συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας.

Η δυναμική της χώρας μπορεί να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο μέσα από την ταχύτερη ενσωμάτωση της τεχνολογίας και της ΤΝ στην οικονομία. Η αξιοποίησή τους μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτες για την παραγωγικότητα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, δημιουργώντας παράλληλα ευκαιρίες για πιο στενή συνεργασία μεταξύ κρατών, επιχειρηματικών κοινότητας και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.

Για να κεφαλαιοποιήσει αυτές τις ευκαιρίες, η Κύπρος χρειάζεται συντονισμένη προσέγγιση με έμφαση στις ψηφιακές υποδομές, στην εκπαίδευση και στην πρακτική εφαρμογή της τεχνολογίας, ενδυναμώνοντας παράλληλα το επενδυτικό της προφίλ. Με τα κατάλληλα βήματα, η Κύπρος μπορεί να εδραιώσει περαιτέρω τη θέση της ως περιφερειακό επιχειρηματικό και τεχνολογικό κέντρο.

-Σε ποιους τομείς βλέπετε τις μεγαλύτερες επενδυτικές ευκαιρίες στην Κύπρο;

-Η Κύπρος συνεχίζει να αποτελεί έναν ελκυστικό επενδυτικό προορισμό, με σημαντική προοπτική σε τομείς όπως η τεχνολογία, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, τα επενδυτικά ταμεία, το fintech, η υγεία, το real estate, η εκπαίδευση και το video gaming, μεταξύ άλλων. Πρόκειται για τομείς που προσελκύουν ποιοτικό ανθρώπινο δυναμικό, ενισχύοντας τη συνολική οικονομική δραστηριότητα καθώς και την επόμενη φάση ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας.

Παράλληλα, καταγράφεται αυξανόμενο ενδιαφέρον από διεθνείς επιχειρήσεις που επιδιώκουν να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους μέσω Κύπρου, αξιοποιώντας τη χώρα ως στρατηγική πύλη εισόδου στην ευρωπαϊκή αγορά. Ιδιαίτερα έντονο ενδιαφέρον καταγράφεται από αγορές όπως ο Καναδάς, οι ΗΠΑ, η Ινδία και η Μέση Ανατολή.

Με το κατάλληλο θεσμικό και επιχειρηματικό πλαίσιο, η Κύπρος έχει την ικανότητα να αξιοποιήσει τη δυναμική αυτή, ισχυροποιώντας τη θέση της ως περιφερειακός κόμβος επενδύσεων, καινοτομίας και διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Στο πλαίσιο αυτό, η PwC Κύπρου δραματίζει καθοριστικό ρόλο στη στήριξη των επιχειρήσεων που επιλέγουν τη χώρα ως επενδυτικό προορισμό. Μέσω της εμπειρίας, της τεχνογνωσίας, του ολοκληρωμένου φάσματος των υπηρεσιών μας και των πρωτοβουλιών για την προσέλκυση επενδύσεων, συμβάλλουμε ουσιαστικά στην ελκυστικότητά της Κύπρου ως αξιόπιστου και ανταγωνιστικού επιχειρηματικού κέντρου.

Ως οργανισμός με ισχυρή διεθνή παρουσία, βαθιά εξειδίκευση και γνώση τοπικής αγοράς, μπορούμε να υποστηρίξουμε αποτελεσματικά τις επενδυτικές αποφάσεις που δημιουργούν αξία για τις επιχειρήσεις, την οικονομία και την Κύπρο ευρύτερα.

-Τι χρειάζεται να κάνει η χώρα για να ενισχύσει περαιτέρω την ανταγωνιστικότητά της ως διεθνές επιχειρηματικό κέντρο και σε ποιες αγορές πρέπει να επικεντρωθεί;

-Η ανταγωνιστικότητα της Κύπρου αποτυπώνεται μέσα από απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα. Μόνο το 2023, η χώρα προσέλκυσε €3,2 δισ. σε άμεσες ξένες επενδύσεις και δημιούργησε 2.500 νέες θέσεις εργασίας, στοιχεία που την τοποθετούν μεταξύ των κορυφαίων διεθνώς, σε επενδύσεις ανά κάτοικο. Ταυτόχρονα, πάνω από το 60% των επενδυτών εκτιμούν ότι η ελκυστικότητά της θα συνεχίσει να ενισχύεται.

Παράλληλα, η δυναμική ανάπτυξη τομέων όπως αυτός της τεχνολογίας –με περισσότερες από 800 εταιρείες να δραστηριοποιούνται ήδη στην αγορά– επιβεβαιώνει τη σταδιακή μετεξέλιξη της Κύπρου σ' ένα σύγχρονο επιχειρηματικό και καινοτόμο τεχνολογικό κόμβο.

Όλα αυτά, σε συνδυασμό με το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, ένα από τα πιο ανταγωνιστικά φορολογικά πλαίσια στην Ευρώπη και την ιδιότητά μας ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνθέτουν μια ισχυρή και αξιόπιστη πρόταση αξίας για επενδυτές και επιχειρήσεις διεθνώς.

Για να ενισχύσουμε περαιτέρω αυτήν τη θέση, οφείλουμε να συνεχίσουμε να επενδύουμε στους ανθρώπους μας και στις δεξιότητές τους, να επιταχύνουμε την ανάπτυξη των ψηφιακών μας υποδομών

και να προωθήσουμε την υπεύθυνη καινοτομία. Παράλληλα, είναι σημαντικό να διευρύνουμε τη διεθνή μας παρουσία, εστιάζοντας στρατηγικά σε αγορές όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, η Μέση Ανατολή και η Ινδία. Πρόκειται για αγορές όπου η Κύπρος μπορεί να αξιοποιήσει την παρουσία της ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη γεωγραφική της θέση, το καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό της και το ανταγωνιστικό επιχειρηματικό της περιβάλλον.

-Πώς αλλάζει η Τεχνητή Νοημοσύνη τον τρόπο λειτουργίας των επαγγελματιών;

-Η ΤΝ αλλάζει τον τρόπο που οι επαγγελματίες υπηρεσίες δημιουργούν αξία, τον τρόπο που συνεργάζομαστε με τους πελάτες μας και τις δεξιότητες που θα χρειάζονται οι άνθρωποί μας τα επόμενα χρόνια.

Σύμφωνα με το AI Jobs Barometer 2026 της PwC, η ΤΝ μετασχηματίζει ραγδαία την αγορά εργασίας, αυξάνοντας τη σημασία των ανθρώπινων δεξιοτήτων όπως είναι η κρίση, η δημιουργικότητα και η ηγεσία. Παράλληλα, δημιουργείται μια αγορά δύο ταχυτήτων, όπου οι ρόλοι υψηλής εξειδίκευσης αναπτύσσονται ταχύτερα, ενώ άλλοι ρόλοι καθίστανται πιο προσβάσιμοι μέσω της ΤΝ.

Την ίδια στιγμή, η επίσημη έρευνα της PwC για τους CEOs, η οποία παρουσιάζεται στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ στο Νταβός, αναδεικνύει τον έντονο προβληματισμό των επιχειρηματικών ηγετών ως προς την ταχύτητα

Για την προσέλκυση ταλέντων επιβάλλεται η σύνδεση των πανεπιστημίων με την αγορά, προηγμένες ψηφιακές υποδομές και μια καθημερινότητα που κάνει τους ανθρώπους να θέλουν να μείνουν.

προσαρμογής των οργανισμών τους στις τεχνολογικές εξελίξεις, κυρίως στον τομέα της ΤΝ. Συγκεκριμένα, το 42% των CEOs αναγνωρίζει ότι ο έγκαιρος μετασχηματισμός στον τομέα της ΤΝ, είναι η σημαντικότερη πρόκληση, υπερβαίνοντας ακόμη και την καινοτομία και τη βιωσιμότητα.

Οι διαπιστώσεις αυτές επιβεβαιώνονται και μέσα από τη δική μας εμπειρία στην καθημερινή συνεργασία με τους πελάτες μας.

Στην PwC έχουμε ενσωματώσει εγκαίρως την ΤΝ στο δικό μας ταξίδι μετασχηματισμού, αξιοποιώντας εργαλεία όπως το Microsoft Copilot και το PwC Chat, που ενισχύουν τις δυνατότητες των ανθρώπων μας και αναβαθμίζουν τον τρόπο εργασίας μας.

Αναγνωρίζουμε, βεβαίως, ότι το ταξίδι αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη. Προσεγγίζουμε την αλλαγή με ανοικτό μυαλό και υπευθυνότητα, δίνοντας έμφαση στη σωστή διακυβέρνηση και στη διαχείριση των

σχετικών προκλήσεων, ενώ ταυτόχρονα προσαρμόζουμε συνεχώς τις υπηρεσίες μας. Στόχος μας είναι να υποστηρίξουμε ουσιαστικά τους πελάτες μας στη δική τους πορεία μετασχηματισμού, ώστε να αξιοποιούν την τεχνολογία με τρόπο που δημιουργεί πραγματικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

-Ποιες επενδύσεις πραγματοποιεί η PwC Κύπρου στον τομέα της ΤΝ και του ψηφιακού μετασχηματισμού; Πιστεύετε ότι η ΤΝ θα αντικαταστήσει θέσεις εργασίας ή θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για τους επαγγελματίες;

-Η PwC Κύπρου επενδύει σταθερά στην ΤΝ και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, που άλλωστε αποτελούν βασικούς πυλώνες της στρατηγικής μας.

Η επένδυσή μας, πέρα από την υιοθέτηση της τεχνολογίας, εστιάζει στον συνολικό ανασχεδιασμό του τρόπου λειτουργίας των οργανισμών. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την πρόσφατη παγκόσμια μελέτη AI Performance της PwC, η οποία δείχνει ότι οι οργανισμοί που δημιουργούν τη μεγαλύτερη αξία δεν χρησιμοποιούν απλώς εργαλεία, αλλά αξιοποιούν την ΤΝ ως μοχλό ανάπτυξης, επανεφεύρεσης και μετασχηματισμού.

Είναι ενδεικτικό, ότι σχεδόν το 74% της αξίας που δημιουργεί η ΤΝ συγκεντρώνεται σε μόλις 20% των οργανισμών.

Σ' αυτό το πλαίσιο, ενισχύουμε συνεχώς τις δυνατότητές μας σε τομείς όπως τα δεδομένα, η αυτοματοποίηση και η ΤΝ, υποστηρί-

ζοντας τους πελάτες μας να βελτιώσουν την παραγωγικότητα, τη λήψη αποφάσεων και τη συνολική τους απόδοση. Ήδη, ως οργανισμός, εξελίσσουμε τον τρόπο λειτουργίας μας, ενσωματώνοντας λύσεις ΤΝ και ψηφιακές εφαρμογές που προσθέτουν ουσιαστική αξία στους ανθρώπους μας, στους πελάτες μας και στον τρόπο με τον οποίο παρέχουμε τις υπηρεσίες μας.

Την ίδια στιγμή, η κυπριακή αγορά βρίσκεται ακόμη σε φάση ωρίμανσης, με σημαντικό περιθώριο

επτάκλυσης των επενδύσεων στην ΤΝ, που πλέον αποτελούν αναγκαία και προϋπόθεση ανταγωνιστικότητας.

Ως προς τον αντίκτυπο στην εργασία, σύμφωνα με σχετικές έρευνες, η ΤΝ δεν αναμένεται να αντικαταστήσει θέσεις σε μεγάλη κλίμακα, αλλά να αναδιαμορφώσει τον τρόπο που εργαζόμαστε. Αυτοματοποιεί επαναλαμβανόμενες εργασίες, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει τη σημασία των δεξιοτήτων όπως είναι η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα και η υπεύθυνη λήψη αποφάσεων. Όλα εξαρτώνται από την υπεύθυνη αξιοποίησή της.

Το ζητούμενο, επομένως, είναι να επενδύσουμε εγκαίρως στις δεξιότητες και στις δυνατότητες που θα μας επιτρέψουν να προχωρήσουμε με αυτοπεποίθηση προς το μέλλον. Ένα μέλλον που είναι πολύ πιο κοντά απ' ό,τι φανταζόμαστε.

-Πώς μπορεί η Κύπρος να προσελκύσει και να διατηρήσει κορυφαία ταλέντα;

-Η προσέλκυση και διατήρηση

του ανθρώπινου ταλέντου αποτελεί σήμερα μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τις επιχειρήσεις. Η νέα γενιά εργαζομένων και ιδιαίτερα η Gen Z, έχει διαφορετικές προσδοκίες από την εργασία και διαφορετική κοουλτούρα, ενώ η άνοδος της επιχειρηματικότητας και των start-ups, σε συνδυασμό με τη διεθνή κινητικότητα των νέων, εντείνουν τον ανταγωνισμό για ανθρώπους με συγκεκριμένες δεξιότητες.

Για να προσελκύσει και να διατηρήσει κορυφαία ταλέντα, η Κύπρος χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα που να περιλαμβάνει σύνδεση των πανεπιστημίων με την αγορά, ευκαιρίες ανέλιξης, προηγμένες ψηφιακές υποδομές και μια καθημερινότητα που κάνει τους ανθρώπους να θέλουν να μείνουν και να χτίσουν το μέλλον τους εδώ.

Είναι θετικό ότι γίνονται ήδη βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, τόσο από την πολιτεία όσο και από την επιχειρηματική και ακαδημαϊκή κοινότητα. Το ζητούμενο είναι να συμπεριτοχά και την παραγωγή των εργαζομένων. Έτσι λειτουργεί ως βασικός παράγοντας προσέλκυσης και διατήρησης ταλέντου.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Σαν «βόμβα» έπεσε στις εγχώριες τράπεζες η είδηση ότι η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου εξετάζει την ενεργοποίηση του Αποθέματος Ασφαλείας για τον Συστημικό Κίνδυνο (Systemic Risk Buffer) και όπως ήταν λογικό, δίκασε. Στην ετήσια γενική συνέλευση του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου για το 2026 ξεχώρισε η ομιλία του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, Χριστόδουλου Πατσολίδη, που υπέδειξε ότι σκέφτεται πρακτικά να βάλει παραπάνω κεφαλαιακά μαξιλάρια στις κυπριακές τράπεζες, με απώτερο στόχο να θεωρακιστεί περαιτέρω η χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την ίδια ημέρα που έκανε τη δήλωση πολιτικής ο διοικητής της ΚΤΚ, στο πλαίσιο της διαβούλευσης του Άρθρου IV για την Κύπρο, υπέδειξε πως ο τραπεζικός τομέας εμφανίζεται ανθεκτικός, με δείκτες φερεγγυότητας και ρευστότητας που συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων στην Ε.Ε., ενώ όπως τονίζει, με την

Οι τράπεζες της Κύπρου είναι ατύπως με την πλευρά του ΔΝΤ σε αυτό το θέμα, καθώς «βολεύει» τα τραπεζικά ιδρύματα να μην προχωρήσουν σε νέα κεφαλαιακά μαξιλάρια.

αύξηση του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας (CCyB) από 1% σε 1,5%, με ισχύ από τον Ιανουάριο του 2026, η μακροπροληπτική πολιτική είναι κατάλληλα ρυθμισμένη. Το ΔΝΤ εκτιμά ότι, «δεδομένου πως τα αποθέματα ασφαλείας κεφαλαίου και ρευστότητας είναι ήδη υψηλά, οποιαδήποτε περαιτέρω σύσφιγξη της μακροπροληπτικής πολιτικής θα πρέπει να σταθμιστεί προσεκτικά σε σχέση με τις πιθανές επιπτώσεις στην πιστωτική ανάπτυξη και στη χρηματοπιστωτική εμβάθυνση».

Γίνεται ευκόλως αντιληπτό πως, η παραπάνω θέση του ΔΝΤ είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με τη θέση που ετοιμάζονται να εφαρμόσουν οι εγχώριοι επόπτες, γεγονός που στα τραπεζικά πηγαδάκια στην Κύπρο είναι αυτή τη στιγμή το «νούμε-

ρο ένα» θέμα συζήτησης. Πόσο μάλλον, όταν οι τράπεζες της Κύπρου είναι ατύπως με την πλευρά του ΔΝΤ σε αυτό το θέμα, καθώς «βολεύει» τα τραπεζικά ιδρύματα να μην προχωρήσουν σε νέα κεφαλαιακά μαξιλάρια που θα τις υποχρεώσει να δημιουργήσουν οι επόπτες. Και είναι λογικό, παρά τους πολύ καλούς δείκτες που παρουσιάζουν σε κάθε επίπεδο και ενδεχομένως να μπορούσαν άνετα να προχωρήσουν σε λίγο παραπάνω σύσφιγξη. Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν η θέση της ΚΤΚ είναι σε πλήρη συνάρτηση με τη θέση που κρατούν και οι Ευρωπαίοι επόπτες, πράγμα που στο τέλος της ημέρας θα υπερισχύσει. Οι διεθνείς δανειστές εξάλλου δεν έχουν δικαιοδοσία να εφαρμόσουν, ή να περιορίσουν, πολιτικές των εποπτών για τις τράπεζες.

Το 1,5% όμως ισχύει

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου προς στιγμήν, σύμφωνα με τους περί Μακροπροληπτικής Εποπτείας των Ιδρυμάτων Νόμους του 2015 έως 2022, έχει κρίνει κατάλληλο όπως διατηρήσει το ποσοστό του αντικυκλικού αποθέματος ασφαλείας (CCyB) στο 1,5%, με ημερομηνία εφαρμογής από τις 14 Ιανουαρίου 2026. Σύμφωνα, εξάλλου, με την ομιλία του διοικητή της ΚΤΚ εκείνη την ημέρα στην ετήσια συνέλευση του Συνδέσμου, πέραν του ήδη ισχύοντος κεφαλαιακού αποθέματος για τα συστημικά σημαντικά ιδρύματα (O-SII buffer), επιλέχθηκε προσφάτως να ενισχυθεί τόσο το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα (countercyclical capital buffer), όσο και οι εισφορές στο Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων. «Αμ-

φότερα εντάσσονται στην ίδια προληπτική φιλοσοφία. Δηλαδή, η ανθεκτικότητα δεν οικοδομείται εν μέσω κρίσης, αλλά στις περιόδους κατά τις οποίες το σύστημα διαθέτει την ισχύ, την κερδοφορία και την κεφαλαιακή ευχέρεια να προετοιμαστεί για το απρόβλεπτο», σχολίασε επί τούτου.

Ανθεκτικός ο τομέας

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, ο τραπεζικός τομέας είναι ανθεκτικός, με ισχυρά αποθέματα κεφαλαίου και ρευστότητας και βελτιούμενη ποιότητα ενεργητικού. Αν και οι κίνδυνοι φαίνονται υπό έλεγχο, οι σημαντικές διασυνδέσεις με τον τομέα των ακινήτων επιβάλλουν συνεχή επαγρύπνηση. Επιπλέον, από διαρθρωτικά άποψη, τα ιστορικά μη εξυπηρετούμενα

δάνεια (NPL) εκτός του τραπεζικού συστήματος παραμένουν σε υψηλά επίπεδα και η τραπεζική διαμεσολάβηση παραμένει περιορισμένη σε ένα σύστημα με υψηλό βαθμό συγκέντρωσης.

Οι συστημικοί χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι σύμφωνα με το ΔΝΤ είναι υπό έλεγχο. Η συνεχιζόμενη απομόχλευση των μη χρηματοπιστωτικών εταιρειών (NFC) και τα χαμηλά συνολικά επίπεδα πίστωσης περιορίζουν τον κίνδυνο σοβαρής μακρο-χρηματοοικονομικής μεγέθυνσης. Τα μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (NBFIs) εξυπηρετούν μια ως επί το πλείστον σταθερή και εύπορη πελατειακή βάση και διαθέτουν γεωγραφικά διαφοροποιημένα περιουσιακά στοιχεία, περιορίζοντας τις άμεσες επιπτώσεις στις τράπεζες και την πραγματική οικονομία.

Σημαντική η έκθεση

Η δυναμική της αγοράς κατοικιών έχει δείξει σημάδια επιβράδυνσης, μετριάζοντας τις ανησυχίες σχετικά με την υπερτίμηση. Ωστόσο, η έκθεση των τραπεζών στον τομέα των ακινήτων είναι σημαντική, γεγονός που δικαιολογεί τη συνεχή επαγρύπνηση. Η έκθεση αυτή είναι τόσο άμεση, μέσω ενυπόθηκων δανείων και δανεισμού προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις του τομέα, όσο και έμμεση, μέσω δανείων που εξασφαλίζονται με ακίνητα. Όπως τόνισε το ΔΝΤ, το πλαίσιο παρακολούθησης των κινδύνων θα πρέπει να συνεχίσει να αναπτύσσεται προκειμένου να ενισχυθεί η αξιολόγηση των τρωτών σημείων.

Περιορισμένος δυναμισμός

Παρά το ότι το ΔΝΤ δεν θεωρεί ότι χρειάζονται περαιτέρω μαξιλάρια οι κυπριακές τράπεζες, συνεχίζει να βλέπει αρνητικά. Αναφέρει ότι, παρά την ισχυρή ανάκαμψη κατά την τελευταία δεκαετία, ο τραπεζικός τομέας παρουσιάζει περιορισμένο δυναμισμό. Η πιστωτική διαμεσολάβηση από τις τράπεζες είναι περιορισμένη, καθώς ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις κυμαίνεται γύρω στο 50%, σε σύγκριση με πάνω από 105% κατά μέσο όρο στην Ε.Ε. Τα κέρδη συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων στην Ευρώπη από το 2023, καθώς οι τράπεζες έχουν υψηλά περιθώρια επιτοκίων και χαμηλή μετακύλιση των επιτοκίων πολιτικής στα επιτόκια καταθέσεων.

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας: Σημείο αναφοράς για τη νέα γενιά φοιτητών στη Μεσόγειο

Γνώση, καινοτομία, βιωματική μάθηση και διεθνής προοπτική: Το νέο κεφάλαιο του UNIC Athens

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ανάγκες της αγοράς εργασίας, η ταχύτητα των τεχνολογικών εξελίξεων και η απαίτηση για όλο και περισσότερες δεξιότητες οδηγούν τα πανεπιστήμια στην αναζήτηση νέων μοντέλων μάθησης, αφήνοντας πίσω το μοντέλο της παραδοσιακής διδασκαλίας. Σε αυτό το περιβάλλον, το UNIC Athens φιλοδοξεί να αποτελέσει μια διαφορετική ακαδημαϊκή πρόταση, συνδέοντας τη γνώση με την πράξη, την έρευνα με την καινοτομία και την εκπαίδευση με τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, επαναπροσδιορίζοντας τον ρόλο της Κύπρου ως εκπαιδευτικού πυλώνα στη Μεσόγειο και δημιουργώντας νέες προοπτικές για την ανάπτυξή της.

Το UNIC Athens, η νέα πανεπιστημιούπολη του Πανεπιστημίου Λευκωσίας στην Ελλάδα, ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Νοέμβριο του 2025 και ήδη φιλοξενεί περίπου 300 φοιτητές στα προγράμματα σπουδών της Ιατρικής, της Φαρμακευτικής, της Διοίκησης Επιχειρήσεων, της Ψυχολογίας και της Νομικής. Παράλληλα, βρίσκεται σε τροχιά περαιτέρω ανάπτυξης, με τον σχεδιασμό νέων προγραμμάτων σπουδών σε τομείς υψηλής ζήτησης και στρατηγικής σημασίας για τη διεθνή αγορά εργασίας.

Από τη θεωρία στην πράξη

Ένα από τα χαρακτηριστικά που επικειρεί

να διαφοροποιήσει το UNIC Athens είναι στον τρόπο διδασκαλίας, επιθυμώντας να εντάξει την πιο σύγχρονη προσέγγιση, η οποία δίνει έμφαση στη βιωματική εκπαίδευση. Η εκπαιδευτική διαδικασία δεν περιορίζεται στη θεωρητική κατάρτιση, αλλά δίνει ιδιαίτερη σφύρη στην πρακτική εφαρμογή της γνώσης, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων και στη διεπιστημονική προσέγγιση των σύγχρονων προκλήσεων.

Στόχος είναι οι φοιτητές να αποκτούν όχι μόνο ακαδημαϊκές γνώσεις αλλά και τις δεξιότητες που απαιτεί το σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον, όπως είναι η κριτική σκέψη, η ηγεσία, η προσαρμοστικότητα και δημιουργικότητα, δεξιότητες τις οποίες θα έχουν εφόδιο για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, η Ιατρική Σχολή του UNIC Athens συνεργάζεται με το Hellenic Healthcare Group, ενισχύοντας τη σύνδεση της κλινικής εκπαίδευσης και της έρευνας με έναν από τους σημαντικότερους ιδιωτικούς ομίλους υγείας στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιούν την κλινική τους εκπαίδευση και μέρος της ερευνητικής τους δραστηριότητας σε νοσοκομεία του Ομίλου, όπως το Υγεία, το Metropolitan Hospital, το Metropolitan General και το Μπρέρα,

αποκτώντας με αυτόν τον τρόπο πρόσβαση σε σύγχρονες ιατρικές υποδομές για την ανάπτυξη κλινικών και ερευνητικών δεξιοτήτων.

Ισχυρό ερευνητικό αποτύπωμα και συνεργασίες

Βασικός πυλώνας της φιλοσοφίας του UNIC Athens αποτελεί η έρευνα, με το ερευνητικό πρόγραμμα UNIC Evolve να αποτελεί το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Το UNIC Evolve αξιοποιεί την τεχνητή νοημοσύνη, τη ρομποτική και τη βιοτεχνολογία για να ξεκλειδώσει τα μυστικά της

μακροζωίας και της ποιότητας ζωής, μελετώντας τους βιολογικούς μηχανισμούς σε πραγματικές συνθήκες διαβίωσης. Σκοπός του ερευνητικού προγράμματος είναι η σύνδεση της διατροφής, του περιβάλλοντος, της βιολογίας του ανθρώπου και των δεδομένων πραγματικής ζωής σε νέα μοντέλα προληπτικής ιατρικής και εξατομικευμένης υποστήριξης υγείας, ενισχύοντας τη σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με τις πραγματικές ανάγκες του ανθρώπου.

Παράλληλα, ακαδημαϊκοί και ερευνητές του UNIC Athens συμμετέχουν ενεργά σε διεθνή ερευνητικά δίκτυα και συνεργασίες με πανεπιστήμια, εκπαιδευτικά και ιατρικά κέντρα και οργανισμούς ανά τον κόσμο. Μέσα από αυτές τις συνέργειες, ενισχύεται η σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με την καινοτομία και την εφαρμοσμένη έρευνα.

Στο πλαίσιο αυτό, το UNIC Athens έχει συνάψει στρατηγική συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Purdue, ένα από τα κορυφαία ερευνητικά πανεπιστήμια των ΗΠΑ. Η συνεργασία περιλαμβάνει την ανάπτυξη κοινών μεταπτυχιακών προγραμμάτων, καθώς και τη δημιουργία περιφερειακού γραφείου του Purdue στην πανεπιστημιούπολη του UNIC Athens. Επιπλέον, μέσω του UNIC Evolve, το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας αναπτύσσει συνεργασίες με κορυφαίους ελληνικούς ερε-

υντικούς φορείς, όπως το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ), διεκδικώντας τη διασύνδεσή του με το ελληνικό και διεθνές οικοσύστημα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας.

Ένα campus σχεδιασμένο για το μέλλον

Οι εγκαταστάσεις του UNIC Athens στο Ελληνικό έχουν σχεδιαστεί με γνώμονα τις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες. Εργαστήρια, αμφιθέατρα, βιβλιοθήκη, χώροι συνεργασίας και εξειδικευμένες αίθουσες μάθησης συνθέτουν ένα περιβάλλον που ευνοεί τη δημιουργικότητα και την αλληλεπίδραση. Παράλληλα, ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός προβλέπει την ανάπτυξη μιας ακόμη μεγαλύτερης πανεπιστημιούπολης εντός του The Ellinikon, έργου που αφορά τη μεγαλύτερη αστική ανάπλαση στην Ευρώπη, με εκπαιδευτικές και ερευνητικές υποδομές, φοιτητικές εστίες και χώρους καινοτομίας.

Μέσα από τη διεπιστημονική προσέγγιση, τις διεθνείς συνεργασίες και την αξιοποίηση της τεχνολογίας, το UNIC Athens επικειρεί να δημιουργήσει ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που προετοιμάζει τους φοιτητές όχι μόνο για το πρώτο τους επάγγελμα, αλλά και για την ευρύτερη ένταξή τους στην κοινωνία στη μετέπειτα πορεία τους.

Οι Βαλτικές χώρες δείχνουν τον δρόμο

Το παράδειγμά τους μπορεί να αποτελέσει οδηγό για τον σχεδιασμό της κυπριακής ενεργειακής στρατηγικής

Αποστολή στη Λιθουανία,
ΔΩΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Η **ενεργειακή** ανθεκτικότητα δεν εξασφαλίζεται μόνο μέσω τεχνολογικών λύσεων, αλλά μέσω μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής που συνδυάζει πολιτική βούληση, θεσμική συνεργασία, επενδύσεις και συνεχή αξιολόγηση κινδύνων.

Χάρη στην ισχυρή πολιτική βούληση, τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον αποτελεσματικό συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων, κατέστη δυνατός ο συγχρονισμός των ηλεκτρικών δικτύων των χωρών της Βαλτικής με το ευρωπαϊκό σύστημα. Την ώρα που η Κύπρος εξακολουθεί να παραμένει το μοναδικό ενεργειακά απομονωμένο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας να επιβαρύνει σημαντικά νοικοκυριά και επιχειρήσεις, η Λιθουανία, η Λετονία και η Εσθονία ολοκλήρωσαν με επιτυχία την ενεργειακή τους ανεξάρτηση από τα ηλεκτρικά συστήματα της Ρωσίας και της Λευκορωσίας, εντασσόμενες πλήρως στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της Ε.Ε. με τη διασύνδεσή τους με το ηπειρωτικό ευρωπαϊκό δίκτυο μέσω της Πολωνίας. Το έργο αυτό (Continental Europe Synchronous Area) αποτελούσε προτεραιότητα για την Ε.Ε. για σχεδόν 20 χρόνια και επιτεύχθηκε στις 9 Φεβρουαρίου του 2025 με γενναίες πολιτικές αποφάσεις, υλοποίηση των απαραίτητων τεχνικών έργων και στενή συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων.

Το κόστος και οι επενδύσεις

Σε αντίθεση με την Κύπρο, όπου η ανάγκη για ενεργειακή αυτονομία προκύπτει κυρίως από το υψηλό κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας, στη Λιθουανία η μείωση του κόστους δεν αποτέλε-

σε αυτοσκοπό της προσπάθειας για ένταξη στο συγχρονισμένο ηπειρωτικό ευρωπαϊκό ηλεκτρικό δίκτυο. Σύμφωνα με τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας Litgrid, οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος ήταν ήδη σε χαμηλά επίπεδα καθώς η χώρα ήταν πλήρως διασυνδεδεμένη με το ηλεκτρικό σύστημα της Ρωσίας και της Λευκορωσίας μέσω του συστήματος BRELL μέχρι και τις 9 Φεβρουαρίου που πέτυχε την ενεργεια-

Υπουργός Ενέργειας Λιθουανίας: Ο αποτελεσματικός συντονισμός των φορέων υπήρξε από τις μεγαλύτερες προκλήσεις του έργου.

κή ανεξάρτησή της. Αντίθετα, όπως μας ανέφερε ο δημοσιογράφος Gytis Kapsevičius της οικονομικής εφημερίδας της Λιθουανίας Verslo žinios, μετά τον συγχρονισμό των ηλεκτρικών δικτύων των χωρών της Βαλτικής με το ευρωπαϊκό σύστημα, οι καταναλωτές είδαν τους λογαριασμούς τους πιο φουσκωμένους από πριν. Εξ ου και, όπως μας τονίστηκε από μεριάς του διαχειριστή, παρόλο που το μεγαλύτερο μέρος του έργου χρηματοδοτήθηκε από ευρωπαϊκούς πόρους, η Λιθουανία εξακολουθεί να χρειάζεται σημαντικές επενδύσεις για να διασφαλίσει την αξιόπιστη λειτουργία του νέου συστήματος και να ανταποκριθεί στις μελλοντικές ενεργειακές ανάγκες.

Σύμφωνα με όσα ανέφεραν τα στελέχη της Litgrid οι περιφερειακές ηλεκτρικές διασυνδέσεις που δρομολογούνται αφορούν τη δεύτερη χειραία διασύνδεση

Ο υδροηλεκτρικός σταθμός Kruonis στην περιοχή Kaunas στη Λιθουανία που λειτουργεί ως σύστημα αποθήκευσης ενέργειας.

ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ της Λιθουανίας και της Πολωνίας, Harmony Link, που υπολογίζεται να είναι έτοιμη το 2030 και να στοιχίσει περίπου €400 εκατ. Επιπλέον, στα σκαριά βρίσκεται η ηλεκτρική διασύνδεση EstLink 3, η οποία σύμφωνα με τον προγραμματισμό θα είναι έτοιμη το 2035 και θα στοιχίσει γύρω στα €6 δισ. Παράλληλα, προγραμματίζεται και η τέταρτη ηλεκτρική διασύνδεση μεταξύ της Λετονίας και της Εσθονίας και το πρόγραμμα ενίσχυσης της διασυνδριακής ηλεκτρικής διασύνδεσης Λιθουανίας-Λετονίας τα οποία αναμένεται να ολοκληρωθούν μέχρι το 2035.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι για το έργο του συγχρονισμού υλοποιήθηκαν περίπου 40 επιμέρους έργα, εκ των οποίων 20 στη Λιθουανία, με συνολικές επενδύσεις ύψους περίπου €1,6 δισ., εκ των οποίων €1,2 δισ. χρηματοδοτήθηκαν από τον Μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF).

Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση καλύπτει το 75% του κόστους επένδυσης.

To success story

Ο συγχρονισμός των ηλεκτρικών δικτύων των χωρών της Βαλτικής με το ευρωπαϊκό σύστημα αποτέλεσε ένα από τα πιο σύνθετα ενεργειακά έργα που έχουν υλοποιηθεί στην Ευρώπη. Η πολυπλοκότητα του εγχειρήματος δεν οφειλόταν μόνο στις τεχνικές απαιτήσεις, αλλά και στον μεγάλο αριθμό των εμπλεκόμενων φορέων. Όπως μας εξήγησε ο υπουργός Ενέργειας της Λιθουανίας Žygimantas Vaičiūnas, στο έργο συμμετείχαν η Λιθουανία, η Λετονία, η Εσθονία και η Πολωνία όπου έπρεπε να συντονιστούν οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, οι ρυθμιστικές αρχές, οι εθνικές κυβερνήσεις και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο αποτελεσματικός συντονισμός όλων

αυτών των φορέων υπήρξε από τις μεγαλύτερες προκλήσεις του έργου ώστε να επιτευχθεί αυτή η μετάβαση χωρίς εξάρτηση από τη Ρωσία, ανέφερε στην «Κ» ο αρμόδιος υπουργός.

Παράλληλα, τόνισε ότι η τεχνική διάσταση ήταν ιδιαίτερα απαιτητική καθώς οι χώρες της Βαλτικής έπρεπε να αποσυνδεθούν από το ηλεκτρικό σύστημα με το οποίο λειτουργούσαν επί δεκαετίες και να ενταχθούν στο συγχρονισμένο δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης, διασφαλίζοντας ότι η μετάβαση θα πραγματοποιηθεί χωρίς να διαταραχθεί η ασφάλεια εφοδιασμού.

Η καθοριστική πολιτική απόφαση ελήφθη το 2018, όταν υπογράφηκε η συμφωνία για τον συγχρονισμό των κρατών της Βαλτικής με το ευρωπαϊκό δίκτυο και ορίστηκε ως έτος ολοκλήρωσης το 2025. Από εκείνη τη στιγμή, όλες οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν στην υλοποίη-

ση των απαραίτητων τεχνικών έργων, είπε.

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία του σχεδιασμού ήταν η εγκατάσταση σύγχρονων αντισταθμιστών, οι οποίοι αποτέλεσαν βασικό παράγοντα για την επιτυχή λειτουργία του συστήματος μετά τον συγχρονισμό, πρόσθεσε. Ταυτόχρονα, εξίσου κρίσιμο ζήτημα αποτέλεσαν οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις με την Πολωνία.

Η Κύπρος και οι προκλήσεις

Παρόλο που η Κύπρος και η Λιθουανία αντιμετωπίζουν διαφορετικές γεωπολιτικές προκλήσεις, μοιράζονται ένα κοινό χαρακτηριστικό, ότι δηλαδή η ανθεκτικότητα του ηλεκτρικού τους συστήματος αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την εθνική τους ασφάλεια. Ειδικότερα, στην περίπτωση της Κύπρου, η ενεργειακή απομόνωση καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη ανάπτυξης ισχυρών πολιτικών ανθεκτικότητας, προετασias κρίσιμων υποδομών, επαρκών εφεδρειών και στρατηγικού σχεδιασμού για τη μελλοντική ενεργειακή διασύνδεση της χώρας με την Ευρώπη.

Η εμπειρία των χωρών της Βαλτικής μπορεί, επομένως, να αποτελέσει χρήσιμο οδηγό για τη διαμόρφωση της κυπριακής ενεργειακής στρατηγικής. Εξάλλου, όπως επισημάνθηκε πολλάκις από τους αρμόδιους φορείς της Λιθουανίας, η ενεργειακή αναβάθμιση αποτελεί πρωτίτως αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων, στρατηγικού σχεδιασμού και θεσμικής συνεργασίας, και στη συνέχεια τεχνικής υλοποίησης. Η ενεργειακή ανθεκτικότητα δεν εξασφαλίζεται μόνο μέσω τεχνολογικών λύσεων, αλλά μέσω μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής που συνδυάζει πολιτική βούληση, θεσμική συνεργασία, επενδύσεις και συνεχή αξιολόγηση κινδύνων.

Προετοιμάζει έδαφος για νέες αυξήσεις η ΕΚΤ

Δεν θέλει σε καμία περίπτωση να της «φύγει» ο πληθωρισμός, όπως έγινε το 2022

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Σε **αιτιολόγηση** της αύξησης των επιτοκίων που εφάρμοσε στα μέσα Ιουνίου προχώρησε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), δύο εβδομάδες πριν από την επόμενη συνεδρία της νομισματικής πολιτικής που όπως εκτιμούν οι αναλυτές, το πιθανότερο είναι να αυξήσει εκ νέου τα επιτόκια. Η ΕΚΤ δεν θέλει σε καμία περίπτωση να της «φύγει» ο πληθωρισμός, όπως έγινε το 2022 και έτσι βλέπουμε να προχωρά σε έναν «απολογισμό» της συνεδρίασης της νομισματικής πολιτικής που έγινε στα μέσα Ιούνη, σαν να προετοιμάζει το έδαφος για την επόμενη της κίνηση στις 22 και 23 Ιουλίου. Η ΕΚΤ «φυσά πλέον και το γιαούρτι», καθώς η κριτική που δέχθηκε ανά το παγκόσμιο ήταν σφοδρή και ενδεχομένως να ήταν και δικαιολογημένη. Εξάλλου, ο πληθωρισμός αν και τιθασεύθηκε εντός του 2025, πριν αρχίσει ο πόλεμος ΗΠΑ και Ισραήλ εναντίον Ιράν το 2026, άρρηκτα, με συνέπειες πάνω στα νοικοκυριά, στις τιμές των προϊόντων, των καυσίμων και στα δάνεια που είχαν συνάψει καταναλωτές με τράπεζες.

Στην ανασκόπηση της ΕΚΤ τονίζεται πως, οι χρηματοπιστωτικές αγορές της ζώνης του ευρώ είχαν διχαστεί μεταξύ δύο ανταγωνιστικών εξελίξεων, αυτή της ανεπιτυχούς σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή και της παγκόσμιας άνοδου της τεχνητής νομισματικής (AI). Η συνεχιζόμενη αναστάτωση στη ναυτιλία στα Στενά του Ορμούζ είχε ενισχύσει τις προσδοκίες ότι οι τιμές του πετρελαίου θα παρέμεναν υψη-

λότερες για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, παρά τις σημαντικά χαμηλότερες βραχυπρόθεσμες τιμές πετρελαίου. Οι καθορισμοί του πληθωρισμού είχαν μειωθεί από τις υψηλές τιμές του Απριλίου, αλλά συνέχισαν να κυμαίνονται πάνω από το 3% για το 2026 και πάνω από το 2% για το 2027. Παράλληλα με τις τιμές του πετρελαίου, οι προσδοκίες της ΕΚΤ για τα επιτόκια είχαν μετριαστεί

Ο πληθωρισμός, αν και τιθασεύθηκε εντός του 2025, πριν αρχίσει ο πόλεμος ΗΠΑ και Ισραήλ εναντίον Ιράν το 2026, άρρηκτα.

κάπως. Ωστόσο, οι αγορές εξακολουθούσαν να προεξοφλούν περίπου τρεις αυξήσεις επιτοκίων συνολικά, ενώ η μέση αντίδραση στην Έρευνα Νομισματικών Αναλυτών της ΕΚΤ ήταν η προσδοκία μόνο δύο αυξήσεων.

Σημειώνει η ΕΚΤ πως, ο αντίκτυπος της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή είχε επεκταθεί πέρα από τις τιμές του αργού πετρελαίου και του φυσικού αερίου. Από την έναρξη του πολέμου, οι τιμές των διυλισμένων προϊόντων, όπως η βενζίνη, το ντίζελ και το καύσιμο αεριωθούμενων, είχαν αυξηθεί κατά περίπου 40-45%, σημαντικά περισσότερο από την τιμή του πετρελαίου. Οι τιμές των προϊόντων που σχετίζονται με τα λιπάσματα και των πλαστικών είχαν επίσης αυξηθεί απότομα, γεγονός που υποδηλώνει ότι

Οι χρηματοπιστωτικές αγορές της ζώνης του ευρώ είχαν διχαστεί μεταξύ δύο ανταγωνιστικών εξελίξεων, αυτή της ανεπιτυχούς σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή και της παγκόσμιας άνοδου της τεχνητής νομισματικής (AI).

το υψηλότερο κόστος ενέργειας τροφοδοτούσε τον ευρύτερο πληθωρισμό επηρεάζοντας τις τιμές των προϊόντων.

Ενεργειακό σοκ 2022

Τα μέλη της ΕΚΤ συζήτησαν πώς το τρέχον περιβάλλον συγκρίνεται με την κατάσταση κατά τη στιγμή του ενεργειακού σοκ που προκλήθηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία το 2022, μετά την οποία είχαν τεθεί σε εφαρμογή σημαντικές δευτερογενείς επιπτώσεις και μη γραμμικές. Μέχρι στιγμής, το μέγεθος του τρέχοντος σοκ ήταν ακόμα μικρότερο από τη συνολική ακολουθία των πληθωριστικών σοκ που σημειώθηκαν στα τέλη του 2021 και στις αρχές του 2022, αν και η παγκόσμια φύση του ενεργειακού σοκ αυτή τη φορά, σε αντίθεση

με τη σχετικά περιορισμένη περιφερειακή διαταραχή του 2022, αύξησε τον κίνδυνο μεγαλύτερων έμμεσων επιπτώσεων μέσω των τιμών των εισαγωγών και κατά μήκος των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας. Το οικονομικό υπόβαθρο ήταν επίσης αρκετά διαφορετικό από την κατάσταση του 2022. Το ενεργειακό σοκ είχε συμβεί τότε στο πλαίσιο της ισχυρής συσσωρευμένης ζήτησης ύστερα από το άνοιγμα της οικονομίας μετά την πανδημία, ενώ η οικονομία βίωνε επί του παρόντος πιο υποτονική ανάπτυξη εν μέσω σχετικά ασθενών νέστερων συνθηκών ζήτησης. Η τρέχουσα σύνθεση της ζήτησης ήταν επίσης διαφορετική, καθώς η συνιστώσα των υπηρεσιών που είχε κάνει τον πληθωρισμό τόσο επίμονο στον προηγούμενο κύκλο δεν ήταν ο κύριος παράγοντας σε

αυτή την περίπτωση. Επιπλέον, η δημοσιονομική αντίδραση στο τρέχον σοκ και η σχετική ώθηση της ζήτησης ήταν πολύ μικρότερη από ό,τι το 2022, και η νομισματική πολιτική ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή πριν από το σοκ του 2022, ενώ ήταν σε γενικές γραμμές ουδέτερη κατά την έναρξη του τρέχοντος σοκ. Τέλος, παρά ορισμένες πιέσεις, τα σημεία συμφόρησης της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού παρέμειναν πολύ πιο συγκρατημένα σε αυτή την περίπτωση. Όλοι αυτοί οι παράγοντες υποδηλώνουν ότι οι επιπτώσεις του τρέχοντος σοκ θα ήταν πιο βραχυβίες από εκείνες του προηγούμενου επεισοδίου. Ωστόσο, ήταν σημαντικό να παραμείνει κανείς σε εγρήγορση. Αυτό ίσχυε ιδιαίτερα επειδή το επεισόδιο πληθωρισμού του 2022 ήταν ακόμη νωπό

στη μνήμη τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων.

Θα παρακολουθεί

Όσον αφορά το μέλλον, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ τονίζει ότι θα συνεχίσει να παρακολουθεί προσεκτικά την εξελισσόμενη κατάσταση και η προσέγγισή του που βασίζεται σε δεδομένα θα το βοηθήσει να καθορίσει την κατάλληλη νομισματική πολιτική, ώστε να διασφαλίσει τη διατηρήσιμη σταθεροποίηση του πληθωρισμού στον μεσοπρόθεσμο στόχο. Εξηγεί ότι, όσο περισσότερο οι τιμές της ενέργειας παρέμεναν υψηλές, τόσο πιο πιθανό ήταν να οδηγήσουν σε αύξηση του ευρύτερου πληθωρισμού μέσω έμμεσων και δευτερογενών επιδράσεων. Επομένως, ήταν σημαντικό να παρακολουθείται στενά το μέγεθος και η επιμονή της αύξησης των τιμών της ενέργειας και ο τρόπος με τον οποίο αυτή επηρεάζει τον καθορισμό των τιμών και των μισθών, τις προσδοκίες για τον πληθωρισμό και τη συνολική οικονομική δυναμική. Άλλα βασικά στοιχεία που έπρεπε να παρακολουθούνταν περιλάμβαναν πιθανές φυσικές ελλείψεις ενέργειας και άλλων βασικών προϊόντων, την εξέλιξη της συνολικής ζήτησης, τις εξελίξεις στον πυρήνα και τον υποκείμενο πληθωρισμό, την εξέλιξη των χρηματοοικονομικών συνθηκών –συμπεριλαμβανομένων της αξιολόγησης του κατά πόσον η πολιτική μεταδίδεται ομαλά– και τις εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τους κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Ελκυστικές οι ελληνικές και κυπριακές τράπεζες, εκτιμά η Axia-Alpha Finance

Υπάρχει εξαιρετικά χαμηλή πιθανότητα για συγχωνεύσεις μεταξύ συστημικών τραπεζών

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Ελκυστικοί στόχοι για διασυνοριακές εξαγορές και συγχωνεύσεις αποτελούν οι ελληνικές συστημικές τράπεζες, εκτιμά η Axia-Alpha Finance, ενώ δεν αποκλείει και συναλλαγές μεταξύ συστημικών και των μη συστημικών τραπεζών Optima Bank και CrediaBank. Αντίθετα, θεωρεί τις συγχωνεύσεις μεταξύ συστημικών τραπεζών εξαιρετικά απίθανες εφόσον οι προοπτικές κερδοφορίας παραμένουν ισχυρές.

Ειδικότερα, όπως σημειώνει ο επενδυτικός οίκος, καθώς το θέμα της ενοποίησης επανεμφανίζεται στην Ευρώπη, θα μπορούσαμε να δούμε τις ελληνικές τράπεζες ως στόχους για τις μεγαλύτερες τράπεζες της Ε.Ε. που επιδιώκουν να αποκτήσουν έκθεση σε μια αγορά υψηλής ανάπτυξης, καθώς και να χρησιμοποιήσουν την Ελλάδα ως κόμβο για την ευρύτερη περιοχή.

Η Ελλάδα απολαμβάνει μια περίοδο πολιτικής σταθερότητας, σταθερών μακροοικονομικών τάσεων και θετικής δημοσιονομικής πορείας, ενώ το εγχώριο τραπεζικό τοπίο είναι αρκετά ελκυστικό με διαρθρωτική αύξηση δανείων, μια πολύ υψηλή και ευνοϊκή βάση

καταθέσεων, καθώς και χαμηλή δειξήδωση σε βασικούς τομείς όπως η διαχείριση περιουσίας και οι ασφάλειες, εξηγεί. Επιπλέον, οι ελληνικές αρχές φαίνεται να καλωσορίζουν ξένους στρατηγικούς επενδυτές, κρίνοντας από την αντίδρασή τους σε αρκετές πρόσφατες

Μεγάλες τράπεζες της Ε.Ε. θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την Ελλάδα ως κόμβο για την ευρύτερη περιοχή.

περιπτώσεις (UniCredit-Alphabank, Euronext-EXAE, Allwyn-ΟΠΑΠ).

Η Axia-Alpha Finance πιστεύει ότι τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά οδήγησαν τη UniCredit να αυξήσει σταδιακά το συνολικό μερίδιό της στην Alpha Bank τα τελευταία δύο χρόνια, αφήνοντας παράλληλα ανοικτό το ενδεχόμενο περαιτέρω αύξησης. Είναι ενδιαφέρον, όπως τονίζει, ότι στη Eurobank (Fairfax με 33%) και στην Τράπεζα Πειραιώς (Τζον Πόλσον με 14%) υπάρχουν βασικοί μέτοχοι που ενδέχεται να επιλέξουν να

αποχωρήσουν κάποια στιγμή, δεδομένου ότι δραστηριοποιούνται εδώ και περισσότερα από 10 χρόνια, διευκολύνοντας έτσι την είσοδο νέων στρατηγικών επενδυτών.

Οι μη συστημικές

Η Axia-AF εκτιμά παράλληλα, πως οι μικρότερες, μη συστημικές τράπεζες που έχουν αναδυθεί τα τελευταία χρόνια, θα μπορούσαν να αποτελέσουν πιθανούς στόχους εξαγοράς, κυρίως από τις ελληνικές συστημικές τράπεζες.

Οι δύο υποψήφιες είναι η Optima Bank και η CrediaBank. Πιθανά θετικά από την εξαγορά αυτών των τραπεζών περιλαμβάνουν μια εφάπαξ αύξηση του όγκου δανείων και καταθέσεων, καθώς και κάποια επιπλέον ρευστότητα.

Στα βασικά εμπόδια τοποθετούνται οι (επί του παρόντος) πλούσιες αποτιμήσεις. Σε κάθε περίπτωση, τέτοιες συναλλαγές δεν αναμένεται να έχουν μετασχηματιστικό αντίκτυπο στην εγχώρια αγορά, αλλά θα μπορούσαν να αλλάξουν κάπως τη μετατόπιση της ισορροπίας μεταξύ των συστημικών τραπεζών.

Η Τράπεζα Κύπρου

Μια ξεχωριστή περίπτωση

Η Ελλάδα απολαμβάνει μια περίοδο πολιτικής σταθερότητας, σταθερών μακροοικονομικών τάσεων και θετικής δημοσιονομικής πορείας, ενώ το εγχώριο τραπεζικό τοπίο είναι αρκετά ελκυστικό με αύξηση δανείων, μια πολύ υψηλή και ευνοϊκή βάση καταθέσεων, καθώς και χαμηλή δειξήδωση σε βασικούς τομείς όπως η διαχείριση περιουσίας και οι ασφάλειες, σημειώνει η Axia-Alpha Finance.

που ξεπερνάει τα ελληνικά σύνορα είναι η Τράπεζα Κύπρου. Αρκετές φορές τα τελευταία χρόνια, δημοσιεύματα στον Τύπο έχουν αναφερθεί στην πιθανότητα συγχώνευσης της Εθνικής Τράπεζας και της Τράπεζας Κύπρου, σημειώνει ο οίκος.

Μάλιστα, οι δύο τράπεζες έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά, όπως παρόμοια ισχυρούς ισολογισμούς με δείκτες ρευστότητας και εποπτικών κεφαλαίων, που είναι από τους υψηλότερους στην περιοχή, ενώ και οι δύο είναι πολιτικά ευαίσθητες, καθώς η Εθνική Τράπεζα παραμένει η μόνη συστημική τράπεζα με μέτοχο το ελληνικό κράτος (συμμετοχή

8%), ενώ η Τράπεζα Κύπρου είναι το μόνο (σημαντικό) ίδρυμα που δεν ανήκει σε ελληνική ή άλλη ξένη τράπεζα. Παρ' όλα αυτά, δεν θα πρέπει να αποκλείεται ένας συνδυασμός με άλλη εγχώρια ή ξένη τράπεζα.

Οι συστημικές

Τέλος, κατά την άποψη της Axia-AF, υπάρχει εξαιρετικά χαμηλή πιθανότητα για συγχωνεύσεις μεταξύ συστημικών τραπεζών. Και οι τέσσερις συστημικές τράπεζες λειτουργούν μέσω ενός καθολικού μοντέλου, παραμένουν πολύ κερδοφόρες, έχουν υψηλή ρευστότητα και καλή κεφαλαιοποίηση.

Ως εκ τούτου, το βασικό κί-

νητρο για οποιαδήποτε συγχώνευση μεταξύ τους θα ήταν η μείωση του κόστους και όχι οι συνέργειες εσόδων, η ενίσχυση του κεφαλαίου ή της ρευστότητας. Θα χρειαζόταν συνεπώς ένα πολύ επιθετικό σχέδιο, με στόχο τη σημαντική μείωση του μεγέθους των δικτύων καταστημάτων και του προσωπικού, προκειμένου να πειστεί η αγορά για τα πλεονεκτήματα μιας τέτοιας συναλλαγής. Μόνο σε περίπτωση επιδείνωσης των θεμελιωδών μεγεθών είτε ως αντίδραση σε άλλες διασυνοριακές συγχωνεύσεις, μπορεί στο μέλλον να υπάρξει συγχώνευση μεταξύ συστημικών τραπεζών, όπως εκτιμά.

Είμαι η Κύπρος σου.

Προστάτεψέ με από τη φωτιά.

Αυτό το καλοκαίρι, προστατεύουμε την Κύπρο από τη φωτιά με απλές, καθημερινές πράξεις.

Προσέχουμε στη φύση, καθαρίζουμε τους χώρους μας και ψήνουμε στα κάρβουνα με ασφάλεια.

Κρατάμε την Κύπρο πράσινη.

Αν δεις καπνό ή φωτιά κάλεσε αμέσως **112 ή 1407**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ 2026

Μια αυτόνομη Ένωση. Ανοικτή στον κόσμο.

Με **συμφωνίες** και **αποφάσεις** που ξεκλείδωσαν μετά από χρόνια ολοκληρώθηκε η Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ 2026.

Ενισχύουν:

τα δικαιώματα επιβατών αεροπορικών μεταφορών

το νομικό πλαίσιο προστασίας των παιδιών σε θέματα σεξουαλικής κακοποίησης

τα δικαιώματα των εργαζομένων

τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης

την πρόσβαση σε κρίσιμα φάρμακα για όλους

Η Κυπριακή Προεδρία,

Παρέδωσε **ολοκληρωμένο διαπραγματευτικό πλαίσιο** για τον νέο προϋπολογισμό

Πέτυχε κρίσιμη συμφωνία για τα βασικά χρηματοδοτικά του εργαλεία

Ολοκλήρωσε **ιστορικά βήματα** για τη Διεύρυνση

Πέτυχε σημαντικές συμφωνίες για,

την αμυντική ετοιμότητα

την απλοποίηση κανόνων για μείωση της γραφειοκρατίας

κανονισμό επιστροφής υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην ΕΕ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

CY2026.EU

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έτη-σας έκθεσης της Petrofin Research για την παγκόσμια ναυτιλιακή χρηματοδότηση, η έκθεση των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων στην ποντοπόρο ναυτιλία κατέγραψε αξιοσημείωτη ανοδική πορεία κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους. Συγκεκριμένα, η συνολική χρηματοδοτική έκθεση των ελληνικών τραπεζών, η οποία ενσωματώνει στο σύνολό της τόσο τα ήδη εκταμιευμένα ποσά όσο και τις εγκριθείσες αλλά μη εκταμιευμένες πιστωτικές δεσμεύσεις, διαμορφώθηκε στα 23,6 δισ. δολάρια στο τέλος του 2025. Το μέγεθος αυτό παρουσιάζει σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τα 18 δισ. δολάρια που είχαν καταγραφεί το 2024, αντισταθμίζοντας καθαρή επέκταση των χαρτοφυλακίων κατά 5,6 δισ. δολάρια ή, σε ποσοστιαίους όρους, μια εντυπωσιακή ετήσια ανάπτυξη της τάξης του 37%. Παράλληλα, το μερίδιο αγοράς των εγχώριων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων επί του συνόλου των σαραντά κορυφαίων ναυτιλια-

Σε διεθνές επίπεδο, η συνολική χρηματοδοτική έκθεση των 40 μεγαλύτερων τραπεζών ανήλθε στο τέλος του 2025 στα 300,6 δισ. δολ.

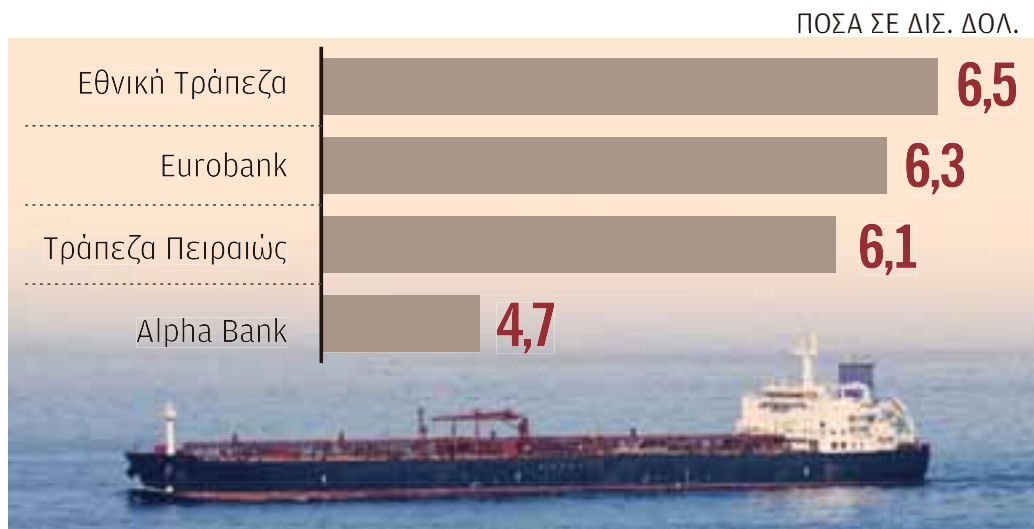
κών τραπεζών παγκοσμίως ενισχύθηκε στο 7,8% από 6,1% το προηγούμενο έτος, καλύπτοντας μέρος της υποχώρησης που εμφάνισαν ορισμένοι παραδοσιακοί ευρωπαϊκοί τραπεζικοί όμιλοι.

Η εξέταση των επιμέρους μεγεθών για τις τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες, οι οποίες εκπροσωπούν τη χώρα στην παγκόσμια κατάταξη των Top 40, αναδεικνύει την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος στην κορυφή των εγχώριων χρηματοδοτών, με το συνολικό της χαρτοφυλάκιο να ανέρχεται στα 6,5 δισ. δολάρια. Σε πολύ μικρή απόσταση ακολουθεί η Eurobank, της οποίας η συνολική έκθεση διαμορφώνεται στα 6,3 δισ. δολάρια, ενώ το ναυτιλιακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας Πειραιώς καταγράφεται στα 6,1

Αυξήθηκαν στα 23,6 δισ. δολ. τα ναυτιλιακά δάνεια από τον ελληνικό τραπεζικό τομέα

Το μερίδιο αγοράς των εγχώριων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων επί του συνόλου των σαραντά κορυφαίων ναυτιλιακών τραπεζών παγκοσμίως ενισχύθηκε στο 7,8%

Χαρτοφυλάκια ναυτιλιακών δανείων ελληνικών τραπεζών (τέλη 2025)

δισ. δολάρια. Την τετράδα των συστημικών ομίλων συμπληρώνει η Alpha Bank, με ναυτιλιακές χρηματοδοτήσεις ύψους 4,7 δισ. δολαρίων. Πέρα από τους τέσσερις αυτούς ομίλους, η μελέτη παρακολουθεί συμπληρωματικά μια ευρύτερη ομάδα 60 επιπλέον τραπεζών παγκοσμίως, οι οποίες συνεισφέρουν αθροιστικά περίπου 45 δισ. δολάρια στην διεθνή

ναυτιλιακή πίστη. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και μικρότερα ελληνικά ιδρύματα, όπως η Aegean Baltic Bank και η Credia Bank.

Σε διεθνές επίπεδο, η συνολική χρηματοδοτική έκθεση των σαραντά μεγαλύτερων τραπεζών (Top 40) ανήλθε στα 300,6 δισ. δολάρια, σημειώνοντας ετήσια άνοδο 6% σε σχέση με τα 283,6 δισ. δολάρια του προηγούμενου έτους.

Εάν στο μέγεθος αυτό προστεθούν και οι υπόλοιπες 60 τράπεζες που παρακολουθούνται, το άθροισμα των 100 αυτών ιδρυμάτων αγγίζει τα 345 δισ. δολάρια. Ωστόσο η συνολική παγκόσμια τραπεζική έκθεση στην παγκόσμια ναυτιλία, εάν συμπεριληφθούν όλες οι τοπικές και περιφερειακές τράπεζες, εκτιμάται από την Petrofin

Research ότι ανέρχεται στο επίπεδο των 425 δισ. δολαρίων. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει λίγο περισσότερο από το 60% της συνολικής παγκόσμιας ναυτιλιακής χρηματοδότησης, η οποία, εάν ενσωματώσει κάθε μορφή πίστωσης –συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών leasing, των οργανισμών εξαγωγικών πιστώσεων (export finance) και των εναλλακτικών παρόχων– διαμορφώνεται προσεγγιστικά στα 680 δισ. δολάρια.

Οι τάσεις που διαμόρφωσαν αυτή την εικόνα σχετίζονται άμεσα με τις γεωπολιτικές και οικονομικές εξελίξεις. Η αυστηρή δημολογική πολιτική των ΗΠΑ προκάλεσε προσωρινές πιέσεις στη χρηματοδότηση μέσω κινεζικών εταιρειών leasing, ωθώντας πολλούς πλοιοκτήτες να στραφούν στην παραδοσιακή τραπεζική πίστη για αναخرνματοδοτήσεις και νέες καλύψεις.

Επιπλέον, η άνοδος του τραπεζικού δανεισμού υποστηρίχθηκε από τη γενικότερη ενίσχυση των τιμών των πλοίων, με τον δείκτη τιμών της Clarkson's να αυξάνεται από τις 176 μονάδες το 2024 στις 191 μονάδες στα τέλη του

Η συνολική παγκόσμια τραπεζική έκθεση στην παγκόσμια ναυτιλία εκτιμάται ότι ανέρχεται στο επίπεδο των 425 δισ. δολαρίων.

2025. Η ανάγκη των πλοιοκτητών να εξασφαλίσουν κεφάλαια για τις αυξημένες παραγγελίες νέων πλοίων, σε συνδυασμό με τις αναταράξεις στις μεταφορές λόγω των γεωπολιτικών εντάσεων που αύξησαν τις αποστάσεις και τα ταξίδια αλλά και τις αξίες των πλοίων, συνέβαλαν στην ενδυνάμωση της τραπεζικής δραστηριότητας. Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των ιδρυμάτων διατήρησε τη ναυτιλιακή χρηματοδότηση ως μια αγορά των δανειοληπτών, οδηγώντας σε συμπίεση των τραπεζικών περιθωρίων κέρδους και σε παροχή πιο ελκυστικών όρων για πελάτες με υψηλή ρευστότητα, με τις τράπεζες πάντως να παραμένουν προσεκτικές όσον αφορά τα επίπεδα χρηματοδότησης προς την αξία των πλοίων (LTV).

Της **ΘΕΛΜΑΣ ΧΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Ροκανίζονται οι αυξήσεις των ονομαστικών μισθών από τον επίμονα υψηλό πληθωρισμό στη χώρα. Ειδικά μετά το κύμα της ακρίβειας τη διετία 2022-2023, αλλά και τις πιέσεις που έφερε φέτος ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή, η βελτίωση της αγοραστικής δύναμης των Ελλήνων ήταν περιορισμένη και μάλιστα σε συγκεκριμένες ομάδες εργαζομένων ενδέχεται ακόμα και να επιδεινώθηκε.

Όπως προκύπτει από έκθεση του ΟΟΣΑ για τις παγκόσμιες προοπτικές απασχόλησης, οι πραγματικοί μισθοί στην Ελλάδα αυξήθηκαν σωρευτικά κατά περίπου 4,5%-5% σε μία πενταετία εκρηκτικής ανάπτυξης του ΑΕΠ, από το α' τρίμηνο του 2021 έως το α' τρίμηνο του 2026.

Η πίεση στους πραγματικούς

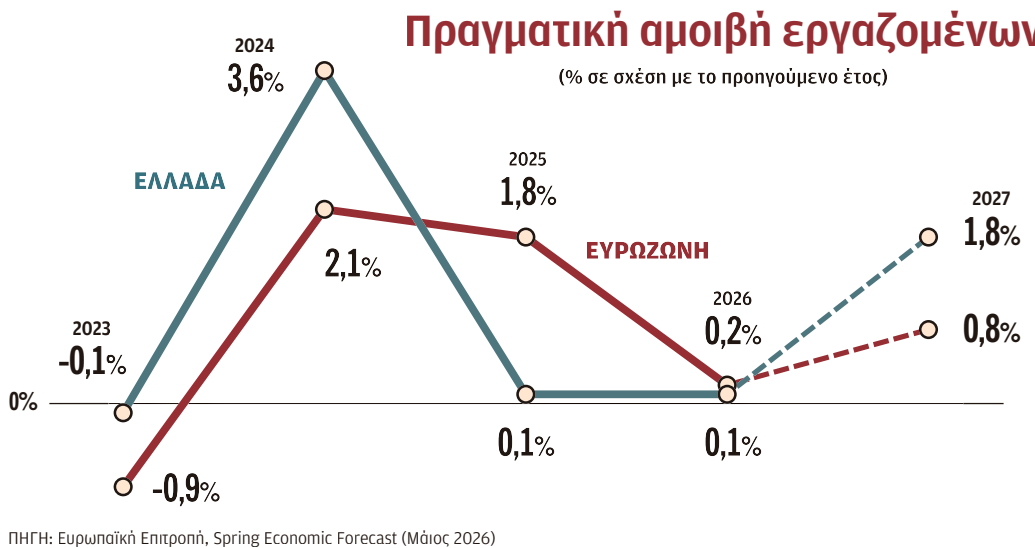
Ο πραγματικός κατώτατος μισθός, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, μεταξύ Απριλίου 2025 και Απριλίου 2026 μειώθηκε.

μισθούς επιβεβαιώνεται και από την εαρινή έκθεση του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου (ΕΔΣ) που δημοσιεύθηκε τη Δευτέρα, η οποία σημειώνει ότι η πραγματική αμοιβή των εργαζομένων μειώθηκε κατά 0,1% το 2023, προτού επανέλθει σε δυναμική αύξηση 3,6% το 2024. Εκτοτε, όμως, οι πραγματικοί μισθοί έχουν ουσιαστικά παραμείνει στάσιμοι, καταγράφοντας αύξηση κατά μόλις 0,1% το 2025 και άλλο τόσο το 2026. Βέβαια, βάσει των προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι πραγματικοί μισθοί το 2027 θα αυξηθούν κατά 1,8% σε ετήσια βάση έναντι αύξησης 0,8% στην Ευρωζώνη.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, περίπου ένας στους πέντε Ελ-

Στάσιμοι παραμένουν οι μισθοί στην Ελλάδα τα τελευταία 2 χρόνια

Η ακρίβεια εξανεμίζει τις μισθολογικές αυξήσεις, στο 0,1% η πραγματική άνοδος

λινες εργαζομένους (μεταξύ 25 και 54 ετών) από τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα δεν κατέγραψε αύξηση του πραγματικού του εισοδήματος κατά την πενταετία

2017-2022. Συγκεκριμένα, δε, για τον πραγματικό κατώτατο μισθό υπολογίζει ότι πιο πρόσφατα, μεταξύ Απριλίου 2025 και Απριλίου 2026, μειώθηκε. Αξίζει να σημει-

ωθεί ότι σε αυτή την περίοδο ο κατώτατος αυξήθηκε από 880 ευρώ –μετά την περυσινή αύξηση– στα 920 ευρώ, δηλαδή περίπου 4,5%. Επίσης, σύμφωνα με την

ΕΛΣΤΑΤ, ο εθνικός δείκτης τιμών καταναλωτή εκτινάχθηκε στο 5,4% τον Απρίλιο, ως αποτέλεσμα των υψηλών τιμών ενέργειας μετά το κλείσιμο των Στενών του Ορμούζ.

Το ΕΔΣ στην έκθεση της Δευτέρας επίσης σημειώνει ότι «παρά την πρόσφατη βελτίωση, ο καθαρός μέσος μηνιαίος μισθός προσαρμοσμένος ως προς το κόστος ζωής εξακολουθεί να παραμένει σημαντικά χαμηλότερος στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.». Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat από το 2025, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ελλάδα σε όρους αγοραστικής δύναμης διαμορφώνεται στην τελευταία θέση της Ε.Ε. μαζί με τη Βουλγαρία, καθώς είναι 32% χαμηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Στο μεταξύ, η Ελλάδα συγκλίνει περισσότερο με τον ευρωπαϊ-

Ο κατώτατος αυξήθηκε από 880 ευρώ –μετά την περυσινή αύξηση– στα 920 ευρώ, δηλαδή περίπου 4,5%.

ικό μέσο όρο όσον αφορά τις τιμές, με την τελική καταναλωτική δαπάνη στην Ελλάδα να διαμορφώνεται στο 80% σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο το 2025, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία της Eurostat.

Σημειώνεται ότι οι πιο πρόσφατες προβλέψεις από διεθνείς και εγχώριους φορείς δείχνουν πως ο πληθωρισμός στη χώρα θα επιμείνει σε επίπεδα υψηλότερα από την Ε.Ε., συνεχίζοντας να ροκανίζει τα εισοδήματα. Ενδεικτικά, το ΕΔΣ αναμένει επιτάχυνση του πληθωρισμού στο 3,2% φέτος και αποκλιμάκωση στο 2,4% το 2027. Το 2025 ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός είχε ανέλθει, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, στο 2,5%.

Το αναπτυξιακό στοίχημα της επόμενης εποχής

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΙΚΙΛΙΑ**

Είναι κάτω παραπάνω από εμφανές ότι, στην επόμενη εποχή μετά τα μνημονιακά χρόνια και μετά τη μετανάστευση των πιο υποσχόμενων της νέας γενιάς σε ξένες χώρες, ζητείται όραμα για τους νέους ανθρώπους και πλάνο επαγγελματικής αποκατάστασής τους στις γενέτειρές τους.

Το θεμιτό όνειρο της ελληνικής οικογένειας παραμένει πάντα το ίδιο: τα παιδιά να ζήσουν μια καλύτερη ζωή από ό,τι οι γονείς τους.

Εκοντας ταξιδέψει σε όλες τις γωνιές της χώρας μας που βρέχονται από θάλασσα και άρα έχουν λιμάνι, και βλέποντας τις δυνατότητες των επαγγελματιών της θάλασσας, καταλήγω ότι το αναπτυξιακό μοντέλο του πενταγώνου ναυτιλία - ενέργεια - ναυπηγεία - εμπόριο - θαλάσσιος τουρισμός μπορεί να είναι ο πιο ισχυρός αναπτυξιακός βραχίονας της χώρας για το επόμενο ένα τέταρτο του αιώνα.

Στον Ηρόδοτο, ο Θεμιστοκλής δίνει ίσως τον πιο βαθύ ορισμό της ελληνικής συνέχειας: έχουμε γη και πατρίδα όσο

ρικού Ναυτικού, την τεχνική κατάρτιση, τα πανεπιστήμια και τη σύνδεσή τους με πραγματικές δουλειές.

Όλα τα παραπάνω μπορούν να προσφέρουν πολύ καλά πληρωμένες δουλειές για τους νέους μας, κοινωνικό και επαγγελματικό στάτους και εξασφαλισμένη καλύτερη ζωή.

Ευτυχισμένους νέους και νέες που θα μπορούν να νοικιάσουν και να αγοράσουν το σπίτι τους, θα αισθάνονται την άνεση να κάνουν οικογένεια και τη σιγουριά ότι θα έχουν την οικονομική δυνατότητα να μεγαλώσουν τα παιδιά τους.

Καπετάνιοι, μηχανικοί, ηλεκτρολόγοι και πληρώματα στα πλοία με πολύ υψηλές, ακόμη και πενταψήφιες, απολαβές τον μήνα. Δικηγόροι με εξειδίκευση στα ναυτιλιακά. Εμποροι και εξαγωγείς στις πόλεις και τα λιμάνια μας. Ειδικοί, υδραυλικοί και τεχνικοί για το LNG. Τεχνικοί και στελέχη όλων των βαθμίδων για τα ναυπηγεία μας. Ανθρώποι του τουρισμού και επαγγελματίες με εξειδίκευση στις μαρίνες, στον υψηλής απόδοσης τουρισμό και στις υπηρεσίες.

Αλλά και εκεί που υπάρχει τέτοιο είδος ανάπτυξη, δεν θα αυξηθεί η αξία της περιουσίας των κατοίκων; Η αποτίμηση των σπιτιών και της γης των ανθρώπων στη Δυτική Αττική δεν θα ανέβει κατακόρυφα μετά τον διαγωνισμό για την επένδυση στο λιμάνι της Ελευσίνας;

Υψηλού επιπέδου μαρίνα μπροστά στην πόλη της Ελευσίνας, εμπορική ζώνη γύρω από αυτή, μεταφορά του εμπορικού λιμανιού, ναυπηγική ζώνη με διασύνδεση με σιδηρόδρομο, αεροδρόμιο και κεντρικές αρτηρίες. Αυτά δεν είναι απλώς έργα υποδομής. Είναι αλλαγή οικονομικής ταυτότητας για μια ολόκληρη περιοχή.

Το μέλλον της χώρας και ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά μας περνάει από τα επαγγέλματα της θάλασσας και γύρω από αυτά.

Είναι ένα ισχυρό όραμα για την επόμενη εποχή. Είναι και ένα μετρήσιμο πλάνο επενδύσεων που μπορούν να επιστρέψουν κέρδη στους πολλούς, στις τοπικές κοινωνίες και στις τοπικές οικονομίες.

Είναι σίγουρα ο πιο ισχυρός πυλώνας ανάπτυξης και παραγωγής πλούτου που έχει μπροστά της πλέον η Ελλάδα και, βεβαίως, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να είναι το βασικό σχέδιο της επόμενης μέρας για τη χώρα με κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

Ο κ. Βασίλης Κικιλίας είναι υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Ο «πατριωτισμός» της Αριστεράς

Του **ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπερψήφισε στις 17 Ιουνίου 2026 την επίσηια έκθεση προόδου για την Τουρκία (με 381 ψήφους υπέρ, 107 κατά και 171 αποχές), η οποία αποτελεί ένα ισχυρό ψήφισμα-καταπέλτη υπέρ των ελληνικών και κυπριακών συμφερόντων. Το ενδιαφέρον για το θέμα αυτό είναι πώς ψήφισαν οι Έλληνες ευρωβουλευτές.

αποικιοκρατίας.

Η ΕΟΚΑ **έδρασε** την περίοδο 1955 - 1959. Ο νάρκισσος γεννήθηκε το 1961. Τι μπορεί να γνωρίζει ένας τύπος που νομίζει ότι τα ξέρει όλα; Τίποτα. Δεν έζησε τον παλμό ενός ολόκληρου λαού, που τα παιδιά του πηγαίνουν στην κρεμάλα ψάλλοντας τον Εθνικό Ύμνο της Ελλάδας. Ακόμα και σήμερα η Κύπρος έχει για Εθνικό Ύμνο τον ελληνικό. Το φυτώριο της ΕΟΚΑ ήταν η **ΟΧΕΝ (Ορθόδοξη Χριστιανική Οργάνωση Νέων)** του Παπα-Σταύρου, που εξορίστηκε μαζί με τον **Μακάριο** στις Σευχέλλες. Ήταν όλοι και όλες νέοι με ιδανικά.

Δεν μπορεί ποτέ να κατάλαβε τον ηρωισμό του **Γρηγόρη Αυξεντίου**, ο οποίος αντιλαμβανόμενος ότι η μάχη είχε κριθεί (από προδοσία) διέταξε τους συντρόφους να παραδοθούν για να μην πεθάνουν και πολέμισε μέχρι που οι Άγγλοι τον έκαψαν ζωντανό. Τι να καταλάβει αυτός;

Δεν είναι τυχαίο ότι ο Γεώργιος Γρίβας - Διγενής στις δόξες του, είπε το μοναδικό: **«Στην Κύπρο πολεμά τους Άγγλους, τους Τούρκους και τους Κομμουνιστές, και οι τελευταίοι είναι οι χειρότεροι».**

Είμαι τόσο φορτισμένος που θα μπορούσα να γράψω πολλά για την προσβολή που μας έκανε αυτός ο άσχετος προκειμένου να εξευμενίσει το τουρκικό ακροατήριό του. Η προσβολή είναι και προσωπική, γιατί και εγώ έκανα το καθήκον μου και είμαι περήφανος για τους 20 μήνες που πέρασα στα κρατητήρια των Αγγλων σε ηλικία 16 χρονών.

Πάμε τώρα σε ένα άλλο πρόσφατο θέμα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπερψήφισε στις **17 Ιουνίου 2026** την ετήσια έκθεση προόδου για την Τουρκία (με 381 ψήφους υπέρ, 107 κατά και 171 αποχές), η οποία αποτελεί ένα **ισχυρό ψήφισμα-καταπέλτη υπέρ των ελληνικών και κυπριακών συμφερόντων.**

Τα κύρια σημεία υπέρ της Ελλάδας

Το κείμενο, που συνέταξε ο εισηγητής Νάτο Σάντσεθ Αμόρ, περιλαμβάνει εξαιρετικά κρίσι-

μες αναφορές:

– **Δικαίωμα στα 12 ναυτικά μίλια:** Αναγνωρίζεται ρητά και απερίφραστα το νόμιμο και κυρίαρχο δικαίωμα της Ελλάδας να επεκτείνεται τα χωρικά της ύδατα έως τα 12 ν.μ.

– **Καταδίκη του Casus Belli:** Αποδοκιμάζεται πλήρως η διατήρηση της απειλής πολέμου από την πλευρά της Αγκυρας σε περίπτωση που η Αθήνα ασκήσει το παραπάνω δικαίωμα.

– **Απόρριψη της «Γαλάζιας Πατρίδας»:** Καταδικάζεται ρητά το αναθεωρητικό τουρκικό αφήγημα και η ναυτική θεωρία της «Γαλάζιας Πατρίδας».

– **Παραβιάσεις κυριαρχίας:** Εκφράζεται έντονη λύπη για τη συνεχιζόμενη παραβίαση των κυριαρχικών δικαιωμάτων κρατών-μελών της Ε.Ε., όπως η Ελλάδα και η Κύπρος.

– **Στήριξη στον διάλογο:** Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στηρίζει τον ελληνοτουρκικό διάλογο για την αποκλιμάκωση στην Ανατολική Μεσόγειο, αναφέροντας ως θετικό βήμα τη Σύνοδο Κορυφής Μητσοτάκη - Ερντογάν.

Άλλες σημαντικές διαπιστώσεις

– **«Πάγωμα» ενταξιακής πορείας:** Επιβεβαιώνεται ότι οι διαπραγματεύσεις παραμένουν πλήρως σταματημένες.

– **Αυταρχικό μοντέλο:** Γίνεται λόγος για «δημοκρατική οπισθοδρόμηση» και στροφή της Τουρκίας προς ένα ολοκληρωτικό αυταρχικό καθεστώς.

– **Πρόταση για κυρώσεις:** Ζητείται από την Ε.Ε. να εξετάσει την επιβολή κυρώσεων κατά του Τούρκου υπουργού Δικαιοσύνης, Ακίν Γκιουρλέκ.

Η αντίδραση της Τουρκίας Το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών απέρριψε αμέσως το ψήφισμα. Το χαρακτήρισε **«ανυπόστατο»**, προϊόν **«παραπληροφόρησης»** και υποστήριξε ότι εξυπηρετεί μια «σκοπύμη πολιτική ατζέντα» που υπονομεύει τις σχέσεις της με την Ε.Ε.

Το ενδιαφέρον για το θέμα αυτό είναι πώς ψήφισαν οι Έλληνες ευρωβουλευτές.

Αναλυτικά:

Υπερψήφισαν **Νέα Δημοκρατία** (Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα) **ΠΑΣΟΚ** (Σοσιαλιστές και Δημοκράτες)

Καταψήφισαν **Νίκη Πλεύση Ελευθερίας Πατριώτες** (η ευρωομάδα στην οποία συμμετέχει η **Αφροδίτη Λατινοπούλου**)

Απέειχαν **ΣΥΡΙΖΑ** (οι ευρωβουλευτές κ. Σαλβανίδης και κα Κουντουρά) **ΚΚΕ** (οι ευρωβουλευτές κ.κ. Αλαβάνος, Νικολάου και Παπαδάκης) **Ελληνική Λύση** (ο ευρωβουλευτής κ. Φράγκος)

Αξίζει να θυμάστε αυτή την ψηφοφορία, όταν θα κληθείτε να ψηφίσετε στις επόμενες εκλογές, όποτε γίνουν αυτές.

Αλλά τα συμπτώματα δεν σταματούν εδώ. Ο δημοσιογράφος **Στέλιος Κούλογλου**, πρώην ευρωβουλευτής που είχε εκλεγεί με τον Σύριζα, δήλωσε ότι δεν τον εννοχεί που οι αριστεροί **«Δημοσιογράφοι χωρίς σύνορα»** αποκαλούν τα κατεχόμενα **«Βόρεια Κύπρο»**. Γιατί να τον εννοχεί; Εξάλλου σε όλο τον πλανήτη οι μόνοι που αποκαλούν Βόρεια Κύπρο τα κατεχόμενα είναι οι Τούρκοι και ο Σύριζα.

Να μην ξεχάσω την πλέον απίθανη δήλωση που έγινε μέσα στην Ελληνική Βουλή από τον βουλευτή του Σύριζα, Νίκο Βούτση. Τι είπε ο άνθρωπος: **«Κάποια Έλληνες βουλευτές δεν μπορεί να καλείται να δηλώσει στην Ελληνική Βουλή, αν πατρίδα του είναι η Ελλάδα ή αν πιστεύει κάπου αλλού ή αν έχει κάποια άλλη πατρίδα».** Αλήθεια, μπορείτε εσείς να καταλάβετε τι θέλει να πει ο ποιητής; Είχα την εντύπωση ότι οι βουλευτές ορκίζονται να υπηρετούν την Πατρίδα και όχι κάποια άλλη πατρίδα.

Μια από τις πολλές αντιρρήσεις που άκουσα είναι ότι **«ξυπνάω ξεχασμένες ιστορίες και μίσση»**. Όπως μπορείτε να διαπιστώσετε, τα δύο περιστατικά (Βαρουφάκης και Ευρωβουλή) είναι πολύ πρόσφατα και έγιναν μέσα στον Ιούνιο 2026. Εγώ απλώς τα καταγράφω, άλλοι όμως τα προκαλούν. Αλλά, αξίζει να πάμε και λίγο πιο πίσω στον χρόνο. Ποιοι ήταν αυτοί που είχαν σαν σύνθημά τους: **«Ή εμείς ή αυτοί»;** Δεν περιορίστηκαν σε αυτό μόνο. Αποκαλούσαν τους αντιπάλους τους **«Γερμανοτσολιάδες»** και **«Μερκελιστές»** και διάφορα άλλα κοσμτικά επίθετα και χαρακτηρισμούς. Ας μην παραπονούμαστε.

Θέε μου, από ποιους γλιτώσαμε!

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επικειρήσεων.

Η επόμενη κυβέρνηση μπροστά σε νέα δημοσιονομική πραγματικότητα

Του **ΗΛΙΑ ΠΕΝΤΑΖΟΥ**

Η επόμενη κυβέρνηση δεν θα παραλάβει απλώς μια νέα τετραετία. Θα παραλάβει τον λογαριασμό μιας εποχής κατά την οποία το ελληνικό πολιτικό σύστημα συνήθισε να λειτουργεί μέσα σε μια «καλαρή» δημοσιονομική εξαίρεση. Να μοιράζει, να επιδοτεί και να αναβάλλει δύσκολες αποφάσεις πίσω από την ασφάλεια των ευρωπαϊκών πόρων.

Η περίοδος 2020-26 δεν ήταν κανονικότητα. Είχε πανδημία, ενεργειακή κρίση, Ταμείο Ανάκαμψης, έκτακτους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς, δημοσιονομική ανοχή. Όλα αυτά «έχτισαν» μεν ένα γενναίο δώρο πλαίσιο αλλά και την αυταπάτη ότι η δημοσιονομική μας «άνεση» ήταν εθνική επιτυχία, ενώ στην ουσία ήταν ένα έκτακτο ευρωπαϊκό πλαίσιο που τώρα τελειώνει.

Η νέα περίοδος στην Ευρώ-

πη θα είναι πολύ σκληρή. Ο νέος κοινοτικός προϋπολογισμός είναι μάχη συμφερόντων. Οι χώρες θα συγκρουστούν για λιγότερους διαθέσιμους πόρους και για νέες προτεραιότητες σε άμυνα, ασφάλεια, ενέργεια, βιομηχανία, τεχνολογία, ανταγωνιστικότητα.

Το δόγμα της Ελλάδας «να πάρουμε όσο περισσότερα γίνεται» δεν ισχύει πια. Η χώρα δεν έχει την πολυτέλεια να πάει σε αυτή τη διαπραγμάτευση με γενικόλογες διεκδικήσεις. Χρειάζονται εσωτερική συνοχή, τεχνοκρατική προετοιμασία, συμμαχίες και καθαροί στόχοι. Ένα παράδειγμα, η άμυνα. Η Ελλάδα πρέπει να διεκδικήσει ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, συμμετοχή της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας και πραγματικό επιμερισμό βαρών, για να μη συνεχιστεί η τακτική των εισαγόμενων λύσεων που πληρώ-

Η περίοδος 2020-26 δεν ήταν κανονικότητα. Είχε πανδημία, ενεργειακή κρίση, Ταμείο Ανάκαμψης, έκτακτους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς, δημοσιονομική ανοχή. Όλα αυτά «έχτισαν» μεν ένα γενναίο δώρο πλαίσιο, αλλά και την αυταπάτη ότι η δημοσιονομική μας «άνεση» ήταν εθνική επιτυχία, ενώ στην ουσία ήταν ένα έκτακτο ευρωπαϊκό πλαίσιο που τώρα τελειώνει.

νονται ακριβά, χωρίς να χτίζουν ισχύ. Οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες δεν είναι μια «τεχνική διαδικασία» των Βρυξελλών. Θα είναι το πραγματικό πλαίσιο διακυβέρνησης της χώρας. Θα επιβάλουν όρια, πειθαρχία, προτεραιότητες. Θα αναγκάσουν την επόμενη κυβέρνηση να ιεραρχήσει, να περιορίσει, να πει «όχι». Το πρόβλημα είναι ότι το πολιτικό σύστημα έχει εθιστεί στο αντίθετο.

Τα χρήματα του Ταμείου Ανάκαμψης δεν ήταν δώρο, είχαν κόστος. Όσο περισσότερα θα κατευθύνονται στην αποπληρωμή παλαιών υποχρεώσεων, τόσο λιγότερος χώρος θα μένει για νέα προγράμματα. Γι' αυτό η επόμενη εκλογική συζήτηση δεν μπορεί να γίνει με τους όρους του χθες. Δεν μπορεί να είναι ένας πλειστηριασμός παροχών, όπου κάθε κόμμα υπόσχεται και όλοι

κάνουν ότι δεν βλέπουν το δημοσιονομικό ταβάνι. Η χώρα χρειάζεται ώριμη συζήτηση για το ποια μέτρα θα χρηματοδοτηθούν, ποια θα κοπούν, ποιες δαπάνες έχουν προτεραιότητα, ποια κοινωνική πολιτική είναι πραγματικά αναγκαία, ποιο παραγωγικό σχέδιο θα σταθεί χωρίς ευρωπαϊκές ενέσεις.

Το θέμα δεν είναι ποιος θα κερδίσει τις επόμενες εκλογές. Είναι ποιος έχει το θάρρος να κυβερνήσει τη χώρα στη νέα πραγματικότητα που έρχεται και όχι στην ψευδαίσθηση που καλλιεργείται.

Όταν οι κάλπες κλείσουν, πάνω στο τραπέζι της επόμενης κυβέρνησης δεν θα βρίσκεται πρόγραμμα παροχών. Θα βρίσκεται ο λογαριασμός!

Ο κ. Ηλίας Πεντάζος είναι οικονομολόγος, τ. γ.γ. Δημοσιονομικής Πολιτικής υπ. Οικονομικών.

Ο πόλεμος στο Ιράν αλλάζει τον χάρτη των διακοπών

Μεγάλες μειώσεις τιμών στη Μ. Ανατολή, άλλα της ζήτησης στην Ευρώπη

Η αναζωπύρωση του πολέμου στο Ιράν ανακατεύει την τράπουλα του παγκόσμιου τουρισμού, αλλάζοντας τα πλάνα των καλοκαιρινών διακοπών και αναγκάζοντας τους ταξιδιωτικούς πράκτορες να προχωρήσουν σε μεγάλες μειώσεις τιμών για να δελεάσουν τους διστακτικούς παραθεριστές. Η γεωπολιτική αστάθεια στη Μέση Ανατολή, μετά και τις νέες εκθροπαξίες ΗΠΙΑ - Ιράν και οι ανησυχίες για την ασφάλεια των πτήσεων προς την περιοχή έχουν οδηγήσει σε κατακόρυφη πτώση της ζήτησης για παραδοσιακά δημοφιλείς καλοκαιρινούς προορισμούς. Προκειμένου να αναστρέψουν το κλίμα, εταιρείες του κλάδου επιστρατεύουν γενναίες προσφορές και οικογενειακά πακέτα.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της πλατφόρμας Travel Supermarket, το κόστος για μια μέση οικογενειακή διαμονή επτά διανυκτερεύσεων με all-inclusive πακέτο στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα παρουσιάζει εντυπωσιακή μείωση της τάξης του 25% φέτος τον Αύγουστο σε σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. Παρομοίως, οι ίδιες διακοπές στην Αίγυπτο είναι κατά 8% φθηνότερες, καθώς οι τουριστικές επιχειρήσεις προσπαθούν

να καθυποχάσουν το κοινό και να γεμίσουν τα άδεια δωμάτια στην περιοχή, που δοκιμάζεται μετά την έναρξη του πολέμου στις 28 Φεβρουαρίου.

Η τάση αυτή επηρεάζει και άλλες κοντινές αγορές, με το Μαρόκο να καταγράφει πτώση τιμών κατά 6,5%, την Τυνησία κατά 2,5% και την Τουρκία κατά 1,6%. Αν και το βρετανικό υπουργείο Εξωτερικών απέσυρε πρόσφατα την ταξιδιωτική οδηγία για τα ταξίδια στο Ντουμπάι, μετά την προσωρινή συμφωνία μεταξύ ΗΠΙΑ και Ιράν, οι Αρχές προειδοποιούν ότι η κατάσταση παραμένει εξαιρετικά απρόβλεπτη, γεγονός που συντηρεί το αίσθημα ανασφάλειας.

Η απροθυμία των Βρετανών να ταξιδέψουν κοντά στη ζώνη των συγκρούσεων έχει αυξήσει τη ζήτηση προς τα ασφαλή καταφύγια της Ευρώπης εκτοξεύοντας, όπως είναι αναμενόμενο, τις τιμές. Τα all-inclusive πακέτα για την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα έχουν σημειώσει σταδιακή άνοδο κατά 3% έως 5%. Για μια τετραμελή οικογένεια η επιλογή της Ισπανίας μεταφράζεται σε ένα επιπλέον κόστος έως και 187 ευρώ για επτά νύχτες, ανεβάζοντας το συνολικό κόστος του ταξιδιού σε 5.000 ευρώ.

Η απροθυμία των Βρετανών να ταξιδέψουν κοντά στη ζώνη των συγκρούσεων έχει αυξήσει τη ζήτηση προς τα ασφαλή καταφύγια της Ευρώπης. Τα all-inclusive πακέτα για την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα έχουν σημειώσει σταδιακή άνοδο κατά 3% έως 5%.

Το κόστος για μια μέση οικογενειακή διαμονή επτά διανυκτερεύσεων με all-inclusive πακέτο στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα παρουσιάζει πτώση της τάξης του 25% φέτος τον Αύγουστο σε σύγκριση με πέρυσι.

Πολλές οικογένειες προτιμούν ακόμη και να χάσουν τις προκαταβολές τους παρά να ρισκάρουν ένα ταξίδι στη Μέση Ανατολή. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της οικογένειας Χάρις από το Σουόνσι, η οποία ακύρωσε τις προγραμματισμένες διακοπές της στο Ντουμπάι λόγω του πολέμου στο Ιράν, επιλέγοντας τελικά ένα εναλλακτικό all-inclusive πακέτο περίπου 7.500 ευρώ για το μακρινό Μεξικό. Άλλοι παραθεριστές, όπως η Φλόρα Μπάτζερ που σχεδίαζε ταξίδι με τρεις φίλες της, μετακίνησαν τις κρατήσεις τους για το φθινόπωρο σε ευρωπαϊκά νησιά, όπως το Λανθαρότε στα Κανάρια, εκφράζοντας την απογοήτευσή τους για τις διακυμάνσεις

των τιμών. Ως μοναδική οικονομική ανακούφιση για τους ταξιδιώτες, σημειώνει το BBC, λειτουργεί η γενικευμένη πτώση στις τιμές ενοικίασης αυτοκινήτων παγκοσμίως, αποτέλεσμα της αυξημένης παραγωγής και του έντονου ανταγωνισμού των εταιρειών, με το μέσο ημερήσιο κόστος στην Ελλάδα, λόγω χάρη, να πέφτει από τα 59 στα 46 ευρώ και στην Ισπανία από τα 44 στα 39 ευρώ. Παρά το γεγονός ότι οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής παρουσίασαν σχετική ανάκαμψη μετά τις πρόσφατες διπλωματικές επαφές για κατάπαυση του πυρός, η συμπεριφορά των καταναλωτών φαίνεται ότι αλλάζει μόνιμα. Οι ταξιδιώτες δεν αναζητούν απλώς φθηνότερες

επιλογές, αλλά αλλάζουν και τη διάρκεια των αποδράσεών τους, περιορίζοντας τις παραδοσιακές διακοπές των δύο εβδομάδων σε διαμονές οκτώ ή δέκα ημερών, τις οποίες συνδυάζουν με σύντομες αποδράσεις. Σε αυτό το ρευστό περιβάλλον ο ταξιδιωτικός χάρτης επανασχεδιάζεται με την ανάδειξη νέων, εναλλακτικών προορισμών που προσφέρουν καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής, μακριά από τις γεωπολιτικές εντάσεις. Χώρες όπως το Μαυροβούνιο και η Μάλτα βλέπουν τη δημοτικότητά τους να εκτοξεύεται, αποτελώντας τις νέες σταθερές για τους Ευρωπαίους που αναζητούν ασφάλεια και οικονομικές τιμές για τις καλοκαιρινές τους εξορμήσεις.

Ευκαιρίες για συλλέκτες Rolex λόγω πτώσης της τιμής του χρυσού

Η υποχώρηση των τιμών του χρυσού αρχίζει να αποτυπώνεται και στην αγορά των μεταχειρισμένων πολυτελών ρολογιών, δημιουργώντας ευκαιρίες για συλλέκτες που αναζητούν συγκεκριμένα μοντέλα Rolex.

Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το Rolex Daytona Oysterflex σε κίτρινο χρυσό, η τιμή του οποίου έχει μειωθεί κατά 4% από τον Απρίλιο, σύμφωνα με τον Bloomberg Subdial Index. Η πτώση ακολουθεί την κάμψη στην αγορά πολυτίμων μετάλλων, η οποία ξεκίνησε μετά την κλιμάκωση της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή.

Ο δείκτης Bloomberg Subdial παρακολουθεί τα 50 πιο εμπορεύσιμα ρολόγια με βάση την αξία συναλλαγών. Στα 13 μοντέλα με χρυσό κάσα που περιλαμβάνονται στον δείκτη, οι τιμές παραμένουν

σε γενικές γραμμές σταθερές από τον Απρίλιο. Πρόκειται για σαφή επιβράδυνση σε σχέση με το 2025, όταν τα ίδια μοντέλα είχαν καταγράψει μέση άνοδο σχεδόν 9%, καθώς οι τιμές του χρυσού κινούνταν ανοδικά.

Πιέσεις στην αγορά μεταχειρισμένων ρολογιών, παραμένει ισχυρή η ζήτηση για συγκεκριμένα μοντέλα.

Η μεγάλη μεταβλητότητα στις τιμές των πολυτίμων μετάλλων αποτελεί πλέον παράγοντα πίεσης για την αγορά πολυτελών ρολογιών. Όπως σημειώνει ο Ολιβερ

Η τιμή του εμβληματικού Rolex Daytona Oysterflex έχει μειωθεί κατά 4% από τον Απρίλιο.

Μίλερ, ιδρυτής της συμβουλευτικής εταιρείας LuxeConsult, οι δικυμάνσεις του χρυσού γίνονται ολοένα μεγαλύτερο πρόβλημα όταν το κόστος των μετάλλων αυξάνεται τόσο γρήγορα όσο τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τον ίδιο, οι κατασκευαστές αξιοποιούν πλέον και νέες τεχνικές παραγωγής, οι οποίες επιτρέπουν τη μείωση της ποσότητας χρυσού που απαιτείται για την κατασκευή ορισμένων εξαρτημάτων, μεταξύ άλλων μέσω εσωτερικής κοίλανσης των υλικών.

Η εικόνα της αγοράς πάντως δεν είναι ενιαία. Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα πλέον περιζήτητα μοντέλα εξακολουθούν να κρατούν καλύτερα τις τιμές τους. Η αξία των 10 κορυφαίων ρολογιών του δείκτη, πέντε εκ των οποίων είναι χρυσά μοντέλα Rolex και Patek Philippe, έχει αυξηθεί λίγο πάνω

από 2% από τον Απρίλιο.

Αυτό δείχνει ότι η αγορά μεταχειρισμένων πολυτελών ρολογιών δεν κινείται μηχανικά με βάση την τιμή του χρυσού. Αντίθετα, η ζήτηση παραμένει ισχυρή για συγκεκριμένα μοντέλα με αναγνωρισμότητα, ιστορικότητα και περιορισμένη διαθεσιμότητα.

«Εμβληματικά brands και ιστορικά μοντέλα, με πραγματική τεχνική ποιότητα, είναι αυτά που οδηγούν την αγορά», αναφέρει ο Αλεξάντερ Νουσιμπάχερ, επικεφαλής δεδομένων της Subdial.

Η τιμή του χρυσού έχει υποχωρήσει πάνω από 20% από την έναρξη της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή τον Φεβρουάριο, καθώς οι ρευστοποιήσεις κερδών έβαλαν τέλος σε ένα ανοδικό σερί τριών ετών και οδήγησαν το μέταλλο σε bear market τον προηγούμενο μήνα.

«Βουτιά» πωλήσεων για την Porsche το α' εξάμηνο

Μεγάλη πτώση 16% σημείωσαν οι παραδόσεις της Porsche το α' εξάμηνο, επηρεασμένες αρνητικά από την αδύναμη ζήτηση στη μεγαλύτερη αγορά της, τη Βόρεια Αμερική, και από τη μείωση κατά σχεδόν ένα τρίτο στην Κίνα, αλλά και επιδεινώνοντας το κλίμα απαισιοδοξίας που επικρατεί στον γερμανικό τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

Ο γερμανικός κατασκευαστής πολυτελών σπορ αυτοκινήτων ανακοίνωσε μείωση των πωλήσεων σε 122.306 μονάδες κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουνίου, το χαμηλότερο επίπεδο από το 2020. Το ίδιο διόστημα καταγράφηκε μείωση των παραδόσεων σε όλες τις περιοχές, με τη Βόρεια Αμερική να σημειώνει πτώση 13% και την Κίνα 32%.

Η Porsche ανέφερε ότι οι κύριοι λόγοι για τη συνολική πτώση περιλαμβάνουν τη διακοπή της παραγωγής του μοντέλου 718 με κινητήρα εσωτερικής καύσης,

τη δυσμενή βάση σύγκρισης λόγω της μεγάλης ζήτησης που είχε καταγραφεί πέρυσι για το πλήρως ηλεκτρικό Macan και τη λήξη των φορολογικών κινήτρων στις ΗΠΙΑ για τα ηλεκτρικά και υβριδικά οχήματα.

Ο διευθύνων σύμβουλος Μίχαελ Λάιτερς, ο οποίος ανέλαβε τα νήια τον Ιανουάριο έπειτα από χρόνια στη διοίκηση των

Πτώση 16% σημείωσαν οι παραδόσεις, το χαμηλότερο επίπεδο από το 2020.

παραγωγικών δραστηριοτήτων της Ferrari, προσπαθεί να αποκαταστήσει την κερδοφορία της Porsche ύστερα από μια δύσκολη χρονιά, που ανέδειξε τα όρια της στρατηγικής της για τα πλε-

Την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουνίου καταγράφηκε μείωση των παραδόσεων της Porsche σε όλες τις περιοχές, με τη Βόρεια Αμερική να σημειώνει πτώση κατά 13% και την Κίνα κατά 32%.

κτρικά οχήματα και οδήγησε τη μετοχή της εταιρείας σε πτώση, με αποτέλεσμα να βγει από τον δείκτη αναφοράς DAX της Γερ-

μανίας. Η αυτοκινητοβιομηχανία έχει πληγεί σοβαρά από τους δασμούς του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, καθώς δεν δια-

θέτει εργοστάσιο στην κρίσιμη αγορά των ΗΠΑ.

Ο Λάιτερς έχει αρχίσει να αναδιαμορφώνει την εταιρεία, που ανήκει στη Volkswagen, συμφωνώντας τον Απρίλιο να πουλήσει το μερίδιο που κατέχει στην κοινοπραξία της Bugatti. Η διοίκηση έχει δηλώσει ότι είναι πιθανές περαιτέρω εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, καθώς επιδιώκει να εστιάσει περισσότερο τις δραστηριότητές της και να ενισχύσει τις αποδόσεις. Οι δυσκολίες της Porsche εντάσσονται σε μια ευρύτερη επιβράδυνση που πλήττει τους Γερμανούς κατασκευαστές πολυτελών αυτοκινήτων. Η Mercedes-Benz ανακοίνωσε την Τετάρτη ότι οι παραδόσεις αυτοκινήτων το β' τρίμηνο μειώθηκαν κατά 8%, συμπεριλαμβανομένης μιας πτώσης κατά 30% στην Κίνα, όπου η κρίση στον τομέα των ακινήτων και ο εντονότερος τοπικός ανταγωνισμός περιορίζουν τη ζή-

τηση για οχήματα υψηλής κατηγορίας. Η BMW προειδοποίησε τον περασμένο μήνα ότι το περιθώριο κέρδους της θα συρρικνωθεί έως και στο 1% λόγω της χαμηλής ζήτησης στην Κίνα.

Η Porsche αποτελεί παραδοσιακά μία από τις πιο κερδοφόρες μονάδες της VW, συμβάλλοντας στην αντιστάθμιση των μειωμένων αποδόσεων από τις μάρκες της που απευθύνονται στη μαζική αγορά. Τα προβλήματα της αυξάνουν την πίεση στον διευθύνοντα σύμβουλο της VW, Ολιβερ Μπλουμ.

Ο Λάιτερς δήλωσε τον περασμένο μήνα ότι η Porsche ολοκληρώνει τις διαπραγματεύσεις για επιπλέον περικοπές κόστους, καθώς προετοιμάζεται για μια περίοδο μειωμένων παραγωγής. Τυχόν νέα μέτρα θα προστεθούν στα ήδη ανακοινωθέντα σχέδια για την κατάργηση περίπου 3.900 θέσεων εργασίας έως το 2029.

Πρόταση από την Ισπανία για κοινό ευρωπαϊκό δανεισμό

Οι ετήσιες εκδόσεις θα μπορούσαν να φθάσουν στα 850 δισ. ευρώ

Της ανταποκριτριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ

Φιλόδοξη πρόταση νέου ευρωπαϊκού μηχανισμού κοινής έκδοσης χρέους, που θα μπορεί να αντλεί έως και 850 δισ. ευρώ ετησίως από τις αγορές, κατέθεσε η Ισπανία στο Eurogroup, επαναφέροντας μία από τις πιο δύσκολες ευρωπαϊκές συζητήσεις, αλλά με διαφορετική επιχειρηματολογία από εκείνη των ευρωσολογών της προηγούμενης δεκαετίας.

Η Μαδρίτη υποστηρίζει ότι η κοινή έκδοση χρέους δεν αποτελεί πλέον ζήτημα διαχείρισης κρίσεων, αλλά «εργαλείο» μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας, χαμηλότερου κόστους δανεισμού σε μια περίοδο που η Ευρωπαϊκή Ένωση αναζητεί πόρους για την άμυνα, την ενεργειακή μετάβαση και την τεχνολογική της κυριαρχία.

Σύμφωνα με το non-paper, που έχει στη διάθεσή της η «Κ», προβλέπεται η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Κυρίαρχης Χρηματοδότησης (European Sovereign Facility – ESF). Η Κομισιόν θα αναλαμβάνει

την έκδοση περίπου του ενός τρίτου των ετήσιων αναχρηματοδοτήσεων του δημόσιου χρέους των κρατών-μελών, καθώς και των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, που επιτρέπουν οι ευρωπαϊκοί κανόνες, επιστρέφοντας τα κεφάλαια στις χώρες με τη

Ο Ολλανδός υπουργός Οικονομικών Ελκο Χάινεν, προσερχόμενος στο Eurogroup, τόνισε ότι «πρόκειται για μια παλιά συζήτηση και η απάντηση είναι πάντα η ίδια: «Οχι».

μορφή δανείων.

Στον ίδιο μηχανισμό θα μπορούσαν να ενταχθούν σταδιακά και οι εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), αξιοποιώντας την εμπειρία της κρίσης

χρέους της Ευρωζώνης.

Εφόσον συμμετείχαν όλα τα κράτη-μέλη, οι ετήσιες εκδόσεις θα μπορούσαν να φθάσουν στα 850 δισ. ευρώ, δημιουργώντας μέσα σε πέντε χρόνια αγορά ευρωπαϊκών ομολόγων ύψους περίπου 5 τρις. ευρώ. Σύμφωνα με την πρόταση, μόνο μια αγορά τέτοιου μεγέθους μπορεί να αποκτήσει τα χαρακτηριστικά ενός πραγματικού ευρωπαϊκού «ασφαλούς περιουσιακού στοιχείου» (safe asset). Για τον Ισπανό υπουργό Οικονομίας Κάρλο Κουέρπο, η συγκυρία είναι η πλέον ευνοϊκή, καθώς η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του ευρώ βρίσκεται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής συζήτησης και οι αγορές αναζητούν ασφαλείς εναλλακτικές στα αμερικανικά κρατικά ομόλογα. Σε άρθρο στο Bloomberg υποστηρίζει, εξάλλου, ότι ο κατακερματισμός της ευρωπαϊκής αγοράς ομολόγων κοστίζει περίπου 70 εκατ. ευρώ ημερησίως στους Ευρωπαίους φορολογουμένους και εκτιμά ότι ένα κοινό safe asset θα μπορούσε να αποφέρει εξοικονόμηση έως 25 δισ. ευρώ τον χρόνο. Ως απόδειξη ότι η κοινή χρηματοδότηση μπορεί να λειτουργή-

Η Μαδρίτη υποστηρίζει ότι η κοινή έκδοση χρέους δεν αποτελεί πλέον ζήτημα διαχείρισης κρίσεων, αλλά «εργαλείο» μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας, χαμηλότερου κόστους δανεισμού σε μια περίοδο που η Ε.Ε. αναζητεί πόρους για την άμυνα, την ενεργειακή μετάβαση και την τεχνολογική της κυριαρχία.

σει, επικαλείται το πρόγραμμα SAFE των 150 δισ. ευρώ για την άμυνα, εκτιμώντας ότι η ύπαρξη ενός ώριμου ευρωπαϊκού ασφαλούς τίτλου θα μείωνε αισθητά ακόμη και το κόστος αυτής της έκδοσης.

Παράλληλα, η πρόταση έρχεται την ώρα που ξεκινάει η διαπραγμάτευση για τον νέο επταετή ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, με τη Μαδρίτη να θεωρεί ότι η συζήτηση για τον τρόπο χρηματοδότησης των νέων ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων αποτελεί την κατάλληλη ευκαιρία για τη δημιουργία μόνιμου ευρωπαϊκού ασφαλούς τίτλου. Γνωρίζοντας εκ των προτέρων τις βασικές ενστάσεις των λεγόμενων «φειδωλών» χωρών, ο Κάρλος Κουέρπο εξήγησε ότι η συμμετοχή θα είναι εθελοντική, δεν θα αυξάνεται το συνολικό δημό-

σιο χρέος της Ε.Ε., ούτε θα υπάρχει αμοιβαίωση των υφιστάμενων υποχρεώσεων. Αντίθετα, προβλέπεται ειδικός μηχανισμός αποζημίωσης, ώστε χώρες όπως η Γερμανία, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία να δανειζονται με το σπμερινό τους κόστος, ενώ τυχόν πρόσθετη επιβάρυνση θα επιμερίζεται στους υπόλοιπους συμμετέχοντες.

Η Μαδρίτη εκτιμά ότι όσο θα αυξάνεται η ρευστότητα της αγοράς, το κόστος δανεισμού του νέου ευρωπαϊκού τίτλου θα προσεγγίσει ή ακόμη και θα υποχωρήσει κάτω από το γερμανικό, οδηγώντας σε αρχική εξοικονόμηση περίπου 5 δισ. ευρώ ετησίως, που θα μπορούσε να φθάσει τα 25 δισ. ευρώ όταν ο μηχανισμός ωριμάσει πλήρως.

Παρά τις «δικλίδες» ασφαλεί-

ας της ισπανικής πρότασης, ήδη ο Ολλανδός υπουργός Οικονομικών Ελκο Χάινεν, προσερχόμενος στο Eurogroup, τόνισε ότι «πρόκειται για μια παλιά συζήτηση και η απάντηση είναι πάντα η ίδια: Οχι».

Ο αρμόδιος επίτροπος Βάλντις Ντομπρόβσκις υπενθύμισε, πάντως, ότι ο κοινός δανεισμός αποτελεί ήδη μέρος της ευρωπαϊκής εργαλειοθήκης –μέσω του Next Generation EU–, ενώ ο πρόεδρος του Eurogroup Κυριάκος Πιερρακάκης, παρότι αναγνώρισε ότι υπάρχει ευρεία συμφωνία ως προς την ανάγκη περισσότερων επενδύσεων και ισχυρότερης ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, ωστόσο υπογράμμισε ότι δεν υφίσταται προσώρας συναίνεση για τον τρόπο χρηματοδότησής τους.

Η Κίνα στοχεύει να κυριαρχήσει στον κλάδο των ρομποταξί

Μετά την κυριαρχία της στα ηλεκτρικά οχήματα, η Κίνα βάζει στόχο να μετατρέψει τα ρομποταξί σε ακόμα έναν τομέα στον οποίο θα αποκτήσει ηγετική θέση παγκοσμίως. Το ερώτημα είναι εάν μπορούν οι κινεζικές εταιρείες να πετύχουν τον στόχο αυτό. Οι κινεζικές εταιρείες αυτόνομης οδήγησης διαθέτουν ήδη ένα ισχυρό πλεονέκτημα: το βιομηχανικό οικοσύστημα που συνέβαλε στη μετατροπή της χώρας στη μεγαλύτερη αγορά ηλεκτρικών οχημάτων στον κόσμο. Σε αντίθεση με την Tesla, η οποία σχεδιάζει μεγάλο μέρος της τεχνολογίας της εξωτερικά, η βιομηχανία αυτόνομης οδήγησης της Κίνας βασίζεται σε ένα δίκτυο εταιρειών, όπως οι καθιερωμένοι κατασκευαστές αυτοκινήτων BYD, Chery, Geely και SAIC, ενώ εξειδικευμένες εταιρείες αναπτύσσουν το λογισμικό.

Τα αυτόνομα οχήματα βασίζονται σε πολλές από τις ίδιες μπαταρίες, αισθητήρες, μικροτσίπ και ενσωματωμένους υπολογιστές με τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Επειδή αυτές οι αλυσίδες εφοδιασμού υπάρχουν ήδη σε τεράστια κλίμακα, οι εταιρείες μπορούν να αναπτύξουν την τεχνολογία

ταχύτερα και με χαμηλότερο κόστος.

Η Κίνα έχει πολύπλοκες συνθήκες οδήγησης. Μια απλή διαδρομή στο Πεκίνο μπορεί να απαιτήσει από ένα αυτόνομο όχημα να αντιμετωπίσει λεωφορεία, σκούτερ, ποδηλάτες, πεζούς και απρόβλεπτη κυκλοφορία. Αυτή η ποικιλομορφία των χρηστών του οδικού δικτύου παράγει τεράστιες ποσότητες δεδομένων που συμβάλλουν στη βελτίωση του λογισμικού για την αυτόνομη οδήγηση.

Αν και τα δεδομένα οδήγησης από την Κίνα είναι χρήσιμα, υπάρχουν και άλλες δύσκολες συνθήκες στο εξωτερικό που θα μπορούσαν να εμποδίσουν οποιαδήποτε ταχεία επέκταση στις ξένες αγορές. Για παράδειγμα, στη Μέση Ανατολή η θερμοκρασία είναι πολύ υψηλή, στη Νοτιοανατολική Ασία υπάρχουν έντονες βροχοπτώσεις και στην Ελβετία οι χειμερινές θερμοκρασίες μπορεί να είναι πολύ χαμηλές. Οι ακραίες θερμοκρασίες μπορούν να μειώσουν την απόδοση της μπαταρίας, ενώ η έντονη βροχή, το χιόνι και η ομίχλη παρεμποδίζουν τη λειτουργία των καμερών και των αισθητήρων στους οποίους βασίζονται τα

αυτόνομα οχήματα.

Η QCraft εφαρμόζει το λογισμικό αυτόνομης οδήγησης που έχει αναπτύξει σε επιβατικά αυτοκίνητα, καθώς και σε αυτόνομα λεωφορεία και οχήματα διανομής. Η εταιρεία αναφέρει ότι τα λεωφορεία της κυκλοφορούν ήδη σε περισσότερες από 20 κινεζικές πόλεις και ότι επεκτείνεται στο εξωτερικό. Εκτιμήσεις θεωρούν ότι μέσα στα επόμενα πέντε, επτά ή το πολύ δέκα χρόνια, αυτή η τεχνολογία θα γίνει μέρος της ζωής όλων, σημειώνει το BBC.

Η Waymo, η εταιρεία ρομποταξί της Alphabet, παραμένει ηγέτις της αγοράς, παρέχοντας υπηρεσίες χωρίς οδηγό έναντι αμοιβής σε αρκετές πόλεις των ΗΠΑ. Η Zoox, που ανήκει στην Amazon, και η Tesla επεκτείνονται με μεγαλύτερη προσοχή, ενώ η Uber έχει εγκαταλείψει την ανάπτυξη των δικών της αυτόνομων οχημάτων, ένα έργο που υπέστη πλήγμα λόγω ενός δυστυχήματος το 2018. Η Uber, μαζί με την ανταγωνιστήριά της στον τομέα των υπηρεσιών μεταφοράς, τη Lyft, συνεργάζεται πλέον με κινεζικές εταιρείες. Αν και οι κινεζικές εταιρείες είναι σε θέση να

κατασκευάζουν με χαμηλό κόστος, η Waymo έχει αφιερώσει χρόνια στην ανάπτυξη εξειδικευσης στην εξυπηρέτηση πελατών και στην τεχνολογία εφαρμογών.

Οι αντιλήψεις διαφέρουν επίσης από αγορά σε αγορά. Στις ΗΠΑ τα συνδικάτα έχουν προειδοποιήσει ότι τα ρομποταξί ενδέχεται να αντικαταστήσουν τους οδηγούς ταξί, διανομής και μεταφοράς εμπορευμάτων.

Ο Κινέζος πρόεδρος Σί Τζινπίνγκ έχει προωθήσει την τεχνητή νοημοσύνη και τη ρομποτική ως μέρος της προσπάθειας της Κίνας να αναπτύξει «νέες παραγωγικές δυνάμεις υψηλής ποιότητας», οι οποίες θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και θα ενισχύσουν την οικονομική ανάπτυξη. Ετσι, υπάρχουν κίνητρα και ώθηση για τις εταιρείες να επενδύσουν στην τεχνολογία και να επεκταθούν.

Ενα από τα επιχειρήματα του κλάδου είναι ότι τα αυτόνομα οχήματα θα μπορούσαν να βελτιώσουν την κινητικότητα των ανθρώπων που δεν μπορούν εύκολα να οδηγήσουν οι ίδιοι. Εξακολουθούν ωστόσο να υπάρχουν πολλές ανησυχίες γύρω από την ασφάλεια. Νωρίτερα φέτος,

η υπηρεσία Apollo Go της Baidu υπέστη δυσλειτουργία λογισμικού, με αποτέλεσμα περίπου 100 ρομποταξί να μείνουν ακινητοποιημένα. Ορισμένοι επιβάτες ανέφεραν ότι δεν μπορούσαν να βγουν από τα οχήματα, καθώς οι πόρτες είχαν κλειδωθεί αυτόματα. Η υπηρεσία διεκόπη για αρκετές εβδομάδες. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η Baidu συνεργάζεται με τη Lyft για την εισαγωγή των ρομποταξί Apollo Go, ενώ η Lyft δηλώνει ότι οι δοκιμές αναμένεται να ξεκινήσουν σύντομα.

Παρόμοια προβλήματα έχουν προκύψει και αλλού. Η GM έκλεισε το τμήμα ρομποταξί της, Cruise, προκειμένου να «επαναπροσανατολίσει την ανάπτυξη της αυτόνομης οδήγησης στα ιδιωτικά οχήματα».

Οι ρυθμιστικές αρχές της Καλιφόρνιας είχαν αναστείλει την άδειά της έπειτα από ένα ατύχημα το 2023, στο οποίο ένα από τα ρομποταξί της έσυρε μια πεζή για αρκετά μέτρα, αφού αυτή είχε χτυπηθεί από άλλο όχημα. Η λειτουργία των ρομποταξί είναι πιο δύσκολη από την παραδοσιακή κατασκευή αυτοκινήτων ή ακόμη και από τις πλατφόρμες κλή-

Η QCraft εφαρμόζει το λογισμικό αυτόνομης οδήγησης που έχει αναπτύξει σε επιβατικά αυτοκίνητα, καθώς και σε αυτόνομα λεωφορεία και οχήματα διανομής.

σης οχημάτων, καθώς αντιμετωπίζει ζητήματα όπως περιπλοκές ρυθμιστικές εγκρίσεις, λεπτομερή χαρτογράφηση, τοπικές ομάδες λειτουργίας και εμπιστοσύνη του κοινού.

Ενδέχεται επίσης να αντιμετωπίσουν αυξανόμενα γεωπολιτικά εμπόδια. Σε αντίθεση με τα ηλεκτρικά οχήματα, τα ρομποταξί παράγουν τεράστιο όγκο δεδομένων χαρτογράφησης, καμερών και εντοπισμού θέσης. Αυτό τα καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτα σε ζητήματα εθνικής ασφαλείας στις αγορές του εξωτερικού.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΩΛΗΣΗ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΩΝ (14) ΠΡΑΤΗΡΙΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ

Η Petrolina (Holdings) Public Limited (PHL) και η eWise Cyprus Ltd (Esso) ανακοινώνουν την έναρξη επίσημης, ανταγωνιστικής Πρόσκλησης Υποβολής Προσφορών για την προτεινόμενη πώληση χαρτοφυλακίου δεκατεσσάρων (14) πρατηρίων πετρελαιοειδών που βρίσκονται στην Κυπριακή Δημοκρατία, τα οποία προσφέρονται προς πώληση σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού ημερομηνίας 16.12.2025 για την έγκριση της απόκτησης της ExxonMobil Cyprus Limited από την PHL.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με τον διορισμένο Εμπιστευματοδόχο (στοιχεία επικοινωνίας κατωτέρω) για να λάβουν περαιτέρω πληροφορίες αναφορικά με τη διαδικασία, τα χρονοδιαγράμματα και τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Οι αρχικές εκδηλώσεις ενδιαφέροντος πρέπει να υποβληθούν μέχρι τις 31 Ιουλίου 2026. Μετά την επιβεβαίωση της επιλεξιμότητας, οι φορείς που θα έχουν επιλεγεί θα δύνανται να προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας υποβολής προσφορών.

Εμπιστευματοδόχος: Κος Άγγελος Γρηγοριάδης

Τηλέφωνο: +357-99-687000 | +357-99-566558

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:

amgregoriades@gmail.com | gioannides@gemm-group.com

Αριθμός Αναφοράς Διαγωνισμού: ITP-PETRO-CY-2026-001

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Ο ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΝΟΜΟΣ (Ν. 90/1972) ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 90

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 90 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, με την παρούσα δημοσίευση γνωστοποιείται ότι οι Κύπρος και Βίκυ Νιούλικοι προτίθενται να υποβάλουν αίτηση στον ΕΟΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ για τη ΔΕΙΔΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΟΣΘΗΚΟΜΕΤΑΤΡΟΠΩΝ ΜΕΣΩ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑΣ.

Η αίτηση αφορά διευθέτηση προσθηκομετατροπών σε διώροφη οικία σε συγκρότημα το οποίο βρίσκεται στο τεμάχιο με αρ.398 , Φ./Σχ. Ο/ 2-255-354 / τμήμα 6, στην περιοχή Δρομολαξιά - Μενεού - Περβόλια Λάρνακας. Περισσότερες πληροφορίες είναι δυνατό να ληφθούν από τα Γραφεία της Πολεοδομικής Αρχής κατά τις εργάσιμες ώρες και ημέρες.

Εγγραφές παραστάσεις είναι δυνατό να υποβληθούν στην Πολεοδομική Αρχή μέσα σε διάστημα ενός μηνός από τη δημοσίευση της παρούσας ειδοποίησης.

ΔΗΛΩΣΗ-ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

Φέρεται σε γνώση των ενδιαφερομένων ότι η ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, που διαμένει στην Λεωφόρο Λάρνακας 28, Πολυκατοικία Χριστίνα, Μπλοκ Α, Διαμ. 502, 1035 Λευκωσία, υπέβαλε στον Υπουργό Εσωτερικών αίτηση (Τύπος Μ.127) για πολιτογράφηση του ως Κύπριος πολίτης . Όποιοι γνωρίζει οποιονδήποτε λόγο για τον οποίο δεν πρέπει να χορηγηθεί η αιτούμενη πολιτογράφηση, καλείται όπως αποστείλει στον Υπουργό Εσωτερικών, στη Λευκωσία, γραπτή και υπογραμμένη έκθεση των γεγονότων.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της
Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Νέα άνοδος στα ενοίκια σε περιοχές της Αττικής

Τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψε η περιοχή της Δραπετσώνας με 29,1% σε μόλις 12 μήνες

Ισχυρή άνοδο καταγράφουν οι ζητούμενες τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών σε επιλεγμένες περιοχές της Αττικής, με «αιχμή του δόρατος» τα βόρεια προάστια, παρότι στο σύνολό της η αγορά κατοικίας καταγράφει τάσεις επιβράδυνσης του ρυθμού της ανόδου των τιμών. Αυτά είναι τα βασικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από την εικόνα του δεύτερου τριμήνου του έτους, με βάση τα στοιχεία του δείκτη τιμών SPI του Spitogatos.gr.

Ειδικότερα, στις περιοχές που κατέγραψαν τις μεγαλύτερες αυξήσεις του μέσου ζητούμενου ενοικίου βρίσκονται ο Υμηττός με 21,3% και 10,6 ευρώ/τ.μ., αλλά και η Πεντέλη, όπου η μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης ανέρχεται σε 11 ευρώ/τ.μ., έχοντας αυξηθεί κατά 18,9% σε σχέση με την ίδια περίοδο πέρυσι. Επίσης,

στα Μελίσσια ζητούνται πλέον 10,9 ευρώ/τ.μ., με άνοδο 17,9%, ενώ και το Νέο Ψυχικό καταγράφει ετήσια αύξηση κατά 15,1%, παρότι η μέση τιμή έχει φτάσει στα 14,4 ευρώ/τ.μ., κάτι που μεταφράζεται σε ποσά

Στο σύνολό της η αγορά κατοικίας το δεύτερο τρίμηνο καταγράφει τάσεις επιβράδυνσης του ρυθμού των αυξήσεων.

άνω των 1.400 ευρώ για την ενοικίαση 100 τ.μ. Συνολικά στην Αττική τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψε η περιοχή της Δραπετσώνας με 29,1% σε μόλις 12 μήνες, με αποτέλεσμα κι εκεί η μέση ζητούμενη τιμή

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΠΡΟΣ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ		β' τρίμ. 2026	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
	Δραπετσώνα		10,5	29,1%
	Υμηττός		10,6	21,3%
	Πεντέλη		11,0	18,9%
	Μελίσσια		10,9	17,9%
ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ	Νέο Ψυχικό		14,4	15,1%
	Δροσιά		3.094	30,2%
	Δάφνη		3.500	27,0%
	Λυκόβρυση		3.918	25,6%
	Ταύρος		2.800	22,5%
Νέα Φιλαδέλφεια			2.128	22,3%

ΠΗΓΗ: Spitogatos.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ενοικίασης να διαμορφώνεται σε 10,5 ευρώ/τ.μ.

Σε ό,τι αφορά τη μέση ζητούμενη τιμή πώλησης, η μεγαλύτερη αύξηση με 30,2% παρατηρήθηκε στην περιοχή της Δροσιάς,

με τη μέση τιμή να διαμορφώνεται σε 3.094 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, αύξηση κατά 25,6% σημειώθηκε στη Λυκόβρυση, με τη μέση τιμή να πλησιάζει πλέον στις 4.000 ευρώ/τ.μ. (3.920 ευ-

ρώ/τ.μ.). Μεγάλες αυξήσεις παρατηρήθηκαν επίσης σε Δάφνη (27%), Ταύρο (22,5%) και Νέα Φιλαδέλφεια (22,3%).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Spitogatos, κύριος λόγος της εξέλιξης είναι η αναβάθμιση του προσφερόμενου αποθέματος προς πώληση, καθώς παρατηρείται μεγαλύτερος αριθμός πωλούμενων κατοικιών υψηλών προδιαγραφών και ενεργειακής απόδοσης.

Σε πανελλαδικό επίπεδο η εικόνα των τιμών καταδεικνύει μια έκδηλη τάση επιβράδυνσης των μεγάλων αυξήσεων του 2024 και του 2025. Ειδικότερα, κατά το δεύτερο φετινό τρίμηνο η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης κατοικιών πανελλαδικά διαμορφώθηκε σε 6,1%, έναντι αύξησης 9,7% που είχε σημειωθεί πριν από ένα χρόνο. Ακόμη πιο χαρακτηριστική είναι η εικόνα που παρατηρείται στις τιμές

ενοικίων, με τη μέση ζητούμενη τιμή να ενισχύεται κατά μόλις 1,3%, έναντι αύξησης 7,2% πριν από ένα χρόνο.

Ειδικότερα, στην Αττική η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης σημείωσε αύξηση κατά 5,3% (δηλαδή χαμηλότερα του εθνικού μέσου όρου), έναντι αύξησης 9,4% που είχε παρατηρηθεί πριν από ένα χρόνο, κατά την αντιστοίχη σύγκριση του 2025 προς το 2024 (β' τρίμηνο). Είναι εμφανές λοιπόν ότι η επίδραση που επέφερε πέρυσι το πρόγραμμα επιδοτήσεων επιτοκίου για την αγορά κατοικίας «Σπίτι μου II» έχει πλέον αρχίσει να υποχωρεί, περιορίζοντας έτσι τις αυξήσεις των τιμών. Σε ό,τι αφορά πάντως τις ζητούμενες τιμές ενοικίασης, αυτές διατηρήθηκαν φέτος στο 4,5%, ενώ πέρυσι ο αντίστοιχος ρυθμός της ανόδου είχε διαμορφωθεί σε 4,4%.

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

«Κυβερνήτης» της πολυκατοικίας ο διαχειριστής

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Διευρυμένες αρμοδιότητες, αλλά και ευθύνες για τους διαχειριστές πολυκατοικιών συγκαταλέγονται στους στόχους της νομοθετικής πρωτοβουλίας που έχει αναλάβει το υπουργείο Δικαιοσύνης, στο πλαίσιο της διαμόρφωσης του νέου κώδικα ιδιοκτησίας που αναμένεται να παρουσιαστεί το προσεχές φθινόπωρο, μετά την απαραίτητη νομοτεχνική προετοιμασία. Συγκεκριμένα, στη τροποποίηση του καταστατικού των νέου κώδικα ιδιοκτησίας που αναμένεται να παρουσιαστεί το προσεχές φθινόπωρο, μετά την απαραίτητη νομοτεχνική προετοιμασία. Συγκεκριμένα, στη τροποποίηση του καταστατικού των νέου κώδικα ιδιοκτησίας που αναμένεται να παρουσιαστεί το προσεχές φθινόπωρο, μετά την απαραίτητη νομοτεχνική προετοιμασία.

Σήμερα, ένας διαχειριστής καλείται να εισπράξει κοινόχρηστα, να συντονίσει συνεργεία, να κρατήσει βιβλία, να αντιμετωπίσει διαφωνίες και να απαιτήσει σε ενοίκους και ιδιοκτήτες, χωρίς πάντα να υπάρχει σαφές πλαίσιο για το τι μπορεί και τι υποχρεούται να κάνει. Επομένως, είναι σημαντικό να καθοριστεί με ακρίβεια ο ρόλος του διαχειριστή, οι υποχρεώσεις και

τα καθήκοντά του, αλλά και η εν γένει νομιμοποίησή του.

Παράλληλα, θα θεσπιστεί μια νέα, ταχύρρυθμη νομική διαδικασία για την εισπράξη απλήρωτων κοινοχρήστων, η οποία θα περιλαμβάνει ακόμα και την έκδοση διαταγής πληρωμής, ενώ απαραίτητη θα είναι και η δημιουργία μόνιμου αποθεματικού, αλλά και η ασφάλιση των κτιρίων, τουλάχιστον των κοινόχρηστων χώρων τους (π.χ. σκελετός, ανελκυστήρας, είσοδος, κλιμακοστάσιο, ταράτσα και λεβητοστάσιο).

Ακόμα πιο σημαντική όμως κρίνεται και η προωθούμενη παρέμβαση για τη μείωση των απαιτούμενων πλειοψηφιών όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, είτε για την τροποποίηση του καταστατικού των κτιρίων, είτε για ζητήματα επισκευών, συντήρησης και ενεργειακής αναβάθμισης τους.

Στο πλαίσιο αυτό, το Πανελλήνιο Σωματείο Επιχειρήσεων Κοινοχρήστων τοποθετήθηκε δημόσια για τις εξελίξεις αυτές, χαρακτηρίζοντας «ιστορικά» τη μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά πάνω από δύο εκατομμύρια νοικοκυριά, ενώ προτίθεται να συμβάλει στον δημόσιο διάλογο

για το υπό κατάρτιση νομοσχέδιο.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, στο σύνολο της χώρας, περίπου 2,2 εκατ. κατοικίες (σχεδόν το 50% του συνόλου) βρίσκονται εντός των 218.150 πολυκατοικιών (κτίρια με έξι ή περισσότερα διαμερίσματα έκαστο). Σχεδόν οι μισές από αυτές τις πολυκατοικίες βρίσκονται στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αττικής και της Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα, υπολογίζεται ότι το 50%-60% των πολυκατοικιών έχει αναθέσει τη διαχείριση των κοινοχρήστων σε εξειδικευμένα γραφεία. Ειδικά σε ό,τι αφορά τα μέλη του Πανελληνίου Σωματείου Επιχειρήσεων Κοινοχρήστων, αυτά εξυπηρετούν συνολικά 150.000 πολυκατοικίες και πάνω από 1.000.000 οικογένειες σε όλη την Ελλάδα.

Σύμφωνα με τις εταιρείες αυτές, τα πιο κοινά προβλήματα περιλαμβάνουν ιδιοκτήτες ή ενοικιαστές που δεν πληρώνουν κοινόχρηστα, με αποτέλεσμα να επιβαρύνονται οι συνεπείς ένοικοι, δυσκολία στη λήψη αποφάσεων για απαραίτητες εργασίες που πρέπει να εκτελεστούν στο κτίριο, γιατί δεν υπάρχει συμμετοχή στις συνελεύσεις

ή δεν συγκεντρώνονται οι απαιτούμενες πλειοψηφίες, όπως επίσης και διαφωνίες για επισκευές σε ανελκυστήρες και υδραυλικά, μέτρα πυρασφάλειας, κεντρική θέρμανση, ενεργειακές παρεμβάσεις και συντήρηση κοινόχρηστων χώρων.

Το αποτέλεσμα είναι η συχνή απροθυμία ανάληψης της ευθύνης του διαχειριστή από ιδιώτες ιδιοκτήτες, ενώ ένα ακόμα πρόβλημα είναι οι απαραιωμένοι κανονισμοί των πολυκατοικιών, με ασφαλείς ή ανεφάρμοστες διατάξεις, με αποτέλεσμα το κάθε επιμέρους θέμα να οδηγεί σε προσωπικές συγκρούσεις.

Για να αντιληφθεί κανείς καλύτερα τι συμβαίνει στην καθημερινότητα των πολυκατοικιών, η Σωματείο Επιχειρήσεων Κοινοχρήστων κατέθεσε και μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα: Μια πολυκατοικία έχει κανονισμό του 1975, ο οποίος δεν προβλέπει θυροτηλεόραση, κάμερες ασφαλείας, φυσικό αέριο, φωτοβολταϊκά, φορτιστές ηλεκτρικών αυτοκινήτων, ή βραχυχρόνια μίσθωση. Για να αλλάξει ο κανονισμός απαιτούνται η πολύ υψηλές πλειοψηφίες (συχνά άνω του 80%) ή ακόμα και πλήρως

ομοφωνία. Έτσι, η πολυκατοικία μένει εγκλωβισμένη σε κανόνες μιας άλλης εποχής.

Ενα άλλο παράδειγμα αφορά τα απλήρωτα κοινόχρηστα. «Σε μια πολυκατοικία 20 διαμερισμάτων, τρεις ιδιοκτήτες δεν πληρώνουν κοινόχρηστα για μήνες. Έτσι, οι υπόλοιποι καλούνται να καλύψουν πετρέλαιο, καθαριότητα, συντήρηση ανελκυστήρα, ρεύμα και συντηρήσεις. Ο διαχειριστής πέζεται, οι συνεπείς πληρώνουν παραπάνω και η πολυκατοικία οδηγείται σε ένταση». Το νέο πλαίσιο φαίνεται ότι θα προβλέπει ειδικά και ταχύτερη διαδικασία εισπράξης κοινοχρήστων, ακόμα και με διαταγή πληρωμής.

Το πρόβλημα της έλλειψης αποθεματικού, επίσης, γεννά άλλα ζητήματα. Για παράδειγμα, σε μια αφηνίδια ανάγκη επισκευής, όπως υγρομόνωση της ταράτσας, ή επισκευής του ανελκυστήρα, όταν δεν υπάρχει αποθεματικό, είναι πολύ συχνό κάποιοι να εμφανίζουν αναβλητικότητα, ή να μην επιθυμούν να συμβάλουν στα έξοδα που απαιτούνται, με αποτέλεσμα οι ζημιές να αυξάνονται και να προκύπτει μεγαλύτερη ένταση. Στο σημείο αυτό, η θέσπιση υπο-

χρεωτικού αποθεματικού κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση. Αντίστοιχα, όταν υπάρχουν άμεσες ανάγκες, π.χ. επειδή η πρόσωση έχει σοβάδες που πέφτουν, κάποιοι ένοικοι συμφωνούν να γίνει επισκευή, αλλά κάποιοι είτε διαφωνούν είτε δεν εμφανίζονται στη συνέλευση. Έτσι, το έργο δεν προχωράει, παρότι υπάρχει κίνδυνος για το κτίριο και τους περαστικούς. Γι' αυτό εξετάζεται μείωση των απαιτούμενων πλειοψηφιών για επισκευές, συντηρήσεις και ενεργειακές αναβαθμίσεις, ώστε να μην μπλοκάρουν αναγκαίες παρεμβάσεις.

Μεταξύ των προτάσεων που έχουν καταθέσει τα Γραφεία Διαχειρίσις Κοινοχρήστων, για την περαιτέρω εξειδίκευση του νέου πλαισίου, περιλαμβάνονται η αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις συνελεύσεις και στη λήψη αποφάσεων, η σαφήνεια και η λογοδοσία στη διαχείριση, όπως επίσης και η διευκόλυνση ενεργειακών και τεχνολογικών αναβαθμίσεων. Καθοριστικό στοιχείο θα είναι το νέο πλαίσιο να περιορίσει τις ασάφειες και να παράσχει ξεκάθους κανόνες για την εύρυθμη λειτουργία των πολυκατοικιών.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΔΡΕΟΥ

Οι κτηματικές επιδόσεις του Ιουνίου 2026

Ο **Ιούνιος** ήταν ο μήνας που έβαλε πίσω του τις εκλογές και έφερε μια ανήσυχη και εύθραυστη ηρεμία στο γεωπολιτικό σκηνικό της περιοχής. Μια επιστροφή σε ρυθμούς κανονικότητας ήταν αναμενόμενη, αλλά μήπως τελικά ήταν κάτι περισσότερο; Μήπως οι πιο μετριοπαθείς επιδόσεις του Μαΐου ήταν κάτι περισσότερο; Ήταν δηλαδή μια κατάσταση που θυμίζει άλογα που τα κρατούσαν έγκλειστα και μετά αφέθηκαν να τρέξουν σε κούρσα; Πάμε να δούμε τι έγινε.

Τον Ιούνιο του 2026 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.956 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Τον αντίστοιχο μήνα πέρσι καταγράφηκαν 1.795 πωλήσεις σημειώνοντας έτσι μια αύξηση φέτος της τάξης του 9%, κατατάσσοντας τον Ιούνιο ως τον καλύτερο μήνα του τρέχοντος έτους μέχρι στιγμής.

Παράλληλα, σε ό,τι αφορά στα νέα πωλητήρια έγγραφα (μελλοντικές μεταβιβάσεις ακινήτων που έγιναν) ο φετινός Ιούνιος σημείωσε μια κατακόρυφη αύ-

ξηση 27%, με 1.964 πωλητήρια έγγραφα να κατατίθενται φέτος έναντι 1.544 τον ίδιο μήνα πέρσι. Αξίζει να σημειωθεί, πως και σε αυτή την κατηγορία, ο Ιούνιος ήταν και ο καλύτερος μήνας μέχρι τώρα.

Η συνολική αξία συναλλαγών επίσης αυξήθηκε. Τον Ιούνιο του 2026 κυμάνθηκε περίξ των €559 εκατ. και συγκρινόμενη με τον Ιούνιο του 2025 όπου η συνολική αξία ήταν περίξ των €379 εκατ., βλέπουμε μια κατακόρυφη αύξηση επενδυμένων κεφαλαίων της τάξης του 47,5%.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 609 πωλήσεις τον Ιούνιο του 2026 έναντι 537 πωλήσεων τον Ιούνιο του 2025 σημειώνοντας αύξηση 13,4%. Αύξηση 7,3% σημείωσε η συνολική αξία συναλλαγών, εφόσον τον Ιούνιο του 2026 επενδύθηκαν περίξ των €96,4 εκατ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2025 είχαν επενδυθεί περίξ των €89,8 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουνίου 31% επί του

αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 17% επί της αξίας συναλλαγών. Αύξηση 10% είχε η Λευκωσία στα νέα πωλητήρια έγγραφα αφού κατέγραψε 392 νέα πωλητήρια τον Ιούνιο του 2026 σε αντίθεση με 355 τον Ιούνιο του 2025. Βλέπουμε λοιπόν μια ανάκαμψη της Λευκωσίας σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα αλλά δεν είναι η καλύτερη –όπως θα δούμε– μεταξύ των επαρχιών.

Η Λεμεσός κατέγραψε 483 πωλήσεις τον Ιούνιο του 2026 έναντι 466 πωλήσεων τον Ιούνιο του 2025, σημειώνοντας μικρή αύξηση της τάξης του 3,6%. Αποτέλεσμα με 135% βίωση η Λεμεσός στη συνολική αξία συναλλαγών, εφόσον τον Ιούνιο του 2026 επενδύθηκαν περίξ των €271,9 εκατ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2025 είχαν επενδυθεί περίξ των €115,4 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουνίου 24,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 48,6% επί της αξίας συναλλαγών – ένα ποσοστό πραγματικά αξιοσημείωτο. Απογοήωση είχε η Λεμεσός και στα πωλητήρια έγγραφα εφό-

σον κατέγραψε 727 νέα πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 64% αυξημένα σε σχέση με τον Ιούνιο του 2025 που κατέγραψε 444. Η Λεμεσός έκανε ένα απίστευτο comeback σε βαθμό που καθόρισε τη μισή σχεδόν παγκύπρια αγορά.

Η Λάρνακα κατέγραψε 368 πωλήσεις τον Ιούνιο του 2026 έναντι 346 πωλήσεων τον Ιούνιο του 2025, σημειώνοντας αύξηση 6,4%. Αύξηση 11,3% σημείωσε η συνολική αξία συναλλαγών εφόσον τον Ιούνιο του 2026 επενδύθηκαν περίξ των €62,1 εκατ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2025 επενδύθηκαν περίξ των €55,8 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουνίου 19% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 11,1% επί της αξίας συναλλαγών. Λογική αύξηση 6% είχε η Λάρνακα στα νέα πωλητήρια έγγραφα, αφού κατέγραψε 416 νέα πωλητήρια τον Ιούνιο του 2026, σε αντίθεση με 394 τον Ιούνιο του 2025. Η Λάρνακα είχε μια υποβοηθητικά θετική εικόνα κατά τον Ιούνιο.

Η Πάφος κατέγραψε 395 πω-

λήσεις τον Ιούνιο του 2026 έναντι 326 πωλήσεων τον Ιούνιο του 2025, σημειώνοντας κατακόρυφο άνοδο 21,2%. Αύξηση της τάξης του 6,9% σημείωσε η Πάφος στη συνολική αξία συναλλαγών, εφόσον τον Ιούνιο του 2026 επενδύθηκαν περίξ των €102 εκατ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2025 είχαν επενδυθεί περίξ των €95,4 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουνίου 20,2% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 18,2% επί της αξίας συναλλαγών. Εκρηκτική αύξηση 28% κατέγραψε η Πάφος στα πωλητήρια έγγραφα, αφού τον Ιούνιο του 2026 κατατέθηκαν 361 νέα πωλητήρια έγγραφα έναντι 282 τον Ιούνιο του 2025. Με τις επιδόσεις αυτές, η Πάφος δικαιωματικά λαμβάνει το αργυρό μετάλλιο του Ιουνίου, κλείνοντας έτσι θετικά το πρώτο μισό του έτους.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 101 πωλήσεις τον Ιούνιο του 2026 έναντι 120 πωλήσεων τον Ιούνιο του 2025 καταγράφοντας μείωση της τάξης του 15,8%. Σε αντίθεση, αύξηση σημειώθηκε

στη συνολική αξία συναλλαγών, με 18,2%, αφού τον Ιούνιο του 2026 έλκυσε €26 εκατ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2025 είχε ελκύσει €22 εκατ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Ιουνίου 5,2% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 4,7% επί της αξίας συναλλαγών. Αμετάβλητη έμεινε η επαρχία Αμμοχώστου σε νέα πωλητήρια έγγραφα, αφού κατέγραψε 68 νέα πωλητήρια έγγραφα φέτος, έναντι 69 πέρσι. Παρά το γεγονός ότι στα χαρτιά η Αμμόχωστος δεν είχε έναν πολύ καλό μήνα, εντούτοις είναι αξιοσημείωτο ότι έλκυσε τα περισσότερα νέα κεφάλαια για την επαρχία μέσα στην εξάμηνη.

Στην ανάλυση του προηγούμενου μήνα κλείσαμε με την ελπίδα ότι ο Ιούνιος θα άρχιζε να επαναφέρει συνθηκές κανονικότητας. Με τις πιο πάνω επιδόσεις ξεπεράστηκαν και οι πιο αισιόδοξες προβλέψεις.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Θεματοφύλακας
της ταυτότητας και
της κληρονομιάς του Στροβόλου

Σελ. 8

Ιστορίες του κόσμου
με το σαξόφωνο
στο Windcraft Music Fest

Σελ. 3

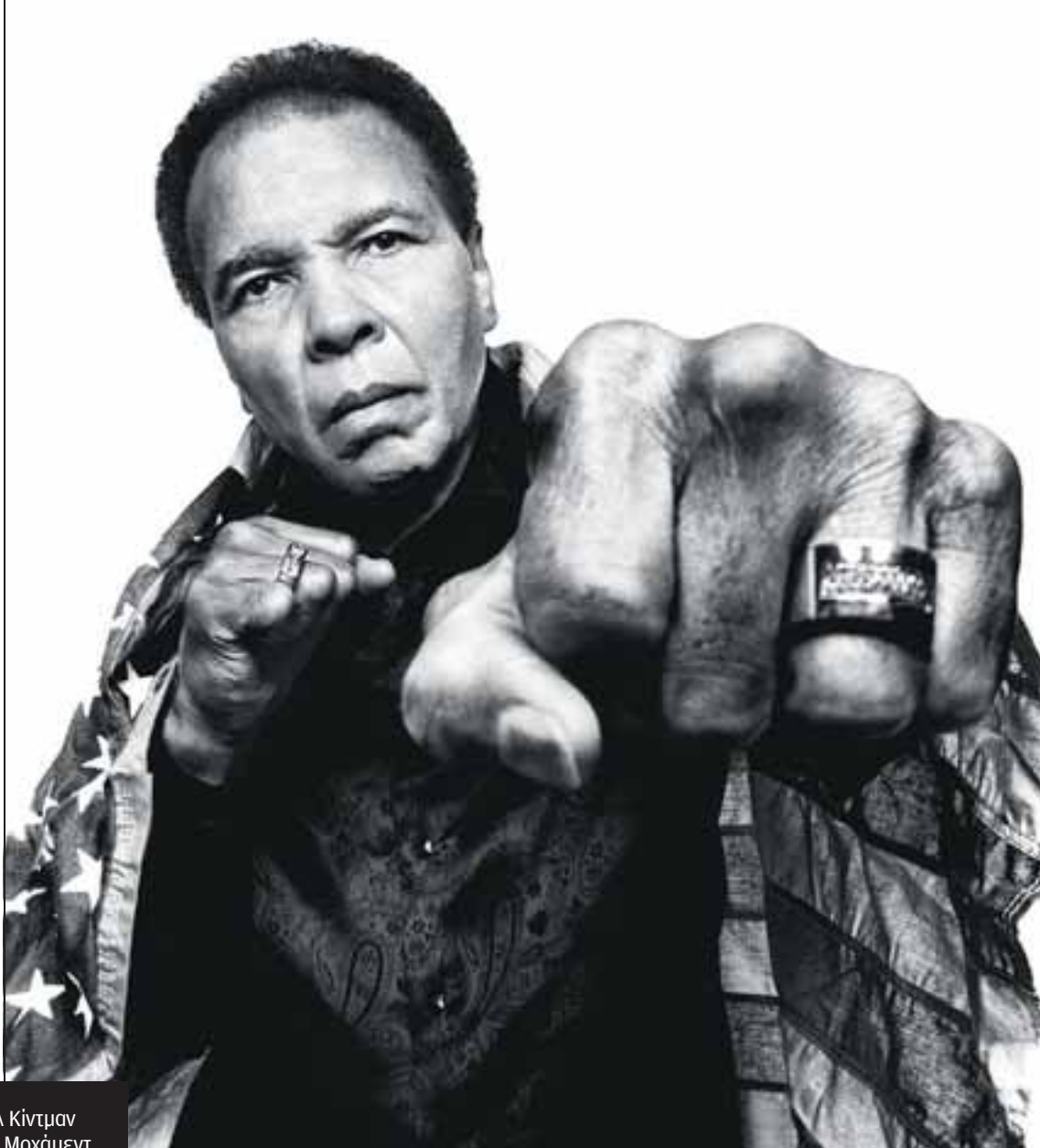
Τα ομηρικά έπη είναι
τα καλύτερα σενάρια
όλων των εποχών

Σελ. 11

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Τέχνες
& γράμματα

Κυριακή 12 Ιουλίου 2026

Η Νικόλ Κίντμαν (2023), ο Μοχάμεντ Αλί (2009) και ο Χένρι Κίσινγκερ (2011) όπως τους απαθανάτισε ο φακός του Platon.

PLATON

Με τον φακό του
άνοιξε τις πόρτες
των ισχυρών
του πλανήτη

Ο διεθνούς φήμης φωτογράφος μιλάει στην «Κ»
ενόψει της αναδρομικής του έκθεσης «People
Power» στο Μουσείο Μπενάκη

Σελ. 4-5

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

12.7 - 18.7.26

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

«Ο ξένος» στο Πάνθεον

Προβάλλεται στον κινηματογράφο «Πάνθεον» από τις 4 Ιουλίου μία από τις πιο εμβληματικές ιστορίες του 20ού αιώνα, «Ο ξένος». Το κλασικό αριστούργημα του Αλμπέρ Καμύ μεταφέρεται στη μεγάλη οθόνη από τον François Ozon, σε μια νέα κινηματογραφική προσέγγιση που κινείται ανάμεσα σε υπαρξιακό δράμα, αστυνομικό θρίλερ και δικαστική ταινία. Με φόντο το Αλγέρι της δεκαετίας του '30, «Ο ξένος» παρακολουθεί έναν άνθρωπο που δεν παίζει το παιχνίδι των κοινωνικών συμβάσεων, γι' αυτό γίνεται ξένος μέσα στον ίδιο του τον κόσμο. Προβολές από 4 έως 15 Ιουλίου, καθημερινά στις 8:30 μ.μ. και Σαββατοκύριακα στις 6:00 και 8:30 μ.μ.

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Μαγνητικά Δίπολα» στην Ερήμη

Στην Αυλή των Ινποτών του Κυπριακού Οινομουσείου στην Ερήμη, στο πλαίσιο της σειράς συναυλιών Commandaria Orchestra & Friends, παρουσιάζεται το μουσικοθεατρικό δράμενο «Μαγνητικά Δίπολα». Η παράσταση συνδυάζει τη μουσική, την κίνηση και τη σκηνική έκφραση. Σε ένα περιβάλλον φορτισμένο με ιστορική μνήμη και καλοκαιρινή ατμόσφαιρα, το φλόουτο, το βιολί και το σωματικό θέατρο συναντιούνται σε μια βραδιά έντονων αντιθέσεων και λεπτών ηχητικών αποχρώσεων. Τα «Μαγνητικά Δίπολα» αναδεικνύουν τις διαφορετικές ακουστικές και εκφραστικές δυνατότητες του φλόουτου και του βιολιού. Η μουσική του Μπαρόκ συνομιλεί με την Avant Garde, δημιουρ-

γώντας ένα φανταστικό πεδίο έλξης και απώθησης ανάμεσα σε δύο κόσμους: τον κόσμο της μπαρόκ καθαρότητας, της φόρμας και της εσωτερικής χορευτικότητας, και τον κόσμο της σύγχρονης ηχητικής αναζήτησης, της αναπνοής, του πειραματισμού και της σωματικότητας. Το πρόγραμμα φέρνει σε δημιουργική αντιπαράθεση την παράδοση και τον πειραματισμό. Συντελεστές: Σύγχρονο φλόουτο: Ολίβια-Λήδα Καλούδη, κλασικό βιολί: Βαρβάρα Λούκα, σωματικό θέατρο: Γεωργία Τρίγρη, χορογραφία: Ολίβια-Λήδα Καλούδη. Αυλή των Ινποτών, Κυπριακό Οινομουσείο, Ερήμη, Κούριο, Λεμεσός. Παρασκευή, 17 Ιουλίου, ώρα 8:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 25873808.**

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Το Stories Vol.12 στην Πάφο

Το Graphic Stories Cyprus ανακοινώνει τη συνέχιση της 12ης διοργάνωσης στην Πάφο, η οποία πραγματοποιείται με την υποστήριξη και τη συνεργασία του Δήμου Πάφου και σε συνδιοργάνωση με το Πετρίδειον Ίδρυμα. Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, το Graphic Stories επιστρέφει στην Πάφο, ενισχύοντας την πολιτιστική παρουσία της διοργάνωσης στην πόλη και δημιουργώντας νέες ευκαιρίες συμμετοχής για το κοινό, με ένα τριήμερο πρόγραμμα αφιερωμένο στην οπτική επικοινωνία, την ποίηση, τον κινηματογράφο, τη δημιουργική έκφραση και τη σύνδεση της τέχνης με την κοινωνία. Από τις 17 έως τις 19 Ιουλίου 2026, το κοινό της Πάφου θα

έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει την προβολή του ποιητικού ντοκιμαντέρ «Mikis Theodorakis - Iakovos Kambanellis: MAUTHAUSEN», να συμμετάσχει σε δημιουργικά εργαστήρια για παιδιά και ενήλικες και να επισκεφθεί τη διεθνή έκθεση αφίσας «Poetry Speaks Loud», η οποία παρουσιάζει έργα δημιουργών από όλο τον κόσμο. Το Σάββατο 18 Ιουλίου, στις 11:00-13:00, στην Παλιά Ηλεκτρική, θα πραγματοποιηθεί το εργαστήριο «Audiovisual Epigram: An Everlasting Farewells», με συντονιστή τον Αρίσταρχο Παπαδανιήλ. Πάφος, Κύπρος, 17-19 Ιουλίου 2026. **Πληροφορίες www.graphicstories.org**

ΕΚΘΕΣΗ

«Urban Kaleidoscope»

Η Gallery 45 παρουσιάζει την ομαδική έκθεση Urban Kaleidoscope: Μια πολυδιάστατη εξερεύνηση της σύγχρονης αστικής ζωής. Η έκθεση «Urban Kaleidoscope» συγκεντρώνει έργα δέκα τοπικών και διεθνών καλλιτεχνών σε μια πολυδιάστατη παρουσίαση που διερευνά τη δυναμική σχέση μεταξύ της τέχνης και της αστικής ζωής. Μέσα από εικονογράφηση, γλυπτική, ζωγραφική και έργα εμπνευσμένα από τη street art, η έκθεση εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι πόλεις διαμορφώνουν την καλλιτεχνική έκφραση, ενώ παράλληλα επαναπροσδιορίζονται μέσα από τη μοναδική εικαστική γλώσσα κάθε δημιουργού. Στην έκθεση συμμετέχουν καλλιτέχνες από Κύπρο, Ελλάδα, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Λίβανο,

Ιταλία, Ιράν και Ηνωμένες Πολιτείες, παρουσιάζοντας ένα ευρύ φάσμα πολιτισμικών καταβολών και καλλιτεχνικών προσεγγίσεων. Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Alexander Charriol, Anna Mari, Donforty, Hanie Soltani, Iacovos Loizou, Nadine Chabarekh, Pooya Razi, Raya Matta, Sylvester Gauvrit και Thomas Iser. **Gallery 45, οδός Αγίου Ανδρέα 45, Λεμεσός.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Ζουρνάς και νταούλι της Κύπρου»

Το Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου διοργανώνει την παράσταση με τίτλο «Ζουρνάς και νταούλι της Κύπρου». Ο Κεράλ Ντεβετζί και ο Αζίζ Καχραμάν, παρουσιάζουν το πλήρες μουσικό τελετουργικό του κυπριακού γάμου για το ζουρνά και το νταούλι, ανασυστίνοντας έναν παλιό ηχητικό κόσμο βαθιά συνδεδεμένο με τη συλλογική μνήμη και την κοινωνική ζωή της Κύπρου. Οι δύο δεξιό-τέχνες θεωρούνται από τους τελευταίους εν ζωή μουσικούς που εξακολουθούν να ερμηνεύουν το παλιό κυπριακό ρεπερτόριο του ζουρνά και του νταουλιού, όπως παίζόταν πριν αλλοιωθεί από προσμίξεις που έγιναν μετά το 1974. Περιλαμβάνεται αφήγηση και επεξηγηματικό σχόλιο από τη Δρα Νικολέττα

Δημητρίου. Αρχοντικό Αξιοθέας, Οδός Αξιοθέας 7, Λευκωσία, Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερής». Τρίτη, 14 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894531.**

ΠΡΟΒΟΛΕΣ | Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Αναμνήσεις μιας άλλης εποχής

Θα έψαχνα για μια ταινία. Ο κάποτε πολύτιμος εξωτερικός σκληρός δίσκος, ένα ψηφιακό κομπιούτριο ξεχασμένο στο τελευταίο συρτάρι του γραφείου, περίμενε στωικά στη θέση του πριν το επόμενο (και πιθανότατα μοιραίο) ξεσκαρτάρισμα. Πόσα πράγματα επιμένουμε να κρατάμε που κανονικά ανήκουν στις προθήκες ενός μουσείου οικιακής τεχνολογίας;

Η ταινία ήταν εκεί και με περίμενε κάτω από ένα λεπτό στρώμα σκόνης· μαζί με χιλιάδες –κυριολεκτικά– φωτογραφίες που είχαν επιβιώσει ύστερα από διαδοχικές αλλαγές συσκευών, αναβαθμίσεις λογισμικών και κυρίως από φιλόδοξα οικιακά ξεκαθαρίσματα. Το ανοικονόμητο υλικό διέτρεχε τη χρονική περίοδο 2009-2019. Φαίνεται ότι εκείνη την πρωτόγονη εποχή δεν διαγράφαμε απολύτως τίποτα. Και καθώς πηδούσα λαίμαργα από τη μία φωτογραφία στην άλλη συνειδητοποίησα ότι τα περισσότερα από τα χαρομένα πρόσωπα που παρέλαυναν στις φωτογραφίες έχω να τα συναντήσω από τότε. Σε αυτό το σημείο άναψαν δύο λαμπάκια. Το

πρώτο είχε να κάνει με την εποχή. Ήταν η αρχή της κρίσης. Και η κρίση –τόρα το έβλεπα ξεκάθαρα– ήταν σαν να είχε ενεργοποιήσει μέσα μας ένα εσωτερικό μοτέρ. Είχαμε βγει από το καβούκι μας,

ξαφνικά οι μικρές, ασημαντες ζωές μας δεν μας έφταναν. Θέλαμε (ή έτσι νομίζαμε, έστω) κάτι πέρα από την καλοπέρασή μας – ούτως ή άλλως το πάρτι είχε βαρέσει διάλυση. Και το βασικότερο: μια νέα ψηφιακή πλατφόρμα που μας υποσχόταν να βρούμε τους παλιούς μας συμμαθητές τελικά μας «δικτύωνε» με ένα σωρό κόσμο εκτός –τελικά– από τους παλιούς συμμαθητές: φίλους φίλων, επίδοξα φλερτ, ποδοσφαιρικούς ή πολιτικούς ομοειδέες κ.λπ.

Υπήρχε μια ωραία αναστάτωση. Από παντού άκουγες για νέα πράγματα που

Ήταν η αρχή της κρίσης. Και ήταν σαν να είχε ενεργοποιήσει μέσα μας ένα εσωτερικό μοτέρ. Είχαμε βγει από το καβούκι μας, ξαφνικά οι μικρές, ασημαντες ζωές μας δεν μας έφταναν.

μνημονιακή «μαυρίλα» ξορκιζόταν με την έξαψη (ή την ψευδαισθηση) της κοινωνικής συμμετοχής. «Ψελλίζαμε», ερήμην μας, το λεξιλόγιο μιας νέας εποχής. Ταυτόχρονα εποικίζαμε την καθημερινή πόλη. Από τον Δεκέμβριο του 2008

(δολοφονία Γρηγορόπουλου) το κέντρο της Αθήνας ήταν η κατεξοχήν «σκηνή» του ελληνικού δράματος προσικονιόμεντας τα μελλούμενα. Και οι οδομαχίες περνούσαν από τον δρόμο στις οθόνες.

Ήταν η αρχή του τέλους της αθωότητας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης – δηλαδή του Facebook αφού τα άστρα του Instagram και του TikTok δεν είχαν ανατείλει ακόμα. Καθώς το μέσο ευνοούσε την τοξικότητα (πάλι εν αγνοία μας) ο κύκλος των «φίλων» ανοιγόκλεινε ανάλογα με τα εκάστοτε πολιτικά διακυβεύματα. Το 2015 πρέπει να έσπασε κάθε προηγούμενο ρεκόρ διαγραφών ψηφιακών «φίλων», αλλά το αληθινό δράμα παιζόταν στην πραγματική ζωή ανάμεσα σε κανονικούς φίλους, συγγενείς, και πάει λέγοντας.

Το χάσμα έκλεισε – επιφανειακά. Το τέλος της κρίσης έφερε την επιστροφή στην «κανονικότητα» – και στην ιδιότητα. Κανείς δεν νοσταλγεί το 2012 και το 2015. Ωστόσο υπήρχε «κάτι» στον τρόπο που είδαμε τη «μεγαλύτερη εικόνα» εκείνα τα χρόνια που λείπει πολύ από το σήμερα.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Μπορεί η βία να είναι θεραπευτική;

Σε έναν φανταστικό διάλογο ανάμεσα στον Μίλο Ράου και στον Ρομέο Καστελούτσι θα ανακαλύπταμε συγγενείς, που, στην πραγματικότητα, δεν υπάρχουν. Ανάμεσα στον 49χρονο Ελβετό και στον 66χρονο Ιταλό μεσολαβεί σκηνικό και σκηνοθετικό κενό που δεν γεφυρώνεται. Διαφέρουν επί της ουσίας. Να, όμως, που κάποτε οι συνδέσεις προκύπτουν απρόβλεπτα. Η αναφορά που επιχειρούμε είναι, ούτως ή άλλως, αυθαίρετη. Το 2022 ο διεθνής της θεατρικής αβάνγκαρντ, λάτρης της εικαστικότητας και της αλληγορίας, Καστελούτσι, είχε παρουσιάσει στη Στέγη το «Bros», δηλώνοντας ότι: «Το θέατρο είναι το μόνο μέρος όπου η χρήση της βίας μπορεί να είναι θεραπευτική. Το αίμα της σκηνής μάς απελευθερώνει από το πραγματικό αίμα».

Την περασμένη εβδομάδα, στην Πειραιώς 260, παρακολούθησαμε την παράσταση του Ράου «Medea's children». Εκπρόσωπος αυτού που αποκαλούμε «docu theatre» (θέατρο ντοκουμέντο, που βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα και τεκμήρια), ο Ράου βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της ευρωπαϊκής θεατρικής πρωτοπορίας. Με πρωταγωνιστές έξι παιδιά, προσεγγίζει την ευριπίδεια τραγωδία μέσω μιας, διαβόητης, πραγματικής ιστορίας: το 2007 Βελγίδα δολοφονεί εν ψυχρώ τα πέντε παιδιά της, το ένα μετά το άλλο, κόβοντας τον λαιμό τους με μαχαίρι. Η ανατριχιαστική λεπτομέρεια έχει σημασία. Τα παιδιά, αναλαμβάνοντας τον ρόλο και των θυμάτων και των ενηλίκων, αναπαριστούν τα γεγονότα. Παράλληλα αναφέρονται και στη «Μήδεια» του Ευριπίδη. Τα πολλά επίπεδα της παράστασης –μαζί και προβολή σε οθόνη– υπηρετούνται υποδειγματικά από τα παιδιά εφήβους. Το αίμα, στο τελευταίο μέρος της παράστασης, ρέει άφθονο, σαν σε σπλάτερ, οι ανήλικοι ήρωες σκουπίζουν τα χέρια τους πριν πάρουν θέση στις καρέκλες τους με μέτωπο στο κοινό. Η ευριπίδεια Μήδεια και η Βελγίδα παιδοκτόνος δεν «διασταυρώνονται» πειστικά, όμως δεν είναι αυτό το θέμα μας. As περιοριστούμε στη «θεραπευτική» ή όχι χρήση της βίας στο θέατρο. Εξαρτάται, είναι η απάντηση. Εξαρτάται από τη δραματουργική επιλογή, την ανασκαφή κάτω από την επιφάνεια. Πόσο ο σκηνοθέτης έχει να πει κάτι πέρα από την αναπαραγωγή της. Ο Ράου, σύμφωνα με τις δηλώσεις του, ήθελε να «φανερώσει» τα παιδιά που –όχι μόνο στην ελληνική τραγωδία– δεν έχουν φωνή ούτε στον θάνατό τους. Να τους δώσει φωνή, να περιγράψουν αυτό που βιώνουν πότε με τα λόγια ενός άλλου πότε με τα δικά τους.

Δύσκολο το εγχείρημα. «Κάθε γενιά ερμηνεύει το τραγικό με τον δικό της τρόπο», όπως διατυπώνεται στην παράσταση. Και είναι σωστή η διαπίστωση. Τα σημερινά παιδιά, καμιά φορά, υφίστανται την ωμότερη μορφή βίας, «στο σαλόνι του σπιτιού τους», μέσα στην οικογένεια. Ο Καστελούτσι, το 2009, εμπνεόμενος από τη «Θεία Κωμωδία» του Δάντη, είχε μεταφέρει το «Καθαρτήριο» στη hi tech κουζίνα και στο μεγαλύτερο σαλόνι μιας τριμελούς ευκατάστατης οικογένειας. Μια σειρά από αποτρόπαιες πράξεις –όπως ο βιασμός του γιου από τον ίδιο του τον πατέρα– υπονόμευαν τη φαινομενική ευτυχία. Οι αντιδράσεις των θεατών τότε, όπως και τώρα στον Ράου, ήταν μεικτές. Από την ενόχληση στη συγκίνηση. Με ενδιάμεσο σταθμό την απορία ή την αδιαφορία. Να συνυπολογίσουμε ότι από το 2009 μέχρι σήμερα έχει επέλθει σχεδόν κορεσμός (μιάπως και απάθεια;) στη σκηνική αναπαράσταση της βίας.

Πάντα θα υπάρχουν, βέβαια, πτυχές που δεν έχουν προσεγγιστεί ή φωτιστεί. Σκοτάδια ακατανόητα και ακατανόηστα. Η ψηλάφηση τους είναι μέρος της θεατρικής «θεραπείας». «Η ζωή είναι παράλογη και το μόνο σίτιπι μας είναι η αγάπη», λένε τα «Παιδιά της Μήδειας». Για να φτάσουμε εκεί, όμως, αν φτάσουμε, ο δρόμος είναι ακανής και ακαρτογράφητος.

Ιστορίες του κόσμου με το σαξόφωνο

Ο Νεοζηλανδός μουσικός Hayden Chisholm έρχεται στο Windcraft Music Fest και μιλάει στην «Κ» για τα χρώματα του ήχου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Νεοζηλανδός μουσικός Hayden Chisholm έρχεται στην Κύπρο για ακόμη μία φορά και θα παίξει στο Windcraft Music Fest, τον Ιούλιο, εμπνεόμενος από τη φυσική ομορφιά των Κατουδάτων. Ο Hayden εδώ και πολλά χρόνια ταξιδεύει τον πλανήτη και αναζητεί μουσικές και κόσμους και όπως λέει στην «Κ» είναι απίστευτο να βλέπεις όλους τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους ένα σαξόφωνο, για παράδειγμα, χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο σε σύνολα, «Θεέ μου, είμαι χαρούμενος που το επέλεξα για να με συνοδεύει στη ζωή μου!». Λέει επίσης πως ανακαλύπτει πάντα περισσότερα πράγματα σε αυτό το όμορφο όργανο και πως λατρεύει αυτή τη διαδικασία, που τη χαρακτηρίζει ως ένα ταξίδι ζωής.

—Δεν είναι η πρώτη φορά που βρίσκεστε στην Κύπρο, και στο Windcraft Music Fest... Πόσο έχει αλλάξει μουσικά ο Hayden από την τελευταία φορά που ήλθε στο νησί;

—Είμαι λίγο μεγαλύτερος, έχω μερικά ακόμα γκρίζα μαλλιά και έχω μάθει μερικά ακόμα τραγούδια, αλλά ουσιαστικά προσπαθώ ακόμα να κάνω το ίδιο πράγμα όπως πριν από χρόνια, να πω μερικές ιστορίες με το σαξόφωνο.

—Πόσο μακριά βρίσκεστε από την πλήρη ανακάλυψη των αρετών του σαξοφώνου;

—Είμαι από εκείνους τους τύπους που κάνουν τρία βήματα μπροστά, τέσσερα πίσω, πέντε μπροστά, τέσσερα πίσω και ούτω καθεξής. Αν κάνετε τους υπολογισμούς σε αυτό, βλέπετε ότι κάνω μια μικρή πρόοδο. Αλλά ακόμα και με αυτή την ταχύτητα ανακαλύπτω πάντα περισσότερα πράγματα σε αυτό το όμορφο όργανο και λατρεύω αυτή τη διαδικασία ως ένα ταξίδι ζωής.

—Έχετε εμπειρία σε πνευστά όργανα απ' όλο τον κόσμο. Βρίσκετε ομοιότητες στη χρήση τους ανά την υφήλιο;

—Όλοι χρησιμοποιούμε τον αέρα για να δονήσουμε κάτι στα χέρια μας, το οποίο, αν όλα είναι σωστά ευθυγραμμισμένα, θα πρέπει να φέρει χαρά στους ανθρώπους γύρω μας. Είναι απολύτως απίστευτο να βλέπεις όλους τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους ένα σαξόφωνο, για παράδειγμα, χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο σε σύνολα - από το Περού μέχρι την Ινδία, τη Σερβία και την Αιθιοπία. Δεν νομίζω ότι υπάρχει κάποιο άλλο όργανο που να έχει τόσο μεγάλη γκάμα δυναμικών, στυλ και ειδών που χρησιμοποιείται, Θεέ μου, είμαι χαρούμενος που το επέλεξα για να με συνοδεύει στη ζωή μου!

—Όλη η μουσική που έχεις βι-

ώσει από τότε μπορεί να δημιουργήσει ένα μουσικό «Όλον»;

—Με έναν μετριοπαθή τρόπο προσπαθώ να συνδυάσω όλες τις εμπειρίες μου στη μουσική. Ταξιδεύω σε όλο τον κόσμο, συλλέγω τραγούδια και ιδέες, ακούω και παρατηρώ, τα τελευταία 33 χρόνια που κάνω περιοδείες. Σιγά-σιγά νιώθω ότι μπορώ να τα συνδυάσω όλα, για να δημιουργήσω κάτι ουσιαστικό, αλλά είναι μια μακρά διαδικασία και πιθανότατα δεν θα τελειώσει ποτέ. Ίσως στο τέλος να νιώθω απλώς σαν εκείνη την πρώτη στιγμή που η γιαγιά μου έπαιξε Μπαχ στο εκκλησιαστικό όργανο και εγώ μαγεύτηκα. Είμαι όμως ήσυχος μέσα μου με αυτή τη σκέψη.

—Η παρουσίαση της μουσικής σου σε ένα φεστιβάλ είναι διαφορετική από την εμφάνιση σε ένα Μουσείο ή ένα Ωδείο; Χρησιμοποιείτε άλλη γλώσσα;

—Όταν βάζω το όργανο στα χείλη μου και παίζω, συνήθως ξεχνάω πού βρίσκομαι, είμαι εγώ και το σαξόφωνό μου ή όποιο άλλο όργανο χρησιμοποιώ, και διοχετεύω κάτι στον ήχο. Χάνω την αίσθηση του χρόνου και του τόπου και μου αρέσει αυτό το συναισθημα.

—Είναι εύκολο είναι να δημιουργηθεί πρωτότυπη μουσική στις μέρες μας;

—Σε κάθε εποχή σε αυτή την

«Δεν νομίζω ότι υπάρχει κάποιο άλλο όργανο που να έχει τόσο μεγάλη γκάμα δυναμικών, στυλ και ειδών που χρησιμοποιείται, Θεέ μου, είμαι χαρούμενος που το επέλεξα για να με συνοδεύει στη ζωή μου!» λέει για το σαξόφωνο ο Νεοζηλανδός σαξοφωνίστας Hayden Chisholm, ο οποίος έρχεται στο Windcraft Music Fest, τον Ιούλιο.

καλή γη υπήρχαν πάντα προκλήσεις στη δημιουργία αληθινής μουσικής. Η εποχή μας κουβαλάει τις δικές της προκλήσεις, αλλά αν ακούσεις αρκετά, είσαι αληθινός στον εαυτό σου και είσαι σε θέση να θυμηθείς γιατί αρχικά σε επέλεξαν και σε κάλεσαν να δημιουργήσεις μουσική, είναι δυνατό να γίνει. Είμαι ένας από εκείνους τους τύπους που πιστεύουν ότι το μόνο αδύνατο πράγμα σε αυτόν τον κόσμο είναι να φτερνίζεσαι με τα μάτια ανοικτά!

—Ένας καλός μουσικός πρέπει να είναι καλός ακροατής ή χρειάζεται μόνο το ταλέντο και τις σπουδές του;

—Τι εξαιρετική ερώτηση! Διασθάνομαι ότι ήδη γνωρίζετε την απάντηση. Αν και ακούγεται πολύ απλό, το κομμάτι της ακρόασης είναι στην πραγματικότητα το πιο σημαντικό κομμάτι της μουσικότητας κατά την ταπεινή

μου άποψη. Έχει πολλά επίπεδα, αλλά, όσο περισσότερο μπορούμε να ακούσουμε, ειδικά όταν παίζουμε ταυτόχρονα, τόσο πιο βαθιά μπορούμε να μπούμε στη μουσική. Θεωρώ το κομμάτι της ακρόασης την ενεργητική πλευρά και το παίξιμο την παθητική. Με τα αφτιά μας μπορούμε να δεισδύσουμε στους ήχους και ολόκληροι κόσμοι μπορούν να ανοίξουν, μπορούμε να αφήσουμε το εγώ και την κρίση μας στην πόρτα και να αρχίσουμε να βλέπουμε όλα τα απίστευτα χρώματα στον ήχο. Αυτό επίσης μπορεί να είναι μια διαδικασία που διαρκεί μια ζωή, που εκτυλίσσεται συνεχώς.

—Φοβάστε την Τεχνητή Νομοσύνη στη μουσική σύνθεση;

—Το μόνο πράγμα που φοβάμαι σε αυτή την καλή γη είναι να ξεμείνω από καφέ ή τσάι, φίλε μου!

—Πόσο δύσκολο είναι να παί-

ξεις σε διαφορετικά τονικά συστήματα;

—Είναι όμορφο να παίζεις σε διαφορετικά «συστήματα» ή μάλλον «κούλτούρες» ή καταστάσεις. Ακόμα κι αν δεν θα είμαι ποτέ πραγματικά «αυθεντικός» σε κανένα δεδομένο στυλ, αυτό εμβαθύνει την κατανόησή μου για ένα άλλο μέρος αυτού του πλανήτη και έναν άλλο τρόπο περιγραφής της πραγματικότητάς μας στον ήχο. Πάντα με γοήτευε το γεγονός ότι η εκφώνηση μιας νότας με ελαφρώς διαφορετικό τρόπο με τηλεμεταφέρει σε ένα διαφορετικό μέρος αυτού του πλανήτη σε μια στιγμή.

Πληροφορίες

Windcraft Music Fest, Hayden Chisholm, Σάββατο 25 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ. Χάνι, Κατύδατα Λευκωσίας, www.windcraftmusicfest.com

SUNDAY NIGHT MOVIE

MOVIES BEST HD THE HOME OF MOVIES!

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΙΟΥΛΙΟΥ 21:00

KEEPER

ΤΑΙΝΙΑ ΤΡΟΜΟΥ

Ένα ζευγάρι αποφασίζει να περάσει ένα ρομαντικό σαββατοκύριακο στο δάσος για να γιορτάσει την επέτειό του. Όλα όμως παίρνουν δυσόιωνη τροπή όταν μια σκοτεινή παρουσία αποκαλύπτεται.

Το Κανάλι Διατίθεται:

Θέση: 49 Θέση: 101 www.mesimvria.com

WINDCRAFT MUSIC FEST

24 -26 JULY 2026 KATYDATA, NICOSIA

CONCERTS - WORKSHOPS - ACTIVITIES

FRIDAY 24 JULY 2026

WINDCRAFT VOICES (CY), MISHAROV (CY/UK), WINDCRAFT BAND (CY)
POSTCARDS FROM MY HOMETOWN (CY), TA TAKOURIA (CY)

SATURDAY 25 JULY 2026

TIP TOE TAP (CY/UK), ERMIS MICHAEL AMPED QUINTET (CY/UK)
HAYDEN CHISHOLM (NZ), SYLVAIN RIFFLET TRIO (FR), VEX (DE)
BOJAN RISTIC BRASS BAND FEAT. FEDERICO PASCUCCI (RS/IT)

SUNDAY 26 JULY 2026

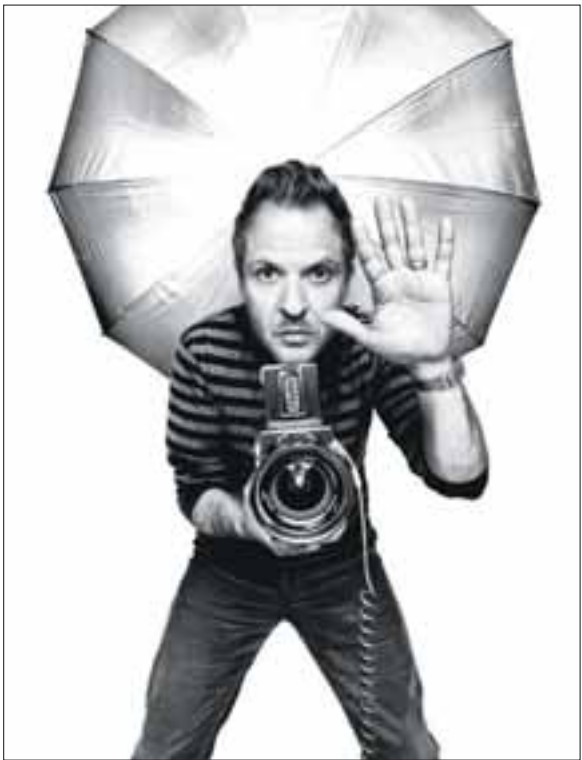
SOUNDS OF THE FOUNTAINS (CY), MILAD KHAWAM &
ANNIE KHOURY "RITES OF LIFE" (DE/CY), CHRISTOS YEROLATSIS
"DAYDREAMING" (CY/HU/CA/US), OGMIOS FEAT. DEMETRIS YIASEMIDES (CY)
KRUE (CY), MEGA JAM

ORGANISED BY: WINDCRAFT

SPONSORED BY: DEPUTY MINISTRY OF CULTURE

SUPPORTED BY: EFFF, NL, PoleBlue, AQUA CRISTAL, 30th Anniversary, Windcraft, KATYDATA COMMUNITY COUNCIL, MEDIA SPONSORS, H KATHMEPINH, PIK, SANTY, OFFICIAL BEER

TICKETS: MORE.COM WWW.WINDCRAFTMUSICFEST.COM

Αριστερά, ο φωτογράφος Platon. Δεξιά, ο θεός του, Στέλιος Καλαμαράς, ο οποίος τον φιλοξενούσε στις Λεύκες, φωτογραφημένος το 2007.

PLATON

Εχω δει την ανθρώπινη κατάσταση στα άκρα

Ο πολυβραβευμένος Ελληνοβρετανός φωτογράφος ανοίγει το πορτφόλιο με τα διάσημα πορτρέτα του και τις ιστορίες τους για την «Κ». Ο Πούτιν και οι Beatles, το άγχος του Μπους, η αδυναμία του Κίσινγκερ

Συνέντευξη στην **ΗΛΙΑΝΑ ΜΑΓΡΑ**

Είχαν συμφωνήσει πως η φωτογράφιση θα γινόταν μέσα στα τείχη του Κρεμλίνου. Εκείνο το πρωί, από το δωμάτιο του ξενοδοχείου στο οποίο έμενε στη Μόσχα, τον παρέλαβε μια BMW που κάποτε ήταν στην ιδιοκτησία της KGB και τώρα οδηγούσε ένας Ρώσος πράκτορας. Αλλά όταν έφτασαν στις πύλες του Κρεμλίνου, ο οδηγός έκανε απότομα αναστροφή. Εφτάσαν σε ένα σκοτεινό, χιονισμένο δάσος, στη μέση του οποίου βρισκόταν μόνο ένα κτίριο: η ντάτσα –η εποχική κατοικία– του ανθρώπου που θα φωτογράφιζε για το περιοδικό TIME.

Περιμετρικά υπήρχαν ελεύθεροι σκοπευτές. Όπως έμπαινε στην ντάτσα, αντιλήφθηκε ότι το στέρνο του φώτιζαν τρεις πορτοκαλί κουκκίδες. Ενίωσε σαν να παίζει σε κατασκοπικό θρίλερ.

Του ζήτησαν να περιμένει σε ένα δωμάτιο. Περισσότερες από έξι ώρες αργότερα, τον διέταξαν να πάει στο γραφείο – είχε πέντε λεπτά στη διάθεσή του για να στήσει τον εξοπλισμό του, πριν εμφανιστεί ο πρόεδρος της Ρωσίας, Βλαντιμίρ Πούτιν.

Όταν επιτέλους κατέφθασε, ο Ελληνοβρετανός φωτογράφος Platon (Αντωνίου) ένιωσε, όπως λέει στην «Κ», «ένας ταπεινωμένος άνθρωπος». Υστερα όμως έπασε στα χέρια του την κάμερα. «Κι όταν σπκώνω την κάμερα, θυμίζω στον εαυτό μου τις Λεύκες».

Νόστος

Μέχρι τα 8 του χρόνια, ο Platon ζούσε ανάμεσα στην Αθήνα και στις Λεύκες, ένα χωριό στην Πάρο. Όταν μετακόμισε με την οικογένειά του στο Λονδίνο εξαιτίας των επαγγελματικών υποχρεώσεων του αρχιτέκτονα πατέρα του,

τις Λεύκες δεν τις άφησε. Ούτε αργότερα, όταν τη δεκαετία του '90 μετακόμισε στη Νέα Υόρκη ως φωτογράφος για το περιοδικό «George» του Τζον Φ. Κένεντι Τζούνιορ, ξέχασε το χωριό της Πάρου. Εκεί παντρεύτηκε, εκεί επέστρεφε κάθε καλοκαίρι, αλλά και νοπτά, κάθε φορά που μπροστά από τον φακό του αντικρίζει τον έναν ισχυρό άνθρωπο μετά τον άλλον.

Στα 40 χρόνια της καριέρας του, ο πολυβραβευμένος 58χρονος Platon, στον οποίο έχει απονεμηθεί και το βραβείο Peabody, έχει φωτογραφίσει εκατοντάδες προσωπικότητες που έχουν καθορίσει το παγκόσμιο zeitgeist. Από τον Χένρι Κίσινγκερ και τη Μαντλίν Ολμπράιτ, τον Μπαράκ Ομπάμα και τον Μουαμάρ Καντάφι μέχρι τις Pussy Riot, τον Μοχάμεντ Αλί, τον Εντουαρντ Σνόνουντεν και τον Ρίτσε. «Εχω περάσει 40 χρόνια μελετώντας την ανθρώπινη κατάσταση και την έχω δει στα άκρα της – από το να είμαι σε ένα δωμάτιο με τους πιο ισχυρούς ανθρώπους στον κόσμο, μέχρι με ανθρώπους που τους έχουν πάρει κάθε τους ισχύ».

Μέσω της δουλειάς του έχει βρεθεί στην πρώτη γραμμή της Ιστορίας. Το αποτέλεσμα αυτών των τεσσάρων δεκαετιών θα παρουσιάσει για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μέσω της αναδρομικής έκθεσης «People Power», την οποία θα φιλοξενήσει το Μουσείο Μπενάκη Πειραιώς 138 το φθινόπωρο.

Στο κέντρο της έκθεσης βρίσκονται και οι Λεύκες, το «πνευματικό του σπίτι». Όταν μεγάλωνε εκεί, δεν είχαν νερό ή ρεύμα. Υπήρχε μόνο ένα τηλέφωνο στο ταχυδρομείο, το οποίο το αποκαλούσαν «κοινοβούλιο». Η ταχυδρομικός άνοιγε όλα τα γράμματα πριν τα παραδώσει, όλοι ήξεραν τι συνέβαινε στις ζωές των υπολοίπων.

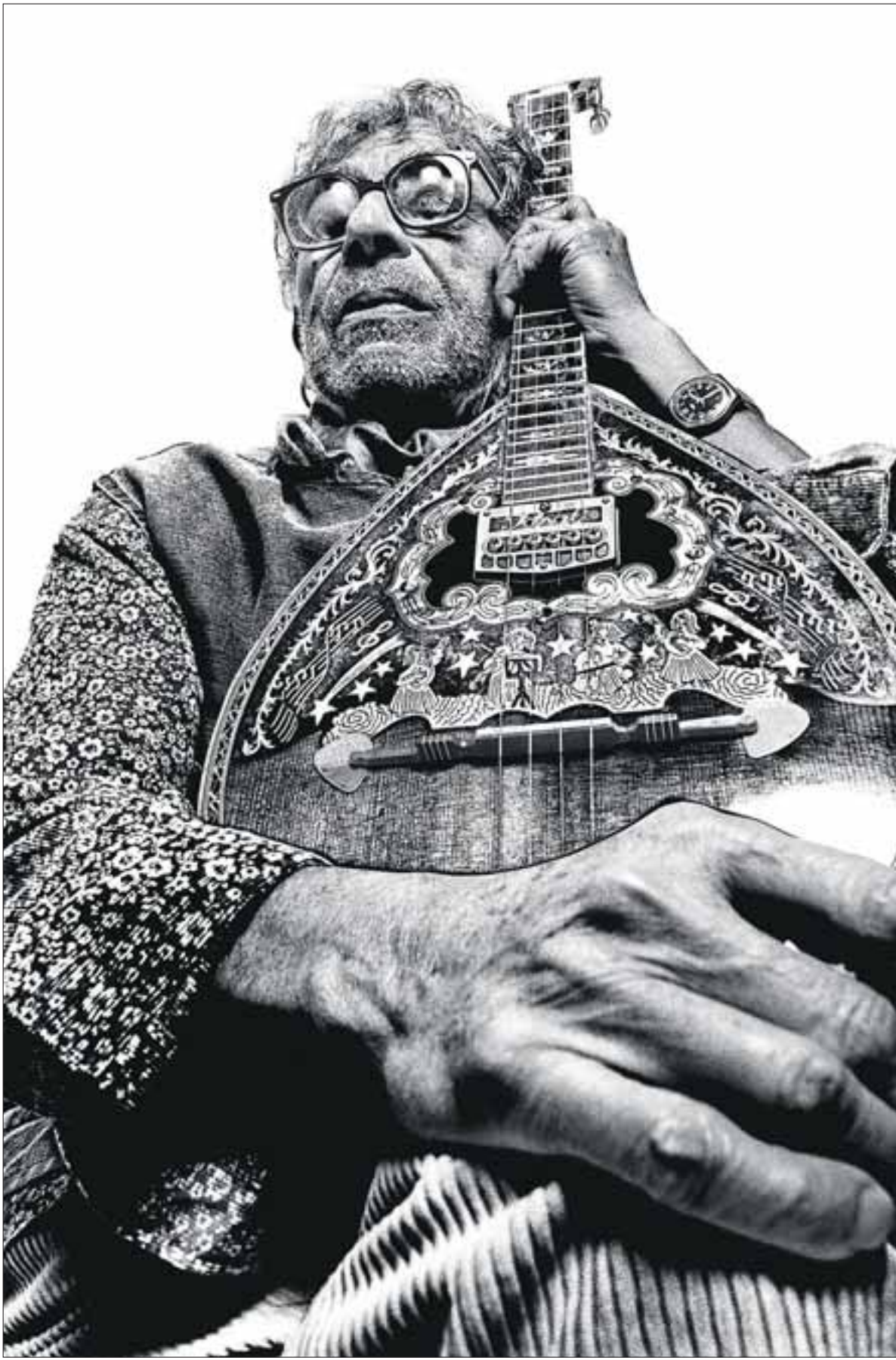
«Το να φέρω αυτή την έκθεση στην Ελλάδα», λέει στην «Κ», «είναι για μένα ένα όνειρο που γίνεται πραγματικότητα, είναι σαν να επιστρέφω στο σπίτι». Θυμάται να είναι 17 ετών και να αρχίζει να βγάζει φωτογραφίες στο χωριό του. «“Τι θα κάνεις;” με ρώτησε μία από τις γιαγιάδες, και είπα “ένα άλμπουμ φωτογραφιών”». Το ολοκλήρωσε τέσσερις δεκαετίες αργότερα, και θα κυκλοφορήσει στο πλαίσιο της έκθεσης – ένα βιβλίο με φωτογραφίες 40 χρόνων από την Πάρο. «Κάτι έπασα σε αυτές τις φωτογραφίες – την κληρονομιά, την κουλτούρα, την ανθρωπιά, την ιστορία, την καλοσύνη, το χιούμορ, την αλήθεια και την αβρότητα μιας ζωής που δεν είναι εύκολη», τονίζει, «αλλά είναι ωραία. Τη Δημοκρατία φωτογράφισα».

Πετώντας κοντά στον ήλιο

Ο Platon θεωρεί πως η εξουσία είναι «το πιο επικίνδυνο πράγμα στον κόσμο». «Είναι ο Ικαρος δίπλα στον ήλιο, σε υπνωτίζει, σε σαγννεύει, και αν δεν τη μοιραστείς, καταστρέφει την ηθική και την ανθρωπιά σου», σημειώνει, προσθέτοντας πως ο ίδιος έχει πλέον αποκτήσει κάποιου είδους ανοσία μπροστά στην εξουσία.

Όταν φωτογραφίζει ένα άτομο με πραγματική ισχύ, εκείνος ταξιδεύει νοερά στις Λεύκες, υπενθυμίζοντας στον εαυτό του την εγγενή ιδιότητα μεταξύ των ανθρώπων, και η οποία εξουσία τους σταματάει να τον αγγίζει. «Η υπεροχή», τονίζει, «είναι ψευδαισθηση».

Από τη στιγμή που πάνει την κάμερα, τον αφορά μόνο ένα πράγμα. «Είναι μια εκπληκτική, σχεδόν μυσταγωγική διαδικασία, μια δέσμευση που κάνω όταν κρατάω αυτό το αντικείμενο», λέει στην «Κ», «ότι είμαι εκεί

“

Η εξουσία σε υπνωτίζει, σε σαγννεύει και, αν δεν τη μοιραστείς, καταστρέφει την ηθική και την ανθρωπιά σου.

για να καταγράψω τον χαρακτήρα και την ψυχή ενός ανθρώπου».

Για να το κάνει επιτυχώς, πρέπει η αλληλεπίδραση με κάθε άτομο που στέκεται μπροστά του να είναι αυθεντική, οργανική. Ασχέτως με τα δικά του πιστεύω ή τις πολιτικές του πεποιθήσεις, τους αντιμετωπίζει με περιέργεια. «Όλοι οι άνθρωποι, είτε τους συμπαθείς ή όχι, είτε συμφωνείς με την πολιτική τους ή όχι, είναι συναρπαστικοί – ως άνθρωπος με περιέργεια, θέλω να ξέρω τι συμβαίνει», συμπληρώνει, «θέλω να βρίσκομαι στο δωμάτιο».

Η διαδικασία είναι πάντα η ίδια. Όλα τα πρόσωπα που φωτογραφίζει κάθονται στο ίδιο κουτί, μπροστά από το ίδιο μονόχρωμο φόντο. «Περισσότεροι παγκόσμιοι ηγέτες έχουν καθίσει σε αυτό το κουτί από οποιαδήποτε καρέκλα στην Ιστορία», λέει γελώντας.

Πριν από κάθε πορτρέτο συζητάει μαζί τους. Τον Οκτώβριο, στο σουντινο του Λονδίνου όπου έγινε η φωτογράφιση της Κίμπερλι Γκίλφοϊλ για την ελληνική Vogue, στην οποία η ίδια έδωσε την πρώτη της συνέντευξη ως πρέσβειρα των ΗΠΑ στην Ελλάδα, είδα τον Platon να κάθεται δίπλα της στο πάτωμα. Να της πάνει τα χέρια για να τη χαλαρώσει, να τη ρωτάει για τη ζωή της. Μιλούσαν, γελούσαν ή ύστερα έπασε την κάμερα.

Το πρώτο πράγμα που ρώτησε τον Βλαντιμίρ Πούτιν το 2007, ήταν αν είναι φαν των Beatles. «Εγώ είμαι λάτρης τους – τον γιο μου τον λένε Jude, τον σκύλο μου τον λένε Sgt. Pepper», εξηγεί στην «Κ». Τα μέλη της ομάδας του Πούτιν κοιτάζονταν μεταξύ τους μπερδεμένοι, όσο οι μεταφραστές ψιθύριζαν την ερώτηση στο αυτί του. Ο Ρώσος πρόεδρος ζήτησε από όλους να φύγουν από το δωμάτιο – έμειναν μόνο οι σωματοφύλακες – και απάντησε στον Platon σε άπαιστα

αγγλικά. «Λατρεύω τους Beatles», είπε, τονίζοντας ότι ο αγαπημένος του ήταν ο Πολ Μακάρτνεϊ. Και το αγαπημένο του τραγούδι; «Είναι το “Back to the USSR”; ρώτησα και σκέφτηκα μήπως το παρατράβηξα», αναφέρει ο Platon. «Με κοίταξε στα μάτια και απάντησε ότι είναι το “Yesterday”». Άκουσε τους στίχους”, μου είπε και νομίζω ότι ήθελε να στείλει ένα μήνυμα για την περασμένη ισχύ της Σοβιετικής Ενωσης και το πώς θα ήθελε η Ρωσία να επιστρέψει, με κάθε κόστος, σε αυτήν».

Συχνότητες

Ακόμα αγχώνεται πριν από κάθε φωτογράφιση. Οχι εξαιτίας των ανθρώπων που θα καθίσουν μπροστά από τον φακό του, αλλά γιατί θέλει ο ίδιος να δίνει τον καλύτερό του εαυτό, οι «δυνάμεις της παρατήρησής» του να είναι οξυμένες, κι εκείνος σε απόλυτη συγκέντρωση.

Για να εξηγήσει καλύτερα την προσέγγισή του, κάνει μια παρομοίωση. «Θυμάσαι εκείνα τα παλιά ραδιόφωνα, στα οποία έπρεπε να γυρίσεις το κουμπί για να πιάσεις σταθμό;» με ρωτάει. «Κάποιες φορές, το σήμα είναι πεντακάθαρο, ενώ άλλες ακούγονται παράσιτα και πρέπει να γυρίσεις κι άλλο το κουμπί μέχρι να συντονιστείς στη σωστή συχνότητα». Ετσι βλέπει και τους ανθρώπους που φωτογραφίζει. «Η δουλειά μου είναι να συντονιστώ στη δική τους συχνότητα», τονίζει. Ορισμένες φορές, αυτή είναι πεντακάθαρη. Άλλες, όχι τόσο.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκει ο Τζορτζ Μπους. Τον φωτογράφησε σύντομα μετά την προεδρία του – «όταν όλοι πανηγύριζαν την εκλογή του Ομπάμα», λέει. Όταν τον συνάντησε, ο Μπους τον άγγιξε με τον δείκτη του στο στέρνο, λέγοντας, «ελπίζω να φωτογραφί-

1

2

3

1. Αγρότης από το χωριό Λεύκες της Πάρου. 2. Ο Ντόναλντ Τραμπ φωτογραφήθηκε για το περιοδικό TIME το 2024. 3. Η Βρετανίδα σούπερ σταρ Αντέλ είχε πύει στο στούντιο με το μωρό της. 4. Κορίτσι από τις Λεύκες με παραδοσιακή φορεσιά και το κεφάλι της στολισμένο με λουλούδια. 5. Μία από τις γιαγιάδες της Πάρου. 6. Το 2017, ο Άγγλος θεωρητικός φυσιολογίας και αστροφυσικός Στίβεν Χόκινγκ είχε ποζάρει για τον Platon και το περιοδικό WIRED. 7. Η 16χρονη Εσθερ Φαράτζα από το Κονγκό με τον γιο της Τζόζε στην αγκαλιά. 8. Όταν, το 2007, το περιοδικό TIME ανακήρυξε τον Βλαντιμίρ Πούτιν «Πρόσωπο της Χρονιάς», ο Platon ταξίδεψε στη Ρωσία για να επιμεληθεί το πορτρέτο του.

6

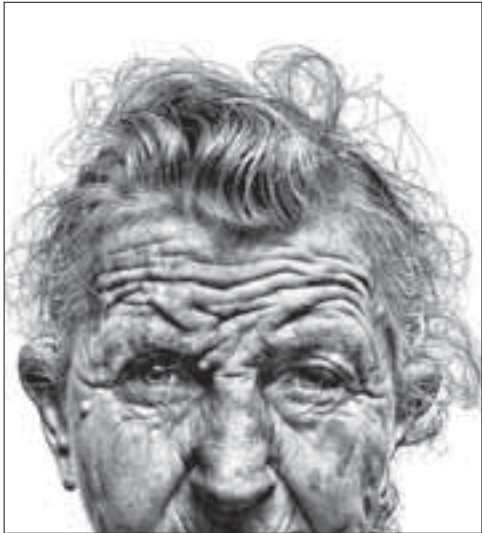
7

8

4

5

σεις έναν χαρούμενο άνδρα, όχι έναν κατσούφη». «Κάθε άνθρωπος που έχει υπάρξει πρόεδρος των ΗΠΑ, όταν φεύγει από την εξουσία έχει κάτι που δεν είχε πριν – χρόνο να αναλογιστεί τι έκανε σωστά και τι λάθος. Υποψιάζομαι πως σε αυτή τη φάση βρισκόταν τότε και δεν ήθελε να αποτυπωθεί η ευαλωτότητά του», εξηγεί ο Platon. Σε όλες τις φωτογραφίες, ο Μπους είχε ένα παγωμένο, μεγάλο χαμόγελο.

Από την άλλη, η «συχνότητα» του Καντάφι ήταν πεντακάθαρη. Το 2009, κατά τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ο Platon, ο οποίος τότε εργαζόταν στο αμερικανικό περιοδικό The New Yorker, είχε δημιουργήσει ένα αυτοσχέδιο στούντιο μέσα στον ΟΗΕ, φωτογραφίζοντας ηγέτες από όλο τον κόσμο. Όσο ο Ομπάμα, τότε πρόεδρος των ΗΠΑ, έδινε την πρώτη του ομιλία στον ΟΗΕ, έξω από αυτό το στούντιο εμφανίστηκε ο Καντάφι, περιτριγυρισμένος από γυναίκες σωματοφύλακες. Είπε πως ήθελε να τον φωτογραφίσει ο Platon. «Ηρθε κοντά και μου ψιθύρισε, “Κύριε Platon, έχω έρθει για το πρώτο και μοναδικό μου πορτρέτο σε αμερικανικό έδαφος και θα το κάνουμε τώρα, θέλω να βλέπουν”, θυμάται. Τον φωτογράφησε μπροστά σε δεκάδες μέλη τόσο της αμερικανικής κυβέρνησης, όσο και των μουσικών υπηρεσιών των ΗΠΑ. «Καθόταν στο κουτί και πόζαρε όχι σε μένα, αλλά στις ΗΠΑ, για αυτό η φωτογραφία είναι τόσο απεικοντική». Όταν κατέβηκε από τη σκηνή ο Ομπάμα, ρώτησε πώς τα πήγε. «Αλλά κανείς μας δεν είχε ακούσει την ομιλία».

Άλλες φορές, αποτυπώνει μια στιγμή αλήθειας που προκύπτει

κατά τη διάρκεια της φωτογράφισης. Την Μαντλίν Ολμπράιτ, την πρώτη γυναίκα υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, τη φωτογράφησε όσο του έλεγε μια συγκεκριμένη φράση: «Υπάρχει πολύς χώρος για μέτριους άνδρες, αλλά όχι για μέτριες γυναίκες». Η φωτογραφία της άρεσε τόσο που την έβαλε στο εξώφυλλο της αυτοβιογραφίας της και η οικογένειά της τη χρησιμοποίησε στην κηδεία της.

Όταν φωτογράφησε τη Βρετανή τραγουδίστρια Αντέλ, στη φωτογράφιση είχε φέρει μαζί της το μωρό, κρατώντας το στην αγκαλιά της. Για να σκωθεί όρθια για μία λήψη, το ακούμπησε για δευτερόλεπτα μαλακά στα πόδια της. Κατευθείαν έγινε η διάσημη ποπ σταρ, θυμάται. Εκείνη τη στιγμή όμως το μωρό ακούμπησε τον αστράγαλό της. «Η έκφρασή της άλλαξε κατευθείαν κι έγινε αυτή μιας νεαρής μητέρας που αισθάνεται το άγγιγμα του παιδιού της», λέει ο Platon. Αυτήν τη λήψη κράτησαν τελικά.

Ορισμένες φωτογραφίες τις κατανοεί κι ο ίδιος καλύτερα με το πέρασμα του χρόνου. Τον είχε δυσκολέψει ο Αμερικανός ηθοποιός Χιθ Λέτζερ, δεν κοιτούσε εύκολα την κάμερα. Προσπαθώντας να φέρει το βλέμμα του στον φακό, τον είχε ρωτήσει: «Πώς είναι να είσαι ένας από τους πιο σπουδαίους ηθοποιούς της γενιάς σου;». Ο Λέτζερ κοίταζε κάτω, γέλασε με τον εαυτό του. «Πέθανε μερικούς μήνες αργότερα», αναφέρει στην «Κ», «και στενοχωρήθηκα πολύ που αυτό που αποτύπωσα ήταν ένας άνθρωπος που τον ζόριζε η ζωή».

Επιθυμίες

Θα ήθελε να είχε φωτογραφίσει τον Τζον Φ. Κένεντι Τζούνιορ. Λέει πως ήταν ο πιο όμορφος άν-

“
Το να φέρω αυτή την έκθεση στην Ελλάδα, είναι για μένα ένα όνειρο που γίνεται πραγματικότητα, είναι σαν να επιστρέφω στο σπίτι.”

θρωπος που είδε ποτέ, με την πιο έντονη αύρα. Απέπνεε, ήπια, τόσο αυτοπεποίθηση. Όταν έφτιαξε το «George», ήθελε να δείξει τη δημοσιότητα και την εξουσία από μέσα. Ο Platon ζούσε στο Λονδίνο, φωτογραφίζοντας απλούς ανθρώπους για περιοδικά όπως το i-D – «ήθελα», αναφέρει, «να δείξω την αλήθεια». Δεν γνώριζε ούτε ένα διάσημο πρόσωπο. Στη Νέα Υόρκη, ο JFK Jr. είχε ξεφυλλίσει στοιβές περιοδικών, ψάχνοντας για φωτογράφους. Οι περισσότερες φωτογραφίες που του άρεσαν ήταν του Platon. Μια μέρα, του τηλεφώνησαν από το οικογενειακό γραφείο του Κένεντι, λέγοντας ότι ήθελαν να τον καλέσουν στη Νέα Υόρκη. «Νόμισα ότι κάποιος μου έκανε πλάκα, και έκλεισα το τηλέφωνο» – αφότου τους έβρισε με τρόπο που δεν μπορεί να τυπωθεί. «Ευτυχώς με πήραν πίσω!». Δούλεψαν μαζί μέχρι τον θάνατό του και είχαν οργανώσει και τη φωτογράφιση του ίδιου του Κένεντι. Ένα μήνα πριν υλοποιηθεί, έπεσε το αεροπλάνο του. Πήγε τότε έξω από το διαμέρισμά του στην Tribeca, όπου τόσος κόσμος θρηνούσε τον χαμό του ίδιου, της συζύγου του και της αδελφής της. «Θα το έβγαζα φωτογραφία, αλλά δεν μπόρεσα», λέει ο Platon, «την έβγαλα με το μυαλό μου».

Θα ήθελε να είχε φωτογραφίσει και τη βασίλισσα Ελισάβετ, με την οποία είχε μιλήσει μέσω email και τον είχε ενημερώσει πως το όνομά του ήταν στη λίστα του παλατιού, και αυτός που προσπαθεί να φωτογραφίσει ακόμα είναι ο Πολ Μακάρτνεϊ – και ο δικός του αγαπημένος Beatle. «Δεν νομίζω ότι υπάρχει άνθρωπος που έχει μιλήσει σε περισσότερους παγκόσμιους ηγέτες για τους Beatles», αναφέρει γελώντας,

τονίζοντας πως κανείς ποτέ δεν τον απάντησε ότι δεν είναι φαν.

Η πραγματική δύναμη

Μιλάμε συχνά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης για την εξουσία. Διηγείται μια ιστορία που του ανέφερε ο Χένρι Κίσινγκερ για τον Φρανκ Σινάτρα, ένα ακόμα είδωλο του Platon. Βρισκόταν κάποτε στο πρώτο τραπέζι σε ένα κέντρο στο Λας Βέγκας, περιμένοντας να ανέβει ο Σινάτρα στη σκηνή. Το δωμάτιο σκοτεινίασε, επικράτησε απόλυτη σιωπή και τότε εμφανίστηκε. Από τη μια του τσέπη βγάζει ένα τσιγάρο, από την άλλη αναπτήρα. Ανάβει, ρουφάει, φυσάει τον καπνό στο σημείο όπου χτυπάει ο προβολέας, ψιθυρίζει στο μικρόφωνο, «Καλποσπέρα, Βέγκας». Και το πλήθος αλαλάζει. «Αυτή», του είχε πει ο Κίσινγκερ, «είναι δύναμη που εγώ δεν είχα ποτέ».

Από όλους τους ισχυρούς που έχει γνωρίσει στις τόσες ζωές που έχει βιώσει ήδη ο Platon, το πρόσωπο της πραγματικής δύναμης το αντίκρισε στη 16χρονη Εσθερ Φαράτζα από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό.

Είχε ταξιδέψει εκεί με το μη κερδοσκοπικό του ίδρυμα, «The People's Portfolio», μέσω του οποίου αναδεικνύει τις ιστορίες όσων μάχονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για να δουλέψει με τον γυναικολόγο Ντένις Μουκουέγκε, στον οποίο αργότερα απονεμήθηκε το Νομπέλ Ειρήνης. Είχε ξεκινήσει ένα νοσοκομείο για να περιθάλπει γυναίκες θύματα βιασμών, όπου ο Platon γνώρισε την Εσθερ. Πριν τη φωτογράφιση, του είπε την ιστορία της.

Όταν ήταν 14, πηγαίνοντας να φέρει νερό, την απήγαγαν αντάρτες. Την έδεσαν σε ένα δέντρο και για τέσσερις μέρες τη

βίασαν περίπου 45 άνδρες. Κατάφερε να ξεφύγει όταν κάποτε λύθηκαν τα σκοινιά και την έσωσε ένας άνδρας. Την πήγε στο σπίτι του, τη βίασε κι εκείνος για μέρες, ύστερα την άφησε να φύγει. Περιπατώντας, έφτασε στις πύλες του νοσοκομείου, όπου διαπίστωσαν ότι ήταν έγκυος. Στα χέρια της, όσο διηγούνταν την ιστορία, είχε τον γιο της, Τζόζε.

Ο Platon, ο οποίος είχε πρόσφατα γίνει πατέρας, προσπάθησε να βγάλει τη φωτογραφία, αλλά άρχισε να κλαίει. Εκείνη απλά κοιτούσε στωικά. Δεν θέλει να κλάψει, είπε, δεν θέλει κανείς να στενοχωριέται όταν κοιτάει τη φωτογραφία της. «Η μαμά μου και ο μπαμπάς μου», του εξήγησε, «μου έλεγαν ότι ο μόνος λόγος να είμαστε σε αυτόν τον κόσμο είναι για να σκορπίζουμε χαρά, οπότε θα χαμογελάω στη φωτογραφία μου».

«Αυτή είναι μια πραγματική ηγέτιδα», λέει ο Platon, «η οποία, ενώ έχει περάσει κάτι τόσο εξαιρετικά δύσκολο, μετατρέπει τον πόνο της σε καλοσύνη για τους άλλους». Αυτού του είδους η δύναμη, σημειώνει, δεν διδάσκεται, δεν κατασκευάζεται. «Ακτινοβολεί από την καρδιά».

Δεν θέλει όσοι δουν την έκθεση να υπερδέψουν την τέχνη με την προώθησή. «Υπάρχουν και κακοί άνθρωποι εκεί, άνθρωποι που έχουν πληγώσει άλλους». Αυτό που κάνει μέσω της δουλειάς του, και μέσω της έκθεσης, είναι να κρατάει έναν καθρέφτη. «Για να πω ότι αυτό έχει συμβεί τα τελευταία 40 χρόνια στις ζωές μας», αναφέρει στην «Κ», «αυτοί οι άνθρωποι διαμόρφωσαν την παγκόσμια ιστορία». Κι έτσι, όπως λέει κι ο ίδιος, ολοκληρώνεται η δική του Οδύσσεια – τώρα, επιτέλους, γυρίζει σπίτι.

ΔΕΛΤΙΟ Α-ΚΑΛΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

Δεν περνάτε, κύριε

Να λοιπόν που τα πρόστιμα, η αφαίρεση διπλώματος και οι κάθε λογής ποινές δεν τους φοβίζουν όλους. Όπως τον οδηγό του οχήματος της φωτογραφίας, που όχι άνθρωπο δεν αφήνει να περάσει από το πεζοδρόμιο της Κυψέλης, αλλά ούτε κουνούπι. Και ενώ προ ημερών παρουσιάστηκε μια εφαρμογή του Δήμου Αθηναίων που θα ενημερώνει τους εποχούμενους για κενές θέσεις πάρκινγκ σε πραγματικό χρόνο, αισθάνεται κανείς ότι το πρόβλημα της στάθμευσης στην Αθήνα θα διαρκεί αιώνια.

Ν. Ζ.

Low budget story

Η «Εμμονή» του Κάρι Μπάρκερ ξεπέρασε πρόσφατα τα 400 εκατ. δολάρια στο παγκόσμιο box office, για να γίνει έτσι η μεγαλύτερη εισπρακτική επιτυχία στην ιστορία του σινεμά, με μπάτζετ κάτω του ενός εκατομμυρίου δολαρίων. Στην εποχή όπου στούντιο-γίγαντες επενδύουν εκατοντάδες εκατομμύρια, ο youtuber Μπάρκερ δημιούργησε το θρίλερ του καλοκαιριού με ελάχιστο μπάτζετ, αλλά φρέσκια ματιά. Εξαιρετικά τα πήγε και στη χώρα μας (185.000 εισιτήρια μέχρι σήμερα), με την ευχή οι νέοι Έλληνες κινηματογραφιστές, που σπάνια βλέπουν σύγχρονες ταινίες αν δεν είναι δικές τους, να εμπνευστούν από το παράδειγμά του.

ΑΙΜ. Χ.

Κοίτα τι έκανες

Από την πρώτη σεκάνς της «Πρόσκλησης» τριγυρίζει στο μυαλό το «Husbands and Wives» του Γούντι Αλεν. Ενα τρίλεπτο ήταν αρκετό για να μάθουμε τα πάντα για τη δυναμική του -κι εκεί υπό κρίση- ζευγαριού. Η κάμερα καταγράφει την προετοιμασία ενός δείπνου· και πριν το δείπνο ξεκινήσει, είμαστε κοινωνοί του ρήγματος. Αντίθετα, στην «Πρόσκληση» η Ολίβια Γουάιλντ μαξιμαλίζει, μοιάζει να θέλει να ουρλιάξει: «Δείτε, η ταινία μου είναι για ένα ζευγάρι σε κρίση». Το αποτέλεσμα δεν είναι αποτυχημένο. Είναι όμως κραυγαλέο και τελικά εύπεπτο. Η «κρίση» του ζευγαριού γίνεται (ξανά) μια αφορμή για τη Γουάιλντ να εντυπωσιάσει. Και η ευκαιρία αυτή (ξανά)χάνεται.

Θ. Α.

Τίμιο ψηφιακό ντιβάνι

Ο Αλέν ντε Μποτόν δεν έπαιρνε ποτέ πολύ στα σοβαρά τον (συγγραφικό) εαυτό του. Αλλά τα βιβλία του, ευρηματικά και απαιτητικά δοκίμια που «μπέρδευαν» φιλοσοφία και καθημερινή ζωή, δύσκολα μπορούσαν να ταξινομηθούν. Σήμερα, χάρη στα σοσιαλμιντιακά βιντεάκια του The School of Life, ενός οργανισμού με έδρα το Λονδίνο που επιχειρεί να μεταφέρει στην ψηφιακή σφαίρα την πνευματική παρακαταθήκη του συγγραφέα, παίρνουμε μια γεύση με τι μπορεί να μοιάζει η σύγχρονη πρακτική ψυχολογία μίλια μακριά από τον κυλό της βιομηχανίας της αυτοβελτίωσης.

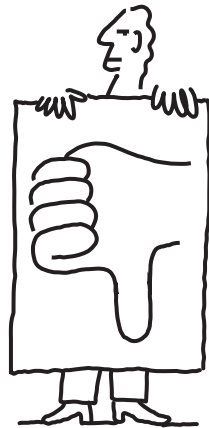
Δ. Ρ.

Τράφικ παντού

Στην αναχώρηση για Βελιγράδι, η ουρά για τις πύλες Α του «Ελ. Βενιζέλος» (για προορισμούς εκτός Σένγκεν) ξεκινούσε από τις πύλες Β. Το σύστημα εισόδου-εξόδου Ε.Ε. απενεργοποιήθηκε για τη διευκόλυνση των ταξιδιωτών, ενώ οι υπάλληλοι ήταν άπιστευτα βοηθητικοί με όσους κινδύνευαν να χάσουν την πτήση τους. Στην επιστροφή, υπήρξε καθυστέρηση μιας ώρας λόγω του όγκου πτήσεων που είχε να διαχειριστεί το αεροδρόμιο της Αθήνας, την οποία ο πιλότος κάλυψε, ώστε να προλάβουν κάποιοι επιβάτες πτήσεις ανταποκρισης. Το 25 ετών αεροδρόμιό μας μοιάζει να έχει φτάσει τα όριά του και αυτό προκαλεί ανησυχία και ανασφάλεια, με-σούσης της καλοκαιρινής σεζόν.

Π. ΤΣ.

Πλανήτης Μύκονος

Οι παραλίες, γεμάτες σετ ομπρέλας-ξαπλώστρας που κοστίζουν εκατοντάδες ευρώ, δεν αποτελούν αποκλειστικό «προνόμιο» της Μυκόνου. Εκεί όπου το νησί των Ανέμων σε προσγειώνει σε έναν άλλο... πλανήτη είναι -ανάμεσα σε πολλά άλλα- οι «εντυπωσιακές» περιφόρμανς που στήνονται σε γνωστές παραλίες. Πρόσφατα, χορεύτριες εμφανίστηκαν στην κορυφή ενός λόφου, άρχισαν να κινούνται απόλυτα συγχρονισμένα και στη συνέχεια κατέβηκαν ανάμεσα στις ξαπλώστρες, παρυσύροντας τους λουόμενους σε ένα αυτοσχέδιο πάρτι. Θύμιζε στιγμιότυπα της ταινίας «Animal» (2023) της Σοφίας Εξάρχου, όπου μία ομάδα ανιματέρ προσπαθούσε να κρατήσει ζωντανό το κέφι των τουριστών, βιώνοντας παράλληλα μια εξαντλητική καλοκαιρινή σεζόν. Όταν η ζωή αντιγράφει την τέχνη.

Ε. Σ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ενα φιλί. Τι να σου κάνει ένα φιλί;

Η ιστορία είναι αυτή: ο Κλεμάν, ένα αγόρι που η μητέρα του κυρίου Γκρι γνώρισε στην Κινσάσα του τότε Βελγικού Κονγκό, δεν ήταν ακριβώς όμορφος, αλλά είχε μια φινέτσα και μια συστολή που τον καθιστούσε στα μάτια της απέραντα γοητευτικό. Ο Κλεμάν ερωτεύτηκε τη μητέρα του αμέσως, με την πρώτη ματιά. Σχεδόν με το που έφτασε εκεί από την Αθήνα, για να επανενωθεί με τον πατέρα της που είχε φύγει λίγα χρόνια πριν ως μετανάστης.

Εκείνη δεν είχε κλείσει τα δεκαέξι. Εκείνος μόλις είχε γίνει δεκαοκτώ. Ακουγε στο νέο τους στίτι, στη Λεόπολντβιλ (την οποία όμως όλοι οι Έλληνες αποκαλούσαν Κινσάσα), το «Day-O» του Χάρι Μπελα-

φόντε και διάβαζε τον βελγικό ταξιδιωτικό οδηγό Nagel που της χάρισε ο πατέρας της και ο οποίος έλεγε πως η Κινσάσα ήταν «μια σύγχρονη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα που παρείχε όλες τις ανέσεις».

Η μουσική την ένωσε με τον Κλεμάν, όπως γίνεται συχνά με τους έρωτες, και τους νεανικούς και τους πιο ώριμους. Ο Κλεμάν ήταν Εβραίος. Ο πατέρας του έφερε στο μπράτσο το τατουάζ με τον αριθμό του στρατοπέδου. Οι Γερμανοί τον έπιασαν την ημέρα που μπήκαν στο χωριό τους, κάπου στη Λευκορωσία. Πρόλαβε να φυγαδεύσει την οικογένειά του.

Τον υποχρέωσαν να σκάψει μαζί με τους υπόλοιπους έναν λάκκο και τους έστησαν μπρο-

Α.ΡΗΦΟΤΟ/ΕΡΜΕ ΔΕΛΑΥ

Πιρόγα διασχίζει τα θολά νερά του Κονγκό. Στην όχθη του μεγάλου ποταμού γράφτηκε το τέλος ενός τρυφερού, νεανικού έρωτα.

στά από ένα μυδράλιο. Περιέργως πώς, δεν τον βρήκε καμία ριπή. Επεσε στον λάκκο και προσποιήθηκε τον νεκρό.

Οι Γερμανοί είχαν κουραστεί, ήταν και πιωμένοι, έριξαν μερικές τυχαίες χαριστικές βολές κι έθαψαν πρόχειρα τον σωρό.

Λίγο οξυγόνο περνούσε μέσα από τα ανοίγματα και αυτός περίμενε να βραδιάσει για να μπορέσει να ελιχθεί με κόπο μέσα από τα λερά, παγωμένα σώματα. Στα δάση της Λευκορωσίας τον έπιασαν ξανά. Και αυτή τη φορά τον έστειλαν σε στρατόπεδο. Επέζησε και απ'τους θαλάμους αερίων και τα πειράματα.

Η πρώτη φορά που ο Κλεμάν είδε πραγματικά τον πατέρα του ήταν στη Χάιφα το 1946. Τότε

πια ήταν έξι χρόνων παιδί.

Ο πατέρας του τους πήρε και πήγαν στο Κονγκό. Έκανε δουλειές, πλούτισε.

Στο αποικιοκρατικό Κονγκό των Βέλγων, ο πατέρας του ένιωσε επιτέλους ασφαλής. Αλλά διατήρησε σε όλη του τη ζωή έναν βαθύ τρόμο για τους χριστιανούς. Πώς θα μπορούσε ο γιος του να παντρευτεί μια χριστιανή; Να παρακούσει τον πατέρα με τον αριθμό στο μπράτσο, τη μνήμη του λάκκου και των κρεματορίων;

Ο Κλεμάν πήρε το κορίτσι κι έκαναν τον τελευταίο τους περίπατο στις όχθες του ποταμού Κονγκό. Κοιτάζοντας όλον αυτό τον αδιανόητο όγκο νερού να κυλάει προς τον ωκεανό, της είπε, αμήχανα, ότι οι φήμες έλε-

γαν πως οι κροκόδειλοι έκαναν κιμά έναν Ευρωπαίο πρέσβη και πως τα φίδια, νερόφιδα χοντρά σαν μπουριά, σουλατσάρουν στα θολά, πράσινα νερά του.

Της έδωσε ένα φιλί. Την επομένη έφυγε, κατ' εντολήν του πατέρα του. Πήγε για σπουδές στο Βέλγιο. Δεν τον είδε ποτέ ξανά.

Ενα φιλί. Τι να σου κάνει ένα φιλί; Αλλά, πάλι, γιατί έπειτα από τόσες δεκαετίες το θυμόταν με τόση φόρτιση και μοιράστηκε την ιστορία του με τον γιο της;

Ο κύριος Γκρι αναρωτιέται έως σήμερα εάν όλα αυτά έγιναν όντως έτσι. Η μητέρα του ήταν και λίγο μυθομανής. Αυτοί οι μύθοι ήταν το δικό της φιλί αποκαριετισμού.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΑΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Φεμινίστριες, ευνουχισμένοι και διανοούμενοι

Διαψεύδοντας τον τίτλο της συλλογής, οι περισσότεροι άνδρες στα διηγήματα του Νίκου Μάντη μάλλον θύματα είναι παρά θεραπευτές. Αλλωστε όλοι ζουν «στην εποχή του τέταρτου φεμινιστικού κύματος, του MeToo και των trans δικαιωμάτων», οφείλουν συνεπώς να έχουν διαρκώς την ευαισθησία τους τεταμένη. Υπάρχουν και εκείνοι που βρίζουν και δέρνουν, παραμιλώντας σε έναν οχετό πρωτογονισμού και αγραμματοσύνης, αλλά την προσοχή αποσπούν άνδρες παγιδευμένοι στη βούληση των καλοσυνάτων όσο και δυναστικών συντρόφων τους. Ένας άνδρας σπημένος στην ουρά ενός σούπερ μάρκετ αναλογίζεται, φρικιώντας, το αποτρόπαιο θέαμα της «φανταχτερής, πλαστικοποιημένης αφθονίας», τα εγκλήματα που υπέθαλπε ο καταναλωτισμός και τις υποχωρήσεις που έπρεπε ο ίδιος να κάνει προκειμένου να μεριμνήσει για τη θρέψη και την ευδαιμονία της οικογένειάς του. Στο μεταξύ, η γυναίκα του προχωρούσε ατάραχη στους διαδρόμους, αφοσιωμένη στην τροφοδοσία του σπιτικού τους, σέρνοντάς τον από πίσω της με ένα αόρατο λουρί, κόβοντας ξανά και ξανά τη φυγόκεντρη φωνή μέσα του, που του ψιθύριζε «πρέπει να φύγεις».

Ένας άνδρας πενθεί τον παλιό χίπστερ εαυτό του, την κουλ εκδοχή του. Μολονότι είχε υποσχεθεί στη σύντροφό του ότι θα παρέμενε για πάντα μακριά από στατιστικούς μέσους όρους, με τρόπο συνειδητοποιούσε πως είχε μεταλλαχθεί στον «μέσο Έλληνα», ήθελε σπíti, οικογένεια και παιδί. Η άρνηση της γυναίκας να εκπληρώσει το όνειρο της πατρότητας, ξεχείλισε στον νου του, παίρνοντας τη διάσταση ευνουχισμού. Ως μέσος Έλληνας από τη μεριά του την εκδικήθηκε πατροπαράδοτα, διά της βίας. Αλλού, λίγο μετά το σεξ, ένα ανδρόγυνο βάλθηκε να σφάζεται, διερευνώντας και οι δύο υπό το δέον φεμινιστικό πρίσμα την αντιδιαστολή του γυναικείου από τον ανδρικό οργα-

σμό. Αλλά και οι γκέι δεν περνούν καλύτερα. Στην πρώτη συνάντησή δύο ανδρών μέσω εφαρμογής, η φοβερή μομφή της «ετεροκανονικότητας» απειλεί να διαλύσει την ερωτική ατμόσφαιρα.

Επειδή ο Μάντης επεκτείνει τη μυθοπλασία με πνευματώδεις κοινωνιολογικούς προβληματισμούς, ενθαρρυνμένος από το οξυμένο κριτικό του αισθητήριο, τα πιο απολαυστικά διηγήματα είναι εκείνα που εξετάζουν συγκεκριμένους ανθρωπότυπους, όπως, λόγου χάριν, τους διανοούμενους. Στη «Λογοτεχνική βραδιά», το καλύτερο κατά τη γνώμη μου πεζό του βιβλίου, αποθεώνεται η κουφότητα που σφύζει στο μικρό χωριό της συντεχνίας. Ο ήρωας, ένας τρανός συγγραφέας, παραγκωνισμένος, όμως, εδώ και καιρό από την απρόσμενη επιτυχία του πρωτολείου της γυναίκας του, πηγαίνει στην παρουσίαση του βιβλίου της, όπου κυκλώνεται από

Ο Νίκος Μάντης στα διηγήματα της συλλογής του «Τοξική αρρενωπότητα» διατηρεί αμείωτο το σα- σπένς, το οποίο συχνά υιοθετεί τις παρεκτροπές ενός θρίλερ.

Ο Νίκος Μάντης στα διηγήματα της συλλογής του «Τοξική αρρενωπότητα» διατηρεί αμείωτο το σα- σπένς, το οποίο συχνά υιοθετεί τις παρεκτροπές ενός θρίλερ.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Το ταπεινό φάντασμα κάθε ελληνικού λιμανιού

Με την τρίτη συλλογή της, η φιλόλογος Ελένη Κοσμά (γενν. 1984) επιβεβαιώνει εντυπώσεις από τα προηγούμενα βιβλία της. Πρώτον, αναπτύσσεται ποιητικά όπως μεγαλύτεροι συγγραφείς, με γαλάνι ένα δέντρο-συμμετρικά απλώνει ρίζες και κλαδιά σε βάθος, ύψος, πλάτος. Τα ολιγόστιχα ποιήματα της πρώτης συλλογής συνιστούσαν, ιδωμένα τώρα υπό το φως του τρίτου βιβλίου της, εισαγωγή σε ένα έργο που οικοδομείται με πρόγραμμα και πειθαρχία. Κάθε νέο βιβλίο ανεβάζει τον πήχυ με μίαν εκτενέστερη σύνθεση, εμπεριέχοντας πυκνή συνομιλία με άλλους ποιητές και ποιήτριες και καλά χωνεμένη συμπερίληψη ξένων στίχων. Έχουμε εύστοχη, κατά σημεία μόνο, χρήση της παραδοσιακής φόρμας, ώστε δεν ασφυκτιά το ποίημα εκβαζόμενο από την παλιομοδίτικη τεχνική. Εντείνεται, με τη βοήθεια του έμμετρου λόγου, η θεατρικότητα, απηχώντας μια παραμυθένια επική διάσταση. Δεύτερον, δεν πάσχει από τυπικά ελαττώματα, που συχνά επιβαρύνουν τη λογοτεχνία που γράφεται από φιλόλογους. Απουσιάζει η λεξιλαγνεία, ο ακκισμός του περίτεχνου που, συχνά, «μπουκώνει» την έμπνευση των φιλολόγων-ποιητών.

Ήδη ο γενικός τίτλος μαρτυρεί ότι τα ποιήματα αφηγούνται την «ιστορία ενός καβοδέτη». Η

λέξη αμέσως ανακαλεί στον νου τον άνθρωπο που στέκεται στην άκρη της προβλήτας του λιμανιού και υποδέχεται το καράβι, αρπάζοντας και δένοντας το χοντρό σκοινί, τον κάβο, και αντιστοίχα το λύνει κατά την αναχώρηση. Με έκπληξη όμως πληροφοροποιήσατε, στις σημειώσεις του τέλους, ότι απουσιάζει από τα λεξικά!

Το παλιό τραγουδάκι

Έχοντας διαβάσει τα 13 ποιήματα, χωρισμένα σε δύο εξάδες από ένα «ιντερμέδιο», έχοντας αρχίσει να σιογομυρμουρίζουμε μέσα μας το «παλιό τραγουδάκι» του καβοδέτη, που «ακούγεται» εδώ κι εκεί («κάνω κύκλους στον αέρα/ και τις λέξεις μου σκορπώ...»), γλιστράμε σε έναν ενδιάμεσο, ονειρικό χώρο, σε μίαν ατμόσφαιρα που θυμίζει τον δαιμόνιο Μπόρχες. Υπάρχει, άραγε, στίχ αλήθεια ο «καβοδέτης» ή είναι ένα στοιχειό της ποιητικής φαντασίας; Η Κοσμά πλέκει ένα αλλόκοτο δίχτυ. Βρισκόμαστε πιασμένοι εντός του χωρίς να το καταλάβουμε, λίγο συγκινημένοι, λίγο παραξενεμένοι, λίγο, ίσως, ανήσυχoi. Γιατί, εκτός από το αβέβαιο λεξιλόγιο, ανάμεσα στην πραγματικότητα και στην επινόηση, να σου και η χρήση τεκμηρίων από τα κιτάπια της Ιστορίας: ο καβοδέτης-φάντασμα συνδέεται, λέει, με διάσημα

καράβια, που έγραψαν Ιστορία: το σπετσιώτικο «Κόντε Μπένιξ», το επίσης σπετσιώτικο «Νέμεσις», το ψαριανό «Άγιος Νικόλαος», την υδραία «Τερψιχόρη» – όλα συνδεδεμένα με την Επανάσταση του '21. Με μίαν από τις πολλές και ευφρείς απρόβλεπτες στροφές της, η ποιήτρια κλείνει αυτήν τη λίστα με το πλοίο «Χειμάρρα», και το γνωστό τραγικό εμφυλιοπολεμικό ναυάγιο με τους νεκρούς πολιτικούς κρατούμενους. Πού τελειώνει η ιστορία και πού αρχίζει ο μύθος αυτού του ταπεινού, περιφρονημένου πλάσματος; «Κι έχε το νου σου. Εμείς δεν είμαστε/ ούτε καπεταναίοι ούτε ψαράδες», διαβάζουμε («Τα χέρια του καβοδέτη»).

Ναυτικοί κόμποι

Εκεί που λάμπουν στον ορίζοντα της φαντασίας τα νικηφόρα πλοία της Επανάστασης, κι ο καβοδέτης φωτίζεται και αυτός από την ηρωική τους λάμψη, εκεί η εικόνα σκοτεινιάζει απότομα. Εκεί που ο τίτλος του πρώτου ποιήματος – εκεί, ξαφνικά, πάλι η στροφή, ή μάλλον οι στροφές, καθώς τυλίγεται ο μίτος του ποιήματος: να το τραγουδί του καβοδέτη, που αναφέραμε πριν και θα επαναληφθεί και αλλού, σαν αναγνωρίσιμο, πια, σαν γνωστό, τάχα, μοτίβο της συλ-

λογής. Να και οι κατάλογοι, που η ποίηση τους αγαπά, ιδίως ότι μεταφέρουν εξωτικά φορτία. Εδώ οι κατάλογοι περιλαμβάνουν απαρίθμηση των ναυτικών κόμπων – «ζέπελιν/προυσίκ/αλπική πεταλούδα...». Το προυσίκ θα χαράξει την αναγνωστική μνήμη. Όταν το συναντήσουμε, αργότερα, στο τελευταίο ποίημα («Ο καβοδέτης πέφτει στη θάλασσα»), θα έχει γίνει «φλέβα», όπως και το ζέπελιν, όπως και η αλπική πεταλούδα. Εγιναν άραγε οι υλικοί κόμποι «φλέβα» ή μήπως μονάχα οι λέξεις που τους σημαίνουν; Τα ανοικτά ερωτήματα και όχι οι επεξηγήσεις μεγαλώνουν την αξία της λογοτεχνίας.

Ακόμα μια στροφή, και το σκοινί θα προσκρούσει πάνω του – ας διαλέξει η κάθε αναγνώστρια, κατά το γούστο της: «Η φλέβα προυσίκ πετάχτηκε/ στην αριστερή πλευρά του λαίμου του/ γλιστρήσε στο πετρωμένο στέρνο/ συνάντησε τη φλέβα αλπική πεταλούδα/ και μες στις λίμνες τα νερά/ έπαιξε με τον ίσκιο της». Ελεύτερος και πολιορκημένος ο καβοδέτης, αμύχανη η κριτική απέναντι στην απαιτητική ποίηση της Κοσμά, όπως υπήρξε για καιρό αμύχανη απέναντι στην αναγνωρισμένη πλέον και βραβευμένη Δήμητρα Κωτούλα.

ΠΡΩΤΑ
ΣΕ ΠΩΛΗΣΕΙΣ

ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ανθρωπιστικές
Επιστήμες

1 **«Europe – A New History»**, του Roderick Beaton (Allen Lane).

2 **«Athens and Sparta – The Rivalry that Shaped Ancient Greece»**, του Adrian Goldsworthy (Head of Zeus).

3 **«The Common Good Economy – A New Compass»**, της Mariana Mazzucato (Allen Lane).

4 **«Hubris – Pericles, the Parthenon, and the Invention of Athens»**, του David Stuttard (Harvard University Press).

5 **«Money – The Inside Story: The Surprising Truth About How Money Works»**, των Rupal Patel και Jack Leslie (Cornerstone Press).

Θετικές Επιστήμες

1 **«The Story of Birds – An Evolutionary History of the Dinosaurs that Live Among Us»**, του Steve Brusatte (Picador).

2 **«The Art of Uncertainty – How to Navigate Chance, Ignorance, Risk and Luck»**, του David Spiegelhalter (Pelican).

3 **«The Secrets of Our DNA – How Genetics Has Changed the World»**, του Turi King (Doubleday).

4 **«The Emperor of All Maladies – A Biography of Cancer (Updated with Four Major New Chapters)»**, του Siddhartha Mukherjee (Fourth Estate).

5 **«Time – The Dream of Killing Chronos»**, του Guido Tonelli (Polity Press).

Τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιονηλίο «Bookpath» (Σόλωνος 69, Αθήνα, bookpath.gr).

Κειμήλια αλλά και σύγχρονα έργα

Μουσείο «Εθνομάρτυρας Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός», θεματοφύλακας της ταυτότητας και της κληρονομιάς του Στροβόλου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το **εκκλησιαστικό** μουσείο «Εθνομάρτυρας Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός» ιδρύθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου του 2022, με πρωτοβουλία της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Ιερού Ναού Παναγίας Χρυσελεούσας Στροβόλου και βρίσκεται υπό τη διαχείριση του Δήμου Στροβόλου και φιλοξενεί κειμήλια από τις δύο εκκλησίες του ιστορικού πυρήνα του Στροβόλου, την Παναγία Χρυσελεούσα και τον Άγιο Γεώργιο. Για το μικρό, αλλά σημαντικό αυτό Μουσείο μιλήσαμε με τη διευθύντριά του κα Αγνή Αγάθη Παπαμιχαήλ, η οποία μας ξενάγησε, μεταφέροντας και σε εμάς τον ενθουσιασμό της για το μικρό αυτό μουσείο, που βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο του Στροβόλου.

Η κα Παπαμιχαήλ αρχίζει λέγοντάς μου πως μέσα από το μουσείο προσπαθούν να αποτίσουν φόρο τιμής στην παρακαταθήκη και το έργο του αρχιεπισκόπου Κυπριανού και του εξαδέλφου του Χατζησάββα Κυριακού, Στροβολιωτών, αλλά και στην ποικιλομορφία της κυπριακής πνευματικής τέχνης. Σε σχέση με τα εκθέματα, μας λέει πως προέρχονται από τον Άγιο Γεώργιο, που ανοικοδομήθηκε εκ βαράθρων από τον αρχιεπίσκοπο Κυπριανό και τον ξάδελφό του και τη Χρυσελεούσα, που προϋπήρχε, σίγουρα κατά τη Φραγκοκρατία, πιθανόν και κατά τα βυζαντινά χρόνια, αλλά επεκτάθηκε και εμπλουτίστηκε σε μεγάλο βαθμό με χορηγίες του Κυπριανού και του Χατζησάββα: «Το μουσείο μας είναι μικρό και η συλλογή μας περιλαμβάνει περίπου εκατό σαράντα εκθέματα, ωστόσο δείχνει ένα ευρύ φάσμα τεχνοτροπιών και εποχών του Στροβόλου».

Ξεκινάμε την περιήγησή μας από το «Βραβείον Ζώντων και Τεθνεώτων Στροβόλου», ένα από τα πιο σημαντικά εκθέματα του μουσείου. Χρονολογείται περίπου στα τέλη του 18ου αιώνα και ανήκει στην εκκλησία της Χρυσελεούσας, συγγραφέας του είναι ο ιερομόναχος Θεοφάνης. Σε αυτό το πολύ σημαντικό χειρόγραφο αναγράφονται τα ονόματα όλων των επιφανών οικογενειών του Στροβόλου εκείνης της περιόδου. Το χειρόγραφο είναι ανοικτό στη σελίδα όπου αναγράφεται το όνομα του αρχιεπισκόπου Κυπριανού και των γονέων του, Συμεών και Λοΐζα, και όπως μου εξηγεί η κα Παπαμιχαήλ επειδή ο κώδικας γράφτηκε περίπου στα τέλη του 1700, ο Κυπριανός σημειώνεται ως ιερομόναχος, έτσι διαβάζουμε «Κυπριανού ιερομονάχου». Αργότερα, όταν ο Κυπριανός έγινε αρχιεπίσκοπος (1810-1821) η αναφορά διορθώθηκε σε «αρχιερέως». Η κα Παπαμιχαήλ συνεχίζοντας την ξενάγησή της μάς παρουσιάζει μία-μία τις εικόνες, και εξηγεί την τεχνοτροπία τους, την ιστορία τους.

Επώνυμοι και ερασιτέχνες αγιογράφοι

Στο Μουσείο εκτίθενται σύγχρονα έργα, του εικοστού αιώνα, όπως ένα πορτρέτο του αρχιεπισκόπου Κυπριανού, μία λιθογραφία που εκτυπώθηκε για λογαριασμό του ομίλου Αισχύλος στην Κέρκυρα, το έτος 1926 και φέτος κλείνει τα εκατό χρόνια. Σχετικά με την εικονογραφία, η κα Παπαμιχαήλ μου λέει: «Κατά την περίοδο της Αγγλοκρατίας υπήρχε μια αισθητή τροπή προς πιο δυτικά πρότυπα, οπότε υιοθετείται το στυλ της Ναζαρνής, η νεοαναγεννησιακής τέχνης, υπάρχει περισσότερη φυσιοκρατία, φεύγει ο χρυσός κάμπος και βλέπουμε φόντο εμπνευσμένο από τη φύση ή αρχιτεκτονήματα» μου λέει η κα Παπαμιχαήλ και μου επισημαίνει ότι οι επι-

«**Είμαστε** πάνω από όλα θεματοφύλακες της ταυτότητας και της κληρονομιάς του Στροβόλου και θέλουμε να ενισχύσουμε αυτό μας τον ρόλο» λέει η διευθύντρια του εκκλησιαστικού μουσείου «Εθνομάρτυρας Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός» Αγνή Αγάθη Παπαμιχαήλ.

Στο Μουσείο εκτίθεται και ένα έκθεμα, που όπως μου λέει η κα Παπαμιχαήλ συναρπάζει όλους τους επισκέπτες. Πρόκειται για μία νεκροφόρα, μοντέλο του 1968 ή του 1970, που εκτός των πολλών που μετέφερε στην τελευταία τους κατοικία, ήταν και ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄.

σκεπτές μπορούν να δουν έργα ερασιτεχνών αγιογράφων, αλλά και από επώνυμους αγιογράφους και ζωγράφους, ή προερχόμενους από ονομαστές σχολές, όπως του Σταυροβουνίου ή της Μονής Αγίου Γεωργίου Αλαμάνου. Η κα Παπαμιχαήλ μου δείχνει τον πίνακα του Κισσονέγγη, που μιμείται μια παράσταση στο ξυλόγλυπτο τέμπλο με τον Κυπριανό και τον Χατζησάββα, οι οποίοι φαίνονται να δωρίζουν τη Χρυσελεούσα, στην Παναγία. «Μέσα από τα πιο σύγχρονα έργα, βλέπουμε και την έμπρακτη συμμετοχή της κοινότητας στον πνευματικό και δημόσιο βίο του Στροβόλου» μου εξηγεί, πλησιάζοντας στο μεγάλο διαστάσεων εικονίσμα του Αγίου Μόδεστου, που ήταν ο προστάτης των οικόσιτων ζώων, έργο του μεγάλου αγιογράφου Παναγιώτη Κουσουλή, που φιλοτέχνησε πολλές εκκλησίες και στην Κύπρο, αλλά και σε κοινότητες της παροικίας. Και αναγνωρίζουμε εδώ το αφιέρωμα του Ανδρέα Κόρτα, γαλακτοκόμος του Στροβόλου και για σχεδόν δέκα χρόνια, από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 ως

τα μέσα της δεκαετίας του '70, πρόεδρος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Χρυσελεούσας. Ακριβώς δίπλα μία επίσης μεγάλη εικόνα του Αγίου Ελευθερίου, που δώρισαν στη Χρυσελεούσα πρόσφυγες από τη Χίο, οι οποίοι βρήκαν καταφύγιο στο Στρόβολο, κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η κα Παπαμιχαήλ και όσο προχωράμε στο Μουσείο μου δείχνει και ένα «υπέροχο έργο του μεγάλου Φραγκουλίδη, που είναι από τους πρώτους, αν όχι ο πρώ-

τος από τους Κυπρίους καλλιτέχνες που έκανε μια στροφή στη βυζαντινή τέχνη.

Οι λεπλασίες του 1821

Στο Μουσείο εκτίθενται και έργα που ανήκουν στη σχολή του Ιωάννη του Κορνάρου, που ήλθε από την Κρήτη. Το Αποστολικόν και πάρα πολλά έργα στη Χρυσελεούσα ανήκουν σε αυτήν τη σχολή. Ενδιαφέρον έχει η εικόνα του του Αγίου Χαράλαμπου ή Αγίου Χαράλαμπος, του 1813 περί. και μου εξηγεί η κα Παπαμιχαήλ: «Το 1810 γίνεται αρχιεπίσκοπος ο Κυπριανός, το 1813 η Κύπρος υποφέρει από επιδημία πανούκλας, οπότε παραγγέλθηκαν από μικρασιατικά εργαστήρια πολλά εικονίσματα για λιτανείες, δεήσεις κτλ. Η εικόνα αυτή ανήκει σε αυτό το πλαίσιο και μάλιστα χορηγήθηκε από τον Χατζησάββα».

Μεταξύ άλλων εκθεμάτων που σχετίζονται με τον Κυπριανό είναι και μία εικόνα του Αγίου Τρύφωνα, «Ο Κυπριανός παράγγειλε εβδομήντα συνολικά εικονίσματα από ξίφος». Βρισκόμαστε μπροστά και από την εξαιρετική Γλυκοφιλούσα του 16ου αιώνα – που είναι και από τα παλαιότερα εκθέματα του Μουσείου– εικόνα τη λεγόμενης «Κυπροαναγεννησιακής Σχολής», που παντρεύει στοιχεία της βυζαντινής και δυτικής, βενετσιάνικης τέχνης, σε μια σχολή που αναπτύχθηκε μόνο στην Κύπρο. «Ξεχωρίζει ακόμα το χρυσό φύλλο στον κάμπο, στο βάθος και όπως παρατηρείτε εδώ, υπέφερε από πυρκαγιά. Κατά την

εκτέλεση των εθνομαρτύρων, οι Οθωμανοί αγάδες του Στροβόλου πυρπόλησαν και λεπλάτησαν τη Χρυσελεούσα και βλέπουμε πώς οι λεπλασίες άφησαν τα ίχνη τους πάνω στα εκθέματα», μας λέει. Πιο κάτω μας δείχνει κάποια εξαιρετικά δείγματα της τέχνης που αναπτύχθηκε από την περίοδο της Οθωμανοκρατίας, 17ο αιώνα και μετά.

Παλιότυπα και μία νεκροφόρα

Στο Μουσείο υπάρχει και μία ενδιαφέρουσα συλλογή από παλιότυπα, κυρίως λειτουργικά βιβλία, από τυπογραφία της Βενετίας κυρίως του Θεοδοσίου, εξ Ιωαννίνων, αλλά και από το μεγάλο οίκο Γλυκή. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ο ξεχωριστός εκθεσιακός χώρος, μικρογραφία του ναού του Αγίου Γεωργίου, όπου εκτίθενται πολύ ενδιαφέρουσες απεικονίσεις του Χριστού. Μένουμε μπροστά από έναν συγκεκριμένο τύπο, την άκρα ταπεινώση, που συναντάται στη Δυτική Ευρώπη. Σε εκείνον τον χώρο εκτίθεται και το προσωπικό αρτοφόριο του αρχιεπισκόπου Κυπριανού από μαύρο και άσπρο φιλντισί, μου δείχνει το κόκκινο μελάνι, κατά το αρχιερατικόν πρότυπο, υπογράφει ο Κυπριανός, «Κυπριανού Αρχιεπισκόπου 1819». Επίσης παρουσιάζονται στο κοινό και άλλα ιερά σκεύη, αλλά και εξαπτέρυγα και ο Σταυρός που δημιουργήθηκαν επί αρχιεπισκόπου Κυπριανού με χορηγία του ξαδέλφου Χατζησάββα είχαν και μια σύγχρονη ιστορία επαναπατρισμού. «Κατά τις λεπλασίες της Χρυσελεούσας το 1821, μετά τον απαγχονισμό του Κυπριανού στις 9 Ιουλίου, και του Χατζησάββα στις 10 Ιουλίου, κλαπήκαν και πουλήθηκαν σε έναν πρόξενο στη Λάρνακα, ο οποίος τα αφιέρωσε στην Παναγία τη Χρυσοπολίτισσα στη Λάρνακα. Το 1944, βάσει προφορικής μαρτυρίας, τα έφεραν στον Στρόβολο, στον ονομαστό χρυσοκόμο Μετή, για να τα συντηρήσει. Τότε ο Μετής, είδε το «Σάββα προσκυνητού συνβίου και τέκνου, υπάρχει της εκκλησίας Στροβόλου», δηλαδή της Χρυσελεούσας. Η Εκκλησιαστική Επιτροπή της εποχής πλήρωσε για να τα επανακτήσει και τώρα εκτίθενται στο Μουσείο. Κλείνοντας την ξενάγησή μας η κα Παπαμιχαήλ μου δείχνει ένα έκθεμα που συναρπάζει όλους τους επισκέπτες. Πρόκειται για μία νεκροφόρα, μοντέλο του 1968 ή του 1970, που εκτός των πολλών που μετέφερε στην τελευταία τους κατοικία, ήταν και ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄. Το υπέροχο ξυλόγλυπτο κιβώριο είναι φιλοτεκνημένο από τον ίδιο ξυλόγλυπτο που έκανε και το γραφείο του αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Ρωτώ την κα Παπαμιχαήλ ποιο θα ήθελε να είναι το μέλλον του μουσείου: «Θα θέλαμε καταρχάς να προσελκύσουμε νεαρότερους επισκέπτες, μαθητές, να ενταχούμε πιο δυναμικά μέσα σε προγράμματα του υπουργείου Παιδείας, αλλά και ερευνητές, επειδή θεωρώ ότι πάρα πολλά από τα έργα μας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πρωτογενείς πηγές και για την ιστορία της τέχνης και τη θρησκευτική, αλλά και για την κοινοτική ιστορία. Είμαστε πάνω από όλα θεματοφύλακες της ταυτότητας και της κληρονομιάς του Στροβόλου και θέλουμε να ενισχύσουμε αυτό μας τον ρόλο. Μία από τις προτεραιότητές μας είναι η προσβασιμότητα, δεν χρεώνουμε εισιτήριο. Θέλουμε να μπορεί να έρχεται ο κόσμος. Είναι μικρό και βατό, δεν χρειάζεται να αφιερώσεις μια ολόκληρη ημέρα» και πραγματικά αξίζει να αφιερώσει λίγο χρόνο να δει όχι μόνο τα εκκλησιαστικά εκθέματα, αλλά και για να δει τον Στρόβολο μέσω των οικογενειών του.

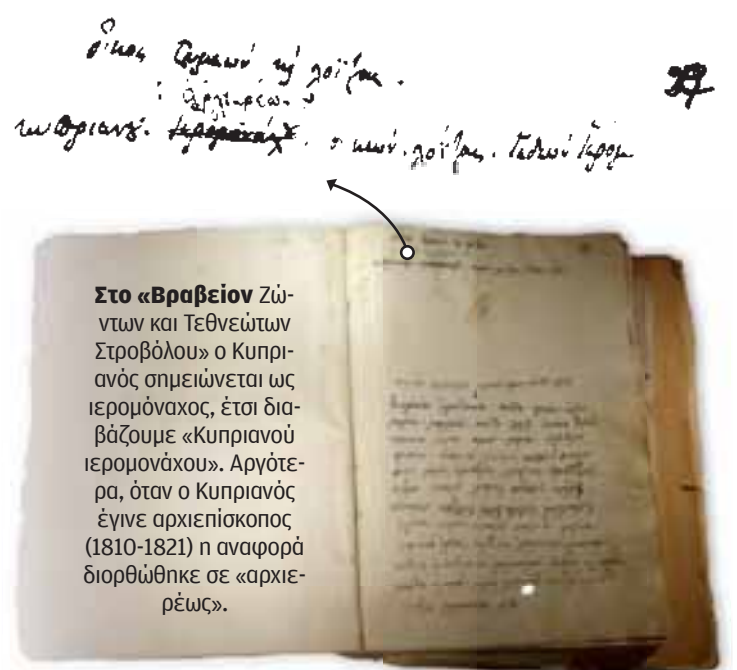
“
Στο Μουσείο υπάρχει και μία ενδιαφέρουσα συλλογή από παλιότυπα, κυρίως λειτουργικά βιβλία, από τυπογραφία της Βενετίας κυρίως του Θεοδοσίου, εξ Ιωαννίνων, αλλά και από το μεγάλο οίκο Γλυκή.

Η **εικόνα** του Αποστόλου Βαρνάβα, ζωγραφισμένος στον τύπο του Χριστού Μεγάλου Αρχιερέως, αλλά και η Γλυκοφιλούσα έχουν σημάδια από τις λεπλασίες της Χρυσελεούσας.

“
«Το μουσείο μας είναι μικρό και η συλλογή μας περιλαμβάνει περίπου εκατό σαράντα εκθέματα, ωστόσο δείχνει ένα ευρύ φάσμα τεχνοτροπιών και εποχών του Στροβόλου».

Ιστορίες των άκρων

Του ΝΙΚΗΤΑ ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ

Το καλοκαίρι, τα χέρια και τα πόδια έχουν την τιμητική τους. Ακόμη και το πιθηκοειδές μεγάλο δάκτυλο του ποδιού, αυτό το κακεκτικό, ατροφικό μέλος, εκτίθεται με θράσος στο φως του ανελέητου ελληνικού ήλιου. Είναι η εποχή που αποκαλύπτεται το αληθινό πρόσωπο των ανθρώπινων άκρων: κι-νήσεις νευρικές, φευγαλέες, αθέλητες, μια διαρκής ανησυχία που βγάζει τη γλώσσα στην προσπάθεια των ανθρώπων να πείσουν πως διατηρούν τον πλήρη έλεγχο του εαυτού τους. Με κάθε ξύσιμο του κούτελου ή της γάμπας, με κάθε τσιγκλίσμα της μύτης και τσάκισμα του εισιτηρίου, τα χέρια σαρδονίως σε ρωτούν: αλήθεια, νομίζεις πως ορίζεις τις κι-νήσεις σου απολύτως; Απόλαυση, τέτοιες σκηνές, για τους περιπατητές του θέρους!

Ιδού, το παράδοξο των χει-ριών: από τη μια συμβολίζουν την εμπρόθετη δράση, την ελεύθερη βούληση, καθώς εμείς –αλίμονο!– αποφασίζουμε, εάν τα χέρια μας χαϊδεύουν ή πληγώνουν· βαστούν ή εγκαταλείπουν· γίνονται εργαλεία ή όπλα. Μόνον που, εάν τα προσέξεις καλύτερα, τα δικά σου χέρια και των άλλων, αντιλαμβάνεσαι πόσο είναι απείθαρχα, λες κι έχουν δική τους ζωή. Ίσως γι’ αυτό θέλουμε τα χέρια μας μονίμως απασχολημένα, επειδή τα φοβόμαστε κατά βάθος: «εκεί όπου σήμερα είναι το κινητό μας, κάποτε βρισκόταν η βεντάλια, το μα-ντίλι, η ταμπακιέρα», παρατηρεί ο Ντάριαν Λίντερ. Αεικίνητα, τα χέρια προδίδουν ένα δύναμει νο-σηρό πλεόνασμα ενέργειας μέσα μας, το οποίο καλύτερα να παρο-

χετεύεται σε κομποσκοίνια, κο-μπολόγια, τσιγάρα και –εσχάτως– κινητά τηλέφωνα. Ταινίες τρόμου και συγγράμματα ψυχιατρικής βε-βαιώνουν τον φόβο για το χέρι που αυτονομείται, που παύει να υπακούει και κάνει τα δικά του. Η ζοφερή ελληνική λέξη αυτοχει-ρία, θα προσθέταμε, θυμίζει πως τα ίδια μας τα χέρια ασκούν πάνω μας μια δύναμη ζωής και θανάτου.

Το βιβλίο του Λίντερ συνιστά, εκτός των άλλων, μια έξυπνη κρι-τική της κουλτούρας της αυτοβελ-τίωσης, του γνωστού «κάνε δου-λίτσα με τον εαυτό σου», λες και όλα είναι θέμα επιλογής, προτίμη-σης και λογιστικής διευθέτησης. Επιζησαντες από στρατόπεδα συ-γκέντρωσης, διαβάζουμε, απέδω-σαν την επιβίωσή τους σε καθαρή τύχη. Οι μαρτυρίες τους «δεν μας λένε πως η επιβίωση εξαρτήθηκε από τη δουλειά με τον εαυτό τους. Απεναντίας, επικρατούσε μια τρο-μερή ενδοενομενικότητα, τέτοια που δεν έχει χώρο στον σημερι-νό κόσμο της αυτοανάπτυξης και της αυτοπραγμάτωσης».

Όταν τα χέρια μιλούν, ποιος τ’ ακούει; Σπύρτα σπασμένα, σουβέρ σκισμένα, αφηρημένα σκίτσα, κα-κότεχνα οριγκάμι – ορίστε, τα εφη-μερα ίχνη της συνύπαρξης των ανθρώπων στα μπαρ, υλικά απο-μεινάρια λεκτικών ανταλλαγών της νύχτας, αλλά και πειστήρια, ισχυρίζεται ο Λίντερ, πως ο λόγος διαρκώς επιζητεί την ενοάρκωσή του· έστω παίζοντας για ώρα μ’ ένα σουβέρ, που εντέλει τα ομιλούντα χέρια καταστρέφουν στ’ όνομά του. Μήπως τα λόγια μας έχουν καμία υποχρέωση να διασώσουν οτιδήποτε, καθώς περνούν από εδώ και από εκεί;

Στο εμβληματικό δοκίμιο της

DARIAN LEADER
Τα χέρια. Τι κάνουμε μ’ αυτά και γιατί
μτφρ.: Χ. Πάλλας
επιμ. Δ. Χατζηχαλαρά-μπος
εκδ. Periplaneta, 2025
σελ. 144

GEORGES BATAILLE
Το μεγάλο δάκτυλο του ποδιού
ROLAND BARTHES
Οι έξοδοι του κειμένου
μτφρ. Ρ. Σινοπούλου
εκδ. Πλέθρον, 2025
σελ. 48

φιλοσοφικής αβάν-γκαρντ «Το με-γάλο δάκτυλο του ποδιού» (1929), ο Μπατάιγ προσφέρει ένα σχή-μα παρόμοιο, όπου συμφύρονται γλώσσα και σώμα – εδώ, μέσω του μεταφορικού λόγου. Ο άνθρω-πος είναι το δέντρο που υψώνε-ται προς τον ουρανό, αλλά, φευ, ο κορμός παραμένει ριζωμένος μες στη λάσπη! Κι είναι το μεγάλο δά-κτυλο του ποδιού, δύσμορφο, λοξό και εξευτελιστικό, που ομολογεί τη χαμερπή, ανεκρίζωτη κατα-γωγή μας. Τα χέρια μας έφτιαξαν Παρθενώνες και καθεδρικούς να-ούς· ωστόσο, παραμένουμε έρμαια «μιας κίνησης πέρα-δώθε από τα σκουπίδια στο ιδέωδες», από το υψηλό στο κθαμαλό, από το ευ-γενές στο κυφό, από το αιθέριο στο βορβορώδες. Ο άνθρωπος εί-ναι το πλάσμα «με τα πόδια μέσα στη λάσπη, αλλά το κεφάλι σχε-δόν μέσα στο φως...».

Γιατί, σχεδόν;
Βλέπεις το φως μια στιγμή, έπειτα το χάνεις. Στον «Φαίδω-να», νομίζω, φτιάχνει ο Πλάτωνας την εικόνα του ψαριού που ίσα και βγάζει το κεφάλι έξω από τη θάλασσα, ώστε ακαριαία αντιλαμ-βάνεται τον κόσμο που εκτείνεται ψηλά, προτού γυρίσει στα συνήθη βύθη της θάλασσας.

Το κείμενο του Μπατάιγ θα ’πρεπε να διαβάζεται μαζί με το δοκίμιο του Μονταίν «Για τους αντίχειρες», καθώς συνιστά την παιγνιώδη αντιστροφή του. Ο Μο-νταίν είχε αντιληφθεί πως κι ένας ταπεινός αντίχειρας είναι μείζων υπόθεση, αρκεί να γράψεις γι’ αυ-τόν, ώστε οι λέξεις να φανερώσουν τις πραγματικές διαστάσεις του: «Οι Έλληνες ονομάζουν το μεγάλο δάκτυλο αντίχειρ σαν να λέγαμε ένα άλλο χέρι...».

Με την ωραία μορφή του «δι-πλού βιβλίου», η ανά χειράς έκδο-ση ενσωματώνει το δοκίμιο του Ρολάν Μπαρτ «Οι έξοδοι του κειμέ-νου» (1972), το οποίο προσεγγίζει το περί μεγάλου δακτύλου κείμε-νο του Μπατάιγ. Δίχως ν’ αναφέ-ρει ονομαστικά τον Μονταίν, ο Μπαρτ συνοψίζει λαμπρά το μο-νταϊνικό πρόταγμα. «Η γνώση θα μπορούσε να συνιστά ερμηνευτι-κή μυθοπλασία», ισχυρίζεται, μια «γνώση μπουρλέσκ, ετερόκλητη» και «παράδοξη» που επιδιώκει τη μετάβαση από το ερώτημα τι εί-ναι τούτο το μεγάλο δάκτυλο του ποδιού, στο κατεξοχήν ερώτημα ενός δοκιμίου: Τι είναι για μένα; Ο Μπαρτ διακρίνει μεταξύ ουσι-αστικής –δοκιμιακής– «γραφής» και συμβατικής «γραφοσύνης». Η γραφή δεν περιγράφει, ούτε διη-γείται απλώς· αφομοιώνει και ανα-δεικνύει τη βαθύτερη αξία των λέ-ξεων, καθώς δημιουργούν ιστούς ζωντανού νοήματος. Αυτές είναι οι λέξεις που «εξεωρίζουν αρκετά, που λάμπουν αρκετά, που θριαμ-βεύουν, για να αγαπηθούν – όπως κάνουν τα φετίχ».

Για κάποιο λόγο, ο νους μου δεν πήγε ακριβώς σε λέξεις, αλλά σε σκόρπια χέρια και πόδια που κωρούν σε μια χούφτα, τάματα που έβλεπα μικρός στα ξωκκλή-σια κάποιου νησιού, σε διαδρομές θερινές. Με απωθούσαν και μαζί με τραβούσαν, αυτά τα ανάγλυφα πόδια και χέρια σε σμίκρυνση, ξε-κομμένα από οποιαδήποτε αναγω-γή σ’ ένα ακέραιο σώμα, έγκλειστα σε ορθογώνια πλαίσια από αλου-μίνιο και ασημί σαν υπερμεγέθη γραμματόσημα.

Ο κ. Νικήτας Σινιόσoglou είναι συγγραφέας.

Τάματα σε ξωκκλήσια

Ο νους μου δεν πήγε ακριβώς σε λέξεις, αλ-λά σε σκόρ-πια χέρια και πόδια που κωρούν σε μια χού-φτα, τάματα που έβλεπα μικρός στα ξωκκλήσια κάποιου νησιού.

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ
ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ
ΟΛΗ Η ΚΥΠΡΟΣ!

LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 – 10:00
cyta
ένα με σένα

Τάσος Τρύφωνος – Χριστιάνα Αρτεμίου
Σύλvia Ιωαννίδου – Γρηγόρης Αυγουστή

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
07:00 – 10:00

ΠΡΩΤΗ
ΠΑΣΑ

ΑΝΤΡΕΑΣ
ΓΙΩΡΓΑΛΛΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΛΟΓΙΔΗΣ

ΜΙΧΑΗΛΣ
ΤΣΙΚΑΛΑΣ

ΣΠΟΡ FM
95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Στιγμές βουκολικής ευτυχίας

Η Χάνα Νίλμαν ή, όπως είναι πιο γνωστή, Ballerina farm είναι υπόδειγμα tradwife και η συγγραφέας του «Yesteryear» έχει παραδεχθεί ότι είναι μία από τις μούσες της. Στα σόσιαλ μίντια έχει ένα ακροατήριο 28 εκατ. χρηστών, το οποίο τροφοδοτεί με εικόνες βουκολικής ευτυχίας, όπως η μαγειρική (αριστερά), το άρμεγμα (δεξιά) και η οικογενειακή πόζα βγαλμένη από το «Μικρό σπίτι στο λιβάδι».

Η σαγήνη της μετα-νοικοκυράς

Το μυθιστόρημα «Yesteryear» αποδομεί τη μόδα των «tradwives» στα κοινωνικά δίκτυα

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«**Το διάβασες** το “Yesteryear” τελικά;». Ακουσα την ερώτηση σε δι-
άλογο μεταξύ μιλένιαλ γυναικών
λίγο πριν ξεκινήσει η εμφάνιση
της Μιράντα Τζουλάι στη Στέ-
γη. Κατάλαβα αμέσως πως «κάτι
αλήθεια συμβαίνει εδώ». Το μυ-
θιστόρημα της Κάρο Κλερ Μπι-
ουρκ (εκδ. Harper Collins, 2026)
είναι παντού, είναι το εκδοτικό
φαινόμενο της χρονιάς, αυτό που
ήταν πέρυσι το «Στα τέσσερα»
της Τζουλάι (εκδ. Αλεξάνδρεια
2025) και η «Τελειότητα» του Βι-
ντσέντζο Λατρόνικο (εκδ. Loggia,
2025). Μπρεστ σέλερ στις ΗΠΑ και
στην Αγγλία, παρόλο που είναι το
πρώτο βιβλίο της Μπιουρκ· στις
έσχατες βιβλίου όλου του κόσμου
σύζητούν γι’ αυτό. Η Αμερικανί-
δα ηθοποιός Αν Χάθαγουεϊ θα
υποδυθεί την πρωταγωνίστρια
στην ταινία που ετοιμάζεται και
βασίζεται στο βιβλίο.

Η πλοκή είναι όντως ιδιοφυ-
ής. Μια «tradwife», σύμφωνα με
τον νεολογισμό που χρησιμοποι-
είται για να περιγράψει την πα-
ραδοσιακή σύζυγο (traditional
wife), που είναι αφοσιωμένη στην
ανατροφή των παιδιών και στην
κουζίνα της, αποφασίζει να γίνει
influencer για να προβάλει τις δι-
ακριτές ταυτότητες των δύο φύ-
λων, τα χριστιανικά ιδεώδη της
– και, φυσικά, να βγάλει χρήματα.
Αποκτά εκατομμύρια ακολούθους
στο Instagram, παρουσιάζοντας
μια εικόνα τελειότητας από τη
φάρμα της στο Αϊνταχο. Αίφνης
όμως ξυπνάει το 1855 και συνει-
δητοποιεί πως είναι η ζωή για μια
αλπιναά παραδοσιακή μητέρα και
σύζυγο – και ότι μια επιτελεστική
εκδοχή του ρόλου.

«Γκρι» πορτρέτο

Η ποιήτρια Μυρσίνη Γκανά
έχει αναλάβει τη μετάφραση του
βιβλίου, που θα κυκλοφορήσει
από τις εκδόσεις Διόπτρα στις
4/11. Δεν έχει αποφασιστεί ακό-
μη ο τίτλος στα ελληνικά, που
αν και κυριολεκτικά σημαίνει
«πέρυσι», έχει μια νοσταλγική
διάσταση για όσα συνέβαιναν
«τα παλιά τα χρόνια». «Αν και
στον πυρήνα του “Yesteryear”
βρίσκονται θέματα δύσκολα και
σημαντικά, όπως η εικόνα, ποιος
τη χειρίζεται και κατά συνέπεια
ποιος ασκεί εξουσία, αλλά και η
θέση των γυναικών που ύπου-
λα αλλάζει προς το χειρότερο
τα τελευταία χρόνια, η αφήγη-
ση είναι διασκεδαστική, με ρυθ-
μό και ένταση. Προσωπικά βρί-
σκω συναρπαστικό το πορτρέτο
αυτής της πολύ “γκρίζας” ηρωί-
δας, που δύσκολα θα σε κάνει να
ταυτιστείς μαζί της, αλλά θα σου

προσφέρει άφθονο υλικό για να
σκεφτείς», λέει η Μυρσίνη Γκα-
νά στην «Κ».

«Είναι από τα βιβλία που αγο-
ράζεις αυτομάτως διαβάζοντας
το οπισθόφυλλό τους. Θα γίνει
ωραϊότητα ταινία. Το βασικό του
πρόβλημα, όμως, για εμένα, είναι
ότι η ηρωίδα του καταλήγει να
είναι καρικατούρα, μια συρρα-
φή προβληματικών χαρακτηρι-
στικών», σημειώνει στην «Κ» η
Ματίνα Αποστόλου, συγγραφέας
του μυθιστορήματος «Ρίζες» (εκδ.
Ικαρος 2026) και διαχειρίστρια
του λογαριασμού Intellectual
Thighs με 22.000 ακολούθους
στο Instagram.

Η δημοσιογράφος Ράιανον
Λούσι Κόσλετ, της οποίας παρε-
μπιπτόντως το τελευταίο μυθι-
στόρημα «Female, Nude» (εκδ.
Tinder Press, 2026) εκτυλίσσε-
ται στην Ελλάδα, έγραψε μια
ενδιαφέρουσα κριτική για το
«Yesteryear» στον Guardian. Σε
αυτήν επαινεί την αρχική σύλλη-
ψη της Μπιουρκ, αλλά υποπιεύ-
εται παρεμβάσεις παραγωγών
του Χόλιγουντ στη συνέχεια, με
απώτερο στόχο να μεταφερθεί το
βιβλίο σε ταινία. Σε ερώτηση της
«Κ» κατά πόσον το φαινόμενο της
tradwife είναι εισαγόμενο από τις
ΗΠΑ και αν θεωρεί ότι υπάρχει
αντίστοιχη τάση στην Ευρώπη
και στο Ηνωμένο Βασίλειο, η Κό-
σλετ είναι κατηγορηματική: «Εί-
ναι σίγουρα πολύ περισσότερο
αμερικανικής προέλευσης.

Οι γυναίκες στην Ευρώπη πα-
ρακολουθούν όσα συμβαίνουν
στις ΗΠΑ (υποβάθμιση του δικαι-
ώματος στην άμβλωση, έλλειψη
άδειας μητρότητας) και αισθάνο-
νται πολύ τυχερές. Δεν νομίζω ότι
πολλές από εμάς θα μπου στον
πειρασμό να υιοθετήσουν έναν
τέτοιο τρόπο ζωής».

Παραδόξως, μία από τις πρώ-
τες προσωπικότητες που συν-
δέθηκαν με το κίνημα των
tradwives δεν είναι Αμερικανί-
δα, εξηγεί στην «Κ» η Κόνστανς
Γκρέιντι, συντάκτρια του πολιτι-
στικού ρεπορτάζ στην αμερικανι-
κή ιστοσελίδα Vox. Η Βρετανίδα
Αλίνα Κέιτ Πετίτ έβγαλε το βιβλίο
«Ladies like us» («Κυρίες σαν κι
εμάς», εκδ. Darling academy) ήδη
το 2016, ζητώντας την επιστροφή
σε έναν συντηρητικό γάμο κατά
τα πρότυπα της δεκαετίας του
1950 και δίνοντας στις γυναίκες
οδηγίες πώς να βρίσκουν ευχαρί-
στηση στην υποταγή στους συζύ-
γους τους. Όλα αυτά «πολύ πριν
από την πλημμυρίδα άρθρων για
τις tradwives γύρω στο 2019». Κατά
τη γνώμη της, το βιβλίο «φι-
λοδοξεί μεν να είναι φεμινιστικό,
αλλά η πολιτική του ανάλυση εί-
ναι επιφανειακή».

Κατά την Γκρέιντι, η ιδέα ότι
οι influencers είναι υποκριτές,
που κρύβουν πράγματα από το
κοινό τους, δεν είναι μια νέα ή
ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα παρατή-
ρηση. «Η πιο συναρπαστική πτυ-
χή του “Yesteryear” είναι το πόσο
θυμωμένα διαβάζεται το βιβλίο.
Φαίνεται σαν να είναι έξαλλο με
την κεντρική ηρωίδα επειδή λέει
ψέματα στο κοινό της. Αυτό δημι-
ουργεί την ενέργεια και την ορμή
που δίνει ώθηση στο βιβλίο»,
σχολιάζει στην «Κ».

Η Είμι είναι tradwife από το Αϊ-
νταχο, έχει στραβισμό κι έχει πέ-
σει επανειλημμένως θύμα μπου-
λινγκ. Λέει ευθαρσώς ότι προτιμά
να μη δουλεύει, αφού ο σύζυγός
της μπορεί να της παρέχει ό,τι
χρειάζεται. Ο λογαριασμός της
στο Instagram (lifewithmrsp)
έχει σχεδόν 28.000 ακολούθους.
Σε ερώτηση της «Κ» κατά πόσον
ενοχλούνται τα τρία παιδιά της
όταν τα ποστάρει, απαντάει αρ-
νητικά, ίσως «επειδή δεν τα υπο-
χρεώνει να υποδύονται ρόλους
για τα σόσιαλ μίντια». Συχνά λαμ-
βάνει αρνητικά σχόλια, όμως δεν
την πειράζει. «Προέρχομαι από
μια οικογένεια με μέλη που έχουν
διαφορετικές απόψεις για τη θρη-
σκεία και τη ζωή. Θεωρώ υγιείς
αυτές τις διαφωνίες».

Μούσα

Μηνύματα μίσους λαμβάνει
καθημερινά η Χάνα Νίλμαν στον
λογαριασμό της, Ballerina farm,
στο Instagram. Είναι υπόδειγ-
μα tradwife και η Μπιουρκ πα-
ραδέχεται ότι είναι μία από τις
μούσες της. Πρώην χορεύτρια,
μεγαλωμένη σε οικογένεια Μορ-
μόνων, έχει εννέα παιδιά. Στα σό-
σιαλ μίντια έχει ένα ακροατήριο

28 εκατ. χρηστών. Φοράει λευκά
ρούχα βγαλμένα από «Το μικρό
σπίτι στο λιβάδι». Παρόμοια εί-
ναι και η αισθητική του σπιτιού
της. Διαγωνίστηκε στον διαγωνι-
σμό ομορφιάς Mrs World to 2023,
δώδεκα ημέρες αφότου γέννησε
το όγδοο παιδί της.

«Η αδυναμία της συγγραφέ-
ως να δώσει βάθος στην ηρωί-
δα της, αφήνει μια υποψία λογο-
τεχνικού μπουλινγκ στη Χάνα
Νίλμαν, την πιο γνωστή tradwife
influencer που “φωτογραφίζεται”
στο βιβλίο», λέει η Ματίνα Απο-
στόλου. «Τα παιδιά σου τα εμβο-
λίαςες;», «Λευκό πλεονέκτημα»,
«Yesteryear vibes» είναι μερικά
από τα δηλητηριώδη σχόλια των
haters που λαμβάνει η Χάνα. Χα-
ζεύοντας τον λογαριασμό της, δι-
απίστωσα με έκπληξη ότι 25 φίλοι
μου την ακολουθούν.

Πόσο αφορά, λοιπόν, την Ελλά-
δα η τάση των tradwives; «Έχου-
με κάποιες σποραδικές περιπτώ-
σεις, που απασχόλησαν εφήμερα
τη δημοσιότητα. Προσωπικά
όμως εντοπίζω δύο άλλα πράγ-
ματα, τα οποία θεωρώ ότι χρειάζο-
νται προσοχή και ανάλυση: το ένα
είναι μια διαφαινόμενη τάση νο-
σταλγίας ενός παραδοσιακού φα-
ντασιακού που οι μιλένιαλ και η
Gen Z δεν φέρουν ως ενσώματες
εμπειρίες αλλά κατασκευάζουν
σαν ιδεώδες: οι πάντα χαρούμε-
νες και απεριόριστα διαθέσιμες
μητέρες στο Instagram και στο
TikTok, που περνούν όλη την ημέ-
ρα φτιάχνοντας υγιεινά σνακ και
φροντίζοντας τα παιδιά τους, το
hyper της επιστροφής στο χωριό,
η αναζήτηση μιας χαμένης “αι-
θεντικότητας” σε πανηγύρια και
καφενεία. Το άλλο είναι ότι στην
Ελλάδα έχουμε ένα είδος σχολών
παραγωγής tradwives before it
was cool (σ.σ.: προτού γίνει μό-
δα). Αναφέρομαι στα θρησκευτι-
κά ιδρύματα που φιλοξενούν ανή-
λικα κορίτσια και τα ανατρέφουν
με εντελώς αναχρονιστικές μεθό-
δους, για να γίνουν “αμόλυντες
νύφες” ή σύζυγοι ιερέων. Πρόκει-
ται για κάτι που έχει επισημανθεί
στο παρελθόν από τον Συνήγο-
ρο του Παιδιού, χωρίς ωστόσο η
πολιτεία να λάβει την αναγκαία
μέριμνα», υπογραμμίζει η Μαρία
Λούκα, δημοσιογράφος, σεναριο-
γράφος και συγγραφέας.

Από την πλευρά της, η Ματίνα
Αποστόλου θεωρεί ότι στη χώρα
μας η τάση αυτή μάλλον φθίνει.
«Είμαστε στη φάση του ξεθωριά-
σματος αυτού που χαρακτηρίζα-
με τα προηγούμενα χρόνια ως
“μανούλες του Facebook”. Η αι-
σθητικοποίηση της μητρότητας
με τα τέλεια ταπεράκια με υγι-
εινά σνακ για το σχολείο, ασορ-
τί ρούχα γονιού-παιδιού, τέλεια

παιδικά δωμάτια σε ουδέτερους
χρωματισμούς, αρχίζει σταδια-
κά να θεωρείται ξεπερασμένη.
Η ελληνική οικονομική πραγμα-
τικότητα δεν ευνοεί ιδιαίτερα το
πρότυπο του μονοεισοδηματι-
κού νοικοκυριού πάνω στο οποίο
στηρίζεται η tradwife αφήγησις.
Παρακολουθώντας κυρίως μέσα
στην πανδημία αρκετούς tradwife
λογαριασμούς –και αργότερα τις
παρωδίες τους, που ήταν πιο “δι-
ασκεδαστικές” από το ίδιο το φαι-
νόμενο– έχω την αίσθηση πως
πρόκειται για μια αρκετά περιορι-
σμένη τάση. Ο συντηρητισμός και
η ρομαντικοποίηση του παρελθό-
ντος από μόνα τους δεν πληρώ-
νουν τους λογαριασμούς».

Σκηνοθεσία του εαυτού

Από τα πολύ ενδιαφέροντα
στοιχεία του βιβλίου είναι ο τρό-
πος που οι χρήστες αυτοσκηνο-
θετούνται στα σόσιαλ μίντια και
η απόκλιση μεταξύ πραγματικό-
τητας και διαδικτυακής αναπα-
ράστασης. Ισχύει όμως αυτό και
στις νεότερες γενιές; Μήπως αρ-
χίζει σταδιακά αυτό να γίνεται
ένα παρωχημένο, απλουστευτικό
στερεότυπο; «Εάν οι νεότεροι άν-
θρωποι όντως αποσυνδέονται μα-
ζικά από το Διαδίκτυο, τότε αυτό
μόνο καλό θα μπορούσε να είναι.
Δεν νομίζω ότι οι tradwives θα
εξαφανιστούν, αλλά τουλάχιστον
με τις απαγορεύσεις των μέσων
κοινωνικής δικτύωσης (στο Ηνω-
μένο Βασίλειο θα απαγορευθούν
σύντομα για παιδιά κάτω των 16
ετών) μπορούμε να περιμένουμε
πως η ζωή των νέων θα είναι πιο
χειραφετημένη από τα σόσιαλ
μίντια», εκτιμά η Ράιανον Λούσι
Κόσλετ στην «Κ».

Για τη Ματίνα Αποστόλου εί-
ναι σαφές, ύστερα από τόσα χρό-
νια σοσιαλμιντιακής ύπαρξης, ότι
«είμαστε οι curators (σ.σ.: επιμε-
λητές) της έκθεσής μας. Στις γε-
νιές που απέκτησαν πρόσβαση
σε σχετικά μεγάλη ηλικία, πήρε
λίγο χρόνο ώστε να το αντιλη-
φθούν αυτό. Γράφτηκαν άρθρα,
δοκίμια, παρουσιάστηκαν για το
ότι τα πράγματα δεν είναι πάντα
όπως φαίνονται και η πρεσβυω-
πία μας πλέον μπορεί να δημι-
ουργήσει αστεία αποτελέσματα
με τα φίλτρα των εικόνων μας
που προσπαθούμε να τελειοποι-
ήσουμε. Αυτό που για τους μιλέ-
νιαλ και τους παλιότερους ήταν
κατάκτηση και αποκάλυψη, για
τους εκπροσώπους της γενιάς Z
είναι αυτονόητο. Γι’ αυτό πλέον
αποζητούν αυθεντικότητα και
ειλικρίνεια. Το ζητούμενο είναι
πια η οικειότητα και όχι ο θαυ-
μασμός. Υποψιάζομαι ότι τους
κουράζει και μόνον αυτή η συ-
ζήτηση», καταλήγει.

Μακριά από
την Ευρώπη

«Οι γυναίκες
στην Ευρώ-
πη παρακο-
λουθούν όσα
συμβαίνουν
στις ΗΠΑ
(υποβάθμιση
του δικαιώ-
ματος στην
άμβλωση, έλ-
λειψη άδειας
μητρότητας)
και αισθα-
νονται πο-
λύ τυχερές.
Δεν νομίζω
ότι πολλές
από εμάς θα
μπουν στον
πειρασμό να
υιοθετήσουν
έναν τέτοιο
τρόπο ζωής».

Ράιανον
Λούσι
Κόσλετ
Δημοσιογράφος

«Ακριβό»
πρότυπο

«Η ελληνική
οικονομική
πραγματικό-
τητα δεν ευ-
νοεί ιδιαίτερα
το πρότυπο
του μονοει-
σοδηματι-
κού νοικο-
κυριού πάνω
στο οποίο
στηρίζεται
η tradwife
αφήγησις. Ο
συντηρητι-
σμός και η
ρομαντικο-
ποίηση του
παρελθό-
ντος από μό-
να τους δεν
πληρώνουν
τους λογα-
ριασμούς».

Ματίνα
Αποστόλου
Συγγραφέας

Από 4 λεπτά
έως 6 ώρες

Αριστερά, σκηνή από την τετρά-λεπτη ταινία του Ζορζ Μελιές «Το νησί της Καλυψώς» (L'Île de Calypso, 1905), την πρώτη κινηματογραφική μεταφορά ομηρικού θέματος. Δεξιά, η Ειρήνη Παπά ως Πηνελόπη, στην ιταλική, εξάωρη τηλεοπτική «Οδύσσεια» του 1968, «τη σπουδαιότερη και πιο πιστή μεταφορά του Ομήρου που έχει γυριστεί ποτέ», σύμφωνα με τον Μάρτιν Γουίνκλερ.

Μάρτιν Γουίνκλερ, καθηγητής Κλασικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Τζορτζ Μέισον

Ομηρος, πατήρ πάντων

Γιατί σκηνοθέτες όπως ο Ζορζ Μελιές, ο Σέρτζιο Λεόνε, ο Μιχάλης Κακογιάννης και τώρα ο Κρίστοφερ Νόλαν υποκλήθηκαν στον «καλύτερο σεναριογράφο όλων των εποχών»

Ο Ματ Ντέιμον πρωταγωνιστεί στην «Οδύσσεια» του Κρίστοφερ Νόλαν, που θα βγει στους κινηματογράφους στις 16 Ιουλίου. «Το ύφος του Νόλαν ταιριάζει στο ομηρικό έργο, αν και δεν πιστεύω ότι η Οδύσσεια απαιτεί κάποια ιδιαίτερα περίπλοκη αφηγηματική δομή», υπογραμμίζει ο Μάρτιν Γουίνκλερ.

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Πιστεύει, όπως και άλλοι πριν από αυτόν, ότι ο Ομηρος ήταν «ο καλύτερος σεναριογράφος όλων των εποχών». Γιατί τα ομηρικά έπη, όπως τονίζει, χαρακτηρίζονται από ενάργεια –με τον ακροατή ή αναγνώστη να βλέπει νοερά την ιστορία να εκτυλίσσεται μπροστά του– και από μια σχεδόν κινηματογραφική εκφραστικότητα: χαρακτηριστική είναι η λεπτομερής περιγραφή της ασπίδας του Αχιλλέα στην Ιλιάδα, με όλες τις μικρότερες αφηγήσεις που περιλαμβάνει. Μας υπενθυμίζει επίσης ότι ο Σεργκέι Αϊζενστάιν έβλεπε κινηματογραφικά στοιχεία ακόμη και στην αρχιτεκτονική και στη γλυπτική των αρχαίων, γράφοντας ότι «η Ακρόπολη των Αθηνών θα μπορούσε κάλλιστα να θεωρηθεί το τέλειο παράδειγμα μιας από τις αρχαιότερες ταινίες» μέχρι και τον Σέρτζιο Λεόνε, που θεωρούσε τον Ομηρο αφιετηρία των πάντων, αναφέρει ο Μάρτιν Γουίνκλερ, καθηγητής Κλασικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Τζορτζ Μέισον της Βιρτζίνια, ο οποίος ειδικεύεται στην απεικόνιση της αρχαιότητας στη μικρή και στη μεγάλη οθόνη. Δεν θα μπορούσαμε λοιπόν να μην του θέσουμε μερικές ερωτήσεις με αφορμή την κινηματογραφική μεταφορά της Οδύσσειας που τόσο συζητείται αυτές τις ημέρες.

– **Έχετε δει τις προηγούμενες ταινίες του Κρίστοφερ Νόλαν; Τον γοητεύουν ο χρόνος, η μνήμη και η υποκειμενική εμπειρία. Ποιες είναι οι προσδοκίες σας από τη δική του «Οδύσσεια»;**
– Ο Νόλαν είναι ένας ευφυής και αφοσιωμένος δημιουργός. Το «Memento» και το «Inception» είναι ίσως οι ταινίες του με την πιο σύνθετη αφηγηματική δομή. Η πλοκή της Ιλιάδας εξελίσσεται γραμμικά, αν και περιλαμβάνει αρκετές αναδρομές στο παρελθόν και αναφορές στο μέλλον. Η Οδύσσεια, αντίθετα, έχει μη γραμμική αφήγηση. Οι «Απόλογοι» του Οδυσσέα, η διήγησή του για τις περιπέτειές

του, αποτελούν την πρώτη εκτενή αναδρομή στο παρελθόν στη δυτική λογοτεχνία. Υπό αυτή την έννοια, το ύφος του Νόλαν ταιριάζει στο ομηρικό έργο, αν και δεν πιστεύω ότι η Οδύσσεια απαιτεί κάποια ιδιαίτερα περίπλοκη αφηγηματική δομή. Εχω δει μόνο ένα σύντομο τρέιλερ και, προς το παρόν, δεν έχω συγκεκριμένες προσδοκίες. Ο ίδιος ο Νόλαν έχει δηλώσει ότι η Οδύσσεια τον έχει επηρεάσει σε όλη την κινηματογραφική πορεία του, κάτι που προμηνύει μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα μεταφορά της στη μεγάλη οθόνη.

– **Η συζήτηση για την επιλογή της Κενυάτισσας Λουπίτα Νιόνγκο στον ρόλο της Ωραιάς Ελένης συνεχίζεται. Σε ποιον βαθμό μια διασκευή ενός αρχαιοελληνικού έργου οφείλει να παραμένει πιστή στο πρωτότυπο;**
– Στη σημερινή συνθήκη, με τις πολιτικές ταυτότητας κλπ., το πολυφυλετικό κάστινγκ δεν εκπλήσσει. Προ ετών, στη σειρά του BBC «Troy: Fall of a City» είδαμε έναν μαύρο Δία και έναν μαύρο Αχιλλέα. Τέτοιες επιλογές δεν καθορίζουν την καλλιτεχνική ποιότητα ενός έργου. Αυτό που την καθορίζει είναι οι ερμηνείες των ηθοποιών. Θα έλεγα μάλιστα ότι ένα μέρος της αντιπαράθεσης στην οποία αναφέρεστε πηγάζει περισσότερο από σύγχρονες ιδεολογίες, παρά από ενδιαφέρον για την κλασική γραμματεία. Πριν από πολλά χρόνια, στην Ουάσιγκτον, παρακολούθησα μια παράσταση του «Οθέλλου», όπου όλοι οι ηθοποιοί ήταν μαύροι, εκτός από τον Πάτρικ Στιούαρτ, που υποδύονταν τον πρωταγωνιστή. Η επιλογή, παρότι όχι αναγκαία, λειτούργησε άψογα, χωρίς να αλλοιώσει το έργο του Σαίξπηρ. Από την άλλη, καμία μετάφραση ή διασκευή δεν μπορεί να ταυτιστεί απόλυτα με το πρωτότυπο της. Πώς θα μπορούσε άλλωστε; Σημασία έχει ο βαθμός στον οποίο ο μεταφραστής ή ο διασκευαστής έχει κατανοήσει το πνεύμα του πρωτοτύπου. Στις αρχές του 18ου αιώνα ο Βρετανός

κλασικιστής Ρίτσαρντ Μπέντλεϊ είπε στον Αλεξάντερ Πόουπ, αναφερόμενος στη μετάφρασή του της Ιλιάδας: «Είναι ένα πολύ όμορφο ποίημα, κ. Πόουπ, αλλά δεν πρέπει να το αποκαλείτε “Ομηρο”». Ίσως η παρατήρηση να ισχύει και για την ταινία του Νόλαν.

– **Πότε άρχισε ο κινηματογράφος να ενδιαφέρεται για τους ελληνικούς μύθους;**
– Ο κινηματογράφος, ήδη από τα πρώτα βήματά του, αγωνίστηκε να αποκτήσει κοινωνικό και καλλιτεχνικό κύρος. Γι' αυτό στράφη-

Ο Μάρτιν Γουίνκλερ, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Τζορτζ Μέισον της Βιρτζίνια, μελετάει την απεικόνιση της αρχαιότητας στον κινηματογράφο και στην τηλεόραση. «Η επιστροφή του επικού κινηματογράφου με θέμα την αρχαιότητα ξεκίνησε το 2000 με τον “Μονομάχο”», επισημαίνει.

κε σε θέματα που σε πολιτισμικό επίπεδο το διέθεταν ήδη: στη Βίβλο, στον Σαίξπηρ, στον Δάντη, στην ελληνική μυθολογία και στη ρωμαϊκή ιστορία. Ένας από τους σημαντικότερους πρωτοπόρους του, ο Ζορζ Μελιές, που αποκαλείται «ο πρώτος μάγος του κινηματογράφου», γύρισε αρκετές ταινίες μικρού μήκους με κλασικά θέματα. Η αγαπημένη μου είναι το «Νησί της Καλυψώς» (σ.σ.: L'Île de Calypso) του 1905, με τον

υπότιτλο «Ο Οδυσσέας και ο γίγαντας Πολύφημος» (Ulysse et le géant Polyphème). Πρόκειται για την πρώτη κινηματογραφική μεταφορά ομηρικού θέματος, με διάρκεια μόλις τεσσάρων λεπτών. Ο Μελιές, βέβαια, αντιμετώπισε την πηγή του με παιγνιώδη ελευθερία, καθώς όπως ξέρουμε το νησί της Καλυψώς και το νησί του Πολύφμου δεν είναι το ίδιο μέρος.

– **Ποιες απεικονίσεις της αρχαίας Ελλάδας κυριάρχησαν στον μεταπολεμικό κινηματογράφο και γιατί επισκιάστηκαν από εκείνες της αρχαίας Ρώμης;**
– Τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 ο επικός κινηματογράφος ακολούθησε δύο βασικές κατευθύνσεις. Από τη μια υπήρχαν ιταλικές ταινίες εμπνευσμένες από την ελληνική μυθολογία, με αφιέρωση στον «Οδυσσέα» (σ.σ.: Ulysse του 1954, με τον Κερκ Ντάγκλας), αλλά και τις διάφορες ταινίες με τον Ηρακλή, στις οποίες εμφανίζονταν ο Στιβ Ριβς και άλλοι σωματώδεις ηθοποιοί. Από την άλλη υπήρχαν οι αμερικανικές υπερπαραγωγές με θέμα τη ρωμαϊκή ιστορία, όπως τα «Quo Vadis», «Μπεν Χουρ», «Σπάρτακος» και «Κλεοπάτρα», για να αναφέρω μόνο τις πιο γνωστές. Οι τελευταίες γνώρισαν μικρότερης κλίμακας μιμήσεις και στην Ιταλία. Φυσικά υπήρχαν και άλλες, όπως οι «300 Σπαρτιάτες» του Ρούντολφ Ματέ και ο «Κολοσσός της Ρόδου» του Σέρτζιο Λεόνε. Η μυθολογία και η αρχαία ιστορία προσφέρονταν για κινηματογραφικές υπερπαραγωγές, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του έγχρωμου φιλμ, της ευρείας εικόνας και του στερεοφωνικού ήχου. Λόγω της ιστορίας τους, οι Ιταλοί και οι Αμερικανοί ήταν πιο εξοικειωμένοι με τη ρωμαϊκή αρχαιότητα παρά με την αρχαία Ελλάδα. Βέβαια, τον Ηρακλή τον γνώριζαν όλοι.

– **«Τροία», «Αλέξανδρος», «300». Γιατί στις αρχές του 21ου αιώνα γυρίζονται τόσες ταινίες με θέμα την αρχαία Ελλάδα και ποιες αλλαγές φέρνουν;**

– Η επιστροφή του επικού κινηματογράφου με θέμα την αρχαιότητα ξεκίνησε το 2000 με τον «Μονομάχο», η επιτυχία του οποίου αιφνιδίασε σχεδόν τους πάντες. Ακολούθησαν κι άλλες ταινίες, ποικίλης ποιότητας. Είχαν προηγηθεί, βέβαια, οι τηλεοπτικές σειρές «Ηρακλής» και «Ζήνα». Η σημαντικότερη διαφορά σε σχέση με τις παλαιότερες παραγωγές ήταν η τεχνολογία και ειδικότερα η χρήση του CGI. Ένα μεγάλο μέρος της γοητείας του «Μονομάχου» οφειλόταν σε αυτή την «κυβερνο-Ρώμη», όπως θα μπορούσαμε να την αποκαλέσουμε. Πλέον, οι ήρωες και οι ηρωίδες μπορούσαν να κάνουν πράγματα που ο Στιβ Ριβς δεν θα μπορούσε να φανταστεί. Ένα παράδειγμα είναι και η Wonder Woman, η οποία κατάγεται, όπως γνωρίζουν οι φίλοι της, από τον Ολυμπο. Παρά τα «μαγικά» του CGI και τους τεράστιους προϋπολογισμούς, τα βασικά αφηγηματικά μοτίβα παρέμειναν σχεδόν αναλλοίωτα.

– **Αντί δηλαδή να αλλάξει τη λειτουργία των μύθων, η τεχνολογία άλλαξε την κλίμακα της αφήγυσής τους;**
– Ναι, ισχύει μάλλον το δεύτερο. Λέγεται συχνά ότι όλες οι ιστορίες έχουν ήδη ειπωθεί. Εκείνο που αλλάζει είναι ο τρόπος, το ύφος με το οποίο τις αφηγούμαστε, όχι ο βασικός πυρήνας. Στο βιβλίο του «Παλιμψηστα» ο Γάλλος θεωρητικός της λογοτεχνίας Ζεράρ Ζενέτ υποστήριξε ότι η Οδύσσεια αποτελεί το κατεξοχήν υπο-κείμενο (σ.σ.: hypotext), δηλαδή ένα κείμενο που βρίσκεται στη βάση των κάθε λογής μεταγενέστερων υπερκειμένων (hypertexts), των έργων που το δισκευάζουν. Φυσικά, τα υπερκείμενα μπορούν αργότερα να μετατραπούν και τα ίδια σε υποκείμενα. Η «Οδύσσεια» του Νόλαν είναι το πιο πρόσφατο υπερκείμενο της ομηρικής Οδύσσειας, με μια αδιάκοπη αλυσίδα υποκειμένων και υπερκειμένων να μεσολαβεί ανάμεσά τους.

Αφίσα της ταινίας «Οδυσσέας» (Ulysse, 1954), με τους Κερκ Ντάγκλας, Σιλβάν Μαγκάνο και Αντονι Κουίν. Τη σκηνοθεσία υπέγραψε ο Μάριο Καμερίνι. Η μυθολογία και η αρχαία ιστορία προσφέρονταν για υπερπαραγωγές.

Αφίσα της «Ιφιγένειας» (1977) του Μιχάλη Κακογιάννη, με την Ειρήνη Παπά ως Κλυταιμνήστρα. «Είναι η πιο συγκλονιστική κινηματογραφική διασκευή αρχαίας ελληνικής τραγωδίας», λέει για την ταινία ο Μάρτιν Γουίνκλερ.

γαστρονόμος

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΖΩΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΚΑΡΙΑ

ΕΝΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΠΟΥ ΖΕΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΕΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΠΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΤΟΝ ΓΙΑΤΡΟ ΠΕΡΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ
19.7.26

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

1ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ

ΓΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ
ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΥ ΣΤΟ ΒΟΥΝΙ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΚΑΙ

ΟΛΟΙ ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΣΤΑ

12α ΒΡΑΒΕΙΑ
ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ